

РАХІВСЬКА МІСЬКА
ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ
РАХІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
до 2027 року

Рахів
2026

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	4
1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА	6
1.1. Історичний розвиток громади.....	6
1.2. Загальна характеристика та географічне розташування громади	10
1.3. Природний потенціал громади.....	14
1.4. Екологічна ситуація.....	22
1.5. Характеристика населення та трудових ресурсів	26
1.6. Розвиток інфраструктури.....	32
Соціальна інфраструктура.....	32
Житлово-комунальна інфраструктура	43
Комунальна інфраструктура та інженерні мережі. Комунальна інфраструктура та інженерні мережі.....	43
Транспортна, поштова інфраструктура та зв'язок.....	46
1.7. Архітектура та містобудування	51
1.8. Економічний розвиток.....	55
Торгівля	63
1.9. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади	67
1.10. Результати проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації попередньої стратегії розвитку, огляд діючих стратегічних та програмних документів	76
1.11. Система органів влади.....	85
1.12. Органи самоорганізації населення та громадські об'єднання	85
1.13. Міжнародне співробітництво	86
1.14. Результати опитування заінтересованих сторін	87
2. SWOT-АНАЛІЗ.....	91
3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	94
3.1. SWOT-матриця.....	94
3.2. Сценарії розвитку Рахівської громади.....	101
4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	108
5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ	109
5.1. Матриця цілей та завдань	109
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги.....	113

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада	122
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розвиток туристично-рекреаційної сфери та її інфраструктури	126
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. Якісне просторове планування, екологічної безпеки та раціонального природокористування	129
СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. Якісне просторове планування, екологічної безпеки та раціонального природокористування	132
5.2. Аналіз відповідності положень Стратегії регіональній стратегії розвитку та Державній стратегії регіонального розвитку України....	134
6. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ .	141

ВСТУП

Найважливішим аспектом становлення та розвитку територіальної громади є питання створення її майбутнього із рівним доступом до послуг, високою якістю життя та комфортними і безпечними умовами проживання. Саме тому гостро постає необхідність здійснення стратегічного планування на рівні громади.

Стратегія розвитку як планувальний документ є основою для успішного функціонування громади, ефективного використання ресурсів, залучення інвестицій і сталого зростання. Навіть в умовах воєнного стану, коли майбутнє складно спрогнозувати, громади адаптують стратегії, завдяки чому покращують життя своїх мешканців уже сьогодні.

Стратегія розвитку є документом стратегічного планування місцевого рівня, що визначає стратегічні, оперативні цілі та завдання для сталого розвитку територіальної громади, розроблений на період реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та відповідної регіональної стратегії розвитку.

Стратегія розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року (далі – Стратегія) розроблена відповідно до Законів України «Про засади державної регіональної політики», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стратегічну екологічну оцінку», а також з врахуванням Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265.

Така Стратегія – це головний документ для розвитку, в якому визначені найважливіші завдання, що ставить перед собою громада на певний період.

У Стратегію внесені ті напрямки діяльності та найбільш нагальні цілі, яких можна й необхідно досягти за цей період часу. Їх виконання – це фундамент подальшого розвитку громади.

Стратегія узгоджується з стратегічними і оперативними цілями стратегічних документів державного та регіонального рівнів: Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки (затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695) та Стратегії розвитку Закарпатської області на період 2021-2027 років (затвердженої рішенням сесії Закарпатської обласної ради від 19.12.2024 № 1216).

Під час розроблення Стратегії розвитку територіальної громади застосовано гендерно-орієнтований підхід відповідно до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року, Постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та міжнародних зобов'язань України. Гендерний компонент інтегровано на всіх етапах стратегічного планування, зокрема:

- 1) формування робочої групи: створено гендерно збалансовану Робочу групу з розроблення змін до Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів з її реалізації на 2026 - 2027 роки (склад: 66,6% жінок та 33,3% чоловіків, затверджено Розпорядженням голови №47 від 17.03.2026 (зі змінами));
- 2) опитування жителів та бізнесу: проведено комплексне опитування (кількість респондентів) за допомогою гендерно чутливого інструментарію. Усі зібрані дані дезагREGOVANO за статтю та віком, що дозволило виявити специфічні потреби різних груп;
- 3) аналітична частина: соціально-економічний аналіз проведено з урахуванням гендерно-дезагREGOVаних даних. Опис демографічної ситуації, ринку праці, підприємництва та соціальної сфери містить розподіл показників за статтю та віком, що дозволило виявити приховані розриви.
- 4) цілепокладання: на основі виявлених потреб сформовано гендерно чутливі стратегічні та оперативні цілі. Зокрема, Оперативну ціль 1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності сформульовано задля забезпечення прав молоді, 1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади номер сформульовано з

урахуванням забезпечення рівних прав та можливостей внутрішньопереміщених осіб, 1.9. Забезпечено соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих сформульовано з урахуванням забезпечення рівних прав та можливостей, також задля забезпечення прав молоді сформульовано оперативну ціль 1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності.

При розробленні стратегії враховано вплив на довкілля і здоров'я населення, який повно відображено у Звіті про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року та Плану заходів з реалізації на 2026 - 2027 роки.

Стратегія розвитку Рахівської міської територіальної громади на період 2026-2027 років підготовлена в два етапи:

- робочою групою за підтримки Програми секторальної політики - Підтримка регіональної політики України від Міністерства розвитку громад та територій України, Міністерства розвитку громад та територій України та Установи "Агенція регіонального розвитку Закарпатської області".
- опрацювання, узагальнення та коригування матеріалів до Стратегії розвитку Рахівської ТГ на 2025-2030 роки, а також підготовка до затвердження остаточної версії даного стратегічного документу робочою групою з числа керівників структурних підрозділів Рахівської міської ради та підпорядкованих підприємств та установ.

До процесу формування бачення і визначення цілей та завдань розвитку громади були долучені представники органу місцевого самоврядування та регіональної влади, бізнесу, освіти, медици, представники культури та громадянського суспільства.

Відтак Стратегія розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року є документом, впровадження якого відбуватиметься шляхом об'єднання зусиль управлінців, бізнесу та громадськості задля досягнення визначених цілей, що в цілому забезпечать сталий соціально-економічний розвиток громади та покращення рівня життя її жителів.

1. АНАЛІТИЧНА ЧАСТИНА

1.1. Історичний розвиток громади

Рахів

Рисунок 1.1. Місто Рахів (Зображення з відкритих інтернет-джерел¹)

Історичний розвиток Рахівської громади базується на багаторічній традиції господарювання в умовах високогір'я та стратегічному розташуванні на торговельних шляхах. Перші археологічні свідчення людської діяльності на цій території датуються кінцем II — початком I тисячоліття до н. е., а письмова згадка про поселення відома з 910 року (офіційна дата заснування — 1447 рік). Протягом середньовіччя територія перебувала у складі Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, а з кінця XIII століття відійшла до Угорського королівства.

Економічний профіль громади історично формувався навколо скотарства (переважно вівчарства), рибальства та лісозаготівлі. З середини XVII століття важливим чинником розвитку став видобуток солі та її сплав річкою Тиса. Адміністративно Рахів перебував у підпорядкуванні Великобичківської та Хустської казенних доміній. Соціальна напруженість через кріпосну залежність спричинила виникнення опришківського руху, до якого активно долучалося місцеве населення.

Модернізація регіону розпочалася у XIX столітті. Ключовими подіями стали будівництво першого дерев'яного мосту через Тису (1782 р.), встановлення геодезичного знака Географічного центру Європи (1887 р.) та запуск залізничного сполучення у 1894 році. Ці інфраструктурні зміни сприяли зростанню чисельності населення та перетворенню Рахова на окружний торговельний центр.

У XX столітті Рахів проходив через етапи приналежності до Австро-Угорщини, короткочасний період підтримки Гуцульської республіки (1919 р.), входження до складу Чехословаччини (1919–1939 рр.) та Угорщини. Після 1945 року Закарпаття було приєднано до УРСР. У 1957 році Рахів отримав статус міста. Сучасна громада розвивається як центр екотуризму та культурний осередок гуцульського регіону, зберігаючи традиційні народні промисли в умовах незалежної України.

¹ <https://tourinform.org.ua/dva-dni-u-rahovi-kudy-pity-shho-robyty-ta-pobachyty>

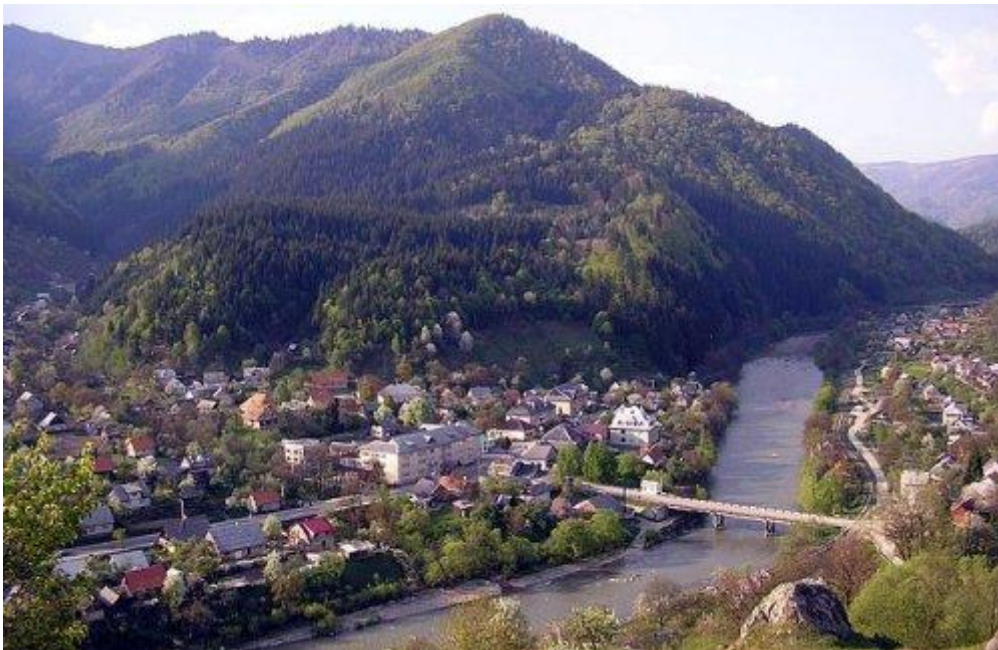
Ділове

Рисунок 1.2. Село Ділове (Зображення: Roman Gelembjuk²)

В історичних документах село згадується в XVI столітті.

До 1947 воно називалось Трибушанами, бо тут (за однією з місцевих легенд) жили три брати Бушани. У 1898 р. офіційну угорську назву селища було дещо змінено: з «Trebusán» (Трибушани або Требушани) на «Terebesfejérpatak» («Теребеш на Білому Потоці»).

У XIX ст. у Трибушанах добували залізну руду в скелях гори Довгарунь. Давні штольні збереглися дотепер. 1861 року Калман Каган, єврей із сусіднього міста Сигіт (нині — Сіґетул-Мармацією), збудував ще й складувний завод.

Згодом для будівництва транскарпатської залізниці сюди приїздили поляки, чехи, німці, словаки, італійці, багато хто з яких оселився тут назавжди. За переписом населення 1935 року, у селі жили 1000 українців, майже 300 євреїв, 200 угорців, 60 чехів і 70 осіб інших національностей. Насадки італійців мешкають тут дотепер.

У документах кінця XIX — початку XX століття Трибушани згадуються як «селище», Тисодолинянського округу (повіту) Марамороського комітату Угорського королівства. В цей період громада селища користувалася печаткою з зображенням дуба (оригінальний штампель цієї печатки віднайдений місцевим краєзнавцем). Село Хмелів раніше характеризувалося як присілок навколишніх сіл, зокрема Костилівки та Ділового.

² <https://vpohid.com.ua/towns/v/town/258/>

Костилівка

Рисунок 1.3. Місто Рахів (Зображення з відкритих інтернет-джерел³)

Дослідниками вважається датою заснування — 1605 рік, що найбільш наближений до історичних джерел.

У XVIII-XX ст. у Костилівці проводились активні лісорозробки. З кінця XVIII ст. і до 1866 р. на горі Берлибашка добували залізну руду для металообробного заводу в Кобилецькій Полянці.

За іншою легендою, це поселення було оточене валом і частоколом. Його мешканці стерегли так званий Солоний шлях (шлях, яким возили сіль із села Солотвино), і коли з'явився загін татар, що прямував з-за Карпат в Угорщину, чи навпаки, поселенці вступили в нерівний бій і всі загинули. Коли тут знову з'явилися люди, то побачили купи людських кісток, що і дало другу назву селу — Костилівка.

До Костилівки також відноситься присілок Вільховатий. У селі традиційно розвинуте вівчарство.

Село Костилівку з обох сторін ніби охороняють дві скелі, на яких встановлено хрести. З ними пов'язано чимало легенд.

На хресті, який височить на скелі у західному кінці села, викарбувано рік — 1863. Саме в цей час італійці та австро-угорці прокладали залізницю через село. Люди працювали і жили в дуже важких умовах, а це спричинило виникнення епідемії чуми. Щоб зупинити її поширення, в одній зі стін тунелю викопали невеликий отвір і всіх хворих людей замурували там. У пам'ять про це тут і встановлено хрест. Зокрема ще село Круглий довгий час не мав статусу окремого села, а вважався присілком сусідньої Костилівки (історична назва — Берлебаш). Як самостійна адміністративна одиниця почав фігурувати в документах уже в радянський період, так як і село Вільховатий тривалий час існував як розрізнений присілок. Офіційний статус окремого населеного пункту він здобув у 1947 році. До цього територія адміністративно належала до селища Костилівка.

³ <https://www.karpaty.net.ua/kostylivka-istoriya-tradyciyi-ta-zvychai-zakarpatskogo-sela/>

Білин

Рисунок 1.3. Місто Рахів (Зображення - Nickolas Popovich⁴)

Засноване у XVII-XVIII ст. Давні перекази говорять, що на території села в той час поселився пастух на прізвище Білий. Власне, від його прізвища і походить назва села. Інша легенда розповідає, що в давнину для того, щоб одягнути родину, господарям самим потрібно було ткати полотно. Люди відбілювали його, розстелюючи на полі і воно біліло від сонця. І тому назвали люди село «Білин».

А згідно зі ще одним переказом, на полонині, що знаходиться біля села, паслося багато білих овець, від чого, власне, й походить назва Білин.

Церква св. арх. Михайла. 1870.

У селі стоїть дерев'яна церква, що належить за стилем до середньо гуцульських церков. Цей термін ввели чеські дослідники, що вивчали дерев'яну архітектуру в Карпатах у першій половині XX ст. Термін досить умовний, бо йдеться про церкви, розміщені в південно-західній (закарпатській) частині Гуцульщини, а всі класичні п'ятизрубні гуцульські церкви розташовані в північній частині Гуцульщини.

Висновки:

1. Заснована на перетині давніх торговельних і «соляних» шляхів, громада сьогодні використовує розбудовану в XIX ст. залізничну та дорожню інфраструктуру як основу для статусу стратегічного логістичного вузла на кордоні з ЄС.
2. Історичний досвід видобутку руди та лісорозробок заклав технічну базу регіону, що в сучасних умовах трансформується у розвиток деревообробної галузі та рекреаційне використання колишніх промислових зон.
3. Факт наявності Географічного центру Європи та спадок іноземних фахівців (італійців, австрійців, чехів) формують сучасний бренд громади як відкритого, багатонаціонального та інвестиційно привабливого регіону.

⁴https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%BD_%28%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C%29#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:%D0%91%D1%96%D0%BB%D0%B8%D0%BD.jpg

4. Багатовікові традиції вівчарства та унікальна дерев'яна архітектура (Білін, Костилівка) є головним активом сучасної громади, що конвертується у розвиток високогірного екотуризму та збереження автентичної гуцульської культури.

1.2. Загальна характеристика та географічне розташування громади

Рахівська міська громада розташована у південно-східній частині Закарпатської області, в самому центрі Українських Карпат. Рахівська громада межує з трьома територіальними громадами Закарпатської області (рис. 1.2.1), а також має вихід до державного кордону: на заході та південному заході — з Великибичківською селищною громадою (Рахівський район), на півночі — з Ясінянською селищною громадою (Рахівський район), на півдні — безпосередньо межує з Румунією (повіти Марамуреш та Сату-Маре), що є частиною Європейського Союзу. Даний факт дозволяє говорити про стратегічне значення громади як транскордонного вузла, що має високий потенціал для розвитку міжнародної логістики, екотуризму та залучення інвестицій у проекти екологічної безпеки в умовах віддаленості від зони активних бойових дій.

Рисунок 1.2.1. Географічне розташування Рахівської громади в межах Рахівського району⁵

Сформована Рахівська міська територіальна громада включає в себе території Рахівської міської ради та 3-ох колишніх сільських рад, а саме:

- Ділове, до складу якого також входили с. Круглий та с. Хмелів;
- Костилівка, до складу якої також вхопило с. Вільховатий;
- Білін.

Адміністративним центром громади є м. Рахів.

Площа території громади становить 296,34 км² та складає 13,7% площі Рахівського району, 2% площі Закарпатської області.

⁵ <https://zakarpatoblarch.gov.ua/obyednani-terytorialni-gromady>

Рисунок 1.2.2. Картохема Рахівської громади Закарпатської області⁶

Відстань автошляхами від адміністративного центру громади, який водночас являється районним центром м.Рахів до обласного центру м. Ужгород орієнтовно становить 210 км.

Закарпатська область має розвинену мережу контрольно-пропускних пунктів (КПП) з ЄС, що включає кордони зі Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Через відносно недалеку відстань до кордону в громаді активно працюють міжнародні перевезення:

- КПП: «Ужгород – Вишне Німецьке» (Словаччина)
- КПП «Чоп – Захонь», «Лужанка – Берегшурень» (Угорщина)
- КПП «Дякове – Халмеу» (Румунія)
- КПП "Солотвино – Сігету Мармаціей"
- КПП "Малий Березний – Убля"
- включаючи відкриття нового пункту "Біла Церква – Сігету Мармаціей"

⁶ https://gromada.info/gromada/rahivska/#google_vignette

Через Рахівську міську територіальну громаду проходить автомобільний шлях державного значення Н-09 Мукачево — Івано-Франківськ — Львів та дорога обласного значення О070904, яка включена в програму «Велике будівництво». Транспортна інфраструктура громади складається із транспортних засобів індивідуальної та приватної власності. Через близькість до кордону доступ до країн ЄС є хорошим, що сприяє розвитку бізнесу у сфері міжнародних перевезень. Найбільше в місті Рахів відбуваються перевезення до Чеської Республіки та Румунії.

У місті Рахів наявна залізнична станція та автостанція, що забезпечує стабільне сполучення як з обласним центром, так і з ключовими містами України. Це створює сприятливі умови для мобільності населення та безперебійного логістичного зв'язку.

Територією громади проходить залізнична магістраль, що з'єднує Закарпаття з Івано-Франківською областю. У місті Рахів розташована тупикова (для пасажирського сполучення всередині України) залізнична станція, яка є важливою кінцевою точкою для потягів далекого сполучення з Києва, Харкова та Одеси («Гуцульський експрес»), зупинки яких зазвичай здійснюються в населених пунктах м. Рахів та с. Білин.

Особливістю району є відновлення транскордонного залізничного сполучення з Румунією (ділянка Рахів — Берлибаш — Держкордон), що має стратегічне значення для розвитку міжнародної логістики та пасажирських перевезень у воєнний час. Розвиток даного маршруту також є одним з пріоритетів як громади так і національного рівня.

Чисельність населення станом на 01.01.2022 (офіційні статистичні дані до початку воєнного стану) становила 25 255 осіб, за даними органу місцевого самоврядування, чисельність населення у громаді станом на 01.01.2026 становить 24 216 особи.

Переважає більшість населення громади проживає в місті Рахів – 66,74%, інша частина в сільських населених пунктах – 33,26%. Густота населення – 82 особи на км², 16,3% менше середньообласного показника (98 осіб на км²) і на 45% більше, ніж середньорайонний показник (45 осіб на км²).

В таблиці 1.2.1 подано порівняльну характеристику Рахівської громади до Рахівського району та Закарпатської області.

Таблиця 1.2.1. Порівняльна характеристика Рахівської громади

Адміністративно-територіальна одиниця	Площа, км ²	Площа у % до загальної площі/району/області	Населення, тис. осіб	Населення у % до загального населення/району/області	Густота населення, осіб/км ²
Рахівська громада	296,34	13,0 / 2	24 216	29,52 / 1,95	82
Рахівський район	1 843,7	14,00	82,034	6,59	45
Закарпатська область	12 777	-	1 244,5	-	98

Домінуюча культуруотворююча етнічна група – гуцули. Саме гуцульською культурою, традиціями і промислами славиться громада Рахова та сіл Білин, Костилівка, Ділове. На Рахівщині нараховується шість видів виробництва художніх народних промислів, а саме: художня вишивка, в'язання, художнє ткацтво, художня обробка деревини, килимові вироби.

На ринку праці домінують професії, пов'язані з переробкою деревини, харчовою промисловістю, самозайнятістю. Значна кількість мешканців громади періодично працює за кордоном.

Одними з найбільших платників податку на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати є відділ освіти, культури, молоді та спорту, КНП „Рахівська РЛ”, ТОВ «ЗМЗ», ПРАТ „Закарпаттяобленерго”, Карпатський біосферний заповідник, КНП „Рахівський ЦПМСД”, філія „Рахівське лісове дослідне господарство”, та інші.

В економіці провідна роль належить лісовому і сільському господарству, далі слідує обробна промисловість та туристично-рекреаційна галузь, які характеризуються найбільшою сталістю. Перспектива розвитку добувної промисловості полягає в розвитку золотодобувного родовища «Сауляк» та мармурового родовища «Трибушани». Відповідно до Генеральної

схеми планування території України та Схеми планування території Закарпатської області територія громади визначена як пріоритетна у розвитку туристично-рекреаційної та оздоровчої галузей. Крім цього існує великий потенціал для розвитку добувної, переробної промисловості та лісового господарства. На основі розвитку цих галузей визначено урбанізований розвиток територій в складних територіальних і природних умовах. Формування та розвиток цих галузей в зоні розвитку екологічної мережі безумовно породжує конфлікт економічних та екологічних інтересів і надає особливої ваги рішенням, які приймаються, або будуть прийматися, при освоєнні території населених пунктів Рахівської міської ради.

Висновки:

1. Рахівська громада розташована у південно-східній частині Закарпатської області. На півдні вона межує безпосередньо з територією Європейського Союзу — Республікою Румунія. Цей факт зумовлює стратегічне значення громади як транскордонного вузла, що має високий потенціал для розвитку міжнародної логістики, екотуризму та залучення інвестицій у проєкти екологічної безпеки в умовах віддаленості від зони активних бойових дій.
2. Площа території громади становить 296,34 км², що складає приблизно 13% площі Рахівського району та 2,0% площі Закарпатської області..
3. Відстань автошляхами від адміністративного центру громади м. Рахів до обласного центру м. Ужгород становить 210 км, а до найближчого районного центру (сусіднього Тячева) — 68 км. Громада має пряме сполучення з міжнародним пунктом пропуску «Солотвино — Сігету-Мармаціей» на кордоні з Румунією, також завдяки будівництву КПП у с. Біла Церква, Рахівський район отримує прямий вихід на європейський ринок, що нівелює проблему географічної ізольованості високогір'я та створює умови для розвитку експортно-орієнтованих підприємств (деревообробка, харчова промисловість).
4. Територією громади проходить залізнична магістраль, що з'єднує Закарпаття з Івано-Франківською областю. У місті Рахів розташована тупикова (для пасажирського сполучення всередині України) залізнична станція, яка є важливою кінцевою точкою для потягів далекого сполучення з Києва, Харкова та Одеси.
5. Через територію громади проходить автомобільна дорога загального користування державного значення Н-09 Мукачево — Рогатин — Львів. Це основна логістична артерія, що забезпечує транзитний потік між Закарпатською та Івано-Франківською областями. Близькість до Яблуницького перевалу створює додатковий потенціал для розвитку сервісної інфраструктури та кадрового обміну з сусідніми рекреаційними центрами (Буковель, Ясіня).
6. Чисельність населення станом на 01.01.2022 (офіційні статистичні дані до початку воєнного стану) становила 26 649 осіб, за даними органу місцевого самоврядування, чисельність населення у громаді станом на 01.01.2025 становить 24 216 особи.
7. Переважна більшість населення громади проживає в місті Рахів – 66,74%, інша частина в сільських населених пунктах – 33,26%. Густота населення – 82 осіб на км², що на 8,2% менше середньообласного показника (98 осіб на км²) і на 50% більше, ніж середньорайонний показник (45 осіб на км²).
8. Адміністративно Рахівська громада поділяється на 1 місто (Рахів) та 6 сіл (Ділове, Костилівка, Білин, Круглий, Вільховатих та Хмелів), однак 3 села, а саме: Круглий, Хмелів та Вільховатий в подальшому будуть відведені до території ближніх сіл.
9. Домінуючими галузями економіки є лісове господарство та деревообробка, а також сфера туризму та послуг. Особливістю громади є розвиток полонинного тваринництва (вівчарство) та крафтового виробництва молочної продукції (бриндзя). Спостерігається активний розвиток сфери гостинності та малого підприємництва у галузі торгівлі.
10. Найбільшими платниками до бюджету громади є ТОВ «ЗМЗ», ГРАТ «Закарпаттяобленерго», установи Карпатського біосферного заповідника, АТ «Укрзалізниця», ТОВ «АТБ-маркет».

11. Перспективою громади є використання додаткових можливостей розвитку, які відкриває для міжмуніципальної транскордонної співпраці, активізація внутрішнього і міжнародного туризму в Українських Карпатах, розвиток гірського сільськогосподарського виробництва та поступовий перехід від експорту сировини (кругляку) до глибокої переробки деревини на місці.

1.3. Природний потенціал громади

Ландшафтні особливості рельєфу. Відповідно до природного (фізико-географічного) районування Рахівська громада розташована у фізико-географічній зоні «Українські Карпати». Територія громади належить до фізико-географічної області «Полонинсько-Чорногірські Карпати». Фізико-географічний район (ландшафт) на території громади – це поєднання Чорногірського, Свидовецького Мармароського масивів.

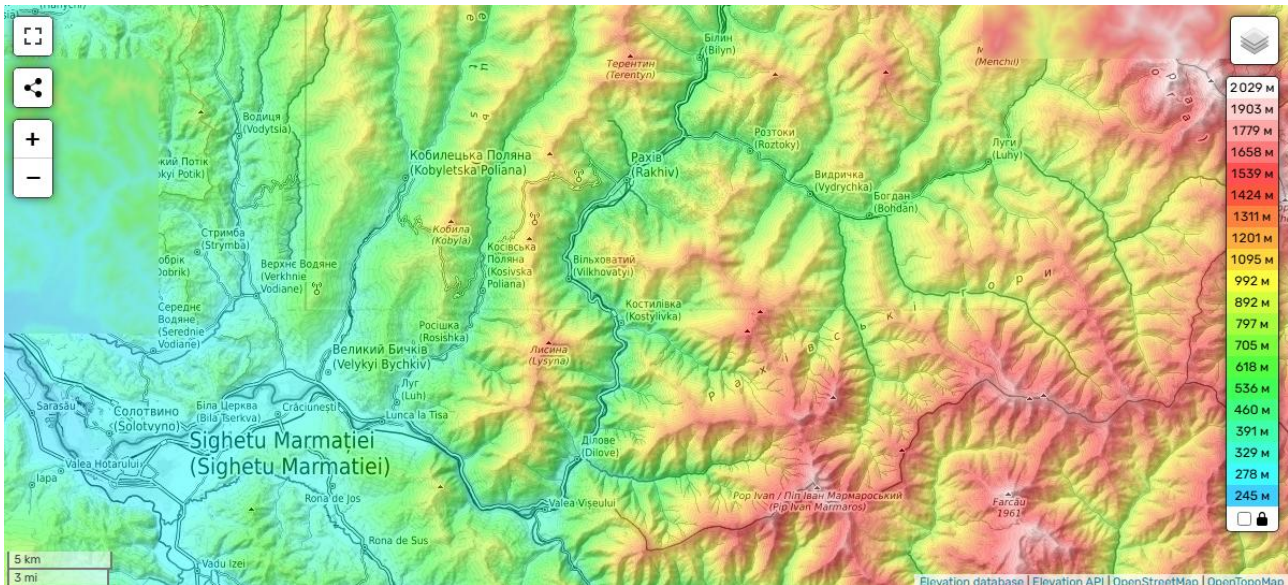

Рисунок 1.3.1. Топографічна карта Рахівської міської територіальної громади з найвищою точкою горою Піп Іван Мармароський⁷

Ландшафти Рахівської громади розміщені у межах Українських Карпат та охоплюють фізико-географічні райони Полонинсько-Чорногірських Карпат та Мармароського масиву. У геоструктурному відношенні природні райони громади пов'язані з Центральною синклінальною зоною та Мармароською зоною стрімчаків. Для них характерний високогірний та середньогірний ерозійно-денудаційний рельєф, помірно холодний та дуже вологий клімат.

У структурі громади глибокі V-подібні річкова долина р. Тиса чергуються з крутосхилими гірськими хребтами та високогірними полонинами. У ландшафтній структурі громади переважають гірсько-лісові акумулятивно-денудаційні райони на бурих лісових ґрунтах (буроземах) під буково-смерековими лісами, які на великих висотах змінюються субальпійськими луками — полонинами з гірсько-лучними ґрунтами.

Основними місцевостями типу гірських ландшафтів Рахівської громади є вузькі заплавні та низькотерасовані поверхні у долинах річок Тиса, Біла та Чорна Тиса, що складені галечниково-піщаним алювієм; крутосхилі середньогірні поверхні з бурими лісовими ґрунтами на елювії та делювії пісковиків і сланців під високопродуктивними буково-ялицево-смерековими лісами; а також високогірні полонинські місцевості на вершинах Чорногірського, Свидовецького та Мармароського масивів з гірсько-лучними та торф'янистими ґрунтами під субальпійською рослинністю. Ландшафтна структура громади характеризується відсутністю орних чорноземів та переважанням стрімких ерозійних схилів і кам'янистих розсипів, що зумовлює високу залісненість та обмеженість площ для сільськогосподарського освоєння.»

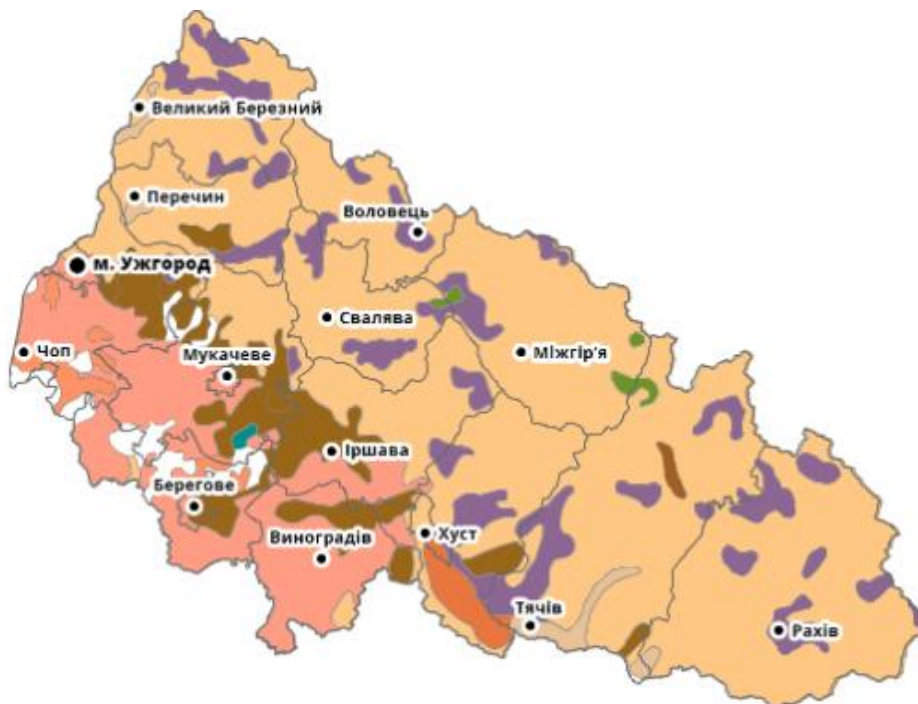
⁷ <https://uk-ua.topographic-map.com/map-l4dhh3/%D0%A0%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96-%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8/>

Земельні ресурси. Згідно ґрунтово-географічного районування, м. Рахів відноситься до широколистяно-лісової зони опідзолених і типових бурих лісових ґрунтів.

Відповідно розробленої «Технічної документації з нормативної грошової оцінки земель населеного пункту» (ДП Закарпатський науково-дослідний та проектний інститут землеустрою, м. Ужгород, 2011 р.), у межах міста були визначені основні агровиробничі групи ґрунтів, а саме:

- дерново-буроземні середньоглибокі супіщані ґрунти;
- дерново-буроземні середньо глибокі середньо суглинкові ґрунти;
- дерново-буроземні неглибокі середньогаличникові легкосуглинкові ґрунти;
- бурі гірсько-лісові середньо глибокі слабо змиті важко суглинкові ґрунти;
- бурі гірсько-лісові неглибокі слабо щебенюваті середньо суглинкові ґрунти;
- бурі гірсько-лісові неглибокі слабо щебенюваті важко суглинкові ґрунти;
- дерново-буроземні неглибокі середньо щебенюваті важко суглинкові ґрунти.

За своїми властивостями вони належать до типу кислих, щебенюватих та добре дренажованих ґрунтів, які через стрімкість рельєфу піддаються інтенсивній водній ерозії та площинному змиву. У долинах річок Чорна та Біла Тиса зустрічаються вузькі смуги лучних та буроземно-глейових ґрунтів, проте основний ґрунтовий покрив громади потребує не осушної меліорації, а заходів із протиерозійного захисту, підтримання природної родючості лісових угідь та вапнування обмежених площ сіножатей на полонинах.

Бурі гірсько-лісові ґрунти

Дерново-буроземні ґрунти

Лучно-буроземні ґрунти

Лучно-буроземні ґрунти

Бурі гірсько-лісові ґрунти

Бурі гірсько-лісові щебенюваті ґрунти

Буроземно-підзолисті ґрунти

Буроземно-підзолисті ґрунти

Рисунок 1.3.2. Види ґрунтів на території Рахівської громади⁸

Площа земель у Рахівській громаді становить **29 634,30** га. З них найбільшу частку (52,6%) займають землі лісогосподарського призначення, 25,9% – сільськогосподарські землі, 13,15% – землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення (землі Смарагдової мережі), 6,52% – інші землі, 0,63% – землі промисловості, транспорту, енергетики, зв'язку та оборони та іншого призначення, 0,62% – землі житлової та громадської забудови, 0,59% – землі водного фонду, 0,0038% – землі оздоровчого призначення, 0,0007% – землі історико-культурного призначення.

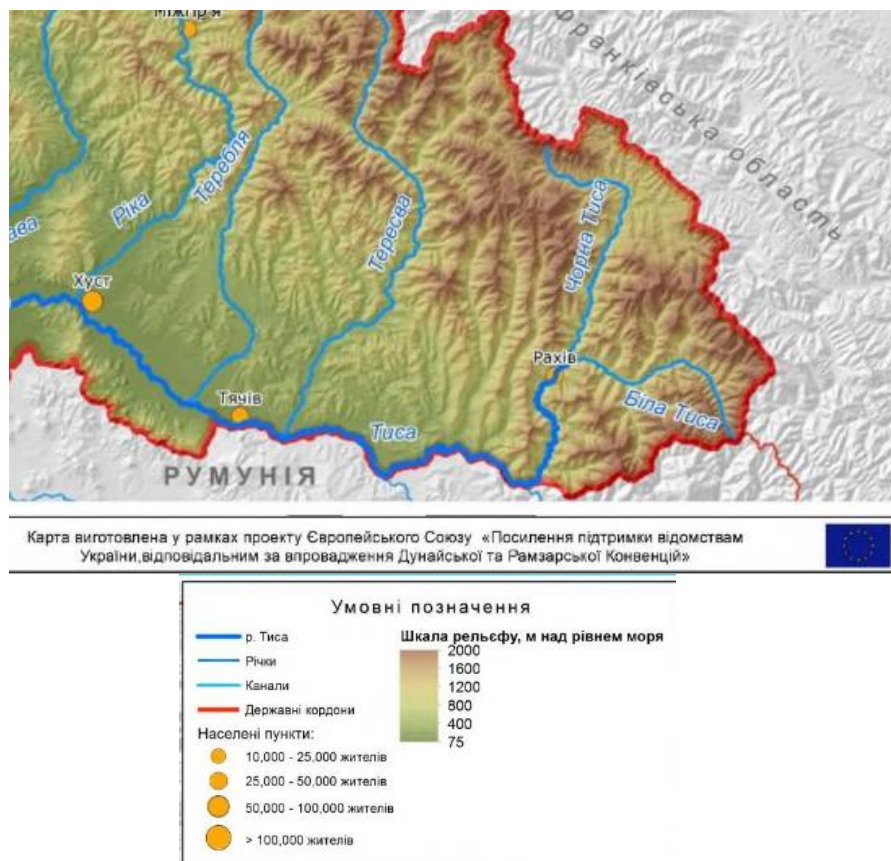
Таблиця 1.3.1. Структура земельного фонду Рахівської громади

Види земель	Площа, га	Частка виду земель у загальній площі, %
Сільськогосподарські землі, <i>у тому числі:</i>	7 675,9015	25,9
Рілля	224,62	2,93
Пасовища	2 370,7740	30,89
Сіножаті	4 985,4456	64,95
Багаторічні насадження	13,2196	0,17
Несільськогосподарські угіддя	81,8423	1,07
Землі лісогосподарського призначення	15 587,32	52,6
Землі водного фонду	173,6	0,59
Землі житлової та громадської забудови	182,3083	0,62
Землі промисловості, транспорту, енергетики, зв'язку та оборони та іншого призначення	187,9499	0,63
Землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення (Смарагдова мережа)	3 895,6948	13,15
Землі історико-культурного призначення	0,22	0,0007
Землі оздоровчого призначення	1,13	0,0038
Інші землі	1 931,3051	6,52

Водні ресурси. Вся територія розташована в межах басейну р. Тиса. Сама річка утворюється злиттям двох ініціюючих приток – Чорної та Білої Тиси. Об'єднуючись в м. Рахів, вони утворюють саму Тису – найбільшу ліву притоку Дунаю. На верхніх ділянках – це типова гірська річка з вузькою долиною та великою течією (2–3 м/с). Річка збирає води, що стікають із південно-західних та західних схилів Карпат. Гідрологічний режим Тиси зумовлений кількістю атмосферних опадів, максимум яких припадає на літо та осінь. Найнижчий рівень води фіксується взимку, потім у серпні та вересні. Інтенсивні розливи річки починаються в березні і тривають до травня, під час танення снігу в горах. Літні дощі піднімають рівень води в Тисі, але не надовго. Великі розливи спостерігаються під час осінніх дощів у кінці жовтня та на початку листопада. Гірська частина річки взимку не замерзає, оскільки характеризується значною рухливістю.

В межах території населених пунктів, які увійшли до Рахівської міської територіальної громади, знаходяться десятки джерел мінеральних вод. Вода з цих джерел належить до типу "Нарзан" або "Єсентуки".

⁸ Карта ґрунтів України. <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#x>

Рисунок 1.3.3. Оглядова карта р.Тиса⁹

В таблиці 1.3.2. наведено характеристику водних ресурсів Рахівської громади.

Таблиця 1.3.2. Характеристика водних ресурсів на території Рахівської громади

№ з/п	Назва річки/ струмка	Населений пункт	Тип об'єкта гідрографії (струмок/ річка)
1	Тиса	с. Білин, м.Рахів, с.Костилівка, с.Ділове	річка
1	Джерело №1	м. Рахів, урочище Букрукт	джерело
2	Джерело №2	м. Рахів, урочище Менчул	джерело
3	Джерело №4	м. Рахів, вул. Буркут	джерело
4	Джерело №6	м. Рахів, вул. Довженка	джерело
5	Джерело №7	м. Рахів, вул. Довженка	джерело
6	Джерело №8	м. Рахів, вул. Гагаріна	джерело
7	Джерело №9	м. Рахів, вул. Новоселиця	джерело
8	Джерело №10	м. Рахів, Турбаза «Тиса»	джерело
9	Джерело №11	м. Рахів, Турбаза «Тиса»	джерело
10	Джерело №12	м. Рахів, вул. Івана Франка	джерело
11	Джерело №13	м. Рахів, вул. Миру	джерело
12	Джерело №14	м. Рахів, вул. Верховинська	джерело
13	Без назви	м. Рахів, вул. Довженка	потік
14	Без назви	м. Рахів, вул. Буркут	потік
15	Без назви	м. Рахів, вул. Вільшинська	потік
16	Без назви	м. Рахів, вул. Красне Плесо	потік
17	Без назви	с. Білин, урочище Росішка	джерело
18	Без назви	с. Білин, урочище Бододьинка	джерело
19	«Дівочі сльози»	с. Білин	потік

⁹ <https://carpaty.net/?p=16304>

20	«Дуднячівський»	с. Білин	потік
21	«Теринтинський»	с. Білин	потік
22	«Білинський»	с. Білин	потік
23	Без назви	с. Білин	потік
24	«Штивірський»	с. Білин	потік
25	«Великий»	с.Костилівка, вул.Заводська	потік
26	Без назви	с.Костилівка, вул.Лонтроса	потік
27	Без назви	с.Костилівка, вул.Б.Хмельницького	потік
28	«Затишок»	с.Костилівка, вул.Молодіжна	струмок
29	Водоспад «Кохання»	с.Костилівка, вул.Довбуша	водоспад
30	Без назви	с.Костилівка, вул.Миру	озеро
31	Бредецел;	с.Ділове, вул. вул.І.Франка	потік
32	Сауляк;	с.Ділове, вул. вул. М.Бараболі	потік
33	Белеїв;	с.Ділове, вул. вул. Травнева	потік
34	Полунський;	с.Ділове, вул. вул.Довбуша	потік
35	Тукало;	с.Ділове, вул. вул. Л.Українки	потік
36	«Довга Руня»;	с.Ділове, вул. вул. Л.Українки	потік
37	«Білий Потік»;	с. Ділове	потік
38	Без назви	с.Ділове, вул. Сонячна	струмок
39	Без назви	с.Ділове, Діловецька сілька рада	джерело

Корисні копалини. Видобувна галузь громади базується у с. Ділове, в якому розташоване Саулякське золоторудне родовище (район с. Ділове). Воно входить до Рахівського рудного вузла. Поклади представлені золото-кварцовими жилами у метаморфічних сланцях. Родовище офіційно перебуває на балансі державних запасів України як підготовлене до промислового освоєння.

Також село Ділове є єдиним в Україні місцем видобутку білого, сірого та рожевого мармuru. Видобуток ведеться відкритим способом у кар'єрах. Сировина використовується для виробництва облицювальних плит, декоративної крихти та в хімічній промисловості, який здійснює ПРАТ МК «Трибушани».

Також у громаді здійснюється видобуток щебеню, кристалічні породи Рахівського масиву вирізняються найвищою в регіоні міцністю, що робить їх критично важливими для будівництва інженерних споруд у гірських умовах.

Лісові масиви. Заготівлю деревини в межах громади здійснюють 2 державні спеціалізовані господарські підприємства "ЛІСИ УКРАЇНИ" - філія " Рахівське лісове дослідне господарство", філія "Великобичківське лісомисливське господарство". Також заготівлю здійснює ряд приватних підприємницьких структур. Вони проводять рубки лісу на умовах оренди лісових площ, які перебувають на балансі ДП "ЛІСИ УКРАЇНИ".

Філія "Рахівське лісове дослідне господарство" за комплексним лісгосподарським районуванням Західного регіону України розташоване у Високогірному лісгосподарському районі з ялицево-смерековими, чистими смерековими і в меншій мірі буковими лісами, а також рослинністю полонин. Територія лісгоспу в межах Високогірного лісгосподарського району охоплює схили Чорногори, Свидівця, а в межах громад - Рахівського кристалічного масиву. Рельєф території підприємства представлений найвищою частиною Українських Карпат. Загальна площа лісового фонду, на якій господарює і веде природоохоронну діяльність «Рахівське лісове дослідне господарство» і яка надана йому у постійне користування, становить 39183 га. Лісові насадження підприємства представлені в основному високопродуктивними деревостанами зі смереки, бука, ялиці та з домішкою таких цінних порід як ільм, клен-явір, ясен та інші. Середній запас ростучого лісу на 1 га сягає 370 куб. м, тоді як окремі деревостани зі смереки можуть накопичувати 1000 і більше куб. м на 1 га. Щорічний середній приріст запасу деревини на 1 га становить близько 6 куб. м. Така висока продуктивність деревостанів не тільки сприяє забезпеченню вітчизняних лісопереробних підприємств цінною деревинною сировиною, а й гарантує використання

екологічного потенціалу лісів на максимально можливому рівні. Адже лісівникам добре відомо, що чим більша продуктивність лісів, тим більший їх екологічний ресурс.

Філія "Великобичківське лісомисливське господарство" займає площу 53332 га. За площею це найбільше підприємство в Закарпатському обласному управлінні лісового господарства. Лісові насадження підприємства за комплексним лісогосподарським районуванням Західного регіону України відносяться до лісогосподарських районів Полонинських Карпат з буковими та ялицево-буковими лісами і Вулканічних Карпат та міжгірних улоговин з буковими лісами, а у передгірній зоні частково і з дубово-буковими лісами. Ще одна частина насаджень розташована у високогірному лісогосподарському районі з ялицево-смерековими і частими смерековими лісами. Лісове господарство на підприємстві ведеться за принципом безперервного і невиснажливого лісокористування на типологічній і генетико-селекційній основі. Для цього у лісо-мисливгоспі створена лісо-насіннева база, яка складається із 72,2 га постійних лісо-насінневих ділянок дуба черешчатого, модрина європейської та ясена звичайного, 137 га генетичного резерву ясена звичайного, 12 плюсових дерев різних лісоутворюючих порід. Вирощування садивного матеріалу з насіння із цінними спадковими властивостями проводиться у 15 постійних лісових розсадниках загальною площею 4,2 га. За функціональним поділом лісів у відповідності до їх екологічного і соціально-економічного значення до категорій захисних, рекреаційно-оздоровчих лісів та лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення віднесено 51,6% площі лісового фонду лісомисливгоспу. Решту 48,4% лісів віднесено до експлуатаційних, які поряд з екологічними функціями, покликані забезпечувати потреби господарського комплексу у деревині.

Кліматичні умови. Клімат Рахівської територіальної громади визначається її розташуванням у найбільш піднятій високогірній частині Українських Карпат, що зумовлює формування помірно-континентального клімату з чітко вираженою вертикальною зональністю.

В улоговинах та річкових долинах (м. Рахів, с. Ділове) середня температура січня становить $-5,0^{\circ}\text{C}$, липня — $+17,0^{\circ}\text{C}$. У високогірній зоні (понад 1500 м) середні температури суттєво нижчі: січень — до -10°C , липень — $+8^{\circ}\text{C}$.

Наявність розгалуженої сітки гірських річок (Тиса, Біла та Чорна Тиса) та значне зволоження ґрунтів сприяють високій випаровуваності та формуванню частих туманів у долинних ландшафтах.

Через значну висоту навколишніх гірських хребтів (Чорногора, Свидовець, Рахівські гори) для багатьох населених пунктів громади характерний ефект «орографічної тіні». У зимовий період тривалість світлового дня в окремих урочищах скорочується на кілька годин через пізній схід та ранній захід сонця за гребені гір. Це впливає на температурний режим ґрунтів та швидкість танення снігового покриву.

Під час інтенсивних злив або стрімкого танення снігу круті схили забезпечують надшвидкий поверхневий стік. Велика кількість приток миттєво скидає воду у вузькі русла головних річок. Висока енергія водних потоків зумовлює не лише підтоплення понижених ділянок (заплав), а й активізує руйнівні процеси: берегову ерозію, зсуви ґрунту та селеві потоки. Це визначає необхідність постійного утримання гідротехнічних споруд та берегоукріплень.

Природно-заповідний фонд. На території громади розташований адміністративний корпус **Карпатського біосферного заповідника**, один з найстаріших об'єктів природно-заповідного фонду України, входить до мережі біосферних резерватів **ЮНЕСКО**. Його заснували у 1968 році для збереження та відтворення унікальних ділянок дикої природи, захисту рідкісних видів флори й фауни.

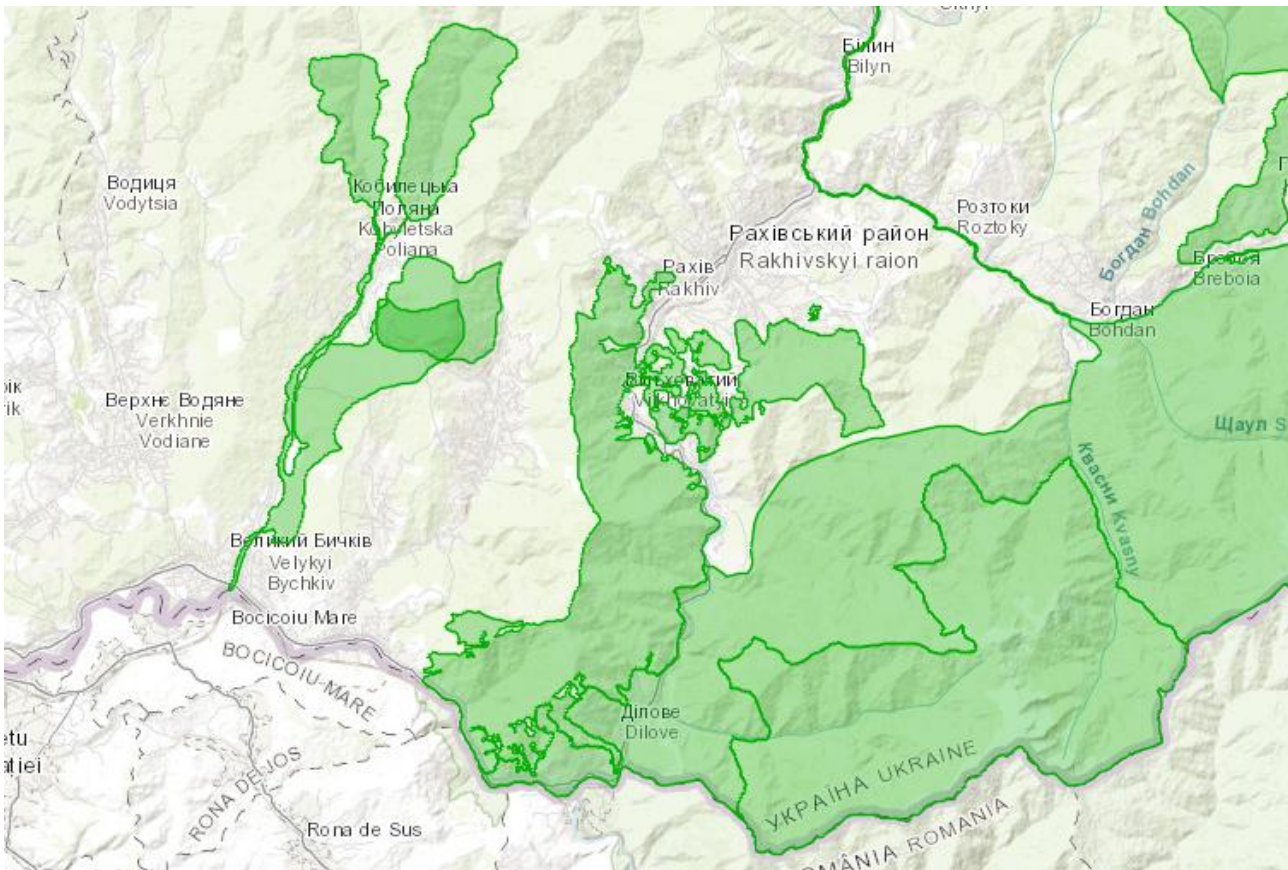

Рисунок 1.3.4. Функціональне зонування території Смарагдової мережі в межах Рахівської громади¹⁰

В громаді наявна територія **Смарагдової мережі** в якій є включно територія Карпатського біосферного заповідника UA0000006 **Carpathian Biosphere Reserve**.

Основу цієї мережі в межах громади становлять великі гірські природні комплекси, зокрема території Карпатський біосферний заповідник, який має міжнародний статус і входить до об'єктів ЮНЕСКО. У його межах охороняються унікальні природні масиви, такі як Чорногора, Свидовець та Мармароський масив. Ці території відзначаються значною висотною поясною, різноманітністю ландшафтів і високим рівнем збереженості природних екосистем. Тут представлені як букові праліси, що мають європейське значення, так і високогірні луки, субальпійські чагарники та кам'янисті осипища.

Також наявна ще одна територія **Смарагдової мережі** UA00000117 **Marmaroski ta Chyvchyno-Hryniavski Hory**.

Смарагдова мережа в межах громади охоплює різні типи природних оселищ. Найбільшу площу займають лісові екосистеми — передусім букові, ялицеві та смерекові ліси, які виконують важливі екологічні функції, зокрема водоохоронну, ґрунтозахисну та кліматорегулюючу. Високогірні території представлені альпійськими та субальпійськими луками (полонинами), які є осередками унікальної флори і традиційного природокористування. Важливу роль також відіграють водні та прибережні екосистеми, пов'язані з басейном Тиса, які забезпечують збереження гідрологічного режиму та слугують середовищем існування для багатьох видів.

У межах Смарагдової мережі Рахівської громади охороняється значна кількість рідкісних і зникаючих видів. Серед тварин це, зокрема, бурий ведмідь, рись, вовк, глухар та інші

¹⁰ <https://emerald.land.kiev.ua/sm1.php>

представники карпатської фауни. Рослинний світ представлений як ендемічними, так і реліктовими видами, багато з яких занесені до Червоної книги України. Особливу цінність становлять праліси, які є майже недоторканими природними екосистемами і мають виняткове наукове та природоохоронне значення.

Висновки:

1. Відповідно до природного (фізико-географічного) районування Рахівська громада розташована у фізико-географічній зоні «Українські карпати». Територія громади належить до фізико-географічної області «Полонинсько-Чорногірські Карпати». Фізико-географічний район (ландшафт) на території громади – це поєднання Чорногірського, Свидовецького Мармароський масиви.
2. На території Рахівської громади переважають бурі гірсько-лісові (буроземи), дерново-буроземні та гірсько-лучні типи ґрунтів. За своїми властивостями вони належать до типу кислих, щебенюватих та добре дренованих ґрунтів, які через стрімкість рельєфу піддаються інтенсивній водній ерозії та площинному змиву. У долинах річок Чорна та Біла Тиса зустрічаються вузькі смуги лучних та буроземно-глейових ґрунтів, проте основний ґрунтовий покрив громади потребує не осушної меліорації, а заходів із протиерозійного захисту, підтримання природної родючості лісових угідь та вапнування обмежених площ сіножатей на полонинах.
3. Площа земель у Рахівській громаді становить 29 634,30 га. З них найбільшу частку (52,6%) займають землі лісогосподарського призначення, 25,9% – сільськогосподарські землі, 13,15% – землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення (землі Смарагдової мережі), 6,52% – інші землі, 0,63% – землі промисловості, транспорту, енергетики, зв'язку та оборони та іншого призначення, 0,62% – землі житлової та громадської забудови, 0,59% – землі водного фонду, 0,0038% – землі оздоровчого призначення, 0,0007% – землі історико-культурного призначення.
4. Вся територія розташована в межах басейну р. Тиса. Сама річка утворюється злиттям двох ініціюючих приток – Чорної та Білої Тиси. Об'єднуючись в м. Рахів, вони утворюють саму Тису – найбільшу ліву притоку Дунаю.
5. В межах території населених пунктів, які увійшли до Рахівської міської територіальної громади, знаходяться десятки джерел мінеральних вод. Вода з цих джерел належить до типу "Нарзан" або "Єсентуки".
6. Видобувна галузь громади базується у с. Ділове, в якому розташоване Саулякське золоторудне родовище також у селі Ділове відбувається видобуток білого, сірого та рожевого мармуру. Видобуток ведеться відкритим способом у кар'єрах. У громаді здійснюється видобуток щебеню, кристалічні породи Рахівського масиву вирізняються найвищою в регіоні міцністю.
7. Заготівлю деревини в межах громади здійснюють 2 державні спеціалізовані господарські підприємства "ЛІСИ УКРАЇНИ" - філія " Рахівське лісове дослідне господарство", філія "Великобичківське лісомисливське господарство". Також заготівлю здійснює ряд приватних підприємницьких структур. Вони проводять рубки лісу на умовах оренди лісових площ, які перебувають на балансі ДП "ЛІСИ УКРАЇНИ".
8. Клімат Рахівської територіальної громади визначається її розташуванням у найбільш піднятій високогірній частині Українських Карпат, що зумовлює формування помірно-континентального клімату з чітко вираженою вертикальною зональністю.
9. На території громади розташований адміністративний корпус Карпатського біосферного заповідника, один з найстаріших об'єктів природно-заповідного фонду України, входить до мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Його заснували у 1968 році для збереження та відтворення унікальних ділянок дикої природи, захисту рідкісних видів флори й фауни.
10. В громаді наявна територія Смарагдової мережі в якій є включно територія Карпатського біосферного заповідника UA0000006 Carpathian Biosphere Reserve та територія UA00000117 Marmaroski ta Chyvchyno-Hryniavski Hory.

1.4. Екологічна ситуація

Поточний стан атмосферного повітря. На екологічну ситуацію повітряного басейну міста справляє вплив атмосферне забруднення, яке формують такі основні джерела забруднюючих речовин, як автотранспорт. Близько 72% забруднюючих речовин припадає на викиди автотранспорту, а 28% – на промислові об'єкти і комунально-побутове господарство. Отже, основним джерелом забруднення атмосферного повітря в місті є викиди вихлопних газів автотранспорту, що зумовлено збільшенням кількості його одиниць. Має місце активізація транспортного руху в центральних частинах та на вулицях громади. В зимовий період додатковими забруднювачами атмосферного повітря є викиди котелень опалювальної системи, приватних будинків, індивідуальних опалювальних систем комунальних квартир.

Таблиця 1.4.1. Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення в Рахівській громаді у 2024 році¹¹

Громада	Кількість підприємств, які мали викиди забруднюючих речовин і парникових газів, одиниць	Кількість викидів забруднюючих речовин і парникових газів, т	У тому числі			
			діоксиду сірки		діоксиду азоту	
			т	2024, % до 2023	т	2024, % до 2023
Рахівська міська територіальна громада	2	8,2	0,9	100,8	1,0	169,7

Основними джерелами надходження забруднюючих речовин залишаються комунальні та промислові котельні міста. Показники 2024 року вказують на необхідність посилення контролю за енергоефективністю місцевих котелень та впровадження заходів із мінімізації викидів діоксиду азоту, динаміка якого демонструє найбільше зростання.

У Рахові перевищень радіоактивного забруднення не виявлено, рівень кислотності атмосферних опадів – в межах норми.

Поточний стан води. Згідно звіту щодо стану річкових систем басейну Верхньої Тиси, який розроблено за підтримки програми HUSKROUA/1702/6.1/0029, основними джерелами забруднення поверхневих водотоків є комунальні очисні споруди населеного пункту Рахів.

¹¹ https://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/si/st_inf.php?2211117

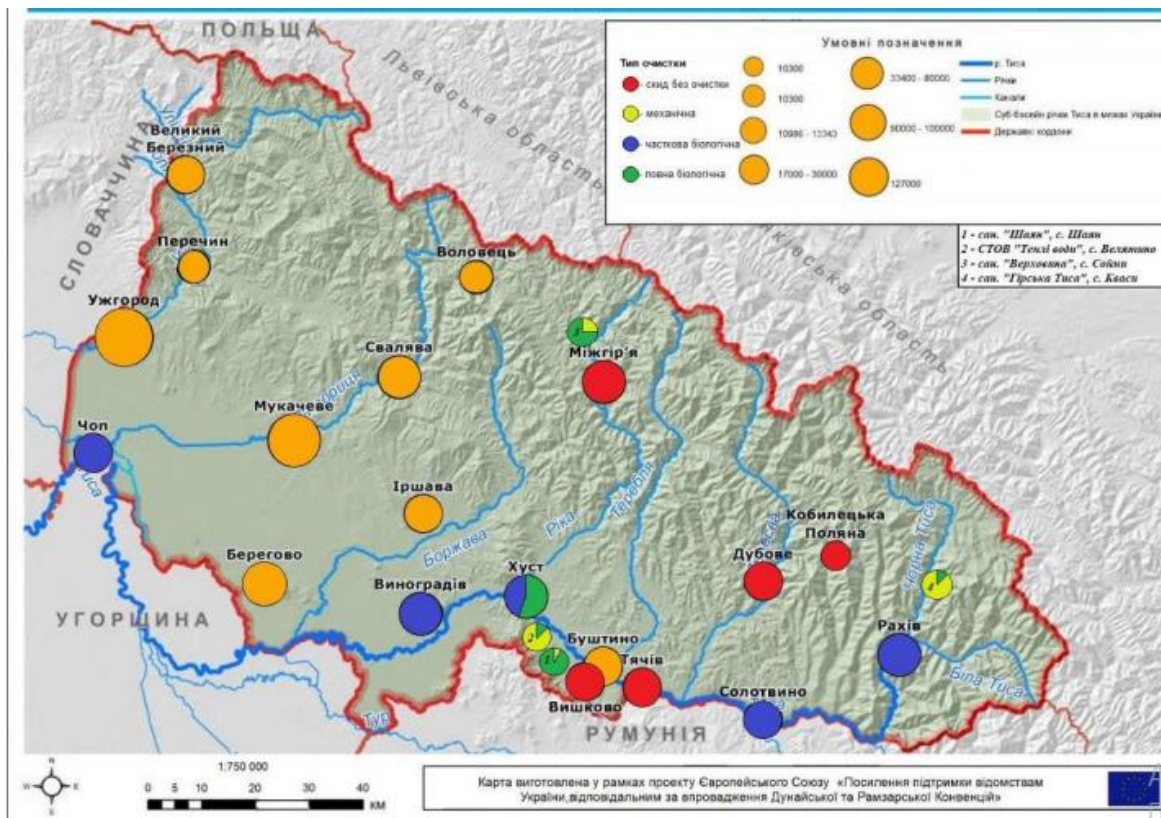

Рисунок 1.4.1. Розташування комунальних очисних споруд на річках басейну Верхньої Тиси¹²

Основними дифузними джерелами забруднення як поверхневих водотоків так і підземного водоносного горизонту проектної території є:

- домогосподарства населення, які не підключені до каналізаційних мереж;
- місця розміщення твердих побутових відходів;
- ведення інтенсивного сільського господарства; рубки дерев;
- інше.

Таблиця 1.4.2. Об'єми стічних вод, відведених безпосередньо у річку Тиса або опосередковано через малі водотоки¹³

Населений пункт	Проектна потужність м3/добу	Біологічне навантаження	Загальний обсяг скидів 1000 м3 /рік	Денний обсяг скидів м3 /добу	Обсяг скидів м3 /с
КОС Рахів	10800	15621	197,0	539,7	0,0062

З точки зору екологічного стану річок скиди стічних вод можуть становити найбільшу проблему у періоди маловоддя через збільшення кількості поживних і органічних речовин.

Таблиця 1.4.3. Показники середньомісячного та середньодобового стоку

Річка	Середньомісячний стік				Середньодобовий стік			
	Літній		Зимовий		Літній		Зимовий	
	Q _{сер}	Забезпеченість %	Q _{сер}	Забезпеченість %	Q _{сер}	Забезпеченість %	Q _{сер}	Забезпеченість %

¹² https://ekospha.org/wp-content/uploads/2023/07/pollution-report-for-communities_etima-1.pdf

¹³ Дані в таблицях 1.4.2., 1.4.3. та 1.4.4. використані зі звіту щодо стану річкових екосистем басейну Верхньої Тиси: https://ekospha.org/wp-content/uploads/2023/07/pollution-report-for-communities_etima-1.pdf

	м3/с	75	95	м3/с	75	95	м3/с	75	95	м3/с	75	95
Річка Тиса	10	7,7	4,9	7,7	5,54	3,4	7,67	6,14	4,88	5,08	3,5	1,97

Дані щодо кількості забруднювальних речовин, що скидаються зі зворотними водами в основні цільові водотоки наведені в таблиці нижче.

Таблиця 1.4.4. Забруднюючі речовини у зворотних водах

Назва водного об'єкта	ХСК		БСК ₅		NH ₄ -N		N _{заг}		P _{заг}	
	кг/рік	кг/д	кг/рік	кг/д	кг/рік	кг/д	кг/рік	кг/д	кг/рік	кг/д
р. Тиса	145211	397,83	43192	118,5	6008	16,47	35432,3	97,07	3224,2	8,82

Аналіз результатів оцінки якості води у гірських річках Верхньої Тиси на території України свідчить про те, що, не дивлячись на погану очистку стоків на КОС у населених пунктах, а також на низьке охоплення системою централізованого водовідведення та очищення стоків (лише до 30 %) на території досліджень, якість води у р. Тиса та її притоках за хімічними показниками є переважно «відмінна» або «добра».

На екологічний стан поверхневих вод громади впливають різноманітні фактори, які тісно пов'язані, а саме: забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтною структури, забруднення річок твердими/рідкими побутовими та промисловими відходами.

Водопостачання споживачів – мешканців громади здійснюється централізованим водопостачанням та індивідуальними колодязями та свердловинами.

Водовідведення господарсько-побутових стоків проводиться за допомогою централізованого водовідведення та підземних резервуарів-накопичувачів для стічних вод (вигрібних ям). Вигрібні ями споживачів обслуговує КП «Рахівтепо».

Вода питна по показниках відповідає вимогам Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» ДСанПіН 2.2.4-171-10.

Поточний стан ґрунтів. У аграрному секторі Рахівської громади задіяно 7 675,9015 га сільськогосподарських земель, що становить 25,9 % усієї площі ріллі.

У сільськогосподарському секторі Рахівської громади задіяно понад 7,6 тис. га земель. Проте, на відміну від рівнинних територій, тут практично відсутня рілля в класичному розумінні — основну частину сільгоспугідь складають сіножаті та пасовища (полонини), що зумовлено специфікою гірського рельєфу.

На території громади переважають бурі гірсько-лісові (буроземи) та гірсько-лучні ґрунти, які сформувалися на продуктах вивітрювання щільних гірських порід, що зумовлює їхню високу скелетність, значний вміст щебеню та малу потужність родючого гумусового шару.

Головними викликами для місцевого землекористування є природна підвищена кислотність ґрунтів, яка обмежує вибір сільськогосподарських культур, а також постійний ризик водної ерозії та площинного змиву поживних речовин під час інтенсивних опадів на крутих схилах.

Для підтримання продуктивності цих вразливих екосистем критично важливим є впровадження комплексу агроеліоративних заходів, зокрема проведення періодичного вапнування для нейтралізації кислотності, систематичне внесення органічних добрив для збагачення виснаженого гумусового горизонту, а також застосування протиерозійного залуження та терасування схилів, що дозволяє запобігти деградації ґрунтового покриву та забезпечити сталий розвиток традиційного для Рахівщини високогірного тваринництва.

Поводження з відходами. Стале поведження з відходами є серйозним викликом для Закарпатської області в цілому, особливо для гірських населених пунктів.

У Рахівській громаді через її специфічне територіальне розташування та особливі географічні властивості не підходить використання великих полігонів з захоронення відходів (малоземелля, наявність заповідних зон, гірська місцевість та слаборозвинена транспортна інфраструктура, розгалужена система водних ресурсів (гірські річки, потічки, мінеральні джерела), вздовж яких розташовані населені пункти).

Наявне сміттєзвалище на території громади знаходиться в гирлі річки Тиси за 15 метрів від русла. Після паводків і підняття рівня води сміття з нього, а також усієї берегової лінії басейну Тиси та усіх її приток потрапляє в річку та прямує до Угорщини. Такі паводки можуть мати сезонний характер, що характеризує їх регулярність, саме тому вздовж полігону 2019 року встановили захисні споруди, які повинні запобігати потраплянню сміття до Тиси. Але ці заходи не є достатньо ефективними. Надалі на місці розташування полігону планується встановлення захисної огорожі, які забезпечать зменшення кількості сміття, яке потраплятиме до ріки. Після припинення дії сміттєзвалища, за наявності ресурсів також буде проведено його рекультивацію.

Також відсутні або маловідомі варіанти утилізації батарейки, батарей та акумуляторів, які зазвичай містять такі токсичні важкі метали, як нікель, кадмій або ртуть.

Сортування сміття та прийом окремо скла, пластику або металу здійснюється спорадично. Є потреба в систематизації цих зусиль та пошуку ринку збуту цих матеріалів як вторинної сировини, щоб зменшити навантаження на перевантажене існуюче сміттєзвалище, яка мало бути давно закрите згідно існуючих норм.

На даний час у місті функціонує системи поводження з відходами – унітарна.

Джерелами утворення відходів є, в основному, міський житловий фонд, а також суб'єкти господарювання, розташовані на території міста (установи, заклади, підприємства, тощо), які зобов'язані укладати угоди зі підприємствами на видалення побутових та передачу ресурсоцінних відходів.

Промислові відходи в загальному обсязі займають невелику частку, адже Рахівська громада та район в цілому не є промисловою. Переважно відходи це оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів, а також будівельно-ремонтних робіт. Певну частку займають відходи сільського господарства: органічні відходи рослинництва, органічні відходи тваринництва, біовідходи (труп тварин та птиці) та залишкова кількість добрив, хімічних та біологічних засобів для захисту рослин, ветеринарних препаратів.

Збір муніципальних відходів проводиться двома перевізниками відходів, а саме: на території міста Рахів працює МКП «Рахівкомунсервіс», що виконує роботи з утримання житлових будинків і прибудинкових територій, в контейнери, розміщені у сміттекамерах житлових будинків та на облаштованих контейнерних майданчиках, а на території трьох сіл Ділове, костилівка, Білин працює ТОВ «Екобат Шураві», що виконує роботи з вивезення побутових відходів з встановлених баків по договору.

Критична ситуація з видаленням відходів, що склалася у місті, обумовлена переповненням сміттєзвалища та полігону промислових відходів, що вимагає прийняття продуманої, екологічно та економічно-оціненої системи у сфері поводження з відходами.

Висновки:

1. Загальний стан атмосферного повітря у громаді не є високозабрудненим і залишається стабільним. Забруднення атмосферного повітря окрім викидів від автотранспорту, зокрема є АЗС, що функціонують на території громади, також викиди від використання побутових котлів домогосподарств та сезонної роботи опалювальних систем, рівень радіації та кислотність опадів перебувають у межах норми, що в загальному говорить про безпечне довкілля для мешканців.
2. Аналіз результатів оцінки якості води у гірських річках Верхньої Тиси на території України свідчить про те, що, не дивлячись на погану очистку стоків на КОС у населених пунктах, а також на низьке охоплення системою централізованого водовідведення та очищення стоків (лише до 30 %) на території досліджень, якість води у р. Тиса та її притоках за хімічними показниками є переважно «відмінна» або «добра». На екологічний стан поверхневих вод громади впливають різноманітні фактори, які тісно пов'язані, а саме: забруднення ґрунтів, атмосфери, зміна ландшафтною структури, забруднення річок твердими/рідкими побутовими та промисловими відходами.
3. В громаді функціонує центральне водопостачання та водовідведення, яке обслуговує комунальне підприємство «Рахівтепло», а також в селах громади і частині міста присутні індивідуальні засоби водопостачання та водовідведення.

4. Стан земельних ресурсів Рахівської територіальної громади визначається специфічними гірськими умовами, де основний масив сільськогосподарських угідь представлений вразливими до ерозії та кислими за складом ґрунтами, що потребують впровадження спеціальних протиерозійних заходів, вапнування та дбайливого використання пасовищ для збереження їхньої продуктивності та екологічної стабільності регіону.

5. Збір муніципальних відходів проводиться двома перевізниками відходів, а саме: на території міста Рахів працює МКП «Рахівкомунсервіс», що виконує роботи з утримання житлових будинків і прибудинкових територій, в контейнери, розміщені у сміттекамерах житлових будинків та на облаштованих контейнерних майданчиках, а на території трьох сіл Ділове, Костилівка, Білин працює ТОВ «Екобат Шураві», що виконує роботи з вивезення побутових відходів з встановлених баків по договору. Критична ситуація з видаленням відходів, що склалася у місті, обумовлена переповерхненням сміттєзвалища та полігону промислових відходів, що вимагає прийняття продуманої, екологічно та економічно-оціненої системи у сфері поводження з відходами.

1.5. Характеристика населення та трудових ресурсів

Чисельність населення і демографічна ситуація. Особливістю громади є змішаний тип розселення, де адміністративний центр — місто Рахів — акумулює основну частину людського капіталу. Густота населення – 82 особи на км², що на 16% менше середньообласного показника (98 осіб на км²) і на 45% більше, ніж середньорайонний показник (45 осіб на км²). Однак, цей фактор пояснюється високим рівнем щільності районного центру м. Рахів, що спричиняє певний агломераційний вплив центру економічного зростання.

Для умов високогір'я свідчення високої концентрації жителів у долині річки Тиса, є хорошим показником, оскільки переважна площа громади (понад 70%) припадає на лісові масиви та заповідні території, непридатні для забудови. На відміну від рівнинних громад, Рахівська ТГ сама виступає центром економічного тяжіння, справляючи агломераційний вплив на навколишні сільські населені пункти (Білин, Костилівка, Ділове) та забезпечуючи кадровий потенціал для лісового господарства та туристичної галузі.

Таблиця 1.5.1. Характеристика населення Рахівської громади, осіб

№	Населений пункт	Кількість населення, 01.01.2022	Кількість населення, 01.01.2023	Кількість населення, 01.01.2024	Кількість населення, 01.01.2025	Кількість населення, 01.01.2026	Населення працездатного віку
1	м.Рахів	17 367	17 671	18 215	18 770	16 163	9 398
2	с.Білин	1 636	1 694	1 810	1 921	1 972	1 164
3	с.Костилівка	3 254	3 351	3 534	3 705	3 150	1 851
4	с.Вільховатий	0	0	0	0	0	0
5	с.Ділове	2 998	3 090	3 213	3 349	2 931	1 837
6	с.Хмелів	0	0	0	0	0	0
7	с.Круглий	0	0	0	0	0	0
	ВСЬОГО:	25 255	25 806	26 772	27 745	24 216	14 250

Як видно з таблиці, чисельність населення у громаді скоротилася на 4,1% у 2025 році порівняно з 2022 роком, але значне скорочення відбулося між 2025 та 2024 роком (12,7%).

Число офіційно зареєстрованих безробітних - 58 осіб, яке демонструє лише частину реальної картини ринку праці громади, оскільки, поряд із потенційно високою працездатністю мешканців, існують ризики недообліку громадян, які не звертаються до центру зайнятості

Ситуація, що склалася у Рахівській громаді характеризується процесом депопуляції, відбувається природне скорочення населення, посилене фактором війни російської федерації проти України також присутній високий відсоток виїзду закордон населення. Поступово йде процес зниження народжуваності, при цьому збільшується кількість померлих. В сукупності ці фактори значною мірою впливають на процес «старіння» населення.

У таблиці 4.2 показано динаміку кількості народжених, померлих, природний приріст (скорочення) та міграційний приріст (скорочення) населення у Рахівській громаді.

Таблиця 1.5.2. Динаміка приросту/скорочення населення у Рахівській громаді, осіб

Показник	2022	2023	2024	2025
Народжені	281	263	274	247
Померлі	324	320	276	282
Природний приріст/скорочення	-43	-57	-2	-35
Прибулі	551	966	973	51
Вибулі	-371	-552	-574	-3 529
Міграційний приріст/скорочення	180	444	399	-3 478
Загальний приріст /скорочення	137	387	397	- 3 513

Статеві вікова піраміда населення Рахівської громади (рис. 4.1) сформована на підставі інформації про подані декларації про вибір лікаря первинної медичної допомоги. За інформацією офіційного сайту Національної служби здоров'я України¹⁴ мешканцями населених пунктів громади станом на 01.01.2025 укладено 19 809 декларацій при загальній кількості 24 216 мешканців, що дозволяє говорити, що певна частина мешканців отримують медичні послуги в інших медичних закладах. Проте, статеві-вікові характеристики декларантів відповідають (з певною похибкою) характеристикам населення громади.

¹⁴ На основі інформації про укладені декларації мешканцями, зареєстрованими в населених пунктах громади. Офіційний сайт НСЗУ <https://edata.e-health.gov.ua/e-data/dashboard/declar-stats>

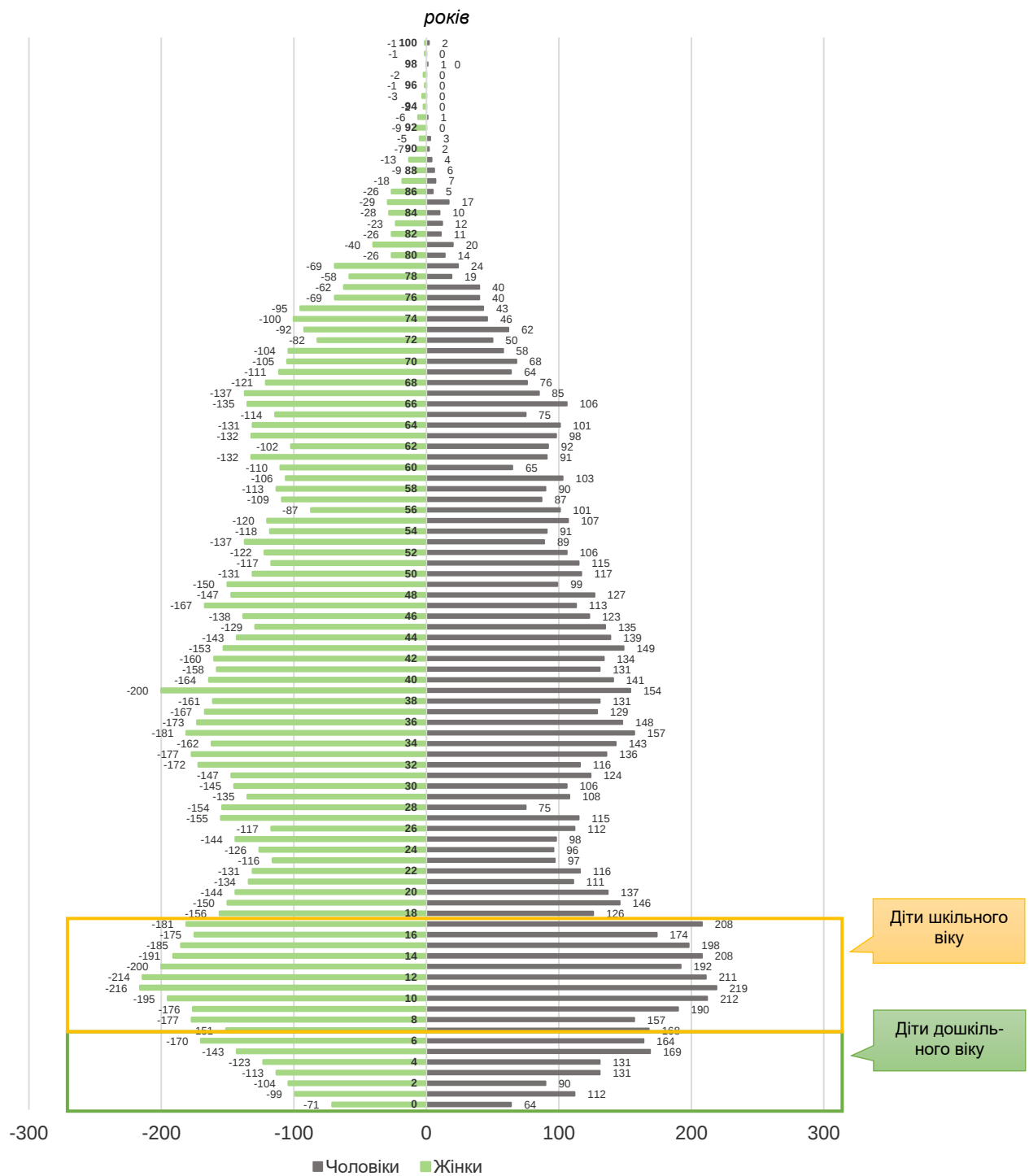

Рисунок 1.5.1. Статеві-вікова піраміда населення Рахівської громади, осіб

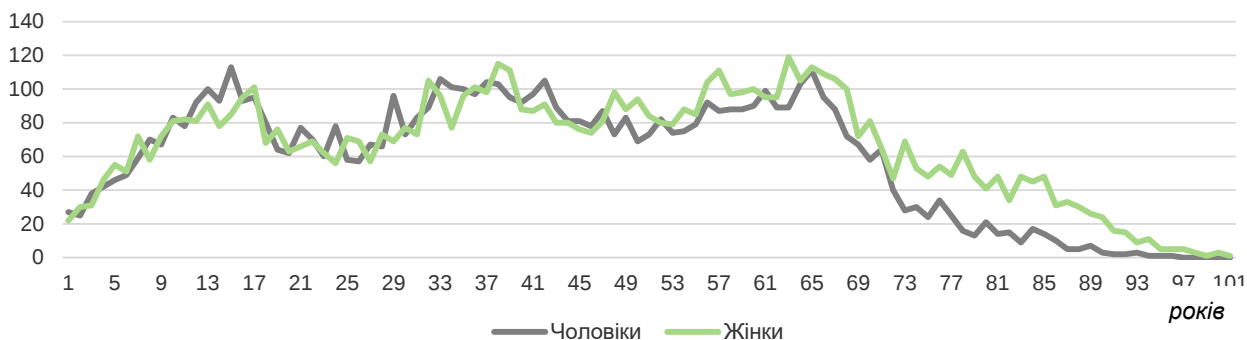

Рисунок 1.5.2. Чисельність чоловіків та жінок громади (відповідно до укладених декларацій), осіб

Представлена статеві-вікова піраміда дозволяє говорити про такі висновки та демографічні прогнози:

- наступні 10 років громада має шанс на зростання кількості працездатного населення (за умови відсутності масового виїзду молоді за межі громади) – у працездатний вік увійдуть діти, народжені після 2006 року. Саме на цей період припадають піки народжуваності у населених пунктах Рахівської громади;
- зараз у громаді проживає і навчається в закладах середньої освіти максимальна кількість дітей. Тобто кожного наступного року кількість учнів перших класів зменшуватиметься.

У таблиці 1.5.3 проведено розподіл населення за віком (сумарно по всіх населених пунктах громади).

Таблиця 1.5.3. Вікова структура населення Рахівської громади за 2025 рік¹⁵

Все населення (осіб), в т.ч. у віці:	м. Рахів		с. Білин		с. Костилівка		с. Ділове	
	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и
0-6	602	599	77	72	165	135	94	81
7-14	818	805	122	143	200	200	121	105
15-17	342	336	47	47	71	67	77	59
18-26	780	819	140	122	197	188	174	157
27-59	3761	4038	456	446	740	726	788	718
60-89	1218	1912	113	176	192	258	220	326
90+	43	62	2	1	2	6	2	8
Всього:	7564	8571	957	1007	1567	1580	1476	1454
Частка населення (%), в т.ч. у віці:	м. Рахів		с. Білин		с. Костилівка		с. Ділове	
	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и	Чоловік и	Жінк и
0-6	8,0	7,0	8,0	7,2	10,5	8,5	6,4	5,6
7-14	10,8	9,4	12,8	14,2	12,8	12,7	8,2	7,2
15-17	4,5	3,9	4,9	4,7	4,5	4,2	5,2	4,1
18-26	10,3	9,6	14,6	12,1	12,6	11,9	11,8	10,8
27-59	49,7	47,1	47,7	44,3	47,2	46,0	53,4	49,4
60-89	16,1	22,3	11,8	17,5	12,3	16,3	14,9	22,4
90+	0,6	0,7	0,2	0,1	0,1	0,4	0,1	0,6
Всього:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Зайнятість та доходи населення. Стан зайнятості населення є одним з основних індикаторів економіки, який відображає використання в суспільстві ресурсів праці.

¹⁵ За інформацією Рахівської міської ради

Характерною рисою Рахівської громади, як і більшості громад Закарпаття, є високий відсоток неформальної зайнятості. До видів економічної діяльності, де найбільш поширена неформальна зайнятість, оптова та роздрібна торгівля, тимчасове розміщування й організація харчування, переробна промисловість та сільське господарство.

Чисельність працівників суб'єктів господарювання у Рахівській громаді має тенденцію до зменшення і на кінець 2025 року становила 1 971 особи, що складає лише 8,1% від чисельності населення.

Чисельність населення працездатного віку в громаді у 2025 році становила 14 250 осіб (58% від всього населення), беручи до уваги чисельність зайнятих громадян ця ситуація говорить про значний рівень працевлаштування громадян поза межами громади та «тіньової» зайнятості, що зумовлює недоотримання у бюджет громади значного обсягу податку з доходів фізичних осіб, становить загрозу соціальної незахищеності жителів громади, зокрема щодо майбутнього пенсійного забезпечення, та уповільнює розвиток усіх населених пунктів через відсутність фінансових ресурсів в бюджеті.

У таблиці 4.4 подано чисельність штатних працівників суб'єктів господарювання, що здійснювали діяльність на території Рахівської громади у 2024-2025 роках, в розрізі видів економічної діяльності.

Таблиця 1.5.4. Кількість штатних працівників суб'єктів господарювання Рахівської громади за видами економічної діяльності, осіб

Галузі та види діяльності	Кількість штатних працівників у грудні 2024 року	Кількість штатних працівників у грудні 2025 року
Сільське господарство	15	33
Добувна промисловість	19	61
Переробна промисловість, в т.ч.:	75	104
<i>Виробництво харчових продуктів</i>	0	11
<i>Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів;</i>	70	85
<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	4	4
<i>Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	0	3
<i>Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування</i>	1	0
<i>Виробництво меблів</i>	0	1
Постачання електроенергії	23	23
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	79	79
Будівництво	36	30
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	5	4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9	9
Тимчасове розміщування й організація харчування	8	7
Інформація та телекомунікації	47	45
Операції з нерухомим майном	0	11
Професійна, наукова та технічна діяльність	4	4
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	1	8
Державне управління, освіта	908	914
Охорона здоров'я	580	534
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0	1
Всього:	1 884	1 971

З таблиці видно, що 77% усіх штатних працівників Рахівської громади (1523 особи) працевлаштовані в установах бюджетної сфери: в державному управлінні та освіті – 910 осіб

(59,8% усіх штатних працівників), в галузі охорони здоров'я – 530 осіб, у галузі комунальної інфраструктури – 79 осіб, надання послуг догляду із забезпеченням проживання – 84 особи. Для громади даний факт є негативним показником, який зобов'язує негайно вживати заходів спрямованих на стимулювання розвитку економіки та створення нових робочих місць.

Значна чисельність працівників зайняті у переробній промисловості – 104 особи, у добувній – 61 особи, у галузі інформація та телекомунікації – 45 осіб, сільському господарстві – 33 особи та у постачання електроенергії – 23 особи.

Сучасний стан ринку праці в Україні і громаді зокрема, характеризується переважно негативними тенденціями: скорочується чисельність зайнятих осіб, триває процес закриття підприємств, зокрема через звуження сфери підприємницької діяльності, прогресує міграція найбільш активної частини населення за кордон.

Проте, найбільш негативний вплив спричиняє війна російської федерації проти України, наслідками якої є міграція за кордон працездатного населення з дітьми, сповільнення та припинення роботи підприємств через сировинно-логістичні проблеми, а також мобілізація працівників підприємств для військової служби.

Найбільшими роботодавцями (крім бюджетних установ) на території громади є: ТОВ «ЕВК» (35 працівників), ТОВ «Сауляк» (33 працівники), МПП «ААМ» (29 працівників), ТОВ «Квадробуд БПВ» (23 працівники), ПРАТ МК «Трибушани» (22 працівники), ТОВ «Біотес Енерджі» (22 працівники), ТОВ «Мікротім» (19 працівників), КООПУНІВЕРГМАГ РСС (17 працівників), ПП «Кабель-плюс» (15 працівників).

Так як основу ресурсного забезпечення міського бюджету складає податок на доходи фізичних осіб, то такі показники, як чисельність працюючих, задіяних в економіці, та рівень середньомісячної заробітної плати відіграють важливу роль в формуванні дохідної складової бюджету громади.

За останні роки у Рахівській громаді спостерігається динаміка щодо зростання середньомісячної заробітної плати штатних працівників суб'єктів господарювання.

Висновки:

1. Більшість населення Рахівської громади проживає в місті Рахів, населених пунктах, його щільність проживання становить 82 осіб на км², Більшість населення Рахівської громади проживає в місті Рахів, населених пунктах, його щільність проживання становить 82 осіб на км², що на 16% менше середньообласного показника (98 осіб на км²) і на 45% більше, ніж середньорайонний показник (45 осіб на км²). Однак, цей фактор пояснюється високим рівнем щільності районного центру м. Рахів, що спричиняє певний агломераційний вплив центру економічного зростання.
2. Чисельність населення у громаді за даними Рахівської міської ради станом на 01.01.2026 становить 24 216 осіб, вона скоротилася на 4,1% у 2025 році порівняно з 2022 роком.
3. Статеву вікову піраміду населення Рахівської громади показує, що наступні 10 років громада має шанс на зростання кількості працездатного населення, проте кожного наступного року кількість учнів перших класів зменшуватиметься.
4. Характерною рисою Рахівської громади, як і більшості громад Закарпаття, є високий відсоток неформальної зайнятості. До видів економічної діяльності, де найбільш поширена неформальна зайнятість, оптова та розрібна торгівля, тимчасове розміщування й організація харчування, переробна промисловість та сільське господарство.
5. Чисельність штатних працівників суб'єктів господарювання громади зменшується і на кінець 2025 року становила 1 971 осіб (лише 8.1% від чисельності населення).
6. Чисельність населення працездатного віку в громаді у 2025 році становила 14 250 осіб (58% від всього населення), беручи до уваги чисельність зайнятих громадян ця ситуація говорить про значний рівень працевлаштування громадян поза межами громади та «тіньової» зайнятості, що зумовлює недоотримання у бюджет громади значного обсягу податку з доходів фізичних осіб, становить загрозу соціальної незахищеності жителів

Назва ЗДО, ЗЗСО	Проект. потужн. закладу, дітей/учнів	Фактич. на кільк. дітей/учнів	Вартість навч. 1 дитини на рік, тис.грн	Фактич. на кільк. персоналу	Кільк. груп/класів	Кільк. інклюзивних груп/класів	Кільк. дітей/учнів з особл. потребами	Рік побудови/модернізації закладу	Забезпеченість укриттям (опис, кількість місць)
ЗДО (ясла-садок) с.Білин Рахівської міської ради	44	40	75273,34	17	2	1	1	1985р.	Орендоване укриття, 50 осіб
ЗДО (ясла-садок) с.Ділове Рахівської міської ради	72	50	75273,34	27	3	0	0	1987р.	Власне протирадіаційне укриття, 100 осіб
ЗДО Костилівка Рахівської міської ради	26	37	75273,34	13	2	1	2	1964р. Новий корпус-2020р.	Орендоване укриття, 50 осіб
ЗДО (ясла-садок) №1 м. Рахів «Сонечко» Рахівської міської ради	145	0	75273,34	0	0	0	0	2003р.	На разі не працює
ЗДО (ясла-садок) №2 м.Рахів «Смерічка» Рахівської міської ради	57	101	75273,34	20	2	2	2	1979р.	Орендоване укриття, 100 осіб
ЗДО (ясла-садок) №3 м.Рахів «Дзвіночок» Рахівської міської ради	130	148	75273,34	38	5	5	11	1990р.	Власне найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 150 осіб
ЗДО (ясла-садок) №4 м.Рахів «Веселка» Рахівської міської ради	110	86	75273,34	29	2	2	3	Корпус В -1955р. - реконструкція - 2017р. Корпус А - 1980р.	Власне найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 100 осіб Орендоване найпростіше укриття 50 осіб
ЗДО с.Ділове ПЗ «Гімназія ім.П.Каталін Франгепан»	28	28	0	15	3	0	0	2020р.	Власне найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 50 осіб
Заклади загальної середньої освіти									
Вільховатська початкова школа	100	42	42734,55	9	4	0	0	2018р.	Власне найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 60 осіб
Хмелівська початкова школа	100	0	0	0	0	0	0	2003р.	На разі не працює
Рахівський ЗЗСО I-III ступенів №1 Рахівської міської ради	800	931	42734,55	97	44	13	16	1945р Новий корпус - 1981р.	Власне ПРУ укриття в підвальному приміщенні, 1000 осіб
Рахівський ЗЗСО I-III ступенів №2 Рахівської міської ради	800	530	42734,55	67	24	8	10	1971р.	Власне найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 1000 осіб

Назва ЗДО, ЗЗСО	Проект. потужн. закладу, дітей/учнів	Фактич. на кільк. дітей/учнів	Вартість навч. 1 дитини на рік, тис.грн	Фактич. на кільк. персоналу	Кільк. груп/класів	Кільк. інклюзивних груп/класів	Кільк. дітей/учнів з особл. потребами	Рік побудови/модернізації закладу	Забезпеченість укриттям (опис, кількість місць)
міської ради									підвальному приміщенні, 200 осіб Орендоване найпростіше укриття, 700 осіб
Рахівський ЗЗСО I-III ступенів №3 Рахівської міської ради	320	355	42734,55	43	19	7	7	1949р.	Орендоване найпростіше укриття, 320 осіб
Рахівський ЗЗСО I-III ступенів №4 Рахівської міської ради	240	339	42734,55	36	17	4	4	1948р.	Орендоване найпростіше укриття, 250 осіб
Білинський ЗЗСО I-III ступенів Рахівської міської ради	300	251	42734,55	31	12	4	7	1944р.	Орендоване найпростіше укриття, 300 осіб
Діловецький ЗЗСО I-III ступенів Рахівської міської ради	600	411	42734,55	5	22	10	16	1953р. Добудова - 1970р.	Власне ПРУ на 240 осіб, Орендоване найпростіше укриття, 200 осіб
Костилівський ЗЗСО I-III ступенів Рахівської міської ради	425	357	42734,55	37	17	3	3	1895р.	Власне підвальне приміщення на 159 осіб, Орендоване найпростіше укриття, 198 осіб
Заклади позашкільної освіти									
Рахівська школа мистецтв Рахівської міської ради	151	105	53969,86	18	11	0	0	2003р.	Орендоване найпростіше укриття, 30 осіб
Дитячо-юнацька спортивна школа Рахівської міської ради	150	332	8103,06	12	24	0	0	1960р.	ПРУ укриття в підвальному приміщенні, 1000 осіб на базі Рахівського ЗЗСО I-III ст. №1 Найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 200 осіб на базі Рахівського ЗЗСО I-III ст. №2
Центр науково-технічної, дитячої та юнацької творчості Рахівської міської ради	55 (одночасно)	355	10827,89	13	16 гуртків, що становлять 30 груп	0	0	2021р.	Найпростіше укриття в підвальному приміщенні, 150 осіб

Розвиток **дошкільної освіти** – один із пріоритетів діяльності відділу освіти, культури, молоді та спорту Рахівської міської ради. Станом на 01.09.2025 в населених пунктах громади

функціонує 7 закладів дошкільної освіти та робота 1 закладу дошкільної освіти є тимчасово призупиненою. Загалом дошкільну освіту здобувають 488 дітей.

Рівень охоплення дітей віком 3-6 років дошкільною освітою становить 75%.

Відповідно Закону України «Про дошкільну освіту» забезпечуються рівні права на здобуття дошкільної освіти, соціальний захист, підтримку дітей з особливими освітніми потребами, дітей з інвалідністю, які потребують корекції психо-фізичного розвитку. Усього на базі ЗДО громади працює 11 інклюзивних груп, в яких виховуються 20 дітей з особливими освітніми потребами.

З метою створення належних умов для організації харчування частково оновлено закуплено посуд, електричні плити, холодильник та технологічне обладнання в харчоблоках закладів дошкільної освіти, зроблено косметичні ремонти. Однак, матеріально-технічна база закладів дошкільної освіти потребує подальшого оновлення і поповнення.

Початкова освіта є важливою складовою системи загальної середньої освіти, оскільки забезпечує формування базових знань, умінь і навичок, необхідних для подальшого навчання та розвитку дитини. Вона охоплює дітей молодшого шкільного віку та спрямована на розвиток ключових компетентностей, соціалізацію та виховання особистості. На території громади функціонує 1 заклад початкової освіти, в якому навчаються 42 учні у 4 класах. 1 заклад є тимчасово призупиненим. Середня наповнюваність класів - 10,5.

Загальній середній освіті належить важлива роль у системі освіти громади, адже шкільне навчання є обов'язковим і охоплює три вікові періоди. Станом на 01.09.2025 у 7 закладах загальної середньої освіти навчається 3217 учнів у 155 класах. Середня наповнюваність класів – 24.

Загальна проектна потужність закладів загальної середньої освіти громади становить 3485 учнівських місць, на сьогодні вони заповнені на 92,3%.

Освітні заклади громади мають досить достатньо осучаснену навчальну базу. Так, переважна більшість закладів I-III ступенів мають обладнані кабінети фізики, математики, хімії та біології. Найкраще інформаційною та мультимедійною технікою забезпечені Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1 Рахівської міської ради, Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 2 Рахівської міської ради, Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 4 Рахівської міської ради.

Право громадян на доступну освіту реалізується шляхом запровадження різних форм навчання. Інклюзивна освіта – одна з них. У громаді функціонують 49 інклюзивних класів, в яких здобувають освіту 63 дитини з особливими освітніми потребами.

На території Рахівської територіальної громади функціонує комунальна установа «Інклюзивно-ресурсний центр» Рахівської міської ради, яка забезпечує реалізацію прав дітей з особливими освітніми потребами віком від 2 до 18 років на здобуття дошкільної та загальної середньої освіти, у тому числі в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та інших закладах, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти. Центр здійснює комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини, надає психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги, а також забезпечує системний кваліфікований супровід дітей з особливими освітніми потребами.

У 2023 році для потреб громади було закуплено шкільний автобус для забезпечення підвезення учнів до Діловецького закладу загальної середньої освіти Рахівської міської ради. У 2024 році аналогічний шкільний автобус придбано для організації підвезення здобувачів освіти до Костилівського закладу загальної середньої освіти Рахівської міської ради. Закупівля автобусів здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету із залученням співфінансування з місцевого бюджету.

У 2025 році для потреб громади закуплено 2 шкільні автобуси за рахунок субвенції з державного бюджету, передбаченої на придбання шкільних автобусів, а також співфінансування з місцевого бюджету. Один автобус призначений для організації підвезення здобувачів освіти до Білинського закладу загальної середньої освіти I–III ступенів Рахівської міської ради, інший – спеціалізований автобус для перевезення дітей з

особливими освітніми потребами до місць навчання (Рахівський заклад загальної середньої освіти I–III ступенів №2 Рахівської міської ради).

Загалом у громаді підвезення учасників освітнього процесу здійснюється 4 шкільними автобусами. Всього забезпечено підвезенням 402 дітей до 4 закладів загальної середньої освіти.

Для забезпечення рівного доступу до якісної освіти всіх учасників освітнього процесу необхідно створювати такі умови навчання та виховання, які б відповідали вимогам європейського рівня. Заклади освіти громади потребують впровадження освітніх інновацій, цифрових технологій, а також створення індустрії сучасних засобів навчання й виховання, у тому числі придатних для використання при дистанційній формі організації освітнього процесу.

В освітньому процесі ЗЗСО громади використовують 129 комп'ютерів. Показник забезпеченості здобувачів комп'ютерною технікою складає 9 учнів на 1 комп'ютер.

З метою створення безпечного освітнього середовища усі заклади загальної середньої та дошкільної освіти забезпечені найпростішими укритами (9 власних укриттів, 10 – орендованих).

В рамках реалізації державної реформи харчування учнів 1-4 класів 8 закладів освіти забезпечені одноразовим гарячим харчуванням. За рахунок місцевого бюджету організовано гаряче харчування для пільгових категорій дітей 5-11 класів. Вартість 1 порції для учнів 5-8 класів становить - 60грн., для 9-11 - 65 грн.

У рейтингу загальноосвітніх шкіл Закарпатської області за підсумками НМТ 2025 року:

- Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 4 Рахівської міської ради займає 49 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 118,8; кількість випускників, які складали НМТ - 6 ; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 100%)
- Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1 Рахівської міської ради займає 73 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 115,6; кількість випускників, які складали НМТ - 53; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 96%)
- Діловецький заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Рахівської міської ради займає 93 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 113,3; кількість випускників, які складали НМТ - 18; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 96%)
- Костилівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Рахівської міської ради займає 107 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 112,2; кількість випускників, які складали НМТ - 11; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 95%)
- Білинський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів Рахівської міської ради займає 155 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 108,4; кількість випускників, які складали НМТ - 5; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 95%)
- Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 2 Рахівської міської ради займає 191 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 106; кількість випускників, які складали НМТ - 32; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 92%)
- Рахівський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 3 Рахівської міської ради займає 211 місце з 251 закладів області (середні бал НМТ - 104,7; кількість випускників, які складали НМТ - 22; відсоток тестів, у яких було подолано поріг - 92%)

▪

Позашкільна освіта. На території Рахівської ТГ функціонує 3 позашкільні заклади, з них:

Рахівська школа мистецтв Рахівської міської ради є закладом позашкільної освіти мистецького спрямування, який забезпечує розвиток творчих здібностей дітей та молоді, естетичне виховання та здобуття початкової мистецької освіти. У закладі навчається 105 учнів віком від 6 років. Освітній процес організовано за різними напрямками, зокрема музичним (фортепіано, вокал, народні, духові та струнні інструменти), образотворчим мистецтвом. Навчання забезпечують 18 викладачів. Матеріально-технічна

база включає навчальні класи, спеціалізовані кабінети для занять музикою, хореографією та образотворчим мистецтвом, а також необхідні музичні інструменти та обладнання. Потужність закладу становить до 151 учнів одночасно та визначається відповідно до кількості навчальних приміщень і педагогічного навантаження. Освітній процес може бути організований у 2 зміни. Учні школи мистецтв беруть активну участь у концертах, конкурсах, фестивалях та виставках різних рівнів, представляючи заклад та громаду, а також заклад співпрацює з іншими освітніми і культурними установами.

Дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ) є закладом позашкільної освіти спортивного профілю, закладом фізичної культури і спорту, який забезпечує розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створює необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту.

У Рахівській дитячо-юнацькій спортивній школі займається близько 332 вихованців віком від 7 до 22 років. Освітньо-тренувальний процес організовано у 4 секціях зарізними видами спорту (бокс, волейбол, кікбоксинг, футбол). Заняття проводять 12 тренерів-викладачів. Особливістю організації роботи є те, що тренувальні групи та гуртки функціонують на базі різних закладів загальної середньої освіти, тобто розміщені (розосереджені) у школах громади. Матеріально-технічна база включає спортивні зали, майданчики та необхідний інвентар. Потужність закладу становить до 150 вихованців одночасно, навчально-тренувальний процес організовано у 5 змін. Пропагує розвиток фізичної культури і спорту серед учнівської молоді Рахівської міської територіальної громади та Рахівського району. Проводить роботу із залученням дітей та підлітків до систематичних занять спортом. Надає допомогу загальноосвітнім школам в організації з методичної спортивної роботи, виявляє в процесі систематичних занять здібних дітей та підлітків та залучення їх до спеціалізованих занять. Вихованці ДЮСШ беруть активну участь у змаганнях різних рівнів, представляючи громаду на районних, обласних, всеукраїнських та міжнародних змаганнях і турнірах, організовує навчально-тренувальні збори, організацію та проведення змагань, літні спортивно-оздоровчі табори.

Центр науково-технічної, дитячої та юнацької творчості Рахівської міської ради забезпечує розвиток творчих здібностей дітей та молоді у сфері мистецтва, культури, науки, техніки та спорту, створюючи умови для їхньої самореалізації, змістовного дозвілля та професійного самовизначення. ЗПО має багатопрофільний характер. Його діяльність охоплює такі напрями: художньо-естетичний: хореографія, вокал, театральне мистецтво, образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво; туристсько-краєзнавчий: екологічне краєзнавство; науково-технічний напрям: паперопластика, виготовлення сувенірів, початкове моделювання з природного матеріалу та паперу та соціально-реабілітаційний: учнівське самоврядування.

У закладі навчається близько 355 вихованців віком від 5 до 18 років (згідно з Статутом можуть навчатися віком до 21 року). Навчально-виховну діяльність забезпечують 13 педагогічних працівників, один з яких - сумісник. Центр знаходиться в орендованому приміщенні ЗДО №3 «Дзвіночок» м.Рахова. ЦНТДЮТ має належну матеріально-технічну базу, що включає 3 навчальні кабінети та хореографічний зал. Потужність закладу становить до 55 вихованців одночасно, функціонують 4 навчальні приміщення. Організація освітнього процесу можлива у дві зміни. Вихованці Центру беруть активну участь у конкурсах, виставках і змаганнях різних рівнів, а також заклад співпрацює з іншими освітніми та громадськими організаціями.

Приватні заклади позашкільної освіти на території громади відсутні.

Професійно-технічна та вища освіта. У громаді відсутні заклади професійно-технічної та вищої освіти.

Охорона здоров'я. Медичну допомогу населенню Рахівської громади надають Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Рахівської міської ради Закарпатської області та Комунальне некомерційне підприємство «Рахівська районна лікарня» Рахівської міської ради Закарпатської області.

В структуру КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» входять 4 амбулаторій: амбулаторія загальної практики сімейної медицини с.Рахів, амбулаторія загальної практики сімейної медицини с.Білин, амбулаторія загальної практики сімейної медицини с. Ділове, амбулаторія загальної практики сімейної медицини с.Костилівка.

Таблиця 1.6.3. Мережа закладів охорони здоров'я Рахівської громади

№ з/п	Назва закладу, адреса	Проектна потужність закладу, відвідувань	Фактична наповнюваність закладу, відвідувань	Кількість лікарів, осіб (штат)	Кількість лікарів, осіб (факт)	Кількість сер. мед. персоналу, осіб (факт)	Чи потребує будівля закладу модернізації?	Вид необхідних робіт
1.	Комунальне некомерційне підприємство «Рахівська районна лікарня» Рахівської міської ради Закарпатської області	245/340	232/420	138,25	117	194	так	Капітальний ремонт комплексу будівель КНП "Рахівська РЛ" в т.ч. капітальний ремонт частини приміщень та заміна ліфтів будівлі стаціонару «В»; Здійснення заходів щодо забезпечення енергонезалежності та енергоефективності; Здійснення ремонту внутрішніх приміщень, ремонту фасадів та оновлення матеріально-технічної бази
2.	Комунальне некомерційне підприємство «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Рахівської міської ради Закарпатської області	-	-	16,5	14	18	-	-
3.	Амбулаторія загальної практики сімейної медицини м.Рахів	-	-	13	11	13	-	-
4.	Амбулаторія загальної практики сімейної медицини с. Білин	-	-	1	1	1	так	Ремонт внутрішніх приміщень, ремонт та оновлення матеріально-технічної бази
5.	Амбулаторія загальної практики сімейної медицини с. Костилівка	-	-	1,5	1	2	-	-
6.	Амбулаторія загальної практики сімейної медицини с. Ділове	-	-	1	1	2	так	Ремонт внутрішніх приміщень, ремонт та оновлення матеріально-технічної бази

На первинній ланці медичну допомогу надають 10 лікарів, з якими станом на 01.01.2025 укладено 12 709 декларацій при загальній кількості 17 794 мешканців (71,4%), що дозволяє

говорити, що певна частина мешканців отримують медичні послуги в інших сусідніх територіальних громадах.

На первинній ланці медичну допомогу надають 10 лікарів, з якими станом на 01.01.2025 укладено 19 809 (81,8% від загальної кількості населення) декларацій при загальній кількості 24 216 мешканців, що дозволяє говорити в що певна частина мешканців отримують медичні послуги в інших громадах, або ж це також може бути пов'язаним з виїздом закордон громадян, де вони можуть отримувати дану послугу.

Рисунок 1.6.1. Аналітика поданих декларацій про вибір лікаря ПМД

Комунальне некомерційне підприємство “Рахівська районна лікарня” Рахівської міської ради Закарпатської області є кластерним закладом охорони здоров'я, який надає амбулаторну та стаціонарну медичну допомогу.

В структурі КНП “Рахівська РЛ” знаходиться відділення: екстреної медичної допомоги; відділення анестезіології та інтенсивної терапії; хірургічне відділення та операційний блок; неврологічне відділення; травматологічне; терапевтичне; педіатричне; пологове; інфекційне відділення, а також є стаціонарне паліативне відділення, де важкохворі пацієнти на останніх стадіях невиліковних хвороб отримують належну медичну допомогу та підтримку; сучасне стаціонарне та амбулаторне реабілітаційне відділення, яке забезпечує комплексний підхід до відновлення пацієнтів після серйозних травм, операцій, а також осіб, які перенесли мозковий інсульт.

Крім того, є підрозділ - лікарняний банк крові; патологоанатомічне відділення; відділ фармацевтичного забезпечення; відділення гемодіалізу в амбулаторних умовах та поліклінічне відділення, яке включає: жіночу консультацію, стоматологічне відділення, діагностичне відділення та кабінети профільних спеціалістів.

Адміністративні послуги. З метою розбудови відкритості та ефективності діяльності місцевої влади в частині надання адміністративних послуг, створення рівних умов для надання мешканцям громади та іншим суб'єктам звернень необхідних адміністративних послуг в зручний та доступний способи, Рахівською міською радою утворено та функціонує відділ «Центр надання адміністративних послуг» (м.Рахів, вул.Миру 5). Організація центрів надання адміністративних послуг – це один з кроків впровадження електронного урядування, яке успішно діє у розвинутих європейських країнах. Завдяки ЦНАП адмінпослуги надаються значно легше. Рахівська міська рада отримала можливість модернізувати центр надання

адміністративних послуг у рамках програми «U-LEAD з Європою», міжнародної програми, що фінансується Європейським Союзом та країнами – членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією.

У рамках домовленостей міська рада здійснила капітальний ремонт адміністративної будівлі, що знаходиться по вулиці Миру, 5, а Програма «U-LEAD з Європою» надала всі необхідні меблі і комп'ютерну техніку, провела 5-ти модульну навчальну програму з підвищення кваліфікації працівників розроблену українськими та шведськими експертами.

Центр надання адміністративних послуг залишається важливою точкою взаємодії держави з громадянами. Попри виклики війни та непрості умови, відділ зберігає стабільність у наданні якісних послуг.

Станом на 01.01.2025 року кількість населення, що обслуговує ЦНАП становить 23916 осіб, з яких місто Рахів - 16163, село Білин - 1972, село Ділове - 2931, село Костилівка - 3150.

ЗУ «Про адміністративні послуги» передбачає, що перелік адміністративних послуг, які мають обов'язково надаватися у ЦНАП, затверджує КМУ. На грудень 2025 року цей Перелік включає 381 адмінпослуг, кількість обов'язкових послуг залежить від типу громади, місця її розташування та технічних можливостей. У відділі ЦНАП Рахівської міської ради надаються адміністративних послуг, серед яких:

1. Послуги для ветеранів війни, учасників бойових дій та членів їх сімей;
2. Реєстрація/ зняття з реєстрації місця проживання;
3. Паспортні послуги;
4. Реєстрація нерухомості;
5. Реєстрація бізнесу;
6. Комплексна послуга Є-Малюк;
7. Адміністративні послуги соціального характеру;
8. Послуги для ВПО, зокрема взяття на облік, оформлення звернень для отримання відповідних виплат, консультування та надання допомоги з питань подання повідомлень щодо пошкодженого/зруйнованого житла та ін
8. Інші послуги місцевого значення (містобудування, благоустрій, житло, тощо).

Щороку адміністраторами відділу ЦНАП надаються більше 13000 послуг мешканцям громади та ВПО.

Для надання якісних адміністративних послуг мешканцям Рахівської територіальної громади необхідним є придбання «Мобільного кейсу» – комплексу сучасної портативної техніки, який дозволяє у форматі віддаленого робочого місця здійснювати повноцінний прийом документів для отримання послуг тими громадянами, які нездатні самотійно пересуватися.

Проблемою для мешканців громади залишається відсутність Територіального сервісного центру регіонального сервісного центру ГСЦ МВС з питань реєстрації транспортних засобів та видачі/обміну посвідчення водія. Рахівською міською радою підписано Угоду про співпрацю з Регіональним сервісним центром ГСЦ МВС у Закарпатській області. Згідно Угоди було закуплено відповідне обладнання, проте воно потребує фахового налаштування та підключення, для забезпечення повноцінного надання адміністративних послуг МВС.

Ефективний ЦНАП у громаді суттєво полегшує життя мешканцям громади, і сприяє економічній діяльності. Це і надалі обличчя держави та місцевого самоврядування, головне місце безпосередньої комунікації людей з владою, місце вирішення проблем людей. Тому треба підтримувати функціонування ЦНАП, забезпечувати доступність влади і послуг для громадян. Разом з розвитком цифрових послуг ОМС/ЦНАП повинні забезпечувати споживачів послуг усім необхідним від держави.

Соціальний захист населення. Соціальні послуги мешканцям Рахівської громади надаються відділом соціального захисту населення та ветеранської політики, службою у

справах дітей Рахівської міської ради, КП “Центр надання соціальних послуг” та КУ “Рахівський міський центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю”.

У таблиці 5.4 подано інформацію щодо вразливих груп населення громади, що потребують соціального захисту та підтримки станом на 01.01.2026.

Таблиця 1.6.4. Вразливі групи населення у Рахівській громаді

Показники	2022	2023	2024	2025
Кількість внутрішньо переміщених осіб (ВПО)	-	-	-	2010
Кількість одиноких, непрацездатних громадян	158	89	58	117
Кількість учасників АТО (ООС), ветеранів війни	664	486	497	536
Кількість дітей-сиріт	28	19	23	24
Кількість дітей, позбавлених батьківського піклування	27	36	41	29
Особи, які мають інвалідність, всього:	168	129	236	123
У тому числі кількість дітей, які мають інвалідність	109	83	175	88
Кількість багатодітних сімей	94	73	312	280
Кількість дітей у багатодітних сім'ях	293	224	936	840
Сім'ї, яким призначена державна допомога при народженні дитини	289	222	143	125
Кількість прийомних сімей	2	2	2	1
У них дітей	4	4	4	1
Сім'ї опікунів / піклувальників	32	31	30	25
Кількість дітей, які перебувають під опікою/піклуванням	47	45	51	47
Кількість ДБСТ	0	0	0	0
У них дітей	0	0	0	0
Кількість осіб у складних життєвих обставинах	16	85	24	23
Кількість сімей, у складних життєвих обставинах	51	41	43	47
Кількість сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям	771	652	774	738
Кількість отримувачів субсидій на оплату житлово-комунальних послуг	326	310	399	381

Культура. Заклади культури громади відіграють провідну роль у збереженні національної культурної спадщини, народних традицій, звичаїв та ремесел. Вони є центром культурного та духовного розвитку, активного відпочинку жителів громади, організованого дозвілля підростаючого покоління, осередком творчої діяльності та розвитку особистостей. Цю роботу забезпечує відділ культури, молоді та спорту Рахівської міської ради.

Мережу закладів культури громади складають 12 закладів: зокрема 5 установ клубного типу, 6 бібліотек.

Таблиця 1.6.5. Культурна мережа Рахівської громади

Показник	2021	2022	2023	2024
Кількість закладів культури, одиниць	12	12	12	12
Кількість працівників закладів культури, осіб	33	33	33	33
Кількість бібліотек, одиниць	6	6	6	6
Кількість працівників бібліотек, осіб	18	18	18	18

У таблиці 1.6.6 подано повний перелік закладів культури в населених пунктах громади та їх характеристику.

Таблиця 1.6.6. Перелік закладів культури в населених пунктах Рахівської громади

№	Назва	Адреса	Місткість, осіб	Площа будівлі, м2
Заклади клубного типу				
1	Рахівський будинок культури	Закарпатська область, Рахівська	500	128

№	Назва	Адреса	Місткість, осіб	Площа будівлі, м2
	Рахівської міської ради	територіальна громада, м. Рахів, вул. Миру №16.		
2	Сільський будинок культури с. Костилівка Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Костилівка, вул. Лесі Українки № 61.	100	59,8
3	Сільський будинок культури с. Ділове Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Ділове (пр. Хмелів) вул. Перемоги, 4	200	402
4	Сільський клуб пр. Хмелів с. Ділове Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Ділове (пр. Хмелів) вул. Перемоги, 4	150	118,04
5	Сільський будинок культури с. Білин Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Білин №208 «А»	150	211,5
Бібліотеки				
1	Рахівська публічна бібліотека Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, м. Рахів, вул. Героїв АТО №5.		
2	Бібліотека-філія для дітей Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, м. Рахів, вул. Миру № 16 (будівля РБК)		
3	Бібліотека-філія с. Ділове Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Ділове, вул. Трибушанська, 64. (Будівля СБК)		
4	Бібліотека-філія пр. Хмелів Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Ділове (пр. Хмелів) вул. Перемоги, 4 (Будівля сільського клубу).		
5	Бібліотека-філія с. Білин Рахівської міської ради	Закарпатська область, Рахівська територіальна громада, с. Білин № 208 «А» (Будівля СБК).		

Спорт. Практичну роботу зі здійснення фізкультурно-масової та спортивної роботи організовують працівники спортивної галузі, вчителі фізкультури освітніх установ. Гурткова робота також ведеться у закладах культури.

У громаді діє дитячо-юнацька спортивна школа.

У таблиці 5.7 подано перелік об'єктів спортивної інфраструктури, утримання яких фінансується за рахунок бюджету Рахівської територіальної громади..

Таблиця 1.6.7. Об'єкти спортивної інфраструктури Рахівської громади

Показник	К-сть	Населені пункти, в яких розміщено об'єкт
Стадіон	1	Закарпатська обл., м. Рахів, вул. Миру, 167
Футбольне поле	1	с. Ділове, Трибушанська №155;
Спортивна зала	3	м. Рахів, Шевченка №180; м. Рахів, Миру №26; с. Ділове, Трибушанська № 14;
Спортивний майданчик	1	м. Рахів, Героїв АТО №5;
Спортивний майданчик з тренажерами для занять ВОРКАУТОМ	1	Закарпатська обл., м. Рахів, вул. Миру, 167
Спортивний майданчик з тренажерами	2	м. Рахів, Миру №1; м. Рахів, Івана Франка №20;
Спортивний майданчик з синтетичним покриттям	2	м. Рахів, Миру № 26; м. Рахів, Шевченко № 180
Приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять	4	м. Рахів, Б. Хмельницького №93; м. Рахів, Партизанська №3; м. Рахів, Миру №26; м. Рахів, Вербник №8
Гандбольний майданчик та	2	с. Ділове, Трибушанська №14;

Показник	К-сть	Населені пункти, в яких розміщено об'єкт
гімнастичне містечко		м. Рахів, Миру №167
Гандбольний майданчик	1	м. Рахів, Партизанська №3
Гімнастичне містечко	3	м. Рахів, Партизанська №3; м. Рахів, Шевченко № 180; м. Рахів, Миру №26;
Волейбольний майданчик	1	с. Костилівка, Шкільна №10

Громадський простір. Наступним важливим фактором розвитку громади є покращення якості життя мешканців шляхом відновлення громадських місць у населених пунктах. Поточна ситуація представлена у таблиці 1.6.8.

Таблиця 1.6.8. Громадські місця у населених пунктах Рахівської громади

Населений пункт	Центральна площа	Алея слави/місце пам'яті	Сквери і парки	Освітлення громадських місць	Тротуари
м.Рахів	+	+	+	+	+
с.Білин		-	-	+	+
с.Костилівка		+	+	+	-
с.Вільховатий		-	-	+	-
с.Ділове		+	-	+	+
с.Хмелів		-	-	+	-
с.Круглий		-	-	+	-

У багатьох населених пунктах громади відсутні центральні площі, сквери і парки, а також належно облаштовані тротуари.

Відсутність публічних просторів негативно впливає на розвиток населених пунктів. Це знижує рівень взаємодії у громаді, зникає відчуття «центру» населеного пункту, а з ним і локальна ідентичність, гордість за своє село. Молодь часто прагне виїхати туди, де є сучасна інфраструктура та цікаве соціальне життя.

Зелені зони (парки, сквери) зменшують рівень стресу, покращують психічне здоров'я, дають можливість відпочинку й відновлення. Відсутність таких місць робить середовище «сірим» і менш дружнім для життя, особливо для дітей, літніх людей і сімей.

Сучасний і привабливий публічний простір підвищує інвестиційну привабливість громади, сприяє розвитку малого бізнесу (кав'ярні, магазини, послуги). Коли інфраструктури немає – громада виглядає занедбаною, що відштовхує потенційних інвесторів і навіть знижує вартість нерухомості.

Отже, відсутність площ, скверів, парків і безпечних тротуарів не просто «естетична» проблема. Це напряму впливає на здоров'я, згуртованість і перспективи розвитку населених пунктів.

Житлово-комунальна інфраструктура

Комунальна інфраструктура та інженерні мережі. Комунальна інфраструктура та інженерні мережі

Комунальне підприємство «Рахівкомунсервіс» надає послуги з вивезення сміття, послуги із утримання в належному стані придорожніх смуг доріг, які є комунальною власністю, частково надає послуги з благоустрою кладовищ, виконує будівельно-ремонтні роботи, які відповідають за класом наслідків не вище СС1.

До допоміжних об'єктів комунального підприємства відноситься виробнича база з наявними, виробничими приміщеннями, відкритими площадками та транспортними засобами, а саме: сміттевоз ISUZU, сміттевоз ГАЗ 3309, автовишка ЗІЛ 130, сміттевоз ЗІЛ 131, екскаватор ЕО

2621В, трактор МТЗ 82Г, навантажувач ПГБ 1.0 МТЗ 80, вантажний автомобіль ГАЗ САЗ 3507, трактор гусеничний ДТ 75Д.

Централізоване водопостачання та водовідведення споживачів здійснює комунальне підприємство «Рахівтепло», зареєстроване 06.10.2009 року, який обслуговує частину населення м. Рахів, в місцях відсутності централізованого водопостачання та у сільких місцевостях громади водопостачання та водовідведення здійснюється індивідуальними колодязями, свердловинами та підземними резервуарами-накопичувачами для стічних вод (вигрібна яма). Мешканці громади, які потребують очищення вигрібних ям мають змогу звернутися до КП «Рахівтепло» Рахівської міської ради для замовлення даної послуги.

Таблиця 1.6.9. Характеристика систем життєзабезпечення у Рахівській громаді

Водопостачання	Тип водопостачання	Централізоване водопостачання в м.Рахів та індивідуальні колодязі та свердловини;
	Протяжність мереж водопостачання, км	18,2
	Об'єм водопостачання, м ³	166000
	Якість водопостачання	Відповідає вимогам
	Стан мереж водопостачання	Загальний стан мережі задовільний, однак деякі ділянки потребують реконструкції/модернізації
	Споживання питної води, тис. м ³ – всього, у тому числі:	142,2 (22,8 - втрати по мережі)
	- населення	116,2
	- підприємства	26,0
	К-сть договорів на водопостачання, од. – всього, у тому числі:	3362
	- населення	3088
	- підприємства	274
Водовідведення	Обсяг поточної каналізаційної системи, м ³	Централізована каналізаційна система в м.Рахів та підземні резервуари-накопичувачі для стічних вод (вигрібні ями);
	Протяжність мереж каналізування, км	12,5
	Стан мереж каналізування	Загальний стан мережі задовільний, однак деякі ділянки потребують реконструкції/модернізації
	Об'єм водовідведення, тис. м ³ – всього, у тому числі:	140,0
	- населення	84,7
	- підприємства	55,3
Очисні споруди	Кількість очисних споруд	Одна
	Стан очисних споруд	Потребує капітального ремонту
Теплопостачання	Протяжність мереж теплопостачання, км	4,7
	Опалення, Гкал– всього, у тому числі:	-
	- населення	-
	- підприємства	-
Поводження з побутовими відходами	Охоплення домогосподарств договорами на вивезення відходів	4 589
	Потужність та стан полігонів ТПВ	На території громади наявне сміттєзвалище, яке в подальшому припинить функціонування
	Кількість сміттесортувальних станцій	На території громади відсутні сортувальні станції
	Співробітництво між громадами	Немає договорів про співробітництво

Електропостачання. Електропостачання споживачів Рахівської громади у Рахівському районі забезпечується через мережі ПАТ «Закарпаттяобленерго», зокрема через структурний підрозділ – Рахівський районний енергетичний мережевий (РЕМ), м. Рахів, вул. Миру, 226. Рахівський РЕМ опікується технічним обслуговуванням ліній електропередачі, трансформаторних підстанцій, здійснює планові та аварійні відключення, реагує на пошкодження мережі та проводить відновлювальні роботи в межах свого району електричних мереж.

Житловий фонд. На теперішній час однією з найбільш гострих соціально-економічних проблем України є житлова. Досить актуально стоїть питання технічного стану житлового фонду громади та забезпечення якісних житлово-комунальних послуг.

До багатоквартирного житлового фонду Рахівської громади належить 57 будинків. У таблиці 1.6.10. подано його характеристику.

Таблиця 1.6.10. Характеристика багатоквартирного житлового фонду

Показник	Кількість
Загальна кількість багатоквартирних будинків, од. в т.ч.	57
Загальна площа багатоквартирних будинків, тис. м ²	54 296,0
Загальна кількість квартир у багатоквартирних будинках, од., в т.ч.	1 049
Загальна кількість багатоквартирних будинків комунального житлового фонду, од., в т.ч.	50
Загальна площа багатоквартирних будинків комунального житлового фонду, тис. м ²	48089,0
Загальна кількість квартир у багатоквартирних будинках комунального житлового фонду, од., в т.ч.	932
Загальна кількість багатоквартирних будинків відомчого житлового фонду, од., в т.ч.	4
Загальна площа багатоквартирних будинків відомчого житлового фонду, тис. м ²	6381,0
Загальна кількість квартир у багатоквартирних будинках відомчого житлового фонду, од., в т.ч.	71
Загальна кількість багатоквартирних будинків житлового фонду ОСББ, БК, од., в т.ч.	3
Загальна площа багатоквартирних будинків житлового фонду ОСББ, БК, тис. м ²	2 444,0
Загальна кількість квартир у багатоквартирних будинках житлового фонду ОСББ, БК, од., в т.ч.	46

Більша частина управління житловим фондом здійснюється КП «Рахівкомунсервіс», але в зв'язку з майже повною приватизацією житлових приміщень в подальшому обслуговування здійснюватиметься об'єднаннями співвласників багатоквартирного будинку.

У таблиці 1.6.1. подано характеристику індивідуального житлового фонду Рахівської громади у розрізі населених пунктів.

Таблиця 1.6.11. Характеристика індивідуального житлового фонду

Показник	К-сть індивідуальних житлових будинків, од.	Загальна площа індивідуальних будинків, тис. м ²
м.Рахів	2 830	307,3
с. Білин	655	33,560
с. Костилівка	1 050	84,4
с. Вільховатий	0	0
с. Ділове	1 198	69,466
с. Круглий	0	0
с. Хмелів	0	0
ВСЬОГО:	5 733	494,726

Складна гірська морфологія зумовила розвиток переважно індивідуального житлового фонду. Наразі лише 13% мешканців Рахова мають доступ до систем централізованого водопостачання та водовідведення. Решта домогосподарств використовує автономні джерела (колодязі, свердловини) та локальні септики (вигрібні ями). Пріоритетним завданням громади є поетапне розширення мереж для максимального охоплення населення якісними комунальними послугами.

Поводження з відходами. Збір муніципальних відходів проводиться двома перевізниками відходів, а саме: на території міста Рахів працює МКП «Рахівкомунсервіс», що виконує роботи з утримання житлових будинків і прибудинкових територій, в контейнери, розміщені у сміттекамерах житлових будинків та на облаштованих контейнерних майданчиках, а також а на території трьох сіл Ділове, Костилівка, Білин працює ТОВ «Екобат Шураві», що виконує роботи з вивезення побутових відходів з встановлених баків по договору.

Міським комунальним підприємством «Рахівкомунсервіс» укладено 4 162 договори про вивезення ТПВ, з них:

- з населенням – 3 904 абонентів;
- з іншими споживачами – 258 абонентів.

Товариством з обмеженою відповідальністю «Екобат Шураві» укладено 427 договори про вивезення ТПВ, з них:

- з населенням – 324 абонентів;
- з іншими споживачами – 13 абонентів.

Перспективи розвитку громади пов'язані з ущільненням забудови та зростанням сектору МСБ, що збільшує обсяги утворення відходів. Ситуація є критичною через вичерпаний ресурс діючого сміттєзвалища та відсутність вільних земель для створення нових об'єктів згідно з нормативами.

Наразі триває процес вирішення питання з вивезенням ТВП за межі громади через закриття сміттєзвалища, згідно Регіонального плану поведження з відходами, вивезення сміття повинне відбуватися до Тячівського району.

Також на території громади, згідно вище згаданого плану, планується будівництво сміттєсортувальної станції в Рахові, для Рахівської громади цей проєкт дасть змогу зменшити об'єм утворення побутових відходів, які потраплятимуть на полігони/сміттєзвалища та стане великим кроком задля становлення більш екологічно сталої громади.

Транспортна, поштова інфраструктура та зв'язок

Дорожнє господарство. Через територію громади проходить автомобільна дорога загального користування державного значення Н-09 (Мукачево — Рахів — Івано-Франківськ — Львів), її протяжність в межах громади становить 28 км.

Дорожня інфраструктура Рахівської громади базується на стратегічній трасі Н-09 та мережі місцевих шляхів, які наразі проходять поетапну модернізацію для покращення сполучення між гірськими населеними пунктами та розвитку туристичного потенціалу регіону.

Дороги місцевого значення Рахівської громади наразі активно оновлюються: триває капітальний ремонт ключового маршруту О 070904 Рахів — Богдан — Луги, що з'єднує місто з гірськими селами, а також проводиться асфальтування внутрішніх вулиць у селах (наприклад, у Костилівці) та самого Рахова за рахунок співфінансування з місцевого бюджету.

Комунальні дороги. Дороги та вулиці населених пунктів Рахівської громади є комунальними дорогами, перебувають у розпорядженні Рахівської ради.

Проїзна частина доріг, що знаходяться в комунальній власності громади, становить близько 86,2 км.

За типом покриття дороги громади можна розділити на такі типи: з чорно-щебеневим покриттям, з білим гравійним покриттям, ґрунтові дороги.

Значна частина доріг знаходиться у задовільному стані, але певні ділянки дорожнього полотна потребують проведення ремонту, інвентаризації та паспортизації.

Таблиця 1.6.12. Комунальні дороги Рахівської громади

Населений пункт	Протяжність доріг (вулиць), км	Чорне шосе Асфальт, км	Біле шосе (Гравій), км	Ґрунт, км
м.Рахів	32,5	5,7	4,6	22,2
с. Білин	20,7	-	1,5	19,2
с. Костилівка	20,2	8,5	4,7	7,0
с. Вільховатий	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
с. Ділове	12,8	-	-	12,8
с. Хмелів	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
с. Круглий	невідомо	невідомо	невідомо	невідомо
Всього:	86,2	14,2	10,8	61,2

Проблемним питанням залишається відсутність повних даних про дорожню мережу (довжину, покриття, стан, інженерні споруди тощо). Це поширена проблематика для багатьох громад після децентралізації. Паспортизація потребує виїзних обстежень, геодезичних вимірів і цифрової обробки даних. Через обмежені бюджети ОМС ці роботи часто відкладаються. У громаді відсутні спеціалісти з дорожнього господарства, що гальмує підготовку технічних паспортів доріг і ведення обліку.

Відповідно до наявних даних, з комунальних доріг Рахівської громади більше 12,5% – це гравійні дороги, які потребують періодичного вирівнювання спеціальною технікою, 71% – ґрунтові дороги. І лише 16,5% дороги з асфальтобетонним покриттям. На даний момент у громаді є відповідне рішення про перелік вулиць та доріг комунальної власності, де зазначені перелік доріг, назви протяжність та тип покриття.

Проте, паспортизація комунальних доріг – необхідний крок для управління дорожньою інфраструктурою на місцевому рівні. На початковому етапі необхідно провести інвентаризацію доріг та створити первинні паспорти об'єктів благоустрою (доріг) або спрощені технічні картки з базовими даними (назва вулиці; довжина та орієнтовна ширина; тип покриття (асфальт, ґрунт, щебінь); стан (задовільний, потребує ремонту тощо). Цей документ стане підставою для внесення доріг до реєстру об'єктів благоустрою та подальшої паспортизації.

Транспортне сполучення. Транспортні зв'язки Рахівської громади здійснюються залізничним та автомобільним транспортом.

Територією громади проходить залізнична магістраль, що з'єднує Закарпаття з Івано-Франківською областю. У місті Рахів розташована тупикова (для пасажирського сполучення всередині України) залізнична станція, яка є важливою кінцевою точкою для потягів далекого сполучення з Києва, Харкова та Одеси

По території громади проходить залізничне сполучення, що дозволяє безперешкодний рух по всіх населених пунктах громади. У місті Рахів знаходиться залізнична станція, та зупинки знаходяться у сільських населених пунктах громади, яких усього 3.

Громадський транспорт представлений автобусним сполученням. На території громади курсує 1 автобусний маршрут загального користування. Послугу надає ТзОВ «Бочкор і сини».

Таблиця 1.6.93. Мережа автобусних маршрутів загального користування Рахівської громади

№ маршруту	Назва маршруту	Вид маршруту	Термін дії договору перевізника до	К-сть автобусів	Перевізник
285	Рахів-Костилівка	Приміський	До кінця	1	ТзОВ «Бочкор і сини»

№ маршруту	Назва маршруту	Вид маршруту	Термін дії договору перевізника до	К-сть автобусів	Перевізник
			воєнного стану та 6 місяців після закінчення		

Поштові відправлення. Відділеннями поштового зв'язку у складі: 1 стаціонарного відділення та 1 пересувного відділення виїзної пошти надаються поштові, логістичні та фінансові послуги усім жителям Рахівської громади.

Комп'ютеризація відділень сприяє доступності й покращенню не тільки поштових, а й фінансових послуг, які надає Укрпошта. Це особливо актуально для мешканців малих населених пунктів, у яких відсутні офіси банківських установ. Перелік основних послуг: Укрпошта Експрес; Укрпошта Стандарт; Укрпошта Документи; Оформлення передплати; Оплата карткою; Доставка за межі України; Прийом відправлень, оформлених он-лайн; Комунальні та інші платежі; Виплата післяплати; Виплата пенсій та грошової допомоги.

Таблиця 1.6.14. Поштові відділення у Рахівській громаді

№	Населений пункт	Індекс	Тип відділення	Адреса відділення
1	м.Рахів	90600	Стаціонарне відділення поштового зв'язку Укрпошта	вул. Миру 36, м.Рахів
2	с. Білин	82030	Пересувне відділення виїзної пошти	с. Білин, будинок 208
3	с. Костилівка	82030	Пересувне відділення виїзної пошти	с. Костилівка, вулиця Миру, будинок 64
4	с. Ділове	81422	Пересувне відділення виїзної пошти	с. Ділове, вул. Трибушанська, буд. 51

Зв'язок. Станом на сьогодні здійснюється поступове перетворення усіх державних послуг на зручні онлайн-сервіси. Для того щоб кожна фізична чи юридична особа мала можливість скористатись такими послугами є потреба у забезпеченні якісним мобільним зв'язком та інтернетом.

У всіх населених пунктах наявне покриття стільникової мережі, проте, через гірський рельєф, локально деякі місця ще не мають забезпечення покриття швидкісним стільниковим зв'язком.

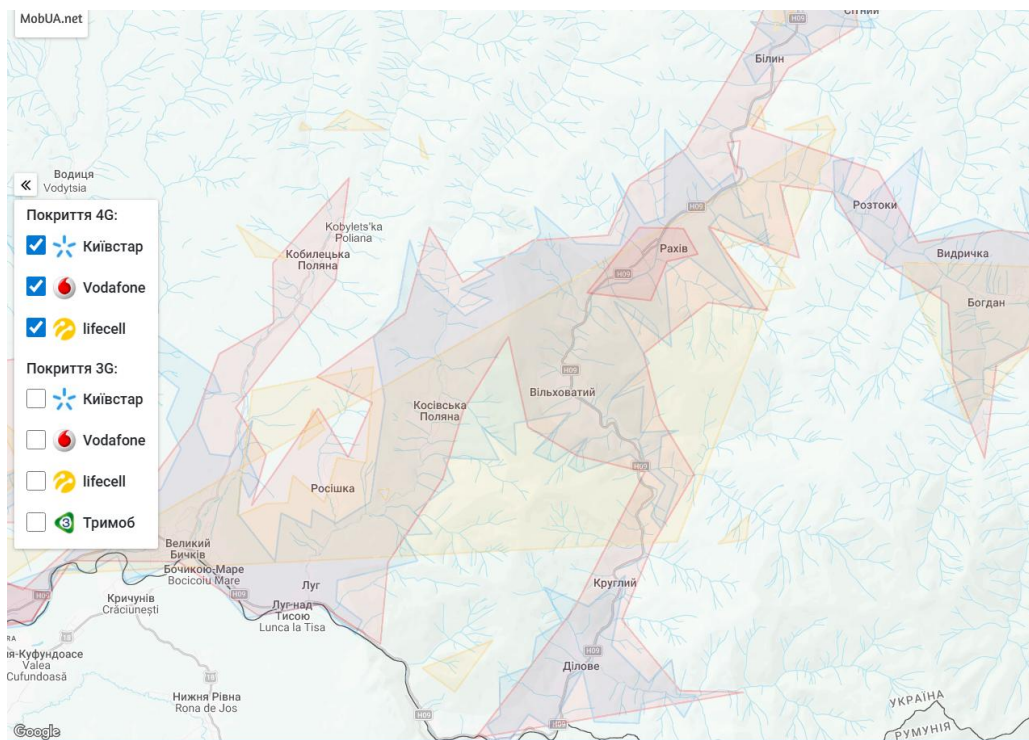

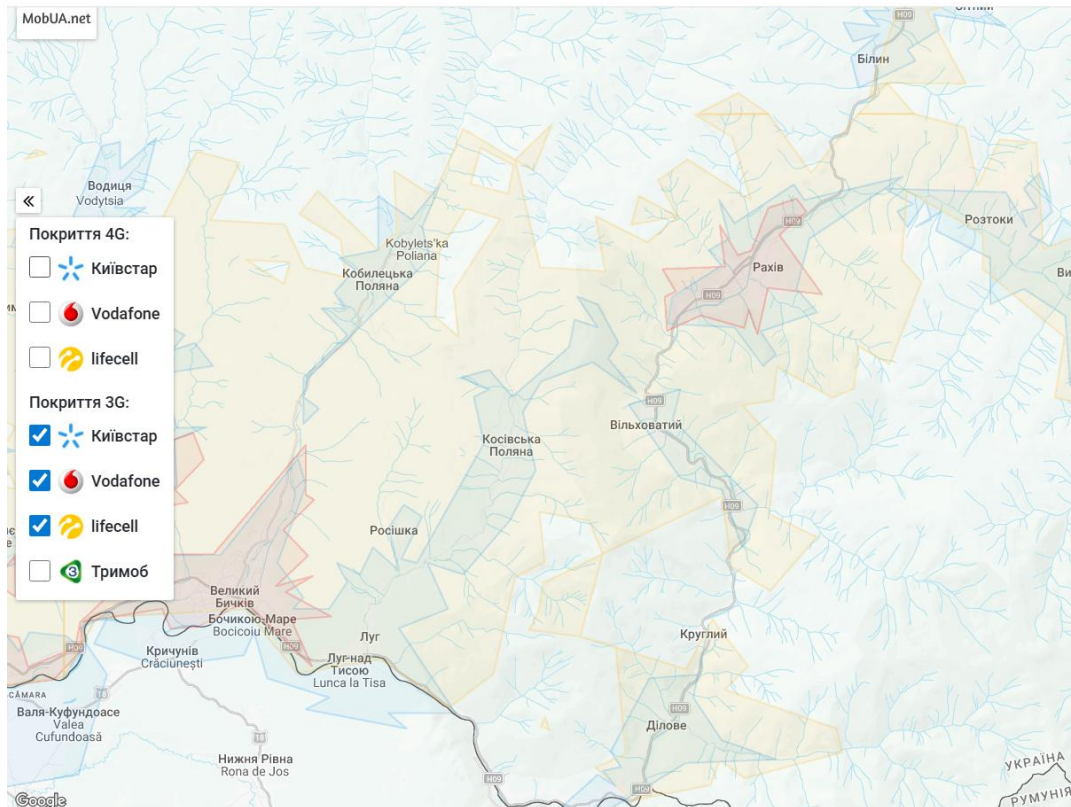
Рисунок 1.6.2. Покриття 4G Рахівської громади¹⁶

Рисунок 1.6.3. Покриття 3G Рахівської громади

Щодо мереж сповіщення населення, використовується офіційний веб-сайт Рахівської міської ради <https://rakhiv-mr.gov.ua/> та Facebook-сторінка «Рахівська міська рада» (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064601833078>).

Висновки:

Соціальна інфраструктура

1. Освітня мережа в громаді налічує 20 освітніх закладів: з них 9 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО), 8 закладів дошкільної освіти (ЗДО) та 3 заклади позашкільної освіти.
2. Рівень охоплення дітей віком 3-6 років дошкільною освітою становить 75%. Матеріально-технічна база ЗДО потребує подальшого оновлення і поповнення.
3. У ЗЗСО навчається 3490 учні. Підвезення учасників освітнього процесу здійснюється 4 шкільними автобусами, забезпечено підвезенням 402 дітей до 8 ЗЗСО.
4. Загальна проектна потужність закладів загальної середньої освіти громади 3 490 учнівських місць, на сьогодні вони заповнені на 100%. Проблемними питаннями в освіті є: нерівномірна та наповнюваність класів, що призводить до неефективного використання матеріально-технічної бази.
5. В освітньому процесі ЗЗСО громади використовують 129 комп'ютерів. Показник забезпеченості здобувачів комп'ютерною технікою складає 9 учнів на 1 комп'ютер.
8. У Рахівській громаді є інклюзивно-ресурсний центр, який забезпечує обстеження та корекційні послуги усім дітям з особливими освітніми потребами громади.
9. У громаді наявні 3 заклади позашкільної освіти, а саме: Рахівська школа мистецтв Рахівської міської ради, дитячо-юнацька спортивна школа та центр науково-технічної, дитячої та юнацької творчості Рахівської міської ради.

¹⁶ <https://www.mobua.net/maps/?pos=48,31,6>

10. Первинну медичну допомогу населенню Рахівської громади надає КНП «Центр первинної медико-санітарної допомоги» Рахівської ради, в структуру якого входять ще 4 амбулаторії в населених пунктах громади. Медичну допомогу надають 30 лікарів, з якими станом на 01.01.2025 укладено 19 809 декларацій при загальній кількості 24 216 мешканців, що дозволяє говорити, що певна частина мешканців отримують медичні послуги в інших сусідніх територіальних громадах.

11. Адміністративні послуги населенню Рахівської громади надає Центр надання адміністративних послуг, розташований за адресою м. Рахів, вул. Миру 5, а також ряд базових адміністративних послуг надають старости, для яких облаштовано 3 віддалених робочих місць в с.Ділове, с.Білин та с.Костишівка. Через відділ «Центр надання адміністративних послуг» надаються 394 види адміністративних послуг.

12. Соціальні послуги мешканцям Рахівської громади надаються відділом соціального захисту населення та ветеранської політики, службою у справах дітей Рахівської міської ради, КП «Центр надання соціальних послуг» та КУ «Рахівський міський центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю».

13. Мережу закладів культури громади складають 12 закладів: зокрема 5 установ клубного типу та 6 бібліотек.

14. Практичну роботу зі здійснення фізкультурно-масової та спортивної роботи організовують працівники спортивної галузі, вчителі фізкультури освітніх установ. Гурткова робота також ведеться у закладах культури.

15. У багатьох населених пунктах громади відсутні центральні площі, сквери і парки, а також належно облаштовані тротуари, що негативно впливає на розвиток населених пунктів, знижує рівень взаємодії у громаді, зникає відчуття «центру» населеного пункту, а з ним і локальна ідентичність та гордість за своє село. В сукупності з відсутністю закладів позашкільної освіти, молодіжних центрів та просторів це спричиняє відтік молоді туди, де є сучасна інфраструктура та цікаве соціальне життя.

Житлово-комунальна інфраструктура

1. Комунальне підприємство «Рахівкомунсервіс» Рахівської ради надає послуги з управління побутовими відходами, утримання в належному стані придорожніх смуг доріг, які є комунальною власністю, благоустрою кладовищ, виконує будівельно-ремонтні роботи, які відповідають за класом наслідків не вище СС1.

2. До багатоквартирного житлового фонду Рахівської громади належать 57 будинків, управління житловим фондом здійснює комунальне підприємство «Рахівкомунсервіс».

3. До індивідуального житлового фонду громади орієнтовно належить 5 733 будинків.

4. Наразі лише 13% мешканців Рахова мають доступ до систем централізованого водопостачання та водовідведення. Решта домогосподарств використовує автономні джерела (колодязі, свердловини) та локальні септики (вигрібні ями). Пріоритетним завданням громади є поетапне розширення мереж для максимального охоплення населення якісними комунальними послугами.

5. Водовідведення господарсько-побутових стоків проводиться за допомогою підземних резервуарів-накопичувачів для стічних вод (вигрібних ям). Вигрібні ями споживачів обслуговує КП «Рахівтепло» Рахівської міської ради.

6. Послуги з вивезення ТПВ у Рахівській громаді надають Комунальне підприємство «Рахівкомунсервіс» Рахівської міської ради та ТОВ «Екобат Шураві». Комунальним підприємством укладено 4 162 договори про вивезення ТПВ, з них: з населенням – 3 904 абонентів, з іншими споживачами – 258 абонентів. Відповідно до проведеного конкурсу, ТОВ «Екобат Шураві» надає послуги у 3 населених пунктах громади, з яким укладено 427 договорів, з яких з населенням - 324 абонентів, та з іншими споживачами - 13 абонентів.

Транспортна, поштова інфраструктура та зв'язок

1. Через територію громади проходить автомобільна дорога загального користування державного значення Н-09 (Мукачево — Рахів — Львів), її протяжність 28 км.
2. Дороги місцевого значення Рахівської громади наразі активно оновлюються: триває капітальний ремонт ключового маршруту О 070904 Рахів — Богдан — Луги, що з'єднує місто з гірськими селами.
3. Проїзна частина доріг, що знаходяться в комунальній власності громади, становить близько 86,2 км. За типом покриття дороги громади можна розділити на такі типи: з чорно-щебеним покриттям, з білим гравійним покриттям, ґрунтові дороги. Значна частина доріг знаходиться у задовільному стані, але певні ділянки дорожнього полотна потребують проведення ремонту, інвентаризації та паспортизації.
4. Територією громади проходить залізнична магістраль, що з'єднує Закарпаття з Івано-Франківською областю. У місті Рахів розташована тупикова (для пасажирського сполучення всередині України) залізнична станція, яка є важливою кінцевою точкою для потягів далекого сполучення з Києва, Харкова та Одеси.
5. Громадський транспорт представлений автобусним сполученням. На території громади курсує 1 автобусний маршрут загального користування. Послугу надає ТзОВ «Бочкор і сини».
6. Відділеннями поштового зв'язку у складі: 1 стаціонарного відділення та 1 пересувного відділення виїзної пошти надаються поштові, логістичні та фінансові послуги усім жителям Рахівської громади.
7. У всіх населених пунктах наявне покриття стільникової мережі, проте, через гірський рельєф, локально деякі місця ще не мають забезпечення стільником зв'язком, хоча протяжність покриття й надалі збільшується.
8. Щодо мереж сповіщення населення, використовується офіційний веб-сайт Рахівської міської ради <https://rakhiv-mr.gov.ua/> та Facebook-сторінка «Рахівська міська рада» (<https://www.facebook.com/profile.php?id=100064601833078>).

1.7. Архітектура та містобудування

Історико-культурна спадщина. Рахівська територіальна громада Рахівського району Закарпатської області об'єднує 4 населених пункти, що розташовані в історико-культурному регіоні Гуцульщини. Кожне село має власну унікальну спадщину, яка поєднує народну дерев'яну архітектуру, сакральні пам'ятки та історичні артефакти.

Найдавніші історико-архітектурні пам'ятки Рахівської територіальної громади формують унікальний пласт культурної спадщини, що відображає багатовікову історію Гуцульщини та особливості життя в Карпатському регіоні. Передусім до них належать сакральні споруди та об'єкти традиційної народної архітектури, які збереглися до наших днів. Особливе місце займають дерев'яні церкви XVII–XIX століть, збудовані в характерному гуцульському стилі. Вони створювалися з місцевої деревини (переважно ялини та смереки) без використання металевих цвяхів, що свідчить про високий рівень майстерності народних будівничих. Такі храми вирізняються гармонійними пропорціями, багатоярусними дахами та своєрідними декоративними елементами. Внутрішнє оздоблення церков також має значну мистецьку цінність — це іконостаси, старовинні ікони та розписи, виконані в традиціях народного малярства.

Історичні об'єкти. Село Білин відоме як місце, в якому випасали велику кількість білих овець на полонинах.

У селі Костилівка розташовані Скеля-стрімчак або Скелі закоханих.

Село Ділове (раніше — Трибушани) на Рахівщині засноване ймовірно у XVI ст. (за іншими даними — початок XV ст.) і назване на честь братів Бушанів або через місцеву легенду про "трибухи" (нутроші) кобили, що розпорола живіт. Сучасну назву Ділове отримало у 1947 році, відоме як промисловий центр минулого, географічний центр Європи, та через італійські коріння частини жителів.

Географічний центр Європи, розташований у с.Ділове (Рахівський район, Закарпатська область), було офіційно визначено та встановлено у **1887 році**. Тоді австро-угорські геодезисти встановили кам'яний стовпчик із латинським написом, що підтверджує цей статус

Архітектурні особливості. Окрім культових споруд, значну історико-архітектурну цінність становлять традиційні гуцульські житлові комплекси — так звані ґражди. Це замкнені дворові системи, які поєднують житлові та господарські будівлі в єдину конструкцію. Вони будувалися з урахуванням гірських умов і виконували не лише побутову, а й частково оборонну функцію, захищаючи мешканців від негоди та диких тварин.

Таким чином, найдавніші історико-архітектурні пам'ятки Рахівської територіальної громади представлені передусім дерев'яними церквами, дзвіницями та традиційними житловими спорудами. Вони є важливим свідченням історичного розвитку регіону, духовного життя його мешканців і високого рівня народної архітектурної традиції, що сформувалася в умовах Карпат.

Таблиця 1.7.1. Пам'ятки архітектури Рахівської громади

№ п/п	Найменування	Датування	Місце знаходження пам'ятки	Охор. номер
Пам'ятки архітектури міжнародного значення				
1.	Географічний центр Європи	1887	с. Ділове	1255-3к
Пам'ятки архітектури місцевого значення				
1.	Церква Воздвиження Чесного Хреста	1828	м. Рахів	
2.	Костел св. Яна Непомуцького	1922	м. Рахів	
3.	Церква Успіння Пресвятої Богородиці	XVIII століття	м. Рахів	070038
4.	Церква Різдва Богородиці	Кінець XIX століття	с. Ділове	

Найдавнішими історико-архітектурними пам'ятками громади є:

Церква Воздвиження Чесного Хреста.

Церква Воздвиження Чесного Хреста в Рахові — це пам'ятка архітектури, пов'язана з історією греко-католицької громади міста. Історична дерев'яна церква, згадана в джерелах 1826-1930 років, мала хрещатий план і знаходилася на підвищенні.

Рисунок 1.7.1. Церква Воздвиження Чесного Хреста

Костел св. Яна Непомуцького.

Костел святого Яна Непомуцького — одна з найдавніших історико-архітектурних пам'яток міста. Храм збудований у 1825 році за часів Австрійської імперії та є важливим осередком римо-католицької громади.

Будівля виконана в стриманому європейському стилі з рисами класицизму. Костел має не лише релігійне, а й історичне значення, адже свідчить про багатокультурне та багатоконфесійне минуле Рахівщини.

Рисунок 1.7.2. Костел св. Яна Непомуцького

Рисунок 1.7.3. Церква Успіння Пресвятої Богородиці

Церква Успіння Пресвятої Богородиці

Одна з важливих сакральних і архітектурних пам'яток Рахівської територіальної громади, яка відображає традиції дерев'яного храмового будівництва Гуцульщини.

Церква збудована з дерева у характерному для Карпат регіональному стилі. Для таких споруд притаманне використання місцевої деревини без складних металевих конструкцій, що свідчить про високу майстерність народних будівничих. Архітектура храму вирізняється гармонійними пропорціями, багаторусним дахом і компактною, водночас виразною формою. Важливою особливістю є те, що подібні церкви поєднували в собі не лише релігійну, а й культурну функцію — вони були центрами духовного та громадського життя села чи міста. Внутрішнє оздоблення зазвичай включає іконостас, ікони та елементи народного декоративного мистецтва. Церква Успіння Пресвятої Богородиці має значну історичну цінність, адже є свідченням давніх традицій православної (або греко-католицької) громади Рахівщини. Вона також є частиною загальної культурної спадщини Карпат, зберігаючи автентичний вигляд і духовну атмосферу минулих століть.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці

Одна з найдавніших і найцінніших історико-архітектурних пам'яток Рахівської територіальної громади. Храм є дерев'яною сакральною спорудою, збудованою у традиціях гуцульської архітектури (орієнтовно XVIII століття).

Рисунок 1.7.4. Церква Різдва Пресвятої Богородиці

Для нього характерні використання місцевої деревини, тридільна композиція та високий дах із кількома заломами, що надає будівлі виразного силуету. Будівництво здійснювалося без цвяхів, за допомогою традиційних теслярських технік. Церква відігравала важливу роль у духовному та громадському житті села Ділове. Усередині зберігалися іконостас, старовинні ікони та елементи народного розпису, що мають мистецьку цінність. Ця пам'ятка є яскравим прикладом народного дерев'яного зодчества Карпат і важливим свідченням історії та культури Гуцульщини.

Містобудівна документація. Шлях до сталого та гармонійного розвитку територій – це розроблення і впровадження в практичну діяльність містобудівної документації, яка є інструментом регулювання планування, забудови та іншого використання територій. Стратегічні документи повинні узгоджуватись з містобудівною документацією відповідного рівня.

Усі населені пункти громади мають генеральні плани, проте вони є застарілими і потребують актуалізації. У 2013 було актуалізовано 3 генеральні плани, проте генеральні плани розроблені до 2020 року, вважаються технічно застарілими та не відповідає вимогам НІГД. Навіть актуалізовані у 2013 році плани наразі позбавлені необхідної цифрової геопросторової основи.

В Таблиці 1.7.2. подано дані щодо наявності генеральних планів населених пунктів громади.

Таблиця 1.7.2. Стан містобудівної документації у Рахівській громаді

№ з/п	Населені пункти	Наявність актуальних генпланів, розробник	Рік розробл., дата затвердження, ном. рішення	Стан розробки/пропозиції
1.	Рахів	Так	Рішення Рахівської м/р про затвердження генплану від 18.03.2021 № 129	Потребує актуалізації
2.	Білин	Так	Рішення Білинської сільської ради 22.12.2017 р. № 203	Потребує актуалізації
3.	Костилівка	Так	1973 рік затверджено та актуалізовано Рішенням Костилівської сільської ради 05.04.2013 р. № 325	Потребує актуалізації
4.	Ділове (Круглий)	Так (генеральний план було розроблено в комплексі на с.Ділове та с.Круглий)	Діловецька сільська рада 23.12.2019 р. № 387	Потребує актуалізації
5.	Вільховатий	Так	1983 рік, актуалізовано 05.04.2013 р. № 326	Потребує актуалізації

Комплексний план просторового розвитку території територіальної громади є одночасно містобудівною документацією на місцевому рівні та документацією із землеустрою. Він визначає планувальну організацію, функціональне призначення території, основні принципи і напрями формування єдиної системи громадського обслуговування населення, дорожньої мережі, інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки і благоустрою, цивільного захисту території та населення від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони земель та інших компонентів навколишнього природного середовища, формування екомережі, охорони і збереження культурної спадщини та традиційного характеру середовища населених пунктів, а також послідовність реалізації рішень, у тому числі етапність освоєння території.

Висновки:

1. Рахівська територіальна громада Рахівського району Закарпатської області об'єднує історико-культурний регіон Гуцульщини. Громада має власну унікальну спадщину, яка поєднує народну дерев'яну архітектуру, сакральні пам'ятки та історичні артефакти.
2. Усі населені пункти громади мають генеральні плани, проте вони є застарілими і потребують актуалізації. У 2013 було актуалізовано 3 генеральні плани, проте генеральні плани розроблені до 2020 року, вважаються технічно застарілими та не відповідають вимогам НІГД. Навіть актуалізовані у 2013 році плани наразі позбавлені необхідної цифрової геопросторової основи.

1.8. Економічний розвиток

Галуzeвий розподіл економіки. Станом на 2025 рік у Рахівській громаді зареєстровано 1 207 суб'єктів господарювання¹⁷. Серед них 450 юридичних осіб та 757 ФОП.

Для аналізу галузевого розподілу економіки Рахівської громади доцільно здійснити структурування суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності в розрізі надходжень до бюджету (таблиця 1.8.1). У таблиці подані показники, які характеризують фактичний вклад кожної із галузей в економіку громади, зокрема: кількість робочих місць, обсяги надходжень до бюджетів усіх рівнів, з яких значна частина наповнює місцевий бюджет.

Таблиця 1.8.1. Показники діяльності суб'єктів господарювання, розміщених на території Рахівської громади

¹⁷ <https://clarity-project.info/hromada/UA46080010000010628/business>

Вид діяльності	Чис. працівників у грудні 2025 року, осіб	Надходження до бюджету в 2025 році, тис. грн	В тому числі (тис.грн):				
			ПДФО	Єдиний податок	Земля та оренда	Нерухомість	Акциз
Сільське господарство	33	2 175,219	1 458,164	717,055	-	-	-
Добувна промисловість	61	862,140	850,307	-	10,537	1,296	-
Переробна промисловість, в т.ч.:	104	5 105,399	2 385,212	2 191,248	462,84	66,099	-
Виробництво харчових продуктів	11	2 915,663	1 000,487	1 620,094	275,795	19,287	-
Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів;	85	2 660,138	2 003,840	424,346	186,922	45,030	-
Виробництво гумових і пластмасових виробів	1	167,458	42,627	124,776	0,55	-	-
Виробництво меблів	1	37,672	19,132	16,710	0,68	1,762	-
Постачання електроенергії	23	641,310	641,310	-	-	-	-
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	79	1 818,476	1 796,476	-	22,00	-	-
Будівництво	30	652,716	91,582	382,079	145,110	36,945	-
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	4	6 871,393	1 154,266	4 744,969	90,496	149,149	732,512
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	9	667,949	245,198	398,117	13,555	11,079	-
Тимчасове розміщування й організація харчування	7	2 006,194	555,025	912,392	215,465	194,124	129,188
Інформація та телекомунікації	45	1 851,931	350,896	1 498,623	0,94	2,318	-
Операції з нерухомим майном	11	950,428	149,072	454,402	227,007	119,947	-
Професійна, наукова та технічна діяльність	4	7 339,070	3 808,494	659,013	2 866,811	4,752	-
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	8	497,205	32,612	463,740	0,230	0,623	-
Державне управління, освіта	914	22 133,872	22 047,362	86,188	0,188	0,134	-
Охорона здоров'я	534	14 835,492	13 774,437	1 048,899	1,119	11,037	-
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	1	64,998	-	61,014	3,402	0,582	-
Надання інших індивідуальних послуг	1	246,243	61,931	170,011	7,866	6,435	-
Всього:	1 966	71 582,303	52 468,43	15 427,67	4 531,51	670,60	861,70

Як видно з таблиці основними видами економічної діяльності, які на даний час формують спеціалізацію Рахівської громади, окрім державних структур є оптова та роздрібна торгівля (9,6 % від усіх надходжень), переробна промисловість (7,1%), сільське господарство (3,0%), та тимчасове розміщування й організація харчування (2,8%).

Проте, загальні надходження від установ бюджетної сфери складають 56,8%, в тому числі: від державного управління та освіти – 30,9%, охорона здоров'я – 20,7%, професійна, наукова та технічна діяльність – 10,3% та водопостачання; каналізація, поводження з відходами – 2,5%.

Позитивним чинником є поступове зменшення частки бюджетних установ у структурі надходжень до бюджетів усіх рівнів. Проте, понад половину усіх доходів місцевого бюджету громади формують саме бюджетні установи, тобто організації, які фінансуються з цього ж бюджету (наприклад: школи, дитсадки, амбулаторії, будинки культури, бібліотеки, адміністративні органи тощо). Проблема в тому, що бюджетні установи не створюють нової економічної доданої вартості, а лише перерозподіляють гроші, отримані переважно з податків, зборів та трансфертів.

Податок на доходи фізичних осіб, який утримується із зарплат працівників цих установ, є одним з головних джерел доходів місцевого бюджету, тому коли в громаді небагато приватного бізнесу, бюджетні установи стають головним «донором» бюджету.

Наслідком цього є економічна залежність: громада мало отримує грошей від підприємців, виробництв, інвестицій. Ризиком даної ситуації є скорочення фінансування з бюджету або скорочення фонду оплати праці працівників бюджетної сфери, бо одразу впадуть і доходи громади.

Ця ситуація стримує розвиток громади, в якій недостатньо активного бізнесу – стабільного джерела наповнення бюджету та забезпечення мешканців робочими місцями, тому громаді складно фінансувати нові проєкти.

Рисунок 1.8.1. Структура економіки громади за надходженнями до бюджету в 2025 році

Відтак, громаді слід дивесифікувати економіку та створювати умови для розвитку перспективних видів економічної діяльності, таких як сільське господарство, переробна

промисловість (виробництво харчових продуктів, виготовлення будівельних виробів, будівництво, логістика. Крім того, молодій Рахівській громаді необхідно сприяти розвитку підприємництва, що дасть можливість забезпечення мешканців якісними побутовими послугами.

Промисловий потенціал. Промисловий потенціал Рахівської громади представлений бізнесом у переробній та добувній промисловості.

Таблиця 1.8.2. Промисловість Рахівської громади в розрізі найбільших роботодавців

Назва підприємства	Вид діяльності	Основний КВЕД (назва)	Кількість штатних працівників у грудні 2025 року
ПрАТ "МАРМУРОВИЙ КАР'ЄР "ТРЕБУШАНИ"	Нерудна промисловість	Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю	22
ТОВ "БІЛКАМ"	Нерудна промисловість	Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю	5
ПУШКАР ФРАНТИШЕК ФРАНТИШЕВИЧ	Нерудна промисловість	Добування декоративного та будівельного каменю, вапняку, гіпсу, крейди та глинистого сланцю	Немає даних
ТОВ "АУРУМ ІН"	Металургія	Добування руд інших кольорових металів	Немає даних
ТОВ "САУЛЯК"	Металургія	Добування руд інших кольорових металів	33
ТОВ "ЧОРНОГІРСЬКА РУДНА КОМПАНІЯ"	Металургія	Добування руд інших кольорових металів	Немає даних
ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ЦИПЛИН"	Харчова промисловість	Виробництво м'ясних продуктів	Немає даних
ПрАТ "РАХІВСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД"	Харчова промисловість	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	Немає даних
ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ВЕСЕЛИЙ МОЛОЧНИК"	Харчова промисловість	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	Немає даних
ПП "ЗАЛІЗНИЧНИК"	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	6
ТОВ "БУДМАКС"	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	2
БОЖУК МАРІЯ ІВАНІВНА	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
ДУМИН ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
ЖУКІВСЬКА СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
Ігнатюк Яна Богданівна	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів;	Немає даних

		виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	
ПРОНЮК ІРИНА ВАСИЛІВНА	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
ПУКМАН МАРІЯ ІВАНІВНА	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
ПУКМАН ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ	Харчова промисловість	Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання	Немає даних
ТОВ "ФІКАР УА"	Харчова промисловість	Виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів	Немає даних
ЗАБОЛОТСЬКА ТЕТЯНА МИКОЛАЇВНА	Легка промисловість	Виробництво іншого одягу й аксесуарів	Немає даних
КП МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "МОДА"	Легка промисловість	Виробництво іншого одягу й аксесуарів	Немає даних
ПП "БЕРКУТ - М"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ТОВ "ШТАДЛЕР ЛТД"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	6
МАЛЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ААМ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	29
ТОВ "ЕВК"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	35
ТОВ "МЕДІЯ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	2
ТОВ "ФАРТ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	3
ПП "ЛІНКА"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	5
ТОВ "ПЕТРУС"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ТОВ "ММЕ-ФОРЕСТ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ВАТ "РАХІВСЬКА КАРТОННА ФАБРИКА"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ГРЕКУЛ АНДРІЙ ЯРОСЛАВОВИЧ	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
Дудчук Надія Петрівна	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ІВАСЮК ЕРВІН СТЕПАНОВИЧ	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ВЛТАВА"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ПОПОВИЧ ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ПП "АВТО-ДАН"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ПП "ПРОБА"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ПП "РАКСІВ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних

ПП "СІЛЬВА"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ПП "СОЛЯРС-Д"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
РЕТІЗНИК ГАННА МИХАЙЛІВНА	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
РОЗНІЙ МИКОЛА МИКОЛАЙОВИЧ	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
САВЛЯК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ТОВ "СВІТ ЗАКАРПАТТЯ"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ТОВ "ТИСА ГРУП"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ТОВ "ТРАНСБУДСЕРВІС"	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	1
ШТИВ МАРІЯ МИКОЛАЇВНА	Деревообробна промисловість	Лісопилне та стругальне виробництво	Немає даних
ГРЕКУЛ ЯРОСЛАВ МИХАЙЛОВИЧ	Деревообробна промисловість	Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів	Немає даних
СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "БПБ-УКРАЇНА" У ФОРМІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ	Деревообробна промисловість	Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів	1
ПП "ЯЛИНКА ПРОД-ІНВЕСТ"	Деревообробна промисловість	Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння	Немає даних
ТОВ "РЕГІСТР"	Деревообробна промисловість	Виробництво інших виробів з деревини; виготовлення виробів з корка, соломки та рослинних матеріалів для плетіння	Немає даних
ТОВ "КАРТОННА ФАБРИКА ТИСА"	Целюлозно-паперова промисловість	Виробництво паперу та картону	Немає даних
КП КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО "РАХІВСЬКА РАЙОННА ДРУКАРНЯ ЗАКАРПАТСЬКОГО КОМІТЕТУ У СПРАВАХ ПРЕСИ ТА ІНФОРМАЦІЇ"	Видавнича діяльність	Брошурувально-палітурна діяльність і надання пов'язаних із нею послуг	Немає даних
Уторобська Вікторія Євгенівна	Хімічна промисловість	Виробництво парфумних і косметичних засобів	Немає даних
КП АПТЕКА №128 М.РАХІВ	Фармацевтична промисловість	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	4
ДАН АЛЛА ОЛЕКСІВНА	Хімічна промисловість	Виробництво будівельних виробів із пластмас	Немає даних
Фірішак Михайло Іванович	Нерудна промисловість	Різання, оброблення та оздоблення декоративного та будівельного каменю	Немає даних
ТОВ "ГРАН ПРАЙМ"	Нерудна промисловість	Виробництво неметалевих мінеральних виробів, н. в. і. у.	3
ТОВ "МАРМАРОШ"	Металургія	Виробництво дорогоцінних металів	Немає даних
ТОВ "РАХІВСЬКИЙ ЛАКОФАРБОВИЙ ЗАВОД"	Металургія	Механічне оброблення металевих виробів	Немає даних
МОЛДАВЧУК МИКОЛА ВАСИЛЬОВИЧ	Металургія	Виробництво виробів із дроту, ланцюгів і пружин	Немає даних
ПРИВАТНЕ МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ОЗОН"	Металургія	Виробництво інших готових металевих виробів, н. в. і. у.	Немає даних
ПІЧИК РОМАН МИКОЛАЙОВИЧ	Меблева промисловість	Виробництво інших меблів	Немає даних
ТОВ "ГОЛАНДІЯ"	Меблева промисловість	Виробництво інших меблів	1

ТОДЕР ІВАН ІВАНОВИЧ	Меблева промисловість	Виробництво інших меблів	Немає даних
БАРИСЬКИЙ ІГОР ПЕТРОВИЧ	Переробна промисловість	Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення	Немає даних
ПП "РАХІВЕНЕРГОСЕРВІС"	Переробна промисловість	Ремонт і технічне обслуговування електричного устаткування	Немає даних
ТОВ "ЕКОВАТРА"	Переробна промисловість	Ремонт і технічне обслуговування інших машин і устаткування	Немає даних

Найбільшим роботодавцем на території громади є: ТОВ «ЕВК» (35 працівників). Основним видом діяльності за КВЕД є лісопильне та стругальне виробництво. Підприємство займається лісозаготівлею та виготовленням дерев'яних будівельних конструкцій. Компанія є одним із помітних платників податків. Наприклад, у минулі роки вона входила до переліку підприємств, що забезпечували значну частину надходжень до місцевого бюджету. ТОВ «ЕВК» — це приклад сталого локального бізнесу з понад 20-річною історією, який забезпечує робочі місця в гірському регіоні, працює в межах правового поля та має репутацію надійного партнера в лісовій галузі Карпат.

Ще одне стабільне підприємство з Рахівщини ТОВ «Сауляк», яке працює на ринку вже 24 роки. Основним профілем "Сауляк" є видобування руд інших кольорових металів поблизу села Ділове, у верхів'ях потоку Сауляк є одне з найбільш перспективних золоторудних родовищ регіону.

Загалом найбільшими підприємцями є в більшості галузь лісозаготівлі чи деревообробки, але є й багато інших компаній, які у громаді активно здійснюють діяльність. Промисловість громади має змішаний характер із потужним акцентом на природні ресурси. Економічний профіль регіону доповнюють підприємства видобувного та переробного секторів.

Сільське господарство. Сектор сільського господарства є одним з бюджетоформуючих для Рахівської громади, адже в структурі сплачених податків сягає 3%.

Основу сільськогосподарського виробництва складають 28 агропідприємств. Більшість у цій сфері займають розведення худоби та та деревообробка.

У таблиці 1.8.3. подано характеристику аграрного сектору громади.

Таблиця 1.8.3. Характеристика аграрного сектору Рахівської громади

№ з/п	Назва підприємства	Місце знаходження підприємства	Основний вид діяльності
1	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ПРОЛІСОК"	УКРАЇНА, 90600, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ., РАХІВСЬКИЙ Р-Н, МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ДОВЖЕНКА, БУДИНОК 116	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур
2	Гудз Єлизавета Вікторівна	УКРАЇНА, 90600, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ., РАХІВСЬКИЙ Р-Н, МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ МИРУ, БУДИНОК 40, КВАРТИРА 16	Відтворення рослин
3	ТОМЕНЮК МИКОЛА ЮРІЙОВИЧ	УКРАЇНА, 90600, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ., РАХІВСЬКИЙ Р-Н, МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ НОВОСЕЛИЦЯ, БУДИНОК 61	Розведення великої рогатої худоби молочних порід
4	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ПЛЕШІ"	90600, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ., РАХІВСЬКИЙ РАЙОН, МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ІВ.ФРАНКА, БУДИНОК 16, КВАРТИРА 32	Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
5	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ПОДИНСЬКИХ"	УКРАЇНА, 90643, ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛ., РАХІВСЬКИЙ Р-Н, СЕЛО БІЛИН, БУДИНОК 110	Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
6	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "РОГНЕСКА - КММЮ"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ МИРУ, БУДИНОК 12	Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів
7	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ЕР-ТРАНС"	СЕЛО КОСТИЛІВКА, ВУЛИЦЯ ПІДГІРНА, БУДИНОК 1	Розведення овець і кіз
8	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ТИСА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.МИРУ, БУДИНОК 15, КВАРТИРА 15	Розведення овець і кіз

№ з/п	Назва підприємства	Місце знаходження підприємства	Основний вид діяльності
	ГРУП"		
9	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "ДУДНЯЧИЙ"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ГОРЬКОГО, БУДИНОК 15, КВАРТИРА 8	Розведення свиней
10	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "САБОВ О.О."	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.ТЕРЕШКОВОЇ, БУДИНОК 16	Розведення свиней
11	ФЕРМЕРСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО "СВИДІВЧАНКА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ БУРКУТ, БУДИНОК 106, КОРПУС А	Розведення свиней
12	ПП "ГОРОЖАНКА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ КИЇВСЬКА, БУДИНОК 199	Змішане сільське господарство
13	ТОВ "ЕККОФОКС"	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.МИРУ, БУДИНОК 15, ОФІС 15	Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних із ними послуг
14	МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ГАНТАБА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ МИРУ, БУДИНОК 23, КВАРТИРА 2	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
15	ПП "КРЕЧЕТ"	СЕЛО КОСТИЛІВКА, ВУЛ.БОРКАНЮКА, БУДИНОК 25	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
16	ТОВ "КАРПАТИ-М"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ КАРПАТСЬКА, БУДИНОК 6	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
17	ТУШЕР АРТУР ЮРІЙОВИЧ	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.ФРАНКА ІВАНА, БУДИНОК 25	Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві
18	ПП "ВОДОГРАЙ"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ БУРКУТ, БУДИНОК 69	Лісозаготівлі
19	ПП "МЕГОРА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ШЕВЧЕНКА, БУДИНОК 130, КОРПУС А	Лісозаготівлі
20	ПП "БРАВО-Х"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ БУРКУТ, БУДИНОК 69	Лісозаготівлі
21	ПП "АРТУРІЙ"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ЗАЛІЗНИЧНА, БУДИНОК 8 А	Лісозаготівлі
22	ПП "ВАІР"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ, БУДИНОК 24 А	Лісозаготівлі
23	ПП "КАРПАТ-ЦЕНТР-ЄВРО"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ КОЦЮБІНСЬКОГО, БУДИНОК 15	Лісозаготівлі
24	ТОВ "ЛЕСС УКРАЇНА"	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.МИРУ, БУДИНОК 15, КВАРТИРА 20	Лісозаготівлі
25	ТОВ "ОПТИМА-ХОЛЬЦ ЛТД"	МІСТО РАХІВ, ВУЛИЦЯ КИЇВСЬКА, БУДИНОК 219	Лісозаготівлі
26	АНТОСЯК ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.ФРАНКА ІВАНА, БУДИНОК 15, КВАРТИРА 8	Збирання дикорослих недревних продуктів
27	КІКІНЕЖДІ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ	СЕЛО КОСТИЛІВКА, ВУЛ.ПІДГІРНА, БУДИНОК 93	Збирання дикорослих недревних продуктів
28	ПП "МІША-КАРПАТИ"	МІСТО РАХІВ, ВУЛ.Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, БУДИНОК 50	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Сільськогосподарська діяльність у Рахівській громаді має специфічний характер, зумовлений високогірним рельєфом та кліматичними особливостями Карпат. Через обмеженість площ для традиційного землеробства, провідною галуззю тут історично залишається тваринництво, зокрема вівчарство та розведення великої рогатої худоби на високогірних пасовищах (полонинах). Це дозволяє не лише забезпечувати громаду продуктами

тваринного походження, а й зберігати автентичні традиції виготовлення високоякісної екологічно чистої молочної продукції, як-от гуцульська овеча бриндзя.

Водночас аграрний сектор громади поступово трансформується в бік нішевого виробництва та крафтового підприємництва.

Деревообробна галузь є історичним та економічним фундаментом Рахівської громади, що зумовлено її розташуванням у самому серці лісових масивів Карпат. Основу сектору складають підприємства, що спеціалізуються на лісопильному виробництві, виготовленні будівельних матеріалів та столярних виробів. Завдяки високій якості місцевої деревини, зокрема смереки та бука, продукція громади має сталий попит не лише на внутрішньому ринку, а й за кордоном, що робить галузь одним із головних джерел експортного потенціалу та бюджетних надходжень регіону.

Підприємництво. Сектор підприємництва Рахівської громади представлений практично у всіх сферах економічної діяльності, станом на 01.01.2026 у громаді налічувалося 757 ФОП¹⁸. Найпопулярнішими видами діяльності серед підприємців громади стали оптова та роздрібна торгівля; інформація та телекомунікації; тимчасове розміщення та організація харчування, медичні заклади, транспорт і логістика, деревообробна промисловість, інформаційні технології, будівництво та операції з нерухомістю, послуги перукарень та салонів краси.

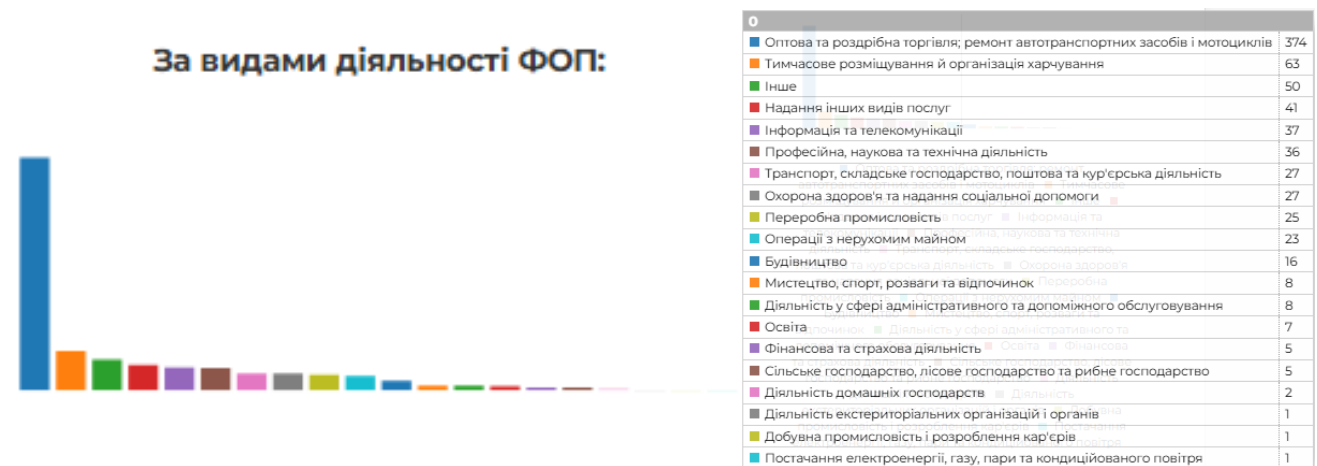

Рисунок 1.8.2. Розподіл фізичних осіб – підприємців за видами економічної діяльності

Торгівля

Мережу торгівлі у Рахівській громаді складають 457 торгових об'єктів, зокрема серед них: 216 магазинів, 12 магазинів з запчастинами та приладдям для авто, 6 аптек, оптова торгівля різними видами товарів та інше.

Мережа торгівлі досить розвинена в громаді, але основна її кількість дислокується в м.Рахів.

Торговельна мережа переважно представлена магазинами продовольчих і промислових товарів. Разом із цим, суттєву частку ринку забезпечують об'єкти ринкової інфраструктури та спеціалізовані заклади, що здійснюють продаж деревини, сантехніки та будівельних матеріалів.

До мережі побутового обслуговування населення у громаді належать: 35 закладів громадського харчування, 12 засобів тимчасового розміщення, 1 відділення поштового зв'язку АТ «Укрпошта», 2 відділення Нової Пошти та 6 поштоматів, 3 автозаправні станції, 7 перукарень/салонів краси, 2 фотоательє, 12 СТО, 2 відділення банку та 2 експрес відділення банківських установ, 2 надавачі інтернет-послуг.

¹⁸ <https://clarity-project.info/hromada/UA46080010000010628/business>

У громаді також достатньо розвинена сфера медичних послуг, представлена як приватними клініками та лабораторіями, так і стоматологічними кабінетами. Загалом сфера послуг громади найбільшою мірою зосереджена на закладах громадського харчування та тимчасового розміщення, однак функціонують і численні інші види сервісних послуг, що забезпечують базові потреби населення та сприяють розвитку місцевої економіки.

Туризм Рахівська громада володіє унікальним рекреаційним ресурсом, що робить туристичну галузь стратегічним вектором її економічного поступу. Наявність об'єктів світового значення, зокрема букових пралісів Карпат, що включені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, та безпосередня близькість до найвищих вершин України, формують стійкий попит на екологічний та активний туризм.

Таблиця 1.8.4. Перелік туристичних об'єктів у Рахівській громаді

№	Назва	Адреса
Унікальні об'єкти		
1	Букові праліси (належать до об'єкту Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО)	Марамороський, Кузій-Трибушанський
2	Найвища міська вулиця в Україні	м.Рахів
3	Місце утворення річки Тиси шляхом злиття Чорної та Білої Тис	м.Рахів
4	Мішані праліси (належить до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО)	Марамороський, Кузій-Трибушанський
5	Дендропарк заповідника	Кузій-Трибушанський
6	Парк культури та відпочинку «Буркут» з амфітеатром	м.Рахів, вул. Буркут
7	Пам'ятка природи - найвищі європейські модрини в Україні (понад 56 м висотою)	На території парку «Буркут»
8	Скелі	с. Костилівка
9	Карстові печери	Костилівка-Ділове
10	Парк відпочинку	м. Рахів
11	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Тис ягідний»	с. Костилівка
12	Лісовий заказник «Веймутова сосна»	с. Ділове
13	Демонстраційне форелеве господарство	Кузій-Трибушанський
14	Еко-ферма «Роза вітрів»	г. Лиса
Музеї та візит-центри		
1	Карпатський біосферний заповідник	м.Рахів, вул. Красне Плесо, 77
2	Музей екології гір та історії природокористування в Українських Карпатах	м.Рахів, вул. Красне Плесо, 77
3	Інформаційно-туристичний центр «Карпатська форель»	Кузій-Трибушанський
4	Музей гуцульської бриндзі	м.Рахів, вул. Шевченка 210 а
5	Музей гуцульської різьби Юрія Павловича	м. Рахів, вул. Миру 42
Споруди		
1	Церква Успіння Пресвятої Богородиці (1792)	м. Рахів
2	Унікальна церква Успіння Пресвятої Богородиці	с. Ділове
3	Церква Вознесіння Господнього та церква св. Івана Предтечі, збудовані на основі старовинних церков	с. Костилівка
4	Церква св. арх. Михайла (1870 р.), що належить за стилем до середньогуцульських церков	с.Білин
5	Географічний Центр Європи	Кузій-Трибушанський
6	Пам'ятник гуцулу	м. Рахів, вул. Миру
7	Центральний міст в м. Рахів (1782)	м. Рахів, вул. Привокзальна

№	Назва	Адреса
Маршрути		
1	Нитка Закарпатського туристичного шляху	Чорногірський-Марамороський масиви
2	З с. Ділового до г. Піп Іван", протяжністю 21,7 км.- Радіальний (закритий для відвідування)	Марамороський
3	"До водоспаду Ялинський", протяжністю 10 км, радіальний (закритий для відвідування)	Марамороський
4	На водоспад Лихий", протяжністю 4 км, радіальний	Кузій-Трибушанський масив
5	До мінерального джерела в ур. Підділ", протяжністю 1,2 км, тип- кільцевий	Кузій-Трибушанський масив
6	"Кам'яним потоком", протяжністю 7 км, тип -радіальний	Кузій-Трибушанський масив
7	Еклого-освітня стежка "Поважай природу", протяжністю до 0,6 км, тип круговий	Центральна садиба заповідника
8	«Кам'яний потік»	м. Рахів, вул. Красне Плесо
9	Рахів – Лиса гора – Терентин – г.Близниці	
Активності		
1	Рафтинг р. Тиса	с. Костилівка
2	Панорамний кінний маршрут з Рахова на гору Шоймул	м.Рахів

У громаді функціонує значна кількість закладів тимчасового розміщення, які орієнтовані переважно на внутрішніх туристів. Після 2022 року попит на відпочинок у Карпатах суттєво зріс, оскільки мешканці України почали активніше обирати безпечніші регіони для туризму та рекреації. Це створило додаткові можливості для розвитку малого підприємництва, підвищення зайнятості населення та збільшення надходжень до місцевого бюджету.

Характеристика закладів розміщення гостей на території Рахівської громади подано у таблиці 1.8.5.

Таблиця 1.8.5. Заклади для розміщення гостей на території Рахівської громади

Назва	Тип закладу	Адреса
Готелі		
"Hotel&ApartmentsRakhiv"	Готель	м. Рахів, вул. Миру, 44
«Європа»	Готельно-ресторанний комплекс	м. Рахів, вул. Миру, 42
«Токай»	Готельно-ресторанний комплекс	м. Рахів, вул. Шевченка 51
«Тус»	Готель	с.Ділове, урочище Бутин 1
«Гранд»	Готель	м.Рахів, вул. Вербник 115
«У Ласловича»	Готель	м.Рахів, вул. Кармелюка
Хостели		
«DREAM hostel»	Хостел	м. Рахів, вул. Карпатська, 8а
Садиби та будинки відпочинку		
«Крафтова садиба»	Садиба	м. Рахів, вул. Б.Хмельницького, 88
«Затишок»	Будинок відпочинку	м.Рахів, вул. Б.Хмельницького, 2а
«Шовкова Косиця»	Садиба	м.Рахів, вул. Будівельна, 2б
«Трембіта»	Садиба	м.Рахів, вул.. Затінкова
«Роза Вітрів»	Будинок відпочинку	м. Рахів, г. Лиса гора

В громаді активно функціонують заклади для тимчасового розміщення, та проблема «тінізації» справляє негативний вплив на економіку громади. Не в останню чергу це недоотримання туристичного збору, який мав би спрямовуватися на благоустрій міста, ремонт доріг до туристичних об'єктів, встановлення вказівників тощо.

Потенційні точки економічного зростання. Через обмежений фонд ділянок та складність підведення комунікацій у гірських умовах, відсутність підготовлених індустріальних майданчиків стає критичним фактором для створення інвестиційних пропозицій громади, що у свою чергу негативно впливає на розвиток громади.

Попри ландшафтні виклики, Рахівська громада ефективно використовує своє географічне положення. Близькість до державного кордону сприяла формуванню потужного логістичного вузла пасажирських перевезень. Налагоджені стабільні маршрути до Румунії та Чеської Республіки не лише забезпечують мобільність населення, а й створюють підґрунтя для розвитку сервісної інфраструктури (автостанції, готельно-ресторанний сервіс) та зміцнення транскордонних економічних зв'язків.

Промисловий потенціал громади зосереджений навколо потужного деревообробного кластера, який формує основу місцевого господарства. Подальше зростання галузі вбачається у впровадженні технологій глибокої переробки деревини, що забезпечить випуск готової продукції з високою доданою вартістю та посилить конкурентоспроможність громади на ринку.

Розширення мережі закладів розміщення та харчування стимулює відкриття супутніх мікропідприємств — від прокату спорядження, послуг гідів до створення нових логістичних сервісів. Це дозволяє диверсифікувати зайнятість населення, перетворюючи сезонні підробітки на стабільний легальний бізнес.

Формування впізнаваного бренду «Рахівщина» підвищує капіталізацію кожного окремого об'єкта. Коли громада стає впізнаваним напрямком, ринкова вартість наявного бізнесу зростає, що спонукає власників реєструвати свою діяльність офіційно для захисту активів та можливості подальшого залучення партнерських інвестицій.

Висновки:

1. У Рахівській громаді зареєстровано 1201 суб'єктів господарювання, серед них 451 юридичних осіб та 750 ФОП.
2. Основними видами економічної діяльності, які на даний час формують спеціалізацію Рахівської громади, окрім державних структур є оптова та роздрібна торгівля (9,6 % від усіх надходжень), переробна промисловість (7,1%), сільське господарство (3,0%), та тимчасове розміщування й організація харчування (2,8%).
3. Понад половину усіх доходів місцевого бюджету громади формують саме бюджетні установи. Загальні надходження від установ бюджетної сфери у 2025 році складають 56,8%, в тому числі: від державного управління та освіти – 30,9%, охорона здоров'я – 20,7%, професійна, наукова та технічна діяльність – 10,3% та водопостачання; каналізація, поводження з відходами – 2,5%.
4. Промисловий сектор Рахівської громади представлений бізнесом у переробній та добувній промисловості, який є одним з бюджетоформуючих для Рахівської громади, основна діяльність полягає у лісозаготвлі. Найбільшими роботодавцями на території громади є: ТОВ «ЕВК» (35 працівників), ТОВ "САУЛЯК" (33 працівники), МАЛЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ААМ" (29 працівників), ПрАТ "МАРМУРОВИЙ КАР'ЄР "ТРИБУШАНИ" (22 працівники).
5. Сільське господарство (28 агропідприємств) також є одним з важливих напрямків у громаді, адже в структурі сплачених податків сягає 26%. Більшість у цій сфері займають розведення худоби та та деревообробка. Через обмеженість площ для традиційного землеробства, провідною галуззю тут історично залишається тваринництво, зокрема вівчарство та розведення великої рогатої худоби на високогірних пасовищах (полонинах).

6. Сектор підприємництва Рахівської громади представлений практично у всіх сферах економічної діяльності, станом на 01.01.2026 у громаді налічувалося 757 ФОП¹⁹. Найпопулярнішими видами діяльності серед підприємців громади стали оптова та роздрібна торгівля; інформація та телекомунікації; тимчасове розміщення та організація харчування, медичні заклади, транспорт і логістика, деревообробна промисловість, інформаційні технології, будівництво та операції з нерухомістю, послуги перукарень та салонів краси.

7. Мережу торгівлі у Рахівській громаді складають 457 торгових об'єктів, зокрема серед них: 216 магазинів, 12 магазинів з запчастинами та приладдям для авто, оптова торгівля різними видами товарів та інше.

8. До мережі побутового обслуговування населення у громаді належать: 35 закладів громадського харчування, 12 засобів тимчасового розміщення (табл.7.7), 1 відділення поштового зв'язку АТ «Укрпошта», 2 відділення Нової Пошти та 6 поштоматів, 3 автозаправні станції, 7 перукарень/салонів краси, 2 фотоательє, 12 СТО, 2 відділення банку та 2 експрес відділення банківських установ, 2 надавачі інтернет-послуг та 16 приватних медичних закладів.

9. Наявність об'єктів світового значення, зокрема букових пралісів Карпат, що включені до списку Світової спадщини ЮНЕСКО, та безпосередня близькість до найвищих вершин України, формують стійкий попит на екологічний та активний туризм. У громаді функціонує значна кількість закладів тимчасового розміщення, які орієнтовані переважно на внутрішніх туристів.

10. Через обмежений фонд ділянок та складність підведення комунікацій у гірських умовах, відсутність підготовлених індустріальних майданчиків стає критичним фактором для створення інвестиційних пропозицій громади, що у свою чергу негативно впливає на розвиток громади.

1.9. Фінансовий стан та бюджет територіальної громади

Фінансовий стан Рахівської громади порівняно з іншими громадами області. Рахівська громада за чисельністю населення (26,1 тис. чол) має високий рівень спроможності, за чисельністю учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти (3 026 учнів) – високий, за площею (296,34 км²) – середній, за індексом податкоспроможності 2025 року (0,5627) – середній, за часткою власних надходжень у надходженнях загального фонду міського бюджету (47,7%) – високий²⁰.

Громада є дотаційною, обсяг базової дотації становив: у 2021 році – 18 439,0 тис. грн; у 2022 році – 18 667,2 тис. грн; у 2023 році – 5 255,0 тис. грн; у 2024 році – 22 392,1 тис. грн; у 2025 році – 25 158,0 тис. грн.

Якщо аналізувати доходи загального фонду у 2022 та 2025 роках громада показала позитивну динаміку доходів загально фонду (без урахування трансфертів) – 166,5% та 109,3%.

Частка місцевих податків і зборів у доходах загального фонду (без трансфертів) у 2025 році становить 47,7% місцевих податків та зборів у доходах бюджету спроможної територіальної громади більше як 40% показник високий.

¹⁹ <https://clarity-project.info/hromada/UA46080010000010628/business>

²⁰ За Методикою формування спроможних громад (Постанова КМУ від 08.04.2015 № 214) пропонується вважати громади з чисельністю населення до 3 тисяч – малоспроможними, 3-7 тисяч – із середнім рівнем спроможності, та від 7 тисяч – високим. Чисельність учнів, що здобувають освіту в закладах загальної середньої освіти, розташованих на території спроможної територіальної громади до 300 осіб – мала, 300-500 – середня, від 500 – висока. Площа до 200 км² – мала, 200-400 км² – середня, від 400 км² – висока. Індекс податкоспроможності – співвідношення середньоукраїнського ПДФО на людину до обсягу ПДФО на людину в громаді: 0,3 – низький, 0,3-0,9 – середній, від 0,9 – високий. Аналогічно – з надходженнями до місцевого бюджету: частка власних надходжень у місцевому бюджеті до 20% – низька, 20-40% – середня, від 40% – висока.

Громада займає середню позицію у 2025 році по індексу податкоспроможності – 0,62 (від 0,3 до 0,9 середнє значення).

Водночас, у 2025 році обсяг видатків на 1-го мешканця (11 597,8 грн) та обсяг видатків розвитку на 1-го мешканця (1036,8 грн). Проте, 2024 рік був достатньо низьким для громади, обсяг видатків розвитку на 1-го мешканця становив 195,6 грн.

Таблиця 1.9.1. Динаміка доходів загального фонду у 2022-2025 роках

Показник	Рахівська міська територіальна громада			
	2022	2023	2024	2025
Динаміка доходів загального фонду (без трансфертів) до попереднього року, %	166,5	92,5	89,8	109,3
Індекс податкоспроможності за доходами загального фонду без трансфертів	0,61	0,84	0,61	0,62

Бюджет Рахівської міської територіальної громади формується відповідно до Бюджетного та Податкового кодексів України. У 2025 році доходи бюджету громади становили 317,1 млн грн (на 12,9% більше 2024 року), видатки – 321,3 млн грн (на 17,9% більше 2024 року).

У 2021-2022 та 2024 роках бюджет громади був профіцитний: у 2024 – на 8 420,4 тис. грн, у 2022 – на 10 066,8 тис. грн, у 2021 – на 9 078,3 тис. грн.

У 2023 та 2025 роках бюджет був дефіцитний: у 2025 – на 4 162,7 тис. грн, у 2023 – на 7 400,1 тис. грн.

млн грн

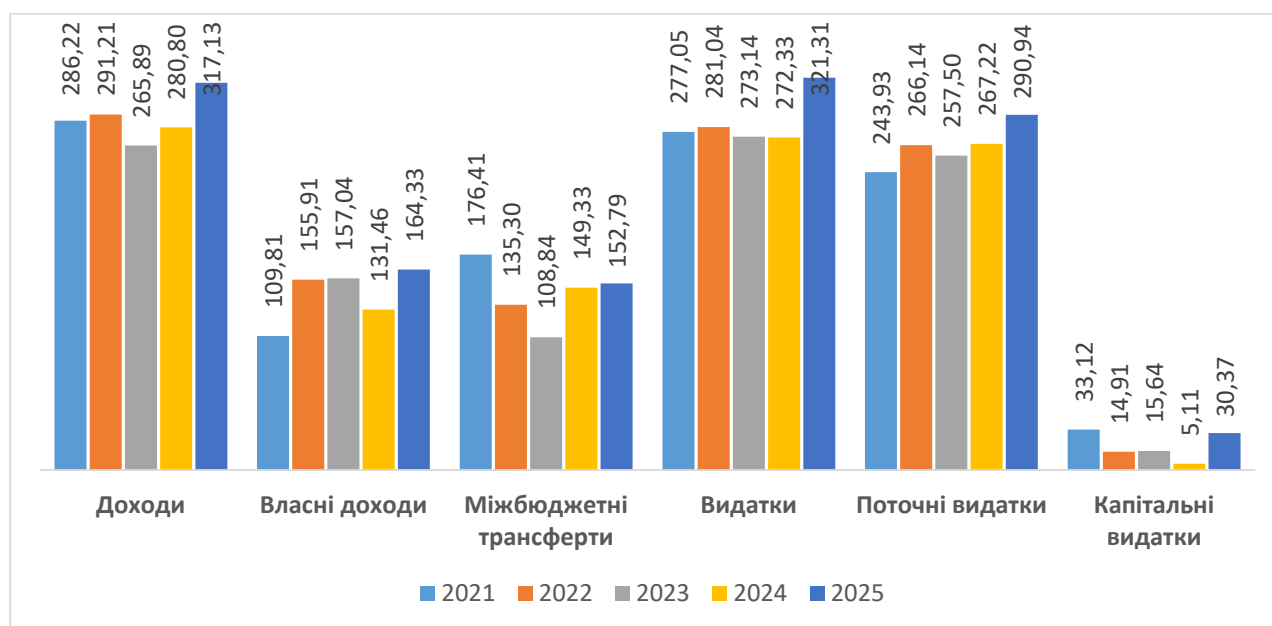

Рисунок 1.9.1. Динаміка доходів та видатків бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2021-2025 роках

З рисунка видно, що громаді вдалося перевищити довоєнний обсяг доходів, в основному за рахунок зростання обсягу власних доходів. Проте, спостерігається також значний обсяг трансфертів з державного бюджету, зростання поточних видатків та суттєво низький обсяг капітальних видатків. В сукупності такий стан справ створює ризик для сталого розвитку громади.

Доходи бюджету. Уточнений річний план доходів бюджету Рахівської громади було виконано у 2021 році – на 107,4%, у 2022 році – на 113,6%, у 2023 році – на 104,7%, у 2024 році – на 102,8%.

Структура бюджету громади за доходами у 2021-2024 роках зображена на рис. 8.2.

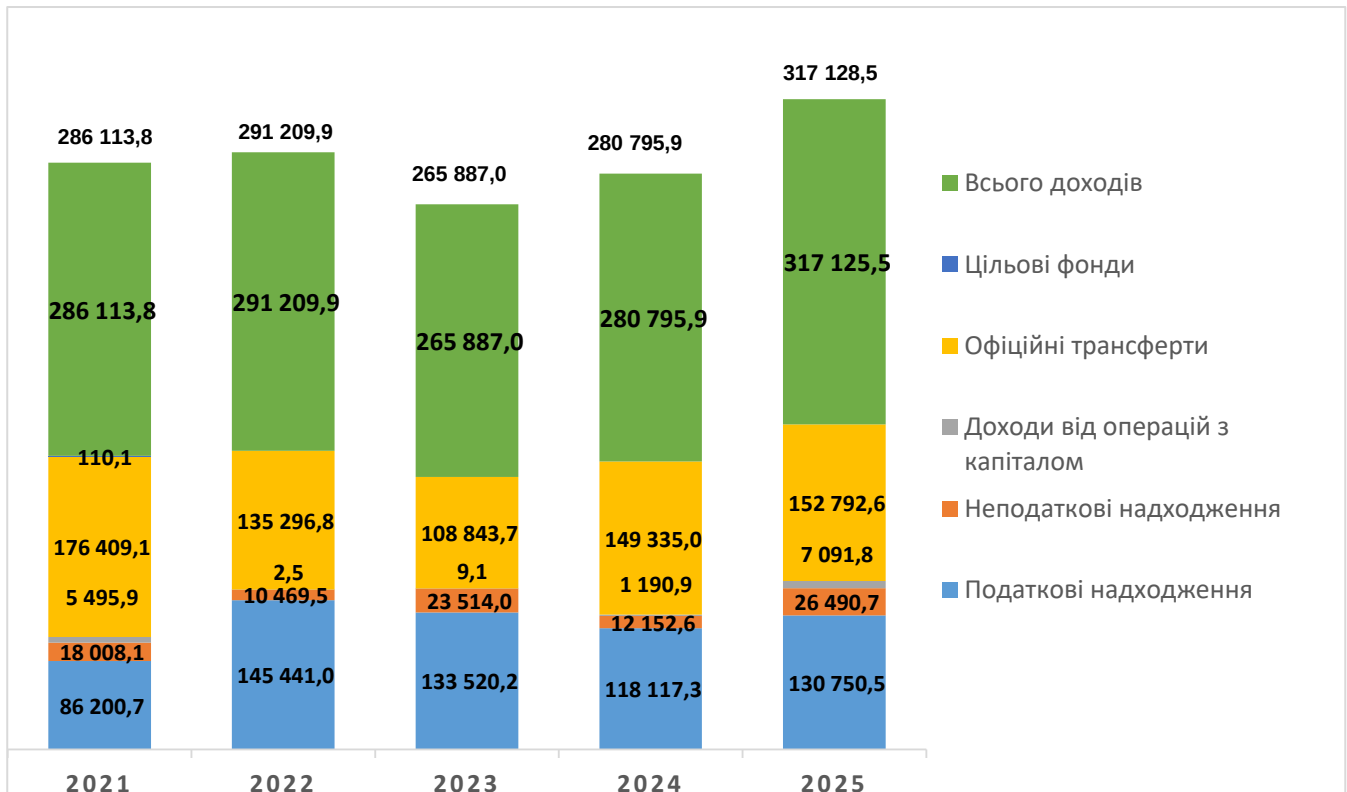

Рисунок 1.9.3 Структура бюджету Рахівської міської територіальної громади за доходами у 2021-2025 роках, тис. грн

В структурі доходів бюджету Рахівської громади податкові надходження у 2023 році впали через скорочення бази оподаткування на місцевому рівні відбулося внаслідок вилучення ПДФО з грошового забезпечення військовослужбовців та осіб рядового і начальницького складу на користь спецфонду державного бюджету, а з 2024 року щорічно зростають та склали у 2025 році 130,8 млн грн (або 46,6% усіх доходів бюджету проти 30,1% у 2021 році). Сума офіційних трансфертів у 2025 році склала 152,8 млн грн (або 54,4% усіх доходів бюджету громади, у 2021 році вона становила 61,7% усіх доходів бюджету громади). Головними чинниками зростання частки податкових надходжень у структурі доходів місцевого бюджету були: зростання надходжень податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, податку на майно та плати за землю.

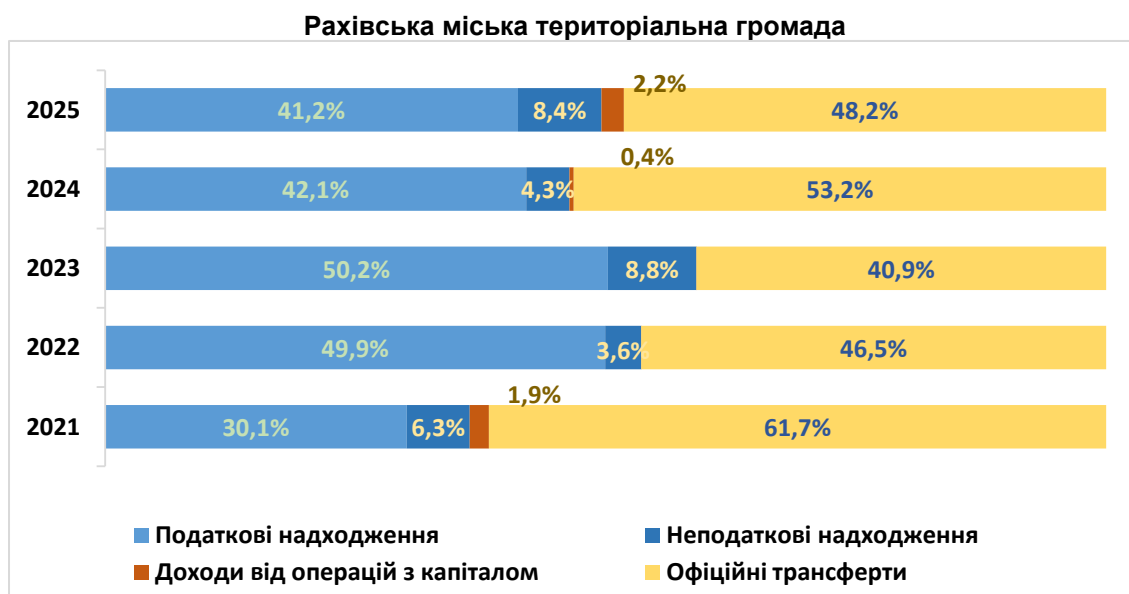

Рисунок 1.9.4. Порівняння структури бюджету за доходами Рахівської міської територіальної громади

Частка податкових надходжень у доходах бюджету громади (41,23%) вище середнього порівняно з часткою цього типу доходів у громадах Закарпатської області (48,8%). Бюджет громади характеризується порівняно середнім, ніж в середньому по області, рівнем залежності від державного бюджету, адже частка офіційних трансфертів у доходах місцевого бюджету становить 48,2%.

Позитивною тенденцією у структурі доходів громади є поступове збільшення частки податкових надходжень у 2021-2023 роках проте у 2024-2025 роках зменшилась, але залишається на рівні середнього по області за 4 роки. Частка неподаткових надходжень зросла (8,4% у громаді порівняно з середньообласним показником по громадах Закарпаття 6,3%), що потребує активізації роботи з залучення власних надходжень бюджетних установ, плати за надання адміністративних зборів, грошових стягнень за шкоду та інші неподаткові надходження.

Податкові надходження. 41,2% податкових надходжень бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2025 році забезпечив податок з доходів фізичних осіб 64,3% та місцеві податки та збори 21,8% (в частині, яка скеровується до місцевого бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України), що є вище середнього від показника територіальних громад у Закарпатській області – 48,8%.

Вагому частину податкових надходжень громади займають місцеві податки та збори (21,8%), що є нижче за середній показник громад Закарпатської області (33,6%).

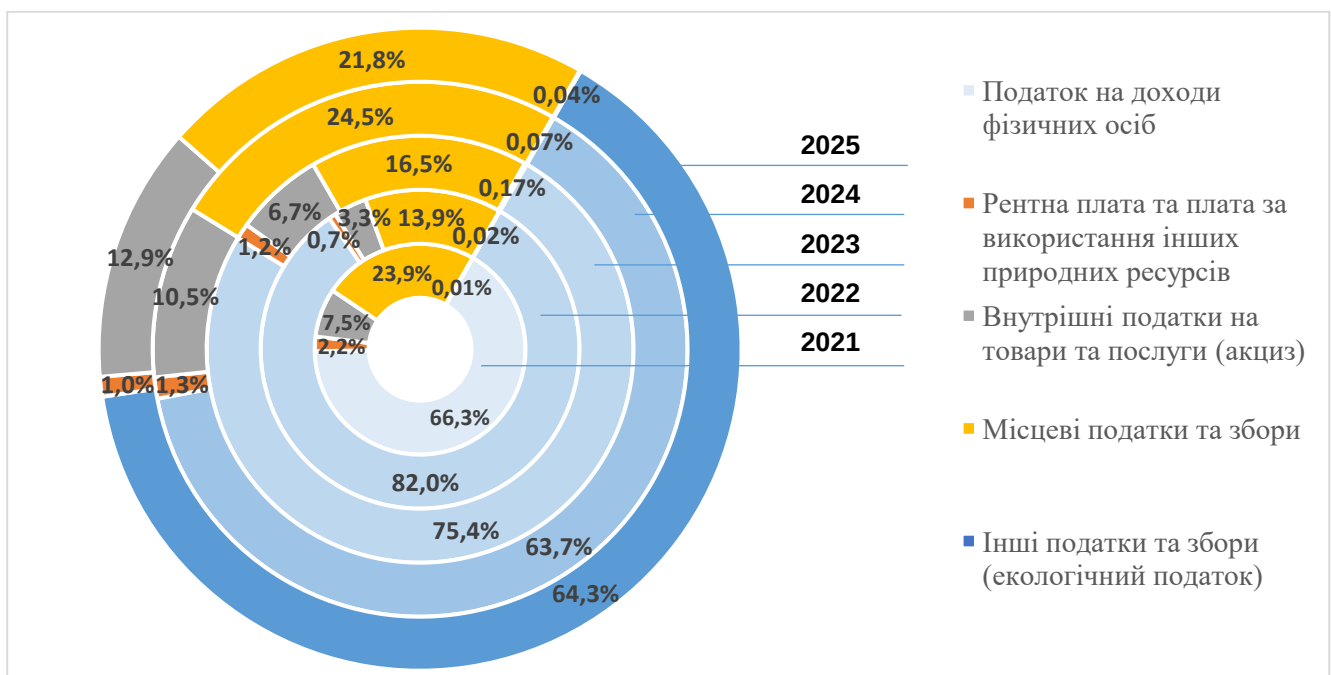

Рисунок 1.9.5. Структура податкових надходжень бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2021-2025 роках

Аналізуючи основні податкові надходження Рахівської громади впродовж 2021-2025 років, бачимо позитивну тенденцію до зростання обсягу ПДФО (147% в 2025 році порівняно з 2021 роком), акцизний податок з пального (1,9 раза в 2025 році порівняно з 2021 роком), акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (4,7 раза в 2025 році порівняно з 2021 роком), податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (2,1 раз в 2025 році порівняно з 2021 роком), плати за землю (97% в 2025 році порівняно з 2021 роком), єдиного податку (169,6% в 2025 році порівняно з 2021 роком) (табл.

1.9.2). Ці показники свідчать про поступальний розвиток громади та щорічне покращення ефективності управління територіями.

Таблиця 1.9.2 Бюджетоутворюючі податкові надходження Рахівської громади

Статті доходів	2021		2022		2023		2024		2025	
	тис. грн	% у обсязі ПН	тис. грн	% у обсязі ПН	тис. грн	% у обсязі ПН	тис. грн	% у обсязі ПН	тис. грн	% у обсязі ПН
Податок на доходи фізичних осіб	57 192,1	66,3	119 271,0	82,0	100 657,0	75,4	75 245,3	63,7	84 076,6	64,3
Рентна плата	1 938,5	2,2	1 067,6	0,7	1 576,1	1,2	1 508,4	1,3	1 298,7	1,0
Акцизний податок з пального	4 760,3	5,5	1 965,0	1,4	4 465,4	3,3	5 958,6	5,0	8 910,9	6,8
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів	1 679,8	1,9	2 905,4	2,0	4 546,0	3,4	6 390,9	5,4	7 911,3	6,1
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	1 184,7	1,4	1 120,1	0,8	1 765,4	1,3	2 023,9	1,7	2 486,1	1,9
Плата за землю	9 777,0	11,3	9 080,4	6,2	8 441,2	6,3	13 608,1	11,5	9 566,4	7,3
Туристичний збір	16,3	0,0	9,1	0,0	9,5	0,0	22,4	0,0	65,0	0,0
Єдиний податок	9 641,0	11,2	9 986,7	6,9	11 831,1	8,9	13 282,7	11,2	16 355,7	12,5
Інші (екологічний податок)	11,1	0,0	35,6	0,0	228,5	0,2	77,0	0,1	79,6	0,1
ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ, ВСЬОГО	86 200,7	100,0	145 441,0	100,0	133 520,2	100,0	118 117,3	100,0	130 750,5	100,0

З таблиці видно, що бюджетоутворюючим податком Рахівської громади є ПДФО. Його обсяг надходження у 2025 році становив 84 076,6 тис. грн (64,3% від усіх податкових надходжень). У 2023 році його обсяг становив 100 657,0 тис. грн, він включав податок на доходи військовослужбовців (у 2024 році ці кошти було вилучено до державного бюджету).

Місцеві податки складають 21,8% податкових надходжень громади. Зокрема, єдиний податок у 2025 році становив 16 355,7 тис. грн (12,5% податкових надходжень), плата за землю – 9 566,4 тис. грн (7,3%).

Щодо плати за землю, то у 2025 році найбільший обсяг коштів отримано до бюджету земельного податку з юридичних осіб – 5 654,7 тис. грн, орендної плати з юридичних осіб – 1 866,0 тис. грн, орендної плати за земельні ділянки з фізичних осіб отримано 1 292,7 тис. грн, земельного податку за власні ділянки з фізичних осіб 753,1 тис. грн.

У 2025 році найбільший обсяг податку на нерухоме майно надійшов до бюджету громади від фізичних осіб – власників нежитлової нерухомості (1 067,5 тис. грн), юридичні особи за нежитлову нерухомість сплатили лише 739,5 тис. грн. Фізичні особи за житло сплатили податку на суму 656,8 тис. грн.

Податкове середовище Ставки місцевих податків та зборів на 2026 рік встановлено Рахівською міською радою на підставі Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Бюджетного кодексу України, Податкового кодексу України рішеннями від 24.06.2025 №1061, 1062, 1063, 1064 для таких місцевих податків та зборів: податку на майно (що складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, плати за землю); туристичного збору; єдиного податку.

Таблиця 1.9.3. Податкове середовище у Рахівській громаді у 2026 році

Вид податку	Об'єкт оподаткування	Ставки оподаткування	Граничні ставки оподаткування згідно чинного законодавства
Єдиний податок	I група	10% від прожиткового мінімуму	10% від прожиткового мінімуму
	II група	20% від мінімальної заробітної плати	20% від мінімальної заробітної плати

Вид податку	Об'єкт оподаткування	Ставки оподаткування	Граничні ставки оподаткування згідно чинного законодавства	
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	Житлова нерухомість	0,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з фізичної особи	1,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з фізичної особи	
		0,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з юридичної особи	1,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з юридичної особи	
	Нежитлова нерухомість	0,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з фізичної особи	1,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з фізичної особи	
		0,5-1% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з юридичної особи	1,5% від мінімальної заробітної плати за 1 м ² з юридичної особи	
Земельний податок	Вид цільового призначення земель	Ставки оподаткування: % НГО (НГО проведено), % НГО ріллі (НГО не проведено)	Земельні ділянки, в т.ч. у власності: % НГО (НГО проведено), % НГО ріллі (НГО не проведено)	Земельні ділянки в у постійному користуванні суб'єктів господарювання (крім держ. і комунал. власн.): % НГО (НГО проведено)
	с/г	0,3-0,5% 0,3-0,5%	0,3-1% 0,3-5%	До 12%
	житлової забудови	0,05-2% 0,05-2%	До 3% До 5%	
	громадської забудови	0,3-2% 0,3-2%	До 3% До 5%	
	природно-заповідного фонду	3% 5%	До 3% До 5%	
	оздоровчого	1% 1%	До 3% До 5%	
	рекреаційного	1% 1%	До 3% До 5%	
	історико-культурного	0,5% 0,5%	До 3% До 5%	
	лісогосподарського	0,1% 0,1%	До 0,1% До 0,1%	
	водного фонду	0,1% 0,1%	До 3% До 5%	
	промисловості	3% 5%	До 3% До 5%	
	транспорту	3% 3-5%	До 3% До 5%	
	зв'язку	3% 3-5%	До 3% До 5%	
	енергетики	3% 5%	До 3% До 5%	
Туристичний	Загальна кількість діб	0,3% – для внутрішнього	внутрішній туризм (громадяни)	

Вид податку	Об'єкт оподаткування	Ставки оподаткування	Граничні ставки оподаткування згідно чинного законодавства
збір	тимчасового розміщення у місцях проживання (ночівлі)	туризму та 1% – для в'їзного туризму	України) – до 0,5%, в'їзний туризм (іноземці) – до 5,0% від розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного року, для однієї особи за одну добу тимчасового розміщення

Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Міська рада не проводила зонування території громади. Податок на усій території справляється за однаковими ставками незалежно від типу нерухомого майна та платника податку. Ставки податку на нерухоме майно у громаді встановлено на рівні суттєво нижчому ніж максимально можливий згідно норм Податкового кодексу (1,5% розміру мінімальної заробітної плати за 1 м² бази оподаткування), а саме: для житлової нерухомості – 0,5% для фізичних осіб та 0,5% – для юридичних; для нежитлової – в діапазоні 0,5 для фізичних та від 0,5-1% для юридичних осіб.

Земельний податок. На території громади земельний податок справляють за ставками, значно нижчими для земель, нормативну грошову оцінку яких проведено, та близькими до максимально можливих для земель, НГО яких не проведено.

Єдиний податок. На території громади встановлено максимальний (згідно з нормами Податкового кодексу) розмір ставки єдиного податку для платників податків першої групи – 10% від прожиткового мінімуму, та для другої групи – 20% від мінімальної заробітної плати.

Туристичний збір. Туристичний збір для платників встановлено у максимальному (відповідно до норм Податкового кодексу) розмірі: 0,3% – для внутрішнього туризму (громадян України) та 1% – для в'їзного туризму (іноземців) від розміру мінімальної заробітної плати.

Оподаткування місцевими податками у Рахівській громаді можна вважати задовільним для ведення бізнесу та адекватним для місцевих жителів, з огляду на величину ставок місцевих податків. Проте з метою посилення конкурентоспроможності Рахівська громади серед інших громад регіону щодо залучення інвестицій, на післявоєнну перспективу можна переглянути податкову політику в сторону зменшення ставок місцевих податків і зборів.

Перелік найбільших платників податків до бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2025 році подано у таблиці.

Таблиця 1.9.4. Найбільші платники податків до бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2025 році

№	Назва підприємства, установи, організації	Сплачено до бюджету, млн грн			
		ПДФО	Акциз	Рентна плата за використання лісресурсів	Плата за землю
1	Відділ освіти, культ., молоді та спорту	17,059			
2	КНП"РАХІВСЬКА РЛ"	9,842			
3	ТОВ "ЗМЗ"	7,292			
4	ПРАТ"ЗАКАРПАТТЯОБЛЕНЕРГО"	4,542			0,195
5	Карпатський біосферний заповідник	3,671		0,016	2,866
6	Філія "Карпатський лісовий офіс" ДП	2,913		0,798	
7	КНП РАХІВСЬКИЙ ЦПМСД	2,843			
8	Рахівська міська рада	2,180			
9	АТ "УКРЗАЛІЗНИЦЯ"	1,396			0,856
10	ТОВ "АТБ-МАРКЕТ"	0,742	0,573		0,023
11	Фізичні особи	2,806	0,284		2,046

Видатки бюджету. Уточнений річний план видатків бюджету Рахівської громади було виконано у 2021 році – на 90,28%, у 2022 році – на 91,71%, у 2023 році – на 94,53%, у 2024 році – на 96,98% у 2025 році – на 97,47%.

Рахівська громада характеризується вище середнього по регіону обсягом видатків на одну особу – 11 144,75 грн. У 2025 році обсяг видатків з бюджету територіальної громади становив 321,3 млн грн (на 18,0% більше, ніж у 2024 році, на 16,0% більше, ніж у 2021 році).

Значну частку становлять видатки на фінансування освіти, а саме: 68,4% до загальних видатків у 2021 році, 63,2 % у 2022 році, 65,5 % у 2023 році, 72,0 % у 2024 році та 66,6 % у 2025 році). Також, значний обсяг становлять видатки на загальнодержавні функції (8,2% у 2021 році та 10,8 % у 2025 році).

Враховуючи важку ситуацію в країні, пов'язану із збройною агресією, прослідковується зростання видатків на громадський порядок та безпеку (3,4% у 2022 році до загальних видатків, у 442 рази більше становили ці видатки у 2025 році в порівнянні з 2021 роком (2021 рік -3,0 тис.грн, 2025 рік -1326,3 тис.грн). Також в період 2023-2025 років зростають видатки на духовний та фізичний розвиток (3,7% у 2024 році, 3,8% у 2025 році), на соціальний захист та соціальне забезпечення (2,0% у 2021 році, 3,3% у 2022 році, 3,5% у 2023 році, 3,2% у 2024 році).

Структура видатків Рахівської міської територіальної громади у 2021-2025 роках у відсотковому відношенні до загального обсягу видатків

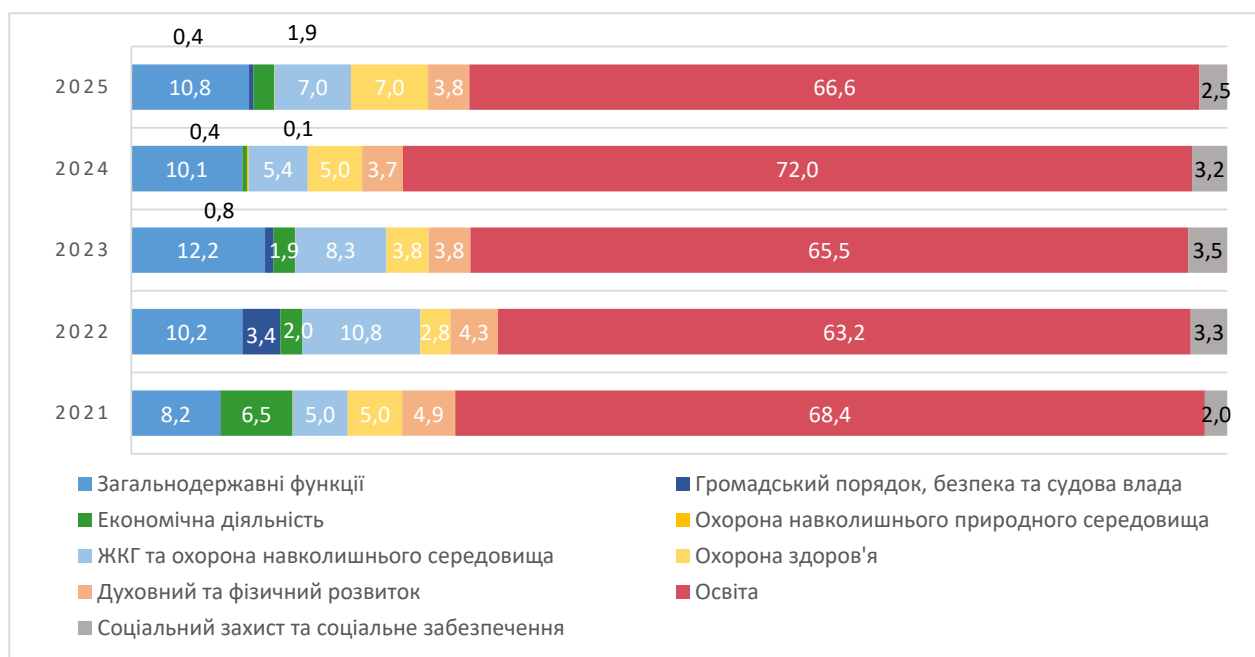

Рисунок 1.9.6 Структура видатків бюджету Рахівської міської територіальної громади за 2021-2025 роки у відсотковому відношенні

Перелік основних категорій видатків бюджету Рахівської міської територіальної громади в 2021-2025 роках відповідно подано у таблиці 8.5.

Таблиця 1.9.5 Структура видатків бюджету громади у 2021-2025 роках, тис. грн

Категорії видатків	2021	2022	2023	2024	2025	Динаміка 2025/2021, %
Загальнодержавні функції	22 615,6	28 526,9	33 366,9	27 557,8	34 541,3	152,7
Громадський порядок, безпека та судова влада	3,0	9 664,7	2 107,2	53,2	1 328,3	44 276,3
Економічна діяльність	18 136,0	5 683,5	5 313,5	1 162,3	6 025,0	33,2
Охорона навколишнього природного середовища	88,5		115,6	400,0	130,7	147,6
ЖКГ та охорона навколишнього середовища	13 922,5	30 224,7	22 678,9	14 720,3	22 431,5	161,1
Охорона здоров'я	13 717,5	7 754,4	10 501,4	13 522,3	22 575,3	164,6
Духовний та фізичний розвиток	13 462,4	12 209,8	10 448,8	10 102,2	12 123,9	90,1
Освіта	189 453,7	177 574,6	178 917,5	196 045,9	214 028,3	113,0
Соціальний захист та соціальне забезпечення	5 650,8	9 404,3	9 687,2	8 761,5	8 127,1	143,8
ВСЬОГО ВИДАТКІВ:	277 050,1	281 043,0	273 137,2	272 325,4	321 311,3	116,0

Найбільша частка в структурі видатків бюджету громади припадає на фінансування освіти, при чому обсяг видатків має тенденцію до зростання.

У складі видатків на освіту в 2025 році 144,5 млн грн (45%) становили видатки на загальну середню освіту (у 2021 році – 131,0 млн грн; 47,3%), 32,4 млн грн (10%) – на дошкільну освіту (у 2021 році – 34 млн грн; 12,3%), 15,8 млн грн (4,9%) – на інші заклади у сфері освіти (у 2021 році – 19,9 млн грн; 7,2%). Водночас у 2025 році до бюджету громади надійшло 119,17 млн грн трансфертів з державного бюджету, а саме: 107,1 млн грн освітньої субвенції, 0,99 млн грн субвенції з державного бюджету на харчування учнів початкових класів, 0,48 млн грн субвенції з державного бюджету на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами, 1,4 млн грн субвенції з державного бюджету на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `Нова українська школа`, 9,2 млн грн субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти, при загальних видатках на освіту 214,0 млн грн.

Таким чином, за рахунок освітньої субвенції покривається 55,68% видатків на освіту. на майбутній стратегічний період задля покращення ефективності видатків бюджету громади варто провести оновлення закладів освіти, в тому числі:

- оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти — покращення інфраструктури, придбання сучасного обладнання, меблів, комп'ютерної техніки та проведення ремонтів для створення якісного освітнього середовища. Це стратегічна інвестиція у підвищення якості навчання та конкурентоспроможності випускників;
- проведення комплексу технічних та організаційних заходів, а саме модернізація системи опалення, утеплення будівель та виховання енергоефективної поведінки.

Висновки:

1. Громада є дотаційною. У рейтингу територіальних громад Закарпатської області (в розрізі бюджетних показників) за 2021-2025 роки Рахівська міська територіальна громада дещо підвищила позиції серед громад області: з 30 місця у 2021 році на 27 місце у 2025 році серед громад.

2. У 2021-2025 роках динаміка надходжень загального фонду без урахування трансфертів була нестабільною. У 2022 році відбулося значне зростання до 166% порівняно з 2021 роком. У 2023 році показники знизилися до 92,5% від рівня 2022 року, а у 2024 році – до 89,8% від рівня 2023 року. У 2025 році спостерігається відновлення – до 109,3% від рівня

2024 року. Загалом після різкого зростання у 2022 році відбулося поступове зниження у 2023-2024 роках із подальшим зростанням у 2025 році.

3. За часткою місцевих податків і зборів у доходах загального фонду (без трансфертів) громада у 2025 році посіла 28 місце з показником 43,2%, що майже таке, як середнє значення по області (45,1%).

4. Громада займає середню позицію у 2025 році по індексу податкоспроможності – 0,56 (22 місце).

5. Громада у 2024 році займала вище середньої позиції за обсягом власних надходжень бюджетних установ на 1-го мешканця – 26 місце.

6. У 2021-2022 та 2024 роках бюджет громади був профіцитний. У 2024 році доходи бюджету громади становили 280,8 млн грн (на 5,6% більше 2023 року), видатки – 272,3 млн грн (на 0,3% менше 2023 року). Громаді вдалося перевищити довоєнний обсяг доходів, в основному за рахунок зростання обсягу власних доходів.

7. В структурі доходів бюджету Рахівської громади податкові надходження щорічно зростають та склали у 2025 році 130,8 млн грн (або 41,2% усіх доходів бюджету проти 30,1% у 2021 році). Проте, частка податкових надходжень (41,2%) порівняно нижча з середньобласним значенням (52,3%). Бюджет громади характеризується порівняно середньому по області, рівнем залежності від державного бюджету, адже частка офіційних трансфертів у доходах місцевого бюджету 2025 року становить 48,2%.

8. Наявна позитивна тенденція до зростання обсягу ПДФО (147,7% в 2025 році порівняно з 2021 роком), акцизного податку з пального (1,8 раза в 2025 році порівняно з 2021 роком), акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (4,7 раз в 2025 році порівняно з 2021 роком), податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (209,9% в 2025 році порівняно з 2021 роком), плати за землю (97,8% в 2025 році порівняно з 2021 роком), єдиного податку (169,6% в 2025 році порівняно з 2021 роком) (табл. 8.2). Ці показники свідчать про поступальний розвиток громади та щорічне покращення ефективності управління територіями.

9. Оподаткування місцевими податками у Рахівській громаді можна вважати задовільним для ведення бізнесу та адекватним для місцевих жителів, з огляду на величину ставок місцевих податків. Проте з метою посилення конкурентоспроможності Рахівська громади серед інших громад регіону щодо залучення інвестицій, на післявоєнну перспективу можна переглянути податкову політику в сторону зменшення ставок місцевих податків і зборів.

10. Прийняття комплексу управлінських рішень шляхом отримання фінансових або матеріальних ресурсів від зовнішніх джерел (інвесторів, донорів, держави) для реалізації проектів громади, бізнесу або соціальних ініціатив, з метою здійснення стратегічного та довгострокового процесу, спрямованого на підвищення якості життя, економічне зростання громади, сталий розвиток інфраструктури та ефективне використання місцевих ресурсів задля задоволення потреб теперішніх і майбутніх поколінь.

1.10. Результати проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації попередньої стратегії розвитку, огляд діючих стратегічних та програмних документів

У Рахівській громаді перша стратегія була затверджена у 2025 році. Процес планування розвитку громади також здійснюється через прийняття місцевих цільових програм. У 2023-2026 роках у громаді діяли та діють наступні місцеві цільові програми.

Таблиця 1.10.1. Місцеві цільові програми, що діяли та діють у Рахівській громаді в 2023-2026 роках

	2023		2024		2025		2026	
	Заплановано, грн	Касові, грн	Заплановано, грн	Касові, грн	Заплановано, грн	Касові, грн	Заплановано, грн	Касові, грн

Програма підтримки повноважень органів місцевого самоврядування	423500,0	325617,1	221300	158740	411900	403875	390000	121378
Програма функціонування і забезпечення діяльності відділу Центр надання адміністративних послуг Рахівської міської ради на 2023 - 2024 роки	281700,0	150215	190000	151372,77				
Програма фінансової підтримки комунального некомерційного підприємства "Рахівська районна лікарня" Рахівської міської ради Закарпатської області	2539325,0	1306382,8	684046,68	491500	8240100	8130570	1644700	
Програма безоплатного та пільгового медикаментозного забезпечення окремих груп населення та за певними категоріями захворювань у Рахівській територіальній громаді	500000,0	460664,3	200000	184718,97	296906	287900,4	250000	51798,2
Програма "Турбота" Рахівської міської ради	2270000,0	1872679,18	211292	201280	389000	388544,9	499000	9603,02
Програма забезпечення права дитини на виховання у сімейному оточенні	9000,0						40000	
Програма надання підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану	1141000,0	1068651,84			514113,2	502197		
Програма соціальної підтримки ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей на 2023-2024 роки	550000,0	550000	1032708	989856				
Програма розвитку фізичної культури і спорту на 2023 рік	7280	7280						
Програма благоустрою населених пунктів Рахівської територіальної громади на 2023-2024 роки	6975943,58	3594060,89	2623620,45	2292296,42				
Програма відшкодування різниці в тарифі між затвердженими та фактичною сплатою населення на вивезення твердих побутових відходів в селах Ділове, Костилівка та Білин Рахівської територіальної громади на 2023 рік	547574	539335						
Програма відшкодування різниці між розміром тарифу на теплову енергію, що затверджений для населення та фактично встановленим тарифом на 2022-2023 рік	5857603	4613499,8						
Програма розвитку земельних відносин, раціонального використання та охорони земель на території Рахівської міської ради на 2023-2024 роки	268776,24	268776,24	31520	16520				
Програма розвитку туризму Рахівської міської територіальної громади на 2023 рік	30000							
Програма реформування і розвитку житлово-комунального господарства Рахівської міської територіальної громади на 2023 рік	13685281	13639956,24						

Програма розвитку міжнародної співпраці Рахівської міської територіальної громади на 2023 рік	140900	51989,88						
Програма цивільного захисту населення на території Рахівської територіальної громади на 2022-2026 роки	245123	104421			500000	392563		
Про затвердження Програми підтримки діяльності громадського формування з охорони громадського порядку та державного кордону "КРУК" на 2023 рік	38487,5	38487,5						
Програма матеріально-технічного забезпечення Рахівського районного центру комплектування та соціальної підтримки на 2021-2023 роки	1311000	1007834						
Програма "Поліцейський офіцер громади" на 2023-2025 роки	30950	25250	5699	5699				
Програма організації та забезпечення територіальної оборони, призову на строкову військову службу та військово-патріотичного виховання населення Рахівської міської територіальної громади	1634267,3	929310			866600	865000		
Міська цільова програма "Власний дім" на 2021-2025 роки	350000	350000	300000	300000	500000	386365		
Програма фінансування витрат на компенсаційні виплати за проїзд автомобільним транспортом загального користування на маршрутах місцевого сполучення учнів закладів загальної середньої освіти I-III ступенів Рахівської міської ради на 2022-2023 роки	263697,92							
Програма організації харчування учнів пільгових категорій закладів загальної середньої освіти Рахівської міської ради на 2022-2025 роки	800000		1153333		1900000			
Програма підтримки творчих та обдарованих дітей освітніх закладів Рахівської міської ради на 2023-2025 роки	200000		20000		216432			
Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді Рахівської міської ради на 2022-2025 роки	50000		13667		22500			
Програма розвитку культури і мистецтва Рахівської територіальної громади на 2021-2025 роки	240000		78720		156189			
Програма фінансової підтримки Рахівської районної ради	250000	250000					100000	100000
Програма розбудови інформаційно-аналітичної системи "Ситуаційний центр "Безпекове Закарпаття"	619000	619000			580600	580600		
Програма боротьби зі злочинністю, забезпечення громадського порядку на території Рахівської міської ради соціально-правового захисту	550000	550000	200000	200000	250000	250000		

працівників поліції, членів їх сімей								
Програма підвищення якості обслуговування платників податків та вдосконалення обліку надходжень до бюджетів усіх рівнів у Центрі обслуговування платників податків Рахівської ДПІ та структурних підрозділів, що територіально розміщені за адресою місцезнаходження Рахівської ДПІ Головного управління ДПС у Закарпатській області	50000	45700			114300	114300		
Програма фінансової підтримки Рахівської районної державної адміністрації	175000	175000			725000	716370,8	50000	
Програма підвищення спроможності та поліпшення умов несення служби у відділах та відділеннях інспекторів прикордонної служби на українсько-ромунському державному кордоні (на ділянці відповідальності 27 прикордонного загону)	550000	549421,93						
Програма забезпечення пожежної та техногенної безпеки на території Рахівської міської територіальної громади	400000	400000			10000	10000	100000	
Програма матеріально-технічного забезпечення Рахівського районного центру комплектування та соціальної підтримки	180000	180000						
Програма підвищення ефективності виконання повноважень органами казначейства щодо реалізації державної регіональної політики	25000	25000			55000	55000		
Програма утримання об'єктів та майна комунальної власності Рахівської міської територіальної громади на 2024-2026 роки			196634,79	196634,79	217978	171515,02	450000	
Програма реформування розвитку житлово-комунального господарства Рахівської міської територіальної громади на 2024 рік			9515947,32	9515947,32				
Програма відшкодування різниці в тарифі між затвердженими та фактичною сплатою населення на вивезення твердих побутових відходів в селах Ділове, Костилівка та Білин Рахівської територіальної громади на 2024 рік			545128	545128				
Програма відшкодування різниці між розміром тарифу на теплову енергію, що затверджена для населення та фактично встановленим тарифом на 2024 рік			3752023,62	3752023,62				
Програма розвитку міжнародної співпраці Рахівської міської територіальної громади на 2024 рік			140900	106183,79				

Програма матеріально-технічного забезпечення Рахівського районного центру комплектування та соціальної підтримки на 2024-2025 роки			47500	47500	900000	870726		
Програма фінансування видатків на компенсаційні виплати за проїзд автомобільним транспортом загального користування на маршрутах місцевого сполучення учнів закладів загальної середньої освіти I-III ступенів Рахівської міської ради на 2024-2025 роки			100000		200000			
Програма інформатизації "Цифрова Рахівська громада" на 2024-2025 роки					200200	200180,6		
Програма функціонування та забезпечення діяльності відділу Центр надання адміністративних послуг Рахівської міської ради на 2025 - 2027 роки					1000000	924376,66		
Програма боротьби з онкологічними захворюваннями Рахівської територіальної громади					100000	28458	100000	
Програма забезпечення медикаментами, виробами медичного призначення і проведення безкоштовного зубопротезування ветеранів війни та пільгової категорії населення Рахівської територіальної громади					100000	88625	200000	
Програма надання поворотної фінансової допомоги (резервних коштів), що виплачується патронатними вихователями до моменту отримання державної соціальної допомоги на 2025-2027 роки					16000	15980	36000	
Програма "Захист" щодо соціальної підтримки та реабілітації ветеранів війни, військовослужбовців та членів їх сімей на 2025-2027 роки					855000	745099,1	1081000	69790
Програма реформування, розвитку та підтримки Рахівського комунального підприємства "Рахівтепло" на 2025-2026 роки					10395111	10195111	4500000	1237984
Програма реформування, розвитку та підтримки Рахівського міського комунального підприємства "Рахівкомунсервіс" на 2025-2026 роки					6377800	6376800	4500000	1050000
Програма благоустрою населених пунктів Рахівської територіальної громади на 2025-2026 роки					2981900	2671781,35	3628700	168806,25
Програма відшкодування різниці в тарифі між затвердженими та фактичною сплатою населення та вивезення твердих побутових відходів в селах Ділове, Костилівка та Білин Рахівської територіальної громади на 2025 рік					350000	350000		

[illegible]

роки								
Програма відновлення фонду захисних споруд цивільного захисту району у 2024 – 2028 роках								
Програми створення місцевого матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій Рахівської територіальної громади на 2023-2025 роки"								
Програми забезпечення державної безпеки у Рахівському районі, матеріально-технічного забезпечення Управління СБУ в Закарпатській області							50000	
Програми розвитку малого та середнього підприємництва в межах Рахівської територіальної громади на 2025 - 2027 роки								
Про затвердження програми «Запровадження заходів з реалізації стратегії безбар'єрності на території Рахівської міської ради» на 2025 - 2026 роки								
Програми мотивації служби в Збройних Силах України на території Рахівської територіальної громади на 2025 рік								
Програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі (кривдники) Рахівської територіальної громади на 2025-2027 роки								

Опис найбільших реалізованих проєктів у Рахівській громаді у 2024-2026 роках подано у таблиці 1.10.2.

Загальний обсяг залучених коштів у 2024-2025 роках склав 6 143,58 тис. грн з державного бюджету.

Таблиця 1.10.2 Перелік найбільших реалізованих проєктів у Рахівській громаді в 2024-2026 роках

№	Назва	Рік	Джерело фінансування	Сума, тис. грн
1.	Поточний ремонт рентген апарату (Трубка рентгенівська до системи рентгенівської комп'ютерної томографії всього тіла Supria32)	2024, 2025	Кошти НЗСУ Кошти місцевого бюджету	3399,39 Кошти НЗСУ - 679,88 Кошти місцевого бюджету - 2719,51
2.	"Капітальний ремонт частини приміщень пологового відділення корпусу "В" КНП "Рахівська РЛ" Рахівської міської ради Закарпатської області по вул. Карпатська, 1 в м. Рахів "	2025	Місцевий бюджет	1573,89

№	Назва	Рік	Джерело фінансування	Сума, тис. грн
3.	іЕкспрес-аналізатор газів крові та електролітів EDAN	2025	Кошти НЗСУ Кошти місцевого бюджету	340,0 300,00 – кошти місцевого бюджету 40,00 – кошти НЗСУ
4.	"Реконструкція об'єкта незавершеного будівництва "Районна лікарня (акушерсько-гінекологічний корпус) м.Рахів-будівництво"підлікувально-реабілітаційний корпус КНП"Рахівська РЛ" по вул.Карпатська, 1 у м.Рахів"	2025	Місцевий бюджет	450,00
5.	Електронейроміограф трьохканальний "Модус ЕМГ-3"	2025	Місцевий бюджет	686,00
6.	Апарат ударно-хвильової терапії FioPro-2000	2025	Кошти НЗСУ Кошти місцевого бюджету	349,8 150,0,- кошти місцевого бюджету 199,8 – кошти НЗСУ
7.	Придбання засобів навчання та комп'ютерного обладнання для оснащення осередків викладання предмета «Захист України»	2024	Реалізація заходів за рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередніх бюджетних періодах (за спеціальним фондом)	210,9 в т. ч. субвенція 179,5; співфінансування місцевого бюджету – 31,4
8.	Придбання мультимедійного обладнання для навчальних кабінетів закладів освіти, які здійснюють освітній процес за Державним стандартом базової середньої освіти в першому (адаптаційному) циклі середньої освіти (5-6 класи) заочною, з поєднанням очної та дистанційної форм здобуття освіти.	2024	Реалізація заходів за рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередніх бюджетних періодах (за спеціальним фондом)	1316,0 в т. ч. субвенція – 1115,0; співфінансування місцевого бюджету – 201,0
9.	Придбання засобів навчання та обладнання, комп'ютерного та мультимедійного обладнання для навчальних кабінетів на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа»	2024	Виконання заходів, спрямованих на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	1376,0 в т. ч. субвенція – 1238,0; співфінансування місцевого бюджету – 138,0
10	Придбання засобів навчання та обладнання комп'ютерного та мультимедійного обладнання для навчальних кабінетів закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності, які здійснюють освітній процес відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі середньої освіти (базове предметне навчання) заочною формою, з поєднанням очної та дистанційної форми здобуття освіти.	2025	Виконання заходів, спрямованих на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	1586,6 в т. ч. субвенція – 1426,6; співфінансування місцевого бюджету – 160,0

№	Назва	Рік	Джерело фінансування	Сума, тис. грн
1 1.	Придбання засобів навчання та комп'ютерного обладнання для оснащення осередків викладання предмета «Захист України»	2025	Реалізація заходів за рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередніх бюджетних періодах	1318,8 в т. ч. субвенція – 1264,8; співфінансування місцевого бюджету – 54,0

Висновки:

1. Як видно із вищенаведеного переліку, програми територіальної громади стосуються всіх сфер суспільного життя громади. Однак, варто зауважити, що основне навантаження програм – соціальне.

2. Рахівська громада для реалізації суспільно важливих проектів залучає кошти державного бюджету. Однак для громади важливо також залучити кошти з міжнародних джерел, на що й повинна також спрямовуватися діяльність громади.

1.11. Система органів влади

Місцеве самоврядування Рахівської громади здійснюється Рахівською міською радою в складі 26 депутатів міської ради, з яких:

- 8 депутатів від політичної партії «Рідне Закарпаття» (26,99%);
- 6 депутатів від політичної партії «Європейська партія України» (19,82%);
- 3 депутати від політичної партії «За майбутнє» (7,46%);
- 3 депутати від політичної партії «Слуга народу» (7,07%);
- 3 депутатів від політичної партії «Об'єднання «Самопоміч»» (6,98%);
- 3 депутати від всеукраїнського об'єднання «Свобода» (5,72%);

Діють 5 постійних депутатських комісій:

- Комісія з питань соціально-економічного, культурного розвитку, освіти, охорони здоров'я, спорту, соціального захисту населення, депутатської етики та регламенту;
- Комісія з питань з охорони навколишнього середовища, розвитку туризму, рекреації, інвестиції та інновацій;
- Комісія з питань управління комунальною власністю, підприємництва та промисловості;
- Комісія з питань бюджету, тарифів і цін;
- Комісія з питань регулювання земельних відносин та містобудування.

За кожним депутатом закріплено територію обслуговування. Розподіл висвітлено на вебсайті міської ради (<https://rakhiv-mr.gov.ua/miska-rada/deputaty/>).

До складу виконавчого комітету входить 11 осіб (рішення від 18.11.2025 № 1181), у тому числі міський голова, перший заступник міського голови, 3 старости, 6 жителів громади.

Структура апарату та відокремлених підрозділів сільської ради викладена у Додатку 1.

Детальна інформація щодо діяльності міського голови, депутатського корпусу, виконавчого комітету розміщені на офіційному сайті міської ради <https://rakhiv-mr.gov.ua/> та на сторінці громади у соціальній мережі «Facebook» <https://www.facebook.com/profile.php?id=100064601833078>.

Висновки:

1. Виконавчі органи сформовані належним чином для забезпечення управління громадою, розвитку економіки та надання соціальних послуг населенню.

1.12. Органи самоорганізації населення та громадські об'єднання

На території Рахівської громади зареєстровано 13 громадських організацій. Зокрема: ГО «РАХІВЕКОТУР», ГО «РОТАРІ КЛУБ „РАХІВ - ЦЕНТР ЄВРОПИ“», ГО «ЕКОКЛУБ „КАРПАТИ“», ГО «РРТМР „ГОВЕРЛА“», ГО «Волонтери Рахівщини», ГО «РАХІВСЬКА ВАТРА», ГО «Патріоти Рахівщини», ТМР «ГРІНВУД», ГО «ДОПОМОГА 2022», ГО РАХІВСЬКА МІСЬКА НЕЗАЛЕЖНА

СПІЛКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГУЦУЛІВ, ГО «ДОБРІ ЛЮДИ», ГО «ЕКОКЛУБ „КАРПАТСЬКИЙ ЕДЕЛЬВЕЙС“», КГО «ТИСА».

Діяльність організацій охоплює екологічний, волонтерський, культурний та соціальний напрямки. Зокрема, активну позицію займають організації екологічного спрямування, такі як ГО «РАХІВЕКОТУР», ГО «ЕКОКЛУБ „КАРПАТИ“» та ГО «ЕКОКЛУБ „КАРПАТСЬКИЙ ЕДЕЛЬВЕЙС“», чия робота зосереджена на збереженні унікальної природної спадщини високогір'я та розвитку сталого туризму. Вагомий внесок у підтримку обороноздатності та допомогу постраждалим від війни вносять ГО «Волонтери Рахівщини», ГО «Патріоти Рахівщини» та ГО «ДОПОМОГА 2022». Соціальний розвиток та захист прав мешканців, зокрема гуцульської спільноти, забезпечує ГО «РАХІВСЬКА МІСЬКА НЕЗАЛЕЖНА СПІЛКА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ГУЦУЛІВ». Також у громаді діють міжнародні сервісні та професійні об'єднання, як-от ГО «РОТАРІ КЛУБ „РАХІВ - ЦЕНТР ЄВРОПИ“» та мисливсько-рибальські товариства ГО «РРТМР «ГОВЕРЛА» і ТМР «ГРІНВУД».

Громадським сектором Рахівщини втілюється ряд проєктів, спрямованих на розвиток екологічної свідомості, підтримку ветеранів та збереження традиційних промислів. Проте є ряд неактивних або вузькоспеціалізованих громадських організацій, відродження та ширша залученість яких могли б стати поштовхом для підвищення згуртованості мешканців, активізації їх участі в суспільному житті громади та публічному управлінні. Це стосується, зокрема, організацій, що діють у сфері соціального захисту та благоустрою територій населених пунктів громади, як-от ГО «ДОБРІ ЛЮДИ», ГО «РАХІВСЬКА БАТРА» та КГО «ТИСА».

Також у громаді зареєстровано ряд релігійних організацій. Релігійна громада Рахівщини виконує не тільки духовні функції, але й часто бере на себе частину соціальних ініціатив – допомога громадянам, організація заходів для молоді, підтримка родин військовослужбовців, ВПО та благодійність. У гірській місцевості, де зв'язки між мешканцями є традиційно міцними, релігійні громади виступають важливою ланкою соціальної згуртованості та взаємодопомоги.

Громада має офіційний вебсайт та активні сторінки у соціальних мережах, зокрема Facebook-спільноти Рахівської міської ради, де публікуються офіційні оголошення та новини. З метою інформування також використовуються ресурси відділів освіти, культури, сторінки старостинських округів у селах Білин, Костилівка та Ділове, закладів культури та бібліотек.

Висновки:

1. Реєстрація 13 громадських організацій різного спрямування (від екологічних до волонтерських) свідчить про наявність сформованого громадського активу та готовність мешканців до самоорганізації.
2. Офіційні ресурси громади створюють стійку основу для прозорості взаємодії між органами місцевого самоврядування та жителями, забезпечуючи базовий рівень інформування.
3. Висока активність мешканців у локальних групах та пабліках дозволяє охопити значну частину аудиторії, включаючи молодь та жителів віддалених гірських населених пунктів, які рідше користуються офіційними джерелами.
4. Відсутність систематичної інформації про регулярні загальногромадські кампанії (екологічні акції, масштабні освітні або правозахисні програми) може вказувати на те, що подібні заходи мають епізодичний характер або недостатньо висвітлюються у публічному полі.
5. Слабка видимість результатів діяльності громадських організацій у медіапросторі громади, зокрема відсутність публічних звітів про реалізовані проєкти чи грантові перемоги, обмежує довіру населення та потенціал для залучення нових партнерів і донорів.

1.13. Міжнародне співробітництво

У Рахівській громаді є укладено 8 угод про міжнародне співробітництво, зокрема:

- Угода про міжнародне співробітництво між містами, підписана 27 вересня 1997 року, Угорщина, міська рада м. Сегед;

- Договір органів місцевого самоврядування про господарське та культурне співробітництво, підписана 5 травня 2000 року, Угорщина сільська рада с. Деск;
- Угода про налагодження партнерських стосунків між містами, підписана 17 листопада 2000 рок, Угорщина, П'ятий район Будапешту, Белварош-Ліпотварош;
- Угода про міжнародне співробітництво, підписана 7 вересня 2002 року, Словаччина, міська рада м. Свіднік;
- Угода про співробітництво між містами, підписана 8 вересня 2007 року Німеччина, муніципалітет Берінгена (нині – об'єднана територіальна громада Хьоссельберг-Гайніх);
- Угода про міжнародне співробітництво між містами , підписана 1 червня, 2012 року, Польща, міська рада м. Бельськ-Подляський;
- Угода про співробітництво між громадами, підписана 8 серпня 2017 року, Румунія, сільська рада комуни Бістра;
- Договір про партнерство між містами, підписана 25 жовтня 2017 року , Чеська Республіка, міська рада м. Требич;

Громада намагається підтримувати активний зв'язок зі своїми партнерами та завжди відкрита до нової співпраці. Наразі декілька проектів знаходяться на етапі обговорення для реалізації, яка буде корисна для громад.

Але потенціал Рахівської громади по напрямках транскордонного і міжмуніципального співробітництва і партнерства з містами-побратимами не в повній мірі використовується, зокрема й у впровадженні інновацій та залученні інвестицій, реалізації можливостей фондів і програм міжнародної технічної допомоги

Висновки:

1. Рахівська громада має досить налагоджені міжнародні партнерства, але й також потребує підвищення рівня потенціалу для пошуку нових можливостей для міжнародного співробітництва.

1.14. Результати опитування заінтересованих сторін

Соціологічне опитування в рамках розроблення змін до Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року було проведено в період з 09.03.2026 року до 09.04.2026 року. Воно складалося із двох блоків:

- Опитування жителів населених пунктів громади щодо поточної якості життя.
- Опитування місцевого бізнесу з метою оцінки підприємницького клімату в громаді, основних проблем, та перспектив її розвитку.

Опитування проводилось анонімно, у формі заповнення 2 електронних анкетних форм, посилання на які було опубліковано на офіційному веб-сайті Рахівської міської ради.. Крім того, листи щодо анкетування направлено зацікавленим особам електронною поштою та розміщено на платформі Facebook на сторінці громади.

Опитування мешканців громади. Перелік питань для опитування населення можна умовно поділити на наступні групи:

- основна інформація про респондента - вік, стать, сфера діяльності;
- власне ставлення респондента щодо проживання та роботи в громаді – вподобання проживання на території громади, плани щодо можливого переїзду з території громади, найгостріші проблеми, на рішення яких необхідно зосередити зусилля в першу чергу, пріоритетні напрями розвитку громади;
- визначення респондентом якості життєдіяльності в громаді та його місця в ній – оцінка надання комунальних, освітніх, медичних, культурних й інших послуг, загального відчуття безпеки, стану доріг та тротуарів, екологічного стану, інфраструктури дозвілля та відпочинку, умов для започаткування та ведення власного бізнесу, можливостей працевлаштування.

В опитуванні взяли участь 154 мешканців громади – представники різних верств населення, у тому числі управлінці міської ради та її структурних підрозділів, працівники закладів освітньої сфери, охорони здоров'я, соціальної, культурної та інших сфер діяльності громади, а також представники та працівники бізнесу (у тому числі фізичні особи-підприємці), громадських організацій, активні мешканці громади. Опитування проводилось з дотриманням принципу пропорційності заповнення анкет мешканцями адміністративного центру та усіх старостинських округів – для об'єктивного збору, аналізу даних та наближення результатів до максимальної їх репрезентативності.

Частка респондентів, що пройшли опитування в громаді, склала майже 1% від загальної чисельності населення.

Серед опитаних 82,5% – жінки та 17,5% – чоловіки. Найбільшу активність в опитуванні проявили мешканці громади економічно активного працездатного віку від 35 до 50 років, їх загальна частка становила 47,4%, та від 21 до 35 років (27,3%). Дуже низький відсоток (2%) залученості до дослідження більш молодого населення у віці до 21 років, відтак у громаді необхідна активізація роботи з молоддю, що може покращити формування майбутнього людського капіталу громади.

В опитуванні взяли участь всі соціальні верстви населення, більшість яких становили наймані працівники (40,9%), службовці (33,1%), безробітні (7,1%), приватний підприємець (5,8%), керівники (5,8%), пенсіонер (4,5%), студент (2,6%).

На питання «охарактеризуйте вашу громаду» 26,0% опитаних мешканців відповіли, «Я хочу, щоб тут жили мої діти» та 25,3% «Громада, в якій я просто живу». Такий результат є задовільним та має бути використаний як один із чинників планування розвитку окремих галузей та напрямів господарської діяльності в громаді з урахуванням наявності значного людського капіталу. Проте значна частина респондентів (18,8%) відповіла «Громада, в якій немає перспектив», 11,7% - «Громада на узбіччі прогресу», 7,8% - «Я пишаюсь своєю громадою», 5,8% - «Громада, в яку приємно часом повернутись» та 4,5% - «Мені важко себе тут реалізувати», що вказує на неготовність приймати активну участь в житті громади, може в разі продовження громадою поточної політики розвитку спричинити відтік трудових ресурсів.

За результатами анкетування щодо оцінки поточного стану громади, незадовільною на думку мешканців є якість доріг та тротуарів, можливість влаштування, умови для започаткування та ведення власного бізнесу, рівень задоволення культурних потреб, якість інфраструктури відпочинку та дозвілля.

Аналізуючи стан надання послуг, мешканці цілком задоволені якістю послуг дошкільної та загальної середньої освіти, оцінку задовільно отримали якість комунальних, медичних, культурних, безпека, екологічний стан, доступність до швидкісного інтернету.

Найбільші три проблеми, які заважають розвитку громади на думку мешканців, - це відсутність можливості для працевлаштування, безробіття (руйнування, закриття підприємств) (51,3% опитаних), відсутність зовнішніх інвестицій (34,4 %), недостатня громадська ініціативність та активність мешканців (31,2%).

Також значний відсоток голосів відведено засміченості довкілля (29,2%), недостатності вищих та професійних закладів (22,7%).

Три першочергові завдання на думку мешканців, які необхідно здійснити для розвитку громади, – це вирішення проблеми безробіття, покращення благоустрою громади, розвиток туризму та малого та середнього підприємництва, сприяння розвитку промислового підприємництва

Основною причиною для виїзду респонденти зазначили відсутність знайти високооплачувану роботу (46,7%) та відсутність дозвілля для молоді (35%) є причиною для виїзду, також менший відсоток людей почувається в безпеці в громаді (10,8%) та називає причиною низьку якість освіти та медицини (7,5%).

На думку громади, найбільший потенціал для розвитку громади є географічне положення (29,9%), мешканці громади (16,2%) та природне середовище (15,6%). Тобто на думку

громади саме розташування громади і є її основним ресурсом для розвитку. Менша частка припадає на місцеві місцеві підприємства та підприємці (12,3%), допомога від держави (11%) та припадає на виробництво та переробка с/г продукції (7,1%).

Що стосується рівня безпеки то найбільше в громаді незадоволені вуличним освітленням у вечірній час, щодо стану та доступності укриттів та системи оповіщення громада в більшості задоволена.

Відповіді на запитання про потреби в розширенні послуг для певних категорій населення, громада в більшості відповіла про допомогу самотнім людям похилого віку (79,5%), трохи менше у відсотковому відношенні люди обрали психологічну допомогу та реабілітацію (56,2) та підтримку ветеранів та їхній сімей (53,4%), і останній пункт інтеграція ВПО складає 17,8%).

У структурі інформаційного споживання мешканців переважають цифрові соціальні платформи та міжособистісна комунікація. Водночас офіційний вебпортал громади залишається другорядним джерелом інформації, що потребує перегляду стратегії інформування мешканців.

Опитування представників бізнесу громади. Участь лише трьох підприємців в опитуванні свідчить про слабкий зворотний зв'язок. Основними причинами такої ситуації є, або недостатня поінформованість бізнес-спільноти та/або низький рівень мотивації підприємців до участі у стратегічному плануванні громади.

Суб'єкти господарювання, що взяли участь у дослідженні, функціонують понад після 2014 року – 66,7% опитаних та 33,3% до 2005 року.

Результати опитування свідчать про те, що малий бізнес громади представлений виключно фізичними особами-підприємцями (100% опитаних).

Основна сфера діяльності це виробництво промислової продукції, виробництво/переробка с/г продукції та будівництво та ремонт будівель. Також є ще сфери діяльності які не увійшли до списку.

Найбільше збуту відбувається в межах району та інших областях України, що говорить про переважку більшість збуту саме в межах України, експорт закордон присутній, але не у великій кількості.

Згідно з опитування підприємці передбачають припинення діяльності та зменшення збуту, тільки один з опитуваних відповів щодо збільшення обсягу збуту. Що говорить про тенденцію на загальне скорочення виробничих потужностей та депресивний стан ринку збуту.

Хоча наразі нестача спеціалістів має помірний характер, наявна тенденція вказує на зростаючу потребу в активній політиці залучення людського капіталу для задоволення майбутніх запитів господарського комплексу.

Результати дослідження свідчать про те, що наразі внутрішньо переміщені особи (ВПО) не залучені до трудової діяльності у респондентів. Проте третина підприємців (33,3%) розглядає можливість працевлаштування представників цієї категорії у майбутньому, що є суттєвим ресурсом для розширення кадрового потенціалу.

Попри песимістичні прогнози щодо можливого скорочення чи припинення діяльності, результати опитування демонструють готовність підприємців до розширення виробництва. Це свідчить про високу адаптивність місцевого бізнесу та його налаштованість на розвиток всупереч складним умовам.

Більшість підприємців не планує запуск нових об'єктів, фокусуючись натомість на розширенні вже наявних потужностей. Лише третина респондентів (33,3 %) розглядає можливість створення нових виробничих майданчиків у населених пунктах громади.

Абсолютна однаковість респондентів (100%), які не розглядають можливість релокації бізнесу чи його частин до інших громад, є надзвичайно позитивним індикатором. Це свідчить про високий рівень локального патріотизму бізнесу та його повну інтегрованість в економіку громади, що створює стабільне підґрунтя для довгострокового планування.

Погляди підприємців на ключові бар'єри розвитку громади дещо різняться, проте консенсус спостерігається навколо чотирьох основних чинників: дефіциту інвестицій, низької громадської активності, інформаційного вакууму та несприятливих умов для ведення бізнесу.

На думку опитуваних найбільше перспектив для громади становлять саме такі види економічної діяльності, як сільське господарство, харчова промисловість, логістика та туризм. Це дійсно є одним з пріоритетних напрямків громади, адже сприяння розвитку даним видам допоможе у подальшому для розвитку вже наявного бізнесу та створенні умов для розвитку нового бізнесу.

2. SWOT-АНАЛІЗ

На основі проведеного аналізу основних тенденцій та проблем соціально-економічного розвитку громади, оцінки природно-ресурсного, виробничого, інноваційного, фінансового і людського потенціалу визначено сильні і слабкі сторони (внутрішні чинники) та можливості і загрози (можливі зовнішні впливи).

Таблиця факторів SWOT була напрацьована на засіданні Робочої групи.

Таблиця 2.1 SWOT-аналіз Рахівської міської територіальної громади

СИЛЬНІ СТОРОНИ (ВНУТРІШНІ)	СЛАБКІ СТОРОНИ (ВНУТРІШНІ)
1. Вигідне розташування Рахівська громада межує з трьома територіальними громадами Закарпатської області, а також має вихід до державного кордону: на заході та південному заході — з Великибичківською селищною громадою (Рахівський район), на півночі — з Ясінянською селищною громадою (Рахівський район), на півдні — безпосередньо межує з Румунією (повіти Марамуреш та Сату-Маре), що є частиною Європейського Союзу. 2. Значний логістичний і транзитний потенціал: близькість до 6 міжнародних пунктів пропуску з Словаччиною, Угорщиною та Румунією: КПП: «Ужгород – Вишне Німецьке» (Словаччина), КПП «Чоп – Захонь», «Лужанка – Берегшурень» (Угорщина), КПП «Дякове – Халмеу» (Румунія), КПП Солотвино – Сігету Мармацій, КПП Малий Березний – Убля, включаючи відкриття нового пункту Біла Церква – Сігету Мармацій, зокрема найпопулярніші маршрути до Румунії та Чеської Республіки; Через Рахівську міську територіальну громаду проходить автомобільний шлях державного значення Н-09 Мукачеве — Івано-Франківськ — Львів, що забезпечує Рахівській громаді добре транспортне сполучення автомобільними шляхами державного значення до кордонів з Румунією, Польщею, Угорщиною та Словаччиною. Рахівський залізничний вокзал щоденно приймає і відправляє пасажирські потяги з міст Києва, Львова, Івано-Франківська та інших. Рахівська автостанція щоденно приймає і відправляє автобуси міжобласного, внутріобласного, районного і міжнародного сполучення; 3. Наявний потенціал розвитку туризму, один з найпопулярніших і найвідвідуваніших центрів різних видів туризму, рекреації та оздоровлення як завдяки унікальній гірській лісовій і полонинській природі, так і самобутній етнокультурній гуцульській культурі, збереженням народним звичаям і традиціям, а також Місто Рахів є місцем проведення щорічної культурної події в Українських Карпатах - музично-пісенного і гастрономічного фестивалю "Гуцульська бриндзя". Туризм популярний зокрема і у сферах фольклору, різьбярства по дереву, народних одягу і вишиванок, музики, пісень і танців, особливостям гастрономії і продукції гірського тваринництва, мовних говірок тощо. 4. Наявний потенціал для розвитку громади локація на території громади адміністрації Карпатського біосферного заповідника - одного з найвідоміших національних і міжнародних центрів досліджень і практичних розробок в царині збереження унікального біологічного і ландшафтно-рекреаційного розмаїття природних екосистем Карпатських гір, що мають визначальний вплив на формування клімату і	1. Скорочення чисельності населення (за останні рік на 12,7%), зменшення чисельності дітей дошкільного віку, зменшення кількості працездатного населення внаслідок сталої трудової міграції, у т.ч. закордонної, природні обмеження просторового урбаністичного розвитку громади внаслідок вузькості гірської улоговини долини р.Тиси та значної крутизни оточуючих гірських хребтів; 2. Високий рівень безробіття: висока частка населення без роботи, значна частина «тіньової» зайнятості, скорочення кількості суб'єктів господарювання та низька підприємницька активність. 3. Низька економічна диверсифікація: висока частка працівників зайняті в бюджетній сфері, незначна частка приватного бізнесу, що також говорить про неофіційне працевлаштування. 4. Застаріла містобудівна документація: 100% населених пунктів мають неактуальні генплани, навіть попри оновлення деяких генпланів у 2013 році, вони наразі потребують актуалізації 5. Зношеність об'єктів комунальної інфраструктури, більшість з них потребують нового капітального будівництва та реконструкції і модернізації низька частка охоплення домогосподарств договорами з централізованого вивезення ТПВ. 6. Слабкий стан доріг і транспортного сполучення всередині громади: незадовільний стан доріг з асфальтобетонним покриттям (16,5%), 12,5% — це ґравійні дороги, які потребують періодичного вирівнювання, 71% — ґрунтові дороги, проблеми транспортного сполучення до віддалених гірських пунктів. 7. Слабкий матеріально-технічний стан та енергоефективність закладів соціальної сфери, неоптимальна освітня мережа: висока вартість навчання 1 дитини (в окремих закладах сягає 40-70 тис. грн), потреба модернізації у закладах охорони здоров'я. 8. Критична ситуація з видаленням відходів, яка обумовлена переповненням сміттєзвалища, що вимагає прийняття продуманої, екологічно та економічно-оціненої системи у сфері поводження з відходами. Наявне сміттєзвалище на території громади знаходиться в гирлі річки Тиси за 15 метрів від русла. Після паводків і підняття рівня води сміття з нього, а також усієї берегової лінії басейну Тиси та усіх її приток потрапляє в річку

поверхневих річкових запасів та бальнеологічних і рекреаційних ресурсів усієї Центрально-Східної Європи

5. Наявний потенціал розвитку добувної промисловості, полягає в розвитку золотодобувного родовища «Сауляк» та мармурового родовища «Трибушани».

6. Фінансова стабільність бюджетної системи: профіцитний бюджет 2021–2024 рр., стабільне виконання планів доходів понад 100 %, добра тенденція до зростання податкових надходжень в порівнянні до 2021 року, 41,2% податкових надходжень бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2025 році забезпечив податок з доходів фізичних осіб 64,3% та місцеві податки та збори 21,8% (в частині, яка скеровується до місцевого бюджету відповідно до Бюджетного кодексу України), що є вище середнього від показника територіальних громад у Закарпатській області – 48,8%.

7. Наявні передумови для сільського господарства: хоча через специфіку гірського рельєфу він має меншу частку в структурі прямих податків порівняно з лісовим господарством, проте відіграє ключову роль у самозайнятості населення та розвитку гастрономічного туризму. Розвиненість аграрного сектору пов'язана з наявністю високогірних пасовищ (полонин) та унікальними кліматичними умовами для вирощування екологічно чистої продукції.

8. Збережена в доброму стані мережа соціальної інфраструктури: 9 закладів загальної середньої освіти, 8 закладів дошкільної освіти, 3 заклади позашкільної освіти, 1 лікарня, 1 центр первинної медико-санітарної допомоги, 4 амбулаторій, 5 закладів клубного типу, 5 бібліотек, 22 спортивних об'єкти

9. Широкий перелік адмінпослуг порівняно з іншими громадами – 381 види, що надаються відділом «Центр надання адміністративних послуг» сільської ради, та подальший запуск відповідного обладнання для надання адміністративних послуг МВС.

10. Розташування у місті Рахові районних галузевих підрозділів державної влади (управління Національної поліції, районні суди і прокуратура, державна служба з надзвичайних ситуацій, районна лікарня, фіскальні органи, казначейство тощо) сприяє швидкому і оперативному вирішенню і частини управлінських питань Рахівської міської ради;

та прямує до Угорщини.

9. Мала інвестиційна привабливість: відсутність інвестиційних пропозицій під промисловість, торгівлю, логістику, інвестиційний паспорт громади, відсутність промоції інвестиційних об'єктів.

10. Низька громадська активність: громаді бракує активних та ініціативних розвиткових громадських об'єднань та бізнес-асоціацій, ресурсних центрів тощо, які б у партнерстві з міською радою брали активну участь у стратегічному і проєктному розвитку Рахівської міської територіальної громади.

11. Природні обмеження просторового урбаністичного розвитку громади внаслідок вузькості гірської улоговини долини р.Туса та значної крутизни оточуючих гірських хребтів, фактична відсутність вільних і рівних земельних ділянок для залучення інвестицій в економічний розвиток і соціальну та рекреаційно-туристичну інфраструктуру.

12. Не в повній мірі використовується потенціал Рахівської громади по напрямках транскордонного і міжмуніципального співробітництва і партнерства з містами-побратимами, у впровадженні інновацій та залученні інвестицій, реалізації можливостей фондів і програм міжнародної технічної допомоги;

13. Розвиток туристичної привабливості громади наразі потребує подальших напрацювань та модернізації, та проблема «тінізації» бізнесу створює спотворену картину туристичної галузі.

МОЖЛИВОСТІ (ЗОВНІШНІ)

1. Транскордонне співробітництво з Європейським союзом, співпраця в таких програмах як Угода про асоціацію України з ЄС, Програми Європейського інструменту сусідства ЄС, Дунайської транснаціональної програми, Стратегій “Карпатський Єврорегіон - 2020”, Вишеградського фонду, Slovak Aid та інших міжнародних донорських фондів технічної допомоги Україні;

2. Відновлення транскордонного залізничного сполучення з Румунією (ділянка Рахів — Берлибаш — Держкордон), що має стратегічне значення для розвитку міжнародної логістики та пасажирських перевезень.

3. Налагодження міжмуніципального

ЗАГРОЗИ (ЗОВНІШНІ)

1. Продовження війни російської федерації проти України, суспільно-політична, економічна нестабільність у державі, пріоритетне фінансування з державного бюджету видатків на оборону.

2. Погіршення демографічної ситуації у громаді, суттєве скорочення населення працездатного віку та дітей (через смертність, вимушену міграцію в зв'язку з війною, трудову міграцію).

3. Подальша «тінізація» економіки, посилення регуляторного та фіскального тиску на бізнес, відсутність інвестицій.

співробітництва щодо реалізації інфраструктурних, соціальних та культурних проєктів з українськими та іноземними органами місцевого самоврядування

4. Використання можливостей державної підтримки малого та середнього бізнесу

5. Залучення коштів державних програм на розвиток інфраструктури, освіти, безпеки, довкілля, енергозбереження та інші галузі громади

6. Залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів шляхом формування привабливих інвестиційних пропозицій в результаті Розроблення Комплексного плану просторового розвитку громади та оновлення містобудівної документації

7. Розвиток рекреаційного потенціалу, створення брендингу громади, промоція історико-культурної спадщини, формування пропозиції для якісного відпочинку та дозвілля, створення туристичних маршрутів, садиб зеленого туризму

8. Повна відсутність централізованого газового постачання в громаді, стимулює впровадження ВДЕ (відновних джерел енергії), у т.ч. і щодо реалізації “розподіленої електрогенерації” у громаді.

9. Впровадження прийому вторинної сировини шляхом встановлення сміттесортувальної станції, що дозволить зменшити навантаження на сміттєзвалища.

4. Зростання вартості виробництва продукції в аграрній сфері внаслідок зростання цін на пальне та матеріали та обладнання, скорочення логістичних зв'язків, ускладнення експорту продукції та імпорту сировини

5. Зниження рівня життя та платоспроможності населення через зростання цін на продукти, енергоносії, послуги ЖКГ.

6. Згорання державних програм підтримки, унеможливлення використання запланованих коштів у запланованих розмірах

7. Зменшення з року в рік обсягів освітньої субвенції, додаткової дотації та посилення навантаження на місцевий бюджет.

8. Інфраструктурні ризики: руйнування доріг, комунікацій, старіння житлового фонду та інфраструктури соціальної сфери

9. Зростання рівня забруднення водних об'єктів внаслідок відсутності очищення стічних вод

10. Низький рівень довіри громадян до місцевої влади, слабка комунікація з бізнесом та жителями, відсутність активності громадянського суспільства, байдужість молоді

11. Глобальні кліматичні зміни на планеті, які можуть мати непередбачувані наслідки і по впливу на гірські екосистеми Карпат.

12. Наступ на природні і ландшафтно-рекреаційні ресурси Українських Карпат через наявність високого потенціалу ВДЕ (вітрова і гідроенергетика, сонячна енергетика, біопаливо, геотермальні води тощо), що обумовлено мотивуванням “інвесторів” економічним зиском за рахунок прибутків на “зеленому тарифі” від виробництва електроенергії.

3. СЦЕНАРІЇ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

3.1. SWOT-матриця

SWOT-матриця дозволяє виявити взаємозв'язки між «внутрішніми» (сильні та слабкі сторони) та «зовнішніми» (можливості та загрози) факторами, що мають стратегічне значення для Рахівської громади. Визначені взаємозв'язки дозволяють сформулювати порівняльні переваги, виклики і ризики, які є основою для формулювання сценаріїв, стратегічних та оперативних цілей розвитку територіальної громади.

Порівняльні переваги. За допомогою матриці зв'язків між внутрішніми чинниками, а саме сильними сторонами та зовнішніми впливами – можливостями, визначаються найбільш перспективні сторони, які краще за інших сприймають вплив зовнішніх факторів і дають сильніший поштовх соціально-економічному розвитку (рис. 3.1.1).

Виклики. У цьому випадку матриця зв'язків будується між слабкими сторонами та зовнішніми позитивними можливостями, які дозволяють зменшити вразливість та подолати слабкі сторони (внутрішні фактори) через використання можливостей (зовнішні фактори) (рис. 3.1.2).

Ризики. Матриця зв'язків між слабкими сторонами та загрозами дозволяє визначити найбільш слабкі місця (внутрішні чинники) суб'єкта аналізу при впливі негативних зовнішніх факторів – загроз, тобто найбільш імовірні ризики при подальшій реалізації планів розвитку громади (рис. 3.1.3).

Сектор «Порівняльні переваги». Тип стратегії – агресивна, наступальна.

СИЛЬНІ СТОРОНИ

ПІДТРИМУЮТЬ

МОЖЛИВОСТІ

1. **Вигідне розташування** громада межує з трьома територіальними громадами Рахівського району та безпосередньо з країною ЄС Румунією.

2. **Значний логістичний і транзитний потенціал:** близькість до 6 міжнародних пунктів пропуску з Словаччиною, Угорщиною та Румунією. Через Рахівську громаду проходить автомобільний шлях державного значення Н-09 Мукачево — Івано-Франківськ — Львів, що забезпечує громаді добре транспортне сполучення до кордонів з країнами ЄС, зокрема найпопулярніші маршрути до Румунії та Чеської Республіки. Рахівський залізничний вокзал щоденно приймає і відправляє пасажирські потяги з міст Києва, Львова, Івано-Франківська та інших. Рахівська автостанція щоденно приймає і відправляє автобуси міжобласного, внутріобласного, районного і міжнародного сполучення;

3. **Наявний потенціал розвитку туризму,** один з найпопулярніших і найвідвідуваніших центрів різних видів туризму, рекреації та оздоровлення як завдяки унікальній гірській лісовій і полонинській природі, так і самобутній етнокультурній гуцульській культурі, збереженням народним звичаям і традиціям, а також Місто Рахів є місцем проведення щорічної культурної події в Українських Карпатах - музично-пісенного і гастрономічного фестивалю "Гуцульська бриндзя". Туризм популярний зокрема і у сферах фольклору,

4. **Наявний потенціал для розвитку громади** локація на території громади адміністрації Карпатського біосферного заповідника - одного з найвідоміших національних і міжнародних центрів досліджень і практичних розробок в царині збереження унікального біологічного і ландшафтно-рекреаційного розмаїття природних екосистем Карпатських гір, що мають визначальний вплив на формування клімату і поверхневих річкових запасів та бальнеологічних і рекреаційних ресурсів усієї Центрально-Східної Європи

5. **Наявний потенціал розвитку добувної промисловості,** полягає в розвитку золотодобувного родовища «Сауляк» та мармурового родовища «Трибушани».

6. **Фінансова стабільність бюджетної системи:** профіцитний бюджет 2021–2024 рр., стабільне виконання планів доходів понад 100 %, добра тенденція до зростання податкових надходжень в порівнянні до 2021 року, 41,2% податкових надходжень бюджету Рахівської міської територіальної громади у 2025 році забезпечив податок з доходів фізичних осіб 64,3% та місцеві податки та збори 21,8%, що є вище середнього від показника територіальних громад у Закарпатській області – 48,8%.

7. **Наявні передумови для сільського господарства:** хоча через специфіку гірського рельєфу він має меншу частку в структурі прямих податків порівняно з лісовим господарством, проте відіграє ключову роль у самозайнятості населення та розвитку гастрономічного туризму. Розвиненість аграрного сектору пов'язана з наявністю високогірних пасовищ (полонин) та унікальними кліматичними умовами для вирощування екологічно чистої продукції.

1. Транскордонне співробітництво з Європейським союзом, співпраця в таких програмах як Угода про асоціацію України з ЄС, Програми Європейського інструменту сусідства ЄС, Дунайської транснаціональної програми, Стратегії "Карпатський Єврорегіон - 2020", Вишеградського фонду, Slovak Aid та інших міжнародних донорських фондів технічної допомоги Україні;

2. Відновлення транскордонного залізничного сполучення з Румунією (ділянка Рахів — Берлибаш — Держкордон), що має стратегічне значення для розвитку міжнародної логістики та пасажирських перевезень

3. Налагодження міжмуніципального співробітництва щодо реалізації інфраструктурних, соціальних та культурних проєктів з українськими та іноземними органами місцевого самоврядування

4. Використання можливостей державної підтримки малого та середнього бізнесу

5. Залучення коштів державних програм на розвиток інфраструктури, освіти, безпеки, довкілля, енергозбереження та інші галузі громади

6. Залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів шляхом формування привабливих інвестиційних пропозицій в результаті Розроблення Комплексного плану просторового розвитку громади та оновлення містобудівної документації

7. Розвиток рекреаційного потенціалу, створення брендингу громади, промоція історико-культурної спадщини, формування пропозиції для якісного відпочинку та дозвілля, створення туристичних маршрутів, садиб зеленого туризму

8. Повна відсутність централізованого газового постачання в громаді, стимулює впровадження ВДЕ (відновних джерел енергії), у т.ч. і щодо реалізації "розподіленої електрогенерації" у громаді.

9. Впровадження прийому вторинної сировини шляхом встановлення сміттесортувальної станції, що дозволить зменшити навантаження на сміттєзвалища

8. Збережена в доброму стані мережа соціальної інфраструктури: 9 закладів загальної середньої освіти, 8 закладів дошкільної освіти, 3 заклади позашкільної освіти, 1 лікарня, 1 центр первинної медико-санітарної допомоги, 4 амбулаторій, 5 закладів клубного типу, 5 бібліотек, 22 спортивних об'єкти

9. Широкий перелік адмінпослуг порівняно з іншими громадами – 381 види, що надаються відділом «Центр надання адміністративних послуг» сільської ради, та подальший запуск відповідного обладнання для надання адміністративних послуг МВС.

10. Розташування у місті Рахові районних галузевих підрозділів державної влади (управління Національної поліції, районні суди і прокуратура, державна служба з надзвичайних ситуацій, районна лікарня, фіскальні органи, казначейство тощо) сприяє швидкому і оперативному вирішенню і частини управлінських питань Рахівської міської ради;

Рисунок 3.1.1. Порівняльні переваги

Аналіз в секторі «Порівняльні переваги»

Поєднання сильних сторін Рахівської громади з наявними можливостями формує чітку модель розвитку, орієнтовану на економічне зростання, інвестиції, транскордонну співпрацю та підвищення якості життя населення. Саме цей синергійний ефект і становить основу її порівняльних переваг.

Порівняльні переваги Рахівської міської територіальної громади формуються завдяки поєднанню її вигідного географічного розташування, наявного економічного та ресурсного потенціалу з можливостями, що відкриваються в умовах європейської інтеграції та державної підтримки розвитку територій. Розташування громади на заході країни у відносно безпечних умовах для інвестування та безпосередній близькості до кордону до ЄС, посилюються можливостями транскордонного співробітництва з Європейським Союзом шляхом реалізації спільних проєктів, формування привабливих інвестиційних пропозицій для бізнесу, що створює передумови для розвитку промисловості, логістики, підприємництва та міжнародної економічної взаємодії. Перспективи відновлення міжнародного залізничного сполучення та використання можливостей вузькоколійного сполучення в напрямку Румунії додатково підсилюють транзитну функцію громади та її інвестиційну привабливість.

Наявний економічний потенціал, зокрема розвинутий сільсько-господарський комплекс, підприємства добувної та переробної промисловості, підтримується можливостями державних програм стимулювання малого і середнього бізнесу, розвитку інфраструктури (в тому числі логістичної), залучення внутрішніх і зовнішніх інвесторів. Відтак, активізація інвестиційних процесів, модернізація виробничих потужностей бізнесу, розширення експорту продукції, впровадження інновацій і підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки, забезпечить диверсифікацію економіки громади та стане основою створення нових робочих місць, що в сукупності забезпечить стабільне економічне зростання та підвищення добробуту мешканців громади.

Природно-рекреаційні ресурси, культурна та сакральна спадщина, сприятливе екологічне середовище громади підкріплюються можливостями формування сфери дозвілля і відпочинку «вихідного дня», туристичних маршрутів, розвитку зеленого та сільського туризму, а також участі у національних і міжнародних програмах підтримки сталого розвитку територій. Це дозволяє використовувати рекреаційний потенціал як додатковий фактор економічного зростання та зайнятості населення.

Збережена мережа соціальної інфраструктури та фінансова стабільність бюджетної системи громади підсилюються можливостями реформи децентралізації, розширення фінансової

автономії органів місцевого самоврядування, цифровізації публічних послуг і впровадження сучасних управлінських практик. Залучення коштів державних програм та міжнародної технічної допомоги, налагодження транскордонного та міжмуніципального співробітництва створюють умови для підвищення якості освітніх, медичних і соціальних послуг та зміцнення інституційної спроможності громади.

Сектор «Виклики». Тип стратегії – динамічна, конкурентна.

СЛАБКІ СТОРОНИ

ЗМЕНШУЮТЬ

МОЖЛИВОСТІ

1. **Скорочення чисельності населення** (за останні рік на 12,7%), зменшення чисельності дітей дошкільного віку, зменшення кількості працездатного населення внаслідок сталої трудової міграції, у т.ч. закордонної, природні обмеження просторового урбаністичного розвитку громади внаслідок вузькості гірської угловини долини р.Тиса та значної крутизни оточуючих гірських хребтів:

2. **Високий рівень безробіття:** висока частка населення без роботи, значна частина «тіньової» зайнятості, скорочення кількості суб'єктів господарювання та низька підприємницька активність.

3. **Низька економічна диверсифікація:** висока частка працівників зайняті в бюджетній сфері, незначна частка приватного бізнесу, що також говорить про неофіційне працевлаштування

4. **Застаріла містобудівна документація:** 100% населених пунктів мають неактуальні генплани, навіть попри оновлення деяких генпланів у 2013 році, вони наразі потребують актуалізації

5. **Зношеність об'єктів комунальної інфраструктури,** більшість з них потребують капітального ремонту, реконструкції та модернізації; низька частка охоплення домогосподарств договорами з централізованого вивезення ТПВ.

6. **Слабкий стан доріг і транспортного сполучення всередині громади:** незадовільний стан доріг з асфальтобетонним покриттям (16,5%), 12,5% – це ґравійні дороги, які потребують періодичного вирівнювання, 71% – ґрунтові дороги, проблеми транспортного сполучення до віддалених гірських пунктів.

7. **Слабкий матеріально-технічний стан та енергоефективність закладів соціальної сфери,** неоптимальна освітня мережа: висока вартість навчання 1 дитини (в окремих закладах сягає 40-70 тис. грн), потреба модернізації у закладах охорони здоров'я.

8. **Критична ситуація з видаленням відходів,** яка обумовлена переповненням сміттєзвалища, що вимагає прийняття продуманої, екологічно та економічно-оціненої системи у сфері поводження з відходами.

9. **Мала інвестиційна привабливість:** відсутність інвестиційних пропозицій під промисловість, ідустріальні парки, торгівлю, логістику, відсутній інвестиційний паспорт громади.

10. **Низька громадська активність:** громаді бракує активних та ініціативних розв'язувальних громадських об'єднань та бізнес-асоціацій, ресурсних центрів тощо, які б у партнерстві з міською радою брали активну участь у стратегічному і проєктному розвитку громади

1. Транскордонне співробітництво з Європейським союзом, співпраця в таких програмах як Угода про асоціацію України з ЄС, Програми Європейського інструменту сусідства ЄС, Дунайської транснаціональної програми, Стратегій "Карпатський Євроregion - 2020", Вишеградського фонду, Slovak Aid та інших міжнародних донорських фондів технічної допомоги Україні:

2. Відновлення транскордонного залізничного сполучення з Румунією (ділянка Рахів — Берлибаш — Держкордон), що має стратегічне значення для розвитку міжнародної логістики та пасажирських перевезень

3. Налагодження міжмуніципального співробітництва щодо реалізації інфраструктурних, соціальних та культурних проєктів з українськими та іноземними органами місцевого самоврядування

4. Використання можливостей державної підтримки малого та середнього бізнесу

5. Залучення коштів державних програм на розвиток інфраструктури, освіти, безпеки, довкілля, енергозбереження та інші галузі громади

6. Залучення внутрішніх та зовнішніх інвесторів шляхом формування привабливих інвестиційних пропозицій в результаті Розроблення Комплексного плану просторового розвитку громади та оновлення містобудівної документації

7. Розвиток рекреаційного потенціалу, створення брендингу громади, промоція історико-культурної спадщини, формування пропозиції для якісного відпочинку та дозвілля, створення туристичних маршрутів, садиб зеленого туризму

8. Повна відсутність централізованого газового постачання в громаді, стимулює впровадження ВДЕ (відновних джерел енергії), у т.ч. і щодо реалізації "розподіленої електрогенерації" у громаді.

9. Впровадження прийому вторинної сировини шляхом встановлення сміттесортувальної станції, що дозволить зменшити навантаження на сміттєзвалища

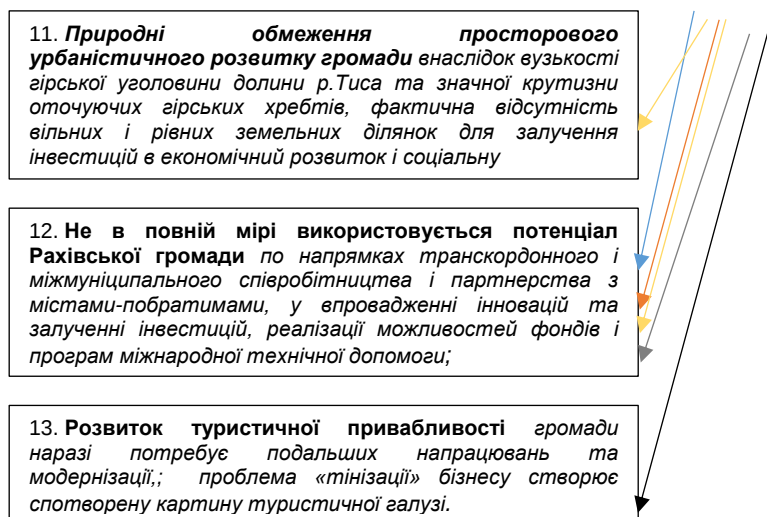

Рисунок 3.1.2. Виклики

Аналіз взаємозв'язків у секторі «Виклики»

Наявні у Рахівській громаді слабкі сторони можуть бути суттєво пом'якшені шляхом використання можливостей для її розвитку.

Зокрема, такі слабкі сторони громади як високий рівень безробіття, низька економічна диверсифікація, а відповідно і низька фінансова спроможність громади (залежність від податків бюджетних установ) можуть бути пом'якшені за рахунок активного використання можливостей підтримки малого та середнього бізнесу, державних і міжнародних програм стимулювання підприємництва та самозайнятості населення. Формування привабливих інвестиційних пропозицій в результаті розроблення Комплексного плану просторового розвитку громади, оновлення містобудівної документації, а також посилення логістичного потенціалу, зокрема шляхом використання можливостей відновлення транскордонного залізничного сполучення з Румунією, здатні нівелювати проблему низької підприємницької активності. Відтак, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій призведе до оновлення виробничої бази бізнесу, створення нових робочих місць, а відповідно і посилення.

Крім того, розвиток рекреаційного потенціалу, промоція історико-культурної спадщини гуцульського краю, формування пропозиції для якісного відпочинку та дозвілля, створення нових туристичних маршрутів здатні частково компенсувати структурну слабкість місцевої економіки, стати драйвером місцевого економічного розвитку, активізувати малий бізнес, підвищити громадську активність та зайнятість населення.

Зупинити скорочення чисельності населення в громаді (яке за останній рік склало 12,7%) може використання можливостей безпосередньо пов'язаних з покращенням якості життя жителів. Зокрема, можливості залучення коштів державних програм розвитку інфраструктури, житлово-комунального господарства, енергоефективності (зокрема впровадження ВДЕ через відсутність газу) та безпеки. Крім того, можливості міжмуніципального, транскордонного співробітництва з Європейським Союзом, участь у спільних проектах (Дунайська транснаціональна програма, Карпатський Єврорегіон) та доступ до грантових програм створюють передумови для подолання обмеженої фінансової спроможності бюджету, модернізації інженерної та соціальної інфраструктури. Водночас недостатня інституційна спроможність або кадрові обмеження органу місцевого самоврядування можуть призвести до втрати цих можливостей і подальшого поглиблення інфраструктурних проблем.

Можливості цифровізації, активізації роботи з удосконалення податкової бази місцевих податків, підвищення якості адміністративних послуг, а також залучення громадськості до процесів планування і реалізації проектів розвитку здатні зменшити слабкі сторони, пов'язані з низькою управлінською спроможністю та громадською активністю.

Проблема неоптимальної освітньої мережі є актуальною для більшості сучасних громад та потребує суттєвих капітальних інвестицій для її вирішення. Чіткий план дій та вдале використання доступних на сьогодні податкових надходжень дасть можливість громаді не тільки оптимізувати свої видатки, а й значно покращити якість освітніх послуг, що в свою чергу зумовить покращення якості трудових ресурсів і підвищить підприємницьку спроможність та ініціативу населення.

Від активності громади у залученні ресурсів міжнародної технічної допомоги та коштів бюджетів усіх рівнів залежить не тільки якість життя людей, а й стан навколишнього середовища. Адже критична ситуація з видаленням відходів (переповнення сміттєзвалища біля русла Тиси) та потреба у впровадженні сміттєсортувальних станцій і прийому вторинної сировини вимагають негайних дій для запобігання транскордонному забрудненню довкілля. Відтак, Рахівській громаді варто спрямувати свою середньострокову політику на подолання цих викликів.

Сектор «Ризики». Тип стратегії – оборонна

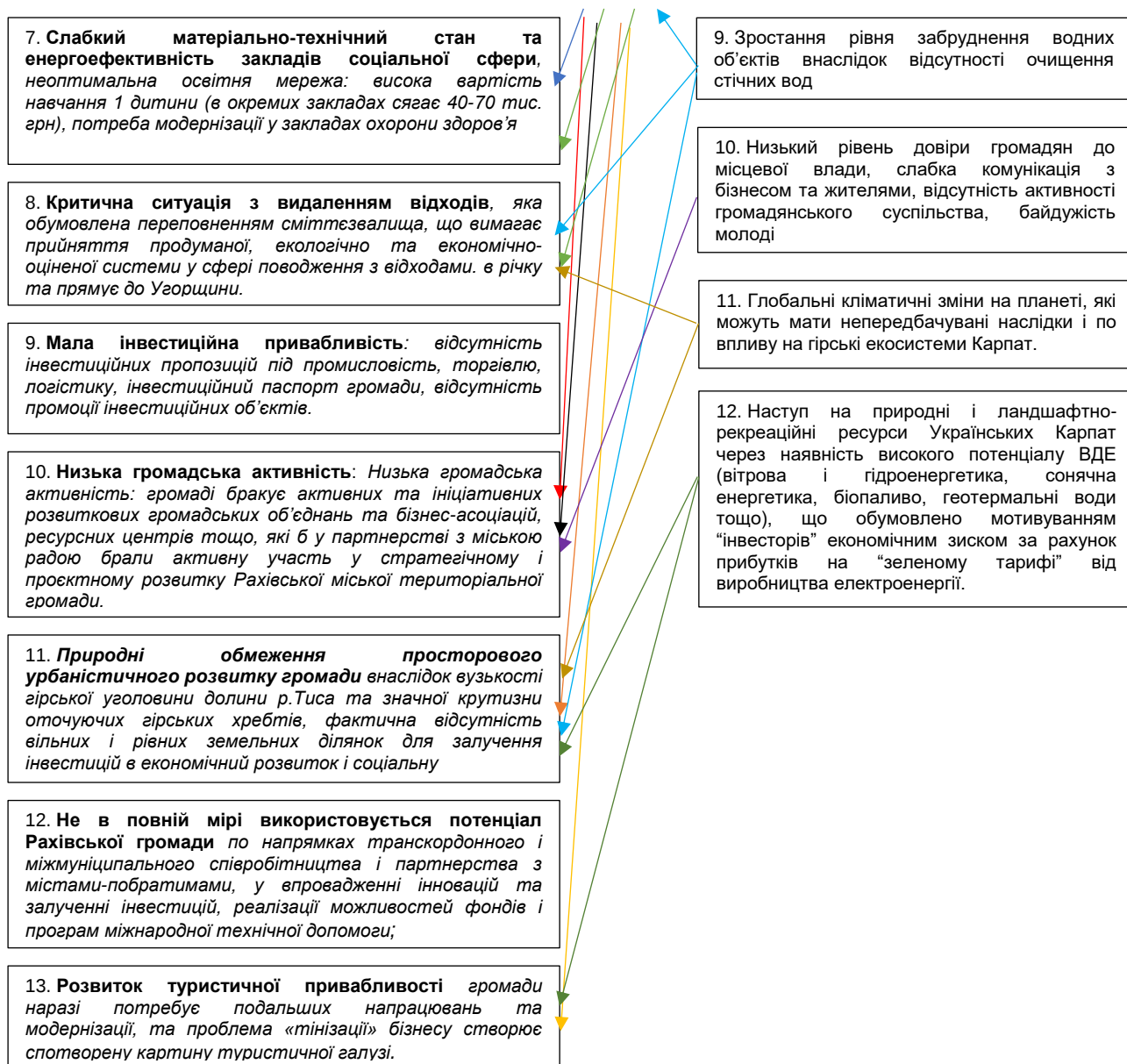

Рисунок 3.1.3. Ризики

Аналіз в секторі «Ризики»

Сектор «Ризики» Рахівської громади формується під впливом взаємного підсилення внутрішніх слабких сторін та зовнішніх загроз, що в умовах воєнного стану, демографічної кризи та економічної нестабільності створює комплексні виклики для сталого розвитку громади. Ключовим ризиком є подальше скорочення та старіння населення, яке посилюється як внутрішніми чинниками – високим рівнем безробіття та слабкою економічною диверсифікацією, так і зовнішніми загрозами, зокрема вимушеною міграцією, загальнонаціональним спадом економічної активності та нестабільною безпековою ситуацією. У поєднанні ці фактори формують довгострокову загрозу втрати трудового потенціалу та зменшення людського капіталу громади.

Низька фінансова спроможність громади та залежність від податкових надходжень бюджетних установ у поєднанні з ризиком скорочення обсягів державних субвенцій та додаткових дотацій створюють загрозу недофінансування критично важливих сфер – освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та житлово-комунального господарства. Зростання цін на продукти харчування, енергоносії та послуги ЖКГ додатково підсилює соціальну напругу, знижує платоспроможність населення та підвищує ризики соціальної вразливості окремих груп мешканців.

Подальша «тінізація» економіки, посилення регуляторного та фіскального тиску на бізнес, відсутність інвестицій, скорочення логістичних зв'язків бізнесу, ускладнення експорту продукції та імпорту сировини через війну можуть спричинити суттєве скорочення надходжень до бюджету, а відтак і посилити такі слабкі сторони громади, як високий рівень залежності бюджету громади від податкових надходжень бюджетних установ, неналежна якість дорожнього покриття, зношеність об'єктів комунальної інфраструктури, слабкий матеріально-технічний стан та енергоефективність закладів соціальної сфери. В сукупності ці чинники можуть спричинити формування ареалу депресивності території та недостатності фінансових ресурсів на бюджетних рахунках.

Загрозою, що може посилити слабкі сторони громади є згортання державних програм та кредитних проєктів, унеможливлення використання запланованих коштів у запланованих розмірах, в тому числі для реалізації інвестиційних проєктів капітального будівництва дорожньої, житлово-комунальної та соціальної інфраструктури. У поєднанні з інфраструктурними ризиками (руйнування доріг, зношеності об'єктів, наслідками бойових дій) та зростанням забруднення довкілля, кліматичних змін ці фактори не тільки обмежують доступ населення до базових послуг та знижують інвестиційну привабливість громади, але і здатні спричинити негативну демографічну тенденцію у громаді та збільшити темп скорочення населення.

Окремим системним ризиком може стати низький рівень громадської активності та довіри до місцевої влади, що у поєднанні з загальнонаціональною суспільною напругою та втомою від тривалих кризових процесів може обмежувати спроможність громади до консолідації, спільного прийняття рішень і реалізації стратегічних ініціатив. Це підвищує ризик неефективної реалізації Стратегії розвитку та зниження результативності запланованих заходів.

Таким чином, ризики розвитку Рахівської громади мають комплексний і взаємопов'язаний характер, де зовнішні загрози суттєво підсилюють внутрішні слабкі сторони. Їх мінімізація потребує системного підходу, спрямованого на зміцнення економічної та фінансової спроможності громади, розвиток людського капіталу, модернізацію інфраструктури та підвищення інституційної й управлінської спроможності органу місцевого самоврядування.

3.2. Сценарії розвитку Рахівської громади

Сценарне моделювання є важливою методологічною базою стратегічного вибору. Сценарій – деяка послідовність подій, які можуть відбутися в майбутньому із значною долею ймовірності за певних умов. Такі умови, або фактори, можуть бути як зовнішні, так і внутрішні. Іншими словами, в основі кожного сценарію повинні бути покладені базові сценарні припущення, за яких можуть виникати ті чи інші фактори впливу.

Зважаючи на те, що основним фактором впливу, який обумовлює траєкторію, темпи, можливості та ризики розвитку громад в Україні на сьогоднішній день, є повномасштабна війна, яку розгорнула росія на території нашої держави, в основі сценаріїв розвитку громад лежить фактор війни.

Основними сценаріями розвитку є: **песимістичний та стримано оптимістичний.**

Песимістичний сценарій розвитку

Песимістичний сценарій розвитку територій формується за комплексу припущень, що тривкий у часі (горизонті планування) баланс зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на стан громади як соціально-економічної системи залишається незмінним або може погіршуватися, з огляду на продовження війни / її перехід у заморожений стан, що не дозволяє сформувати стимули для розвитку країни, області, громади.

Базові припущення песимістичного сценарію – національний та обласний рівень:

1. Війна з росією триває, здійснюються перманентні бомбардування українських міст, об'єктів інфраструктури, економіки тощо. Ситуація щодо вторгнення з боку білорусі залишається напруженою.

2. Демографічні втрати, спричинені війною, подальше зменшення населення через падіння народжуваності і активні еміграційні процеси, різкі зміни в системі розселення – посилення концентрації населення в містах: у східних регіонах – через концентроване відновлення інфраструктури у великих містах, у центральних і західних – через концентрацію ВПО в обласних та районних центрах.
3. Виключення частини території України з господарської діяльності через окупацію, мінування територій, забруднення земель (зокрема с/г) через хімічні та вибухові ураження тощо.
4. Втрата економічного потенціалу східних регіонів, їх деіндустріалізація, різкі зміни в системі розміщення господарської діяльності.
5. Зниження економічної спроможності більшості територіальних громад та регіонів України (через вилучення територій з господарської діяльності, релокацію бізнесу та переміщення трудового ресурсу, розірвання логістичних ланцюгів, втрату експортних можливостей тощо) та розширення територій, які потребують державної підтримки.
6. Масові руйнування інфраструктури, невідповідність та вразливість інфраструктури для потреб військового часу (в т.ч. недостатність в окремих регіонах).
7. Втрата транзитного потенціалу більшості регіонів.
8. Необхідність відновлення управління та базової інфраструктури на деокупованих територіях.
9. Велика кількість ВПО, необхідність їх інтеграції в соціальне і економічне життя приймаючих громад.
10. Дестабілізація ринків праці через масове переміщення працівників, релокацію бізнесу, втрата фахівців через мобілізацію, еміграцію тощо.
11. Поява великої кількості ветеранів, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя.
12. Зниження доходів бюджету на тлі зростання видатків на утримання армії та розвиток військово-промислового комплексу.
13. В умовах воєнного стану спостерігається згортання децентралізації та повернення до централізованого управління.
14. Відсутність реальних механізмів/програм підтримки місцевого економічного розвитку. Поступове скорочення офіційних трансфертів (освітньої субвенції, дотації вирівнювання, тощо).
15. Перекладання повноважень у гуманітарно-соціальній сфері на рівень територіальних громад.
16. Рівень «тіньової зайнятості» залишається високим, а в деяких громадах поглиблюється через економічну депресію та неспроможність суб'єктів бізнесу сплачувати податки.
17. ВВП країни досяг мінімального рівня за останні 30 років. Тенденцій відновлення економічної активності не спостерігається.
18. Гривня підтримується виключно міжнародними впливами та кредитами, темп інфляції залишається високим.
19. Інфляція та втрата доходів частини населення призводять до зниження купівельної спроможності населення.
20. Інвестиційні потоки відкладаються в часі до завершення війни.
21. Податковий тиск на підприємців залишається високим. З метою наповнення державного та місцевих бюджетів податковий тиск може навіть посилюватись.
22. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється/погіршується.
23. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на низькому рівні.

Базові припущення песимістичного сценарію – місцевий рівень:

1. Територіальні громади далі несуть навантаження, спричинені війною – інтеграція ВПО в громади, їх супровід та підтримка, робота з релокованим бізнесом, робота з партнерами щодо надання гуманітарної допомоги, підтримка територіальної оборони тощо.
2. Зростання демографічних ризиків для громади через втрату дітей, молоді, населення у працездатному віці, що вже у найближчі роки спричинить скорочення споживачів освітніх, медичних, культурних послуг.
3. Громади втрачають мешканців, зокрема вузьких фахівців, що відображається на забезпеченні процесів життєдіяльності громади.
4. Економіка в громаді слабо розвинута, більшість працює в тіні, розвитку малого та середнього бізнесу не приділяється достатньої уваги.
5. Розвиток сільського господарства обмежений специфікою гірського рельєфу та змінами в логістиці; туристична сфера не відновилася і потерпає від «тінізації», а промисловість перебуває у стагнації через втрату інвестиційного інтересу.
6. Доходи місцевих бюджетів знижуються через зменшення офіційних трансфертів з державного бюджету та зниження економічної активності в громадах.
7. Зростання частки доходів місцевих бюджетів від бюджетної сфери (освіта, охорона здоров'я, управління, оборона).
8. Значно зростають видатки місцевих бюджетів на заходи у сфері безпеки (зокрема будівництво/ремонт укриттів), забезпечення потреб військових, підтримку ВПО, соціальні виплати ветеранам та родинам загиблих тощо.
9. Інвестиційний клімат у громаді залишається у замороженому стані до завершення бойових дій.
10. Рівень купівельної спроможності населення постійно знижується.
11. Громади продовжують оптимізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо з огляду на брак бюджетного ресурсу, але це не супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.
12. Обмеження на використання бюджетних коштів на капітальні видатки залишаються жорсткими, що не дозволяє оновлювати соціальну та інженерну інфраструктуру в громадах.
13. Збільшення кількості недобудованих об'єктів через брак інвестиційного/бюджетного ресурсу.
14. Інституції підтримки бізнесу в громаді не формуються через обмеженість бюджетного ресурсу та/або відсутність фахівців (проектних менеджерів).
15. Заходи з забезпечення енергоефективності згортаються, видатки на екологічні цілі скорочуються, що поряд із відсутністю модернізації інженерної інфраструктури негативно впливає на екологічну ситуацію в громаді.

Результат імплементації песимістичного сценарію для Рахівської громади:

На кінець 2027 року кількість населення громади поступово скоротилася через смертність, зниження народжуваності, вимушену міграцію в зв'язку з війною, трудову міграцію. Водночас спостерігається його «старіння». Ситуацію погіршили міграційні та мобілізаційні процеси, що призвело до зростання навантаження на працездатне населення. Території продовжують занепадати через «тінізацію» ринку праці та втрату реальних джерел доходів.

За умов песимістичного сценарію, що передбачає тривалі воєнні дії, економічну стагнацію та централізацію управління, Рахівська громада зіткнулася з поглибленням негативних трендів у своєму розвитку. Зокрема, її значний логістичний потенціал близького до західного кордону розташування, хоча і залишаються ключовими перевагами економіки, проте істотно обмежені через постійні бомбардування інфраструктури, загрози для інвестицій, розрив

логістичних ланцюгів та загальне зниження транзитного потенціалу країни. Відтак, цей потенціал громади залишається нереалізованою можливістю.

Кількість робочих місць залишається на тому ж рівні, рівень доходів громадян не перевищує середньо регіонального значення. Економічна активність у сільських територіях громади обмежується сировинним продуктом із низькою доданою вартістю.

Нерозвинений підприємницький потенціал та низька інвестиційна привабливість громади призвели до збереження існуючої структури економіки, залежної від податкових надходжень бюджетних установ. Діючі промислові та агропідприємства відчувають фінансовий голод, брак кадрів та не можуть забезпечити ні достатню кількість робочих місць, ані достатньо надходжень в бюджет.

Через брак фінансування з бюджетів вищих рівнів та значний обсяг необхідних видатків Рахівській громаді доводиться використовувати фінансовий ресурс здебільшого на видатки споживання. Все менше вдається реалізувати розвиткових проєктів. Хоча громада провела оптимізацію мережі закладів освіти, культури та інших, але через брак бюджетного ресурсу це не супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.

Через скорочення державних програм та субвенцій інфраструктура громади і комунальні об'єкти залишаються у критичному стані. Інженерна інфраструктура продовжує зношуватись. Громада розвивається надто повільно, що не задовольняє потреб мешканців.

Незважаючи на економічний потенціал, повільно розвивається рекреаційно-відпочинкова сфера і суміжні із нею галузі гостинності та громадського харчування.

Критична ситуація зі сміттєзвалищем у русла Тиси залишається невирішеною, що спричиняє транскордонне забруднення водних об'єктів. Збільшується кількість стихійних сміттєзвалищ через низьке охоплення домогосподарств договорами на вивезення ТПВ.

Збереження високого антропогенного навантаження на природне середовище опосередковано негативно впливає на здоров'я населення громади та відповідно на погіршення показників демографії.

Більшість територій та пам'яток архітектури перебувають у незадовільному стані, у достатній мірі не здійснюється їх охорона та збереження відповідно до діючого законодавства, що призводить до втрати природної цінності об'єктів.

Культурний розвиток залишається вразливим через застарілу базу установ; унікальні традиції гуцульського різьбярства, фольклору та гастрономії (фестиваль «Гуцульська бриндзя») поступово втрачають масштабність через брак промоції та ресурсів. Має місце недостатній рівень умов для розвитку молоді, що підштовхує її до виїзду з громади.

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку

Стримано-оптимістичний сценарій розвитку будується на припущеннях, за яких формуються більш сприятливі зовнішні (глобальні та національні) та внутрішні (ті, які громада здатна створити самостійно) фактори впливу: громада активно використовує власні сильні сторони (конкурентні переваги) та можливості з метою нівелювання ризиків, які виникають з огляду на умови суспільно-економічного розвитку країни. Основним фактором цього сценарію є ймовірність завершення війни не пізніше 2027 року.

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – національний та обласний рівень:

1. Війна з росією завершується перемогою України або переходить у заморожений формат (без активних бомбардувань українських міст, об'єктів інфраструктури, економіки тощо). Уся / практично уся територія України деокупована.

2. Частина населення, що перебувала за кордоном, повертається в Україну (щонайменше 30%).
3. ВПО повертаються в свої громади або активно інтегруються в соціальний, економічний простір приймаючих громад. Зростання частки населення, яке проживає в великих та середніх містах. Активний розвиток агломерацій.
4. Частина території України залишається виключеною з господарської діяльності на найближчі роки та такою, що непридатна для ведення сільського господарства.
5. Відновлення східних регіонів відбувається досить активно, але концентрується у великих містах. Відновлення спрямоване на соціальну інфраструктуру. Економіка східних регіонів відновлюється дуже повільно. Безпековий фактор є формуючим для розбудови тут великих об'єктів промисловості (які характерні для цих регіонів).
6. Об'єкти промисловості, зокрема військово-промислового комплексу, розміщуються в західних областях. Має місце брак кадрів інженерних спеціальностей у цих регіонах. Потребує корегування структура підготовки фахівців закладами вищої та професійно-технічної освіти.
7. Поступове відновлення економічної активності в регіонах, яке основним чином сконцентроване у сферах будівництва, виробництва будівельних матеріалів, військово-промислового комплексу, сільського господарства та агропереробки.
8. Розширення переліку територій, які потребують державної підтримки.
9. Запуск державних програм підтримки розвитку територій. Відновлення діяльності і збільшення фінансового ресурсу функціонування ДФРР, УКФ, тощо.
10. Висока активність донорів у запуску програм відновлення українських громад.
11. Значне зростання інвестиційної активності (закордонних інвесторів), яке водночас супроводжується значною територіальною диференціацією та спрямуванням ресурсу в громади деокупованих, близьких до лінії фронту громад.
12. Спрощення для інвесторів процедури підключення (вартості) до інженерних мереж.
13. Поступове відновлення інженерної та дорожньої інфраструктури. Її активна модернізація із врахуванням безпекового фактора.
14. Поступово відновлюється транзитний потенціал південних регіонів, розбудовуються пункти пропуску з країнами ЄС на західному кордоні, відновлюється авіасполучення. Водночас Україна залишається «тупиковою» в контексті транзиту через росію чи білорусь.
15. Поступова стабілізація ринків праці, налагодження взаємодії між роботодавцями, закладами професійно-технічної та вищої освіти, підготовка фахівців затребуваних в регіонах спеціальностей.
16. Створення і реалізація програм для ветеранів, які потребують реабілітації та інтеграції в мирне життя, а також супроводу в започаткуванні, веденні власного бізнесу.
17. Дешеві кредити та підтримка агропромислового сектору з боку держави активізують місцевий бізнес.
18. Доходи державного та місцевих бюджетів будуть залишатись стабільними/ не знижуватись в абсолютних цифрах, але із врахуванням інфляції відбуватиметься незначне падіння фінансової спроможності.
19. Продовження реалізації процесів децентралізації та прийняття низки затребуваних законів.
20. Унормування відповідальності за реалізацію повноважень у соціальній сфері між державним, регіональним, місцевим рівнями.
21. Рівень «тіньової зайнятості» знижується, що обумовлено зростанням економічної активності та покращенням податкового клімату.

22. ВВП країни поступово зростає. Тенденції відновлення економічної активності є достатньо чіткими.
23. Інфляція стає регульованою, що поряд із розширенням доступності місць праці для населення призводить зростання купівельної спроможності населення.
24. Підприємницький клімат в Україні та регіоні суттєво не змінюється.
25. Мілітарна та фінансова підтримка партнерів та донорів залишається на високому рівні.
26. Активна реалізація низки реформ, що підтримується закордонними донорами.

Базові припущення стримано-оптимістичного сценарію – місцевий рівень:

1. Чисельність населення в громадах стабілізується. Зростає кількість народжених малюків.
2. ВПО отримують підтримку відповідальних структур та не потребують втручання органів місцевого самоврядування. Більшість ВПО інтегровані в життєдіяльність громад.
3. Громади поступово відновлюють власну економічну спроможність. Активізують діяльність існуючі та створюються нові суб'єкти господарювання.
4. Зростання доходів місцевих бюджетів та їх спроможності фінансувати розвиткові видатки.
5. Зростання купівельної спроможності населення активізує місцеві ринки товарів і послуг в громадах.
6. Сформовані базові планувальні документи громади: Стратегія, Комплексний план просторового розвитку (в т.ч. генеральні плани населених пунктів), інвестиційний паспорт громади, інвентаризовані комунальні та приватні активи.
7. Активізується інвестиційна діяльність в громадах, оскільки Україна стає однією з найпопулярніших місць для інвестування.
8. Громади створюють інституції підтримки малого та середнього бізнесу (агенції місцевого економічного розвитку, бізнес-інкубатори, інформаційні центри тощо) та програми підтримки, що сприяє активному розвитку підприємництва в громадах.
9. Створюються привабливі інвестиційні пропозиції громад для суб'єктів господарювання, які ведуть діяльність у переробній та добувній промисловості, сільськогосподарській сфері та логістичній.
10. Активно розвивається туризм в громадах і якість туристичних послуг зростає (оскільки основна орієнтація на іноземного туриста).
11. Громада є активним учасником впровадження Стратегії розвитку області, відповідно, реципієнтом державних фондів та програм.
12. Громада здійснює модернізацію мережі закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо, що супроводжується зростанням якості освітніх, медичних, культурних, соціальних послуг.
13. Впровадження заходів із забезпечення енергоефективності, здійснення видатків на екологічні цілі, модернізація інженерної інфраструктури відбувається на вимогу часу і з огляду на вимоги європейського законодавства.
14. Україна продовжує шлях інтеграції в ЄС, поступово модифікуючи власне законодавство.
15. Завдяки реалізації значної кількості програм міжнародних донорів зростає інституційна спроможність органів місцевого самоврядування та органів влади в Україні.

Результат імплементації стримано-оптимістичного сценарію для Рахівської громади:

До 2027 року спостерігається позитивна демографічна тенденція, додатковим резервом громади стали мешканці, які повернулися з-за кордону та внутрішньо переміщені особи, які залишилися для постійного проживання. Інтенсивність міграційних процесів зменшується,

молодь отримує ширший вибір пропозицій щодо працевлаштування та рідше покидає громаду в пошуках кращої життєвої перспективи.

У громаду поступово заходять інвестори, створюючи нові робочі місця. Конкуренція на ринку праці між виробництвами різного напрямку призводить до конкуренції за кадри, що призводить до збільшення зарплат працівників і відповідно відрахувань до місцевого бюджету.

Доступ підприємств до позичкового капіталу зростає через загальну стабілізацію економіки, поступове зниження банківських відсотків, зросту доступу до міжнародного капіталу та появою нових державних інструментів щодо стимулювання (в тому числі кредитування) бізнесу.

Відбувається розвиток стратегічних для Рахівщини галузей: переробної промисловості (зокрема деревообробки та харчових продуктів, а також логістики, туризму та торгівлі. Модернізуються та розширюють свої потужності фермерські господарства, що займаються гірським тваринництвом, формуються місцеві продуктові бренди.

Громада поступово реалізує свій логістичний та транзитний потенціал завдяки близькості до кордону з ЄС, ефективно формує інвестиційні майданчики та розвиває інфраструктуру навколо пунктів пропуску, залучаючи інвестиції та інструменти ЄС.

Зростання доходів бюджету, зокрема, бюджету розвитку, ефективне використання донорських програм та проєктів дозволяє розвивати критичну інфраструктуру, зокрема здійснюється будівництво, асфальтування доріг та ремонт придорожньої інфраструктури, створюється ефективна система поводження з відходами, виникають нові мультифункціональні соціальні об'єкти, модернізується соціальна інфраструктура.

Внаслідок проведеної оптимізації поступово скорочуються витрати на соціальну сферу, операційно вільні кошти місцевого бюджету спрямовуються на покращення матеріально-технічної бази, впровадження заходів із енергоефективності.

Внаслідок оптимізації освітньої мережі поступово підвищується якість цих послуг. За рахунок використання вивільнених приміщень та збільшення місць в ЗДО, поступово зростає рівень охоплення дітей дошкільною освітою.

Повною мірою використовується весь економічний потенціал територій для розвитку оздоровчо-відпочинкової та туристичної сфери, активно використовуються належно облаштовані унікальні магніти громади.

Як наслідок систематичної та постійної роботи вдається реалізувати до 90% запланованих у заходів, що приводить до покращення якості освіти, охорони здоров'я, культури, якості життя населення та інших сфер діяльності громади, а також зростання чисельності та диверсифікації суб'єктів господарювання у громаді на рівні, достатньому для забезпечення нормального функціонування адміністративно-територіальної одиниці.

Розпочавши процес стратегічного планування, Рахівська міська територіальна громада зайняла тим самим активну позицію у формуванні власного майбутнього, яке повинно реалізуватися саме за стримано-оптимістичним сценарієм розвитку. Такий сценарій дозволить сформулювати стратегічне бачення її розвитку - майбутній бажаний стан громади, до якого вона прагне, реалізуючи заплановану діяльність. Бачення виступає інтегруючим чинником, як на етапі планування, так і на етапі впровадження Стратегії. Досягнення стану, описаного в баченні – це найбільш віддалена мета, до якої прямує громада, досягаючи чергових цілей.

4. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Відповідно до обраного стримано-оптимістичного сценарію розвитку на засіданні Робочої групи 16 квітня 2026 року сформульовано стратегічне бачення розвитку Рахівської громади.

Стратегічне бачення окреслює узгоджене, всебічне та оптимістичне формулювання майбутнього територіальної громади, що є основою для визначення стратегічних та оперативних цілей.

Стратегічне бачення Рахівської громади на період до 2027 року:

РАХІВСЬКА ГРОМАДА – економічно стійка громада Українських Карпат біля кордону з Європейським Союзом, яка славиться гуцульською спадщиною, туристичним краєм та своєю особливістю «гуцульською бриндею», виробництвом матеріалів та предметів з дерева, приваблива і відкрита до інвестицій у галузі переробної промисловості та логістики. Молода громада, яка цінує своїх жителів, динамічно розвивається, стало покращує свою інфраструктуру і послуги, де гостей зустрічають високі гори та мальовничі краєвиди, збережена природа, унікальні сакральні пам'ятки та цілющі джерела.

5. СТРАТЕГІЧНІ, ОПЕРАТИВНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

5.1. Матриця цілей та завдань

Для забезпечення втілення в життя стратегічного бачення розвитку громадою розроблено стратегічні та оперативні цілі і завдання до 2027 року.

Стратегічне бачення розвитку Рахівської міської територіальної громади буде досягатись завдяки реалізації **5 стратегічних цілей**:

1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги
2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада
3. Розвинена туристично-рекреаційна сфера та її інфраструктура.
4. Якісне просторове планування, екологічна безпека та раціональне природокористування
5. Енергоефективна та енергонезалежна громада

Стратегічні цілі дають відповідь на запитання, що необхідно зробити, щоб досягти бачення розвитку громади. Кожна стратегічна ціль включає оперативні цілі, які в свою чергу, деталізовані в завданнях. Завдання дають відповіді на питання, яким шляхом, яким чином громада досягатиме цілей свого розвитку.

Розроблення і досягнення цілей формує основу для управління громадою та дозволяє пов'язати Стратегію з бюджетним плануванням.

Таким чином, отримана структура цілей складається із 5 стратегічних цілей, 26 оперативних цілей та 72 завдань.

Таблиця 5.1.1. Структура стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії розвитку Рахівської територіальної громади до 2027 року.

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль 1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги	1.1. Розвинута якісна та доступна система освіти	1.1.1. Підвищення якості та безпеки освітніх послуг.
		1.1.2. Модернізація освітнього середовища закладів освіти та їх матеріально-технічної бази
		1.1.3. Підвищення доступності та інклюзивності освітніх послуг.
	1.2. Розширено доступ до культурних послуг та забезпечено культурно-мистецький розвиток	1.2.1. Модернізація закладів сфери культури.
		1.2.2. Поновлення матеріально-технічної бази
		1.2.3. Створення культурних продуктів
	1.3. Збережені об'єкти і території історико-архітектурної та культурної спадщини	1.3.1. Збереження та поліпшення стану об'єктів історико-архітектурної та культурної спадщини.
		1.3.2. Збереження і промоція матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.
		1.3.3. Проведення інвентаризації об'єктів історико-архітектурної та культурної спадщини
	1.4. Покращена	1.4.1. Розширення спектру надання соціальних

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
	сфера надання соціальних послуг громади	послуг, впровадження новітніх технологій та інноваційних моделей соціальної роботи.
		1.4.2. Модернізація матеріально-технічної бази установ та закладів сфери соціального захисту населення
		1.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, запобігання дитячій бездоглядності.
		1.4.4. Формування здорового способу життя у дітей та молоді.
		1.4.5. Модернізація та розвиток спортивної інфраструктури.
	1.5. Доступні та якісні медичні послуги	1.5.1. Підвищення доступності закладів охорони здоров'я
		1.5.2. Покращення якості надання медичних послуг
		1.5.3. Покращення безпеки закладів охорони здоров'я
		1.5.4. Розвиток системи комплексної реабілітації, включно з реабілітацією військовослужбовців та ветеранів
		1.5.3. Закупівля та модернізація матеріально-технічної бази
		1.5.4. Охорона материнства та дитинства.
		1.5.5. Запровадження послуг підтримки ментального здоров'я
	1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності	1.6.1. Підтримка громадських ініціатив молоді, молодіжних громадських організацій.
	1.7. Ефективний цивільний захист населення	1.7.1 Розвиток мережі укриттів всіх видів та рівнів (ремонт існуючих та спорудження нових) в громаді та бюджетних закладах.
	1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади	1.8.1 Реалізація програм з підтримки внутрішньо переміщених осіб та їх інтеграція в громаду.
	1.9. Забезпечено соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти.	1.9.1 Реалізація програм з підтримки сімей ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
Стратегічна ціль Економічно конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада	1.10. Безбар'єрний простір громади	1.10.1. Облаштування похилих виїздів та з'їздів на тротуарах громади.
		1.10.2. Облаштування адміністративних будівель, установ та організацій громади безбар'єрним доступом.
	1.11. Цифровізована громада	1.11.1. Розвиток та популяризація інструментів е-демократія
		1.11.2. Розвиток доступного, в тому числі для людей з інвалідністю, сайту територіальної громади
		1.11.3. Облаштування відкритих WI-FI зон у приміщеннях комунальних підприємств, установ та організацій
		1.11.4. Оцифрування могил полеглих Героїв громади.
Стратегічна ціль Економічно конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада	2.1. Сприятливий бізнес-клімат	2.1.1. Покращення місцевого бізнес-середовища.
		2.1.2. Підтримка діалогу бізнес та влада.
	2.2. Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки	2.2.1. Підтримка місцевих та регіональних економічних кластерів.
	2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури	2.3.1. Модернізація автомобільних доріг місцевого значення.
		2.3.2. Модернізація тротуарної мережі та об'єктів мостової інфраструктури.
	2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво	2.4.1. Налагодження сталого партнерства та реалізація спільних проєктів в межах укладених меморандумів з іншими громадами
		2.4.2. Налагодження сталого партнерства та реалізація спільних проєктів в межах ініціативи «Пліч-о-пліч»
	2.5. Активне транскордонне співробітництво	2.5.1. Налагодження співпраці територіальної громади з іноземними муніципалітетами та продовження роботи з діючими партнерами.
Стратегічна ціль Розвинена туристично-рекреаційна сфера та її інфраструктура	3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація	3.1.1. Розвиток мережі об'єктів для туризму та рекреації
		3.1.2. Знакування та маркування туристичних маршрутів.
		3.1.3. Встановлення туристично-інформаційних вказівників, знаків, стендів.
	3.2. Екологічна відповідальність	3.2.1. Інфраструктурне та інформаційне облаштування привабливих для туристичних відвідувань об'єктів природної спадщини.
		3.2.2. Популяризація екологічного способу життя та дбайливого ставлення до природних багатств громади
		3.3.3. Популяризація системи екопросвітницьких кампаній та практичних занять з раціонального природокористування для учнівської молоді

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
	3.3. Туристично приваблива громада	3.3.1. Сприяння у створенні туристичних та екскурсійних продуктів.
		3.3.2. Створення сприятливого середовища для діяльності суб'єктів туристичної діяльності.
		3.3.3. Сприяння створенню мережі туристичного кластеру.
Стратегічна ціль 4. Якісне просторове планування, екологічна безпека та раціональне природокористування	4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади	4.1.1. Реконструкція та модернізація водозабірних споруд
		4.1.2. Реконструкція та модернізація мереж централізованого водовідведення
		4.1.3. Реконструкція та модернізація очисних споруд
	4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих	4.2.1. Захист територій і населених пунктів від повеней, паводків та підтоплень.
		4.2.2. Створення системи раннього оповіщення та підготовки мешканців населених пунктів до дій в умовах потенційних природних лих і техногенних катастроф.
		4.2.3. Розвиток системи забезпечення пожежної та техногенної безпеки.
	4.3. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами	4.3.1. Створення плану поводження з відходами у відповідності до розробленого та схваленого регіонального плану.
		4.3.2. Модернізація системи збору твердих побутових відходів
		4.3.3. Створення на території громади сміттесортувальної станції
		4.3.4. Створення та промоція системи роздільного збору у громаді
Стратегічна ціль 5. Енергоефективна та енергонезалежна громада	5.1. Оптимізовано енергоспоживання у будівлях соціальної і громадської сфер та підвищено кліматичну комфортність приміщень	5.1.1. Забезпечення планомірного енергоаудиту будівель соціальної і громадської сфер громади.
		5.1.2. Проведення енергетичної сертифікації та впровадження системи енергоменеджменту в громаді
		5.1.3. Планомірне впровадження ВДЕ в енергопостачання будівель соціальної і громадської сфер громади.
		5.1.4. Підтримка реалізації програм навчання і просвітництва у сферах розумної енергетики серед посадовців, працівників бюджетної сфери і підприємців громади.
	5.2. Впроваджено ВДЕ як локальні об'єкти розподіленої електрогенерації у	5.2.1. Формування системи сталої підтримки впровадження ВДЕ у громаді
		5.2.2. Підтримка реалізації навчальних програм і

Стратегічні цілі	Оперативні цілі	Завдання
	громаді	просвітництва у сферах розумної енергетики у громаді
	5.3. Забезпечено енергоефективність при виробленні (генеруванні) теплової енергії	5.3.1. Підтримка модернізації опалювального обладнання на принципах енергоефективності
		5.3.2. Сприяння впровадженню енергетичного обладнання з комбінованим виробництвом теплової і електричної енергії

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги

Стратегічна ціль 1. Розвиток соціальної інфраструктури та підвищення якості та доступності соціальних послуг на території громади спрямована на підвищення рівня добробуту, безпеки та задоволеності життям мешканців Рахівської громади шляхом забезпечення доступу до якісних базових послуг і створення сприятливого соціального середовища. Її реалізація дозволить мешканцям отримувати кращу освіту і медичну допомогу, почуватися соціально захищеними, мати більше можливостей для розвитку, самореалізації та активного дозвілля.

У результаті модернізації освітніх і культурних закладів, а також посилення спроможності медичних закладів, покращаться умови навчання дітей, зменшиться навантаження на сім'ї, підвищиться рівень здоров'я населення та тривалість активного життя.

Розвиток інклюзивних і соціальних послуг забезпечить підтримку вразливих груп, посилить соціальну згуртованість та рівність можливостей. Підтримка захисників, ветеранів та осіб, що постраждали в наслідок воєнних дій (в т.ч. ВПО), пільгових категорій населення буде одним з пріоритетних завдань.

Активізація культурного, спортивного й молодіжного життя сприятиме формуванню здорового способу життя, зростанню громадської активності та почуття приналежності до громади.

Підвищення рівня безпеки, громадського порядку та створення безбар'єрного середовища зробить громаду більш комфортною для проживання, привабливою для молоді та сімей, сприятиме соціальній інтеграції та підвищенню довіри мешканців до інституцій громади.

Оперативна ціль 1.1. Якісна, сучасна та доступна освіта

Оперативна ціль 1.1 спрямована на формування в Рахівській громаді сучасного, безпечного та інклюзивного освітнього середовища, яке забезпечує рівний доступ до якісної освіти для всіх дітей незалежно від місця проживання та індивідуальних потреб. Її реалізація передбачає комплексну модернізацію закладів освіти, оновлення матеріально-технічної бази відповідно до стандартів реформи «Нова українська школа», цифровізацію освітнього процесу та розвиток позашкільної інфраструктури.

Особливий акцент зроблено на модернізації освітнього середовища, впровадженні сучасних моделей організації освітнього процесу, що дозволить надати якісні послуги учасникам освітнього процесу. Важливою складовою є підвищення доступності освіти через ефективну систему підвезення учнів, розвиток безбар'єрного простору та створення умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами.

Реалізація оперативної цілі також спрямована на забезпечення безпеки учасників освітнього процесу шляхом облаштування захисних споруд, покращення фізичної безпеки територій закладів освіти та впровадження систем відеоспостереження. У сукупності ці заходи сприятимуть підвищенню якості життя мешканців громади, створюючи умови для всебічного розвитку дітей, зменшення освітньої нерівності та формування людського капіталу як основи сталого розвитку Рахівської громади.

Таблиця 5.1.2. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.1 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.1.1. Підвищення якості та безпеки освітніх послуг.	▪ Покращення стану будівель освітньої мережі (реконструкція, капітальний ремонт). ▪ Покращення мережі освіти у громаді. ▪ Формування якісної інфраструктури позашкільної освіти на базі ЗЗСО. ▪ Встановлення камер відеоспостереження у закладах освіти. ▪ Встановлення система пожежного захисту в закладах освіти.
1.1.2. Модернізація освітнього середовища закладів освіти та їх матеріально-технічної бази	▪ Удосконалення матеріально-технічної бази у закладах освіти громади. ▪ Проведення поточних ремонтів у закладах освіти. ▪ Оснащення закладів загальної середньої освіти за стандартами реформи «Нова українська школа». ▪ Обладнання кабінетів природничо-математичних предметів. ▪ Комп'ютеризація закладів загальної середньої освіти, встановлення обладнання, програмного забезпечення, проведення швидкісного інтернету, Wi-Fi.
1.1.3. Підвищення доступності та інклюзивності освітніх послуг.	▪ Удосконалення системи підвезення: оптимізація витрат та формування ефективної мережі руху шкільних автобусів з метою уникнення тривалого очікування учнями на рейсовий автобус. ▪ Закупівля шкільних автобусів, в тому числі зі спеціально обладнаними місцями для дітей з особливими освітніми потребами. ▪ Забезпечення закладів освіти безбар'єрним доступом до будівель.

Очікувані результати:

- Зростання якості освітніх послуг.
- Підвищення доступності та інклюзивності освіти.
- Покращення безпеки в навчальному процесі.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість покращених будівель
- Кількість кабінетів оснащених за стандартами реформи «Нова українська школа»
- Охоплення дітей забезпечених перевезенням
- Частка закладів з оновленою матеріально-технічною базою.
- Частка закладів освіти, охоплених системою захисту

Оперативна ціль 1.2. Розширено доступ до культурних послуг та забезпечено культурно-мистецький розвиток

Оперативна ціль 1.2 спрямована на перетворення культурного простору Рахівської громади на сучасне та динамічне середовище, що базується на збереженні існуючих та впровадженні новітніх мистецьких практик. Її реалізація передбачає модернізацію закладів культури перетворюючи їх на мультифункціональні центри громадської активності.

Пріоритетним напрямком є всебічна підтримка Рахівської школи мистецтв та інших існуючих культурних об'єктів. Реалізація цілі передбачає суттєве оновлення парку музичних інструментів, модернізацію навчальних кабінетів та концертних залів, а також впровадження інноваційних методик викладання.

Реалізація цієї цілі також включає заходи із забезпечення безпеки відвідувачів закладів культури, адаптацію приміщень до вимог воєнного часу та активне залучення міжнародної донорської підтримки для реставрації пам'яток архітектури. У сукупності ці заходи сприятимуть зростанню якості життя в громаді, перетворюючи культуру на дієвий інструмент

соціальної згуртованості та економічного розвитку через синергію з рекреаційно-туристичним сектором.

Таблиця 5.1.3. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.1 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.2.1. Модернізація закладів сфери культури.	- Покращення стану будівель культурної мережі (реконструкція, капітальний ремонт). - Покращення мережі культури у громаді.
1.2.2. Поновлення матеріально-технічної бази	- Закупівля музичних інструментів та обладнань. - Закупівля книг у бібліотеки. - Підвищення рівня кваліфікації викладачів
1.2.3. Створення культурних продуктів	- Всебічна участь учасників культурного процесу до виступів та міжнародних фестивалів - Проведення виставок - Проведення конкурсів та фестивалів - Забезпечення матеріалами для створення картин тощо

Очікувані результати:

- Зростання якості та різноманітності культурних послуг.
- Підвищення доступності та інклюзивності культури.
- Збереження та популяризація культурного середовища.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Обсяг коштів, залучених для реалізації проєктів в установах культури
- Кількість оновленого обладнання та інструментів для закладів культури
- Кількість оновленої матеріально-технічної бази
- Частка закладів культури (бібліотек, шкіл мистецтв), які мають оновлену матеріально-технічну базу.
- Кількість проведених культурно-мистецьких заходів.
- Кількість створених культурних продуктів

Оперативна ціль 1.3. Збережені об'єкти і території історико-архітектурної та культурної спадщини

Оперативна ціль 1.3 спрямована на системне збереження, відновлення та популяризацію унікальної історико-архітектурної та культурної спадщини Рахівської громади як фундаментальної основи її ідентичності та туристичної привабливості. Її реалізація передбачає проведення повної інвентаризації пам'яток, розробку проєктів зон охорони та забезпечення їх належного утримання відповідно до сучасних стандартів пам'яткоохоронного законодавства.

Реалізація оперативної цілі також передбачає залучення міжнародних грантів та донорської допомоги для реставраційних робіт, оскільки обмеженість місцевого бюджету вимагає активного пошуку позабюджетних ресурсів. У сукупності ці заходи забезпечать формування високої естетичної якості життєвого середовища, підвищення рівня національно-патріотичної самосвідомості мешканців та сталий розвиток Рахівщини як культурно-історичного центру Карпат

Таблиця 5.1.4. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.3 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.3.1. Збереження та поліпшення стану об'єктів історико-архітектурної та культурної спадщини.	Проведення капітальних та поточних ремонтів об'єктів історико-архітектурної та культурної спадщини
1.3.2. Збереження і промоція матеріальної та нематеріальної	Промоція фестивалю «Гуцульська бриндзя» та інших культурних надбань

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
культурної спадщини.	Оснащення безпеки матеріальної та нематеріальної культурної спадщини
1.3.3. Проведення інвентаризації об'єктів історико-архітектурної та культурної спадщини	- Проведення паспортизації об'єктів історико-культурної спадщини - Присвоєння охоронного номеру об'єктам, які будуть визнані як об'єктами культурної спадщини

Очікувані результати:

- Підвищення рівня збереженості та автентичності об'єктів історико-архітектурної спадщини Рахівщини.
- Створення нових культурно-пізнавальних локацій.
- Активізація залучення мешканців та молоді до охорони культурної спадщини та відродження традиційних ремесел.
- Зростання обізнаності громадян про історичну цінність громади.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Проведення інвентаризації об'єктів
- Кількість відреставрованих або законсервованих пам'яток..
- Кількість проведених культурно-просвітницьких заходів.
- Кількість встановлених інформаційних таблиць.

Оперативна ціль 1.4. Покращена сфера надання соціальних послуг громади

Оперативна ціль 1.4 спрямована на підвищення якості та доступності соціальних послуг у Рахівській громаді як ключової передумови збереження соціальної згуртованості та гідної якості життя мешканців. Її реалізація передбачає зміцнення спроможності ланки соціальної сфери, а також забезпечення населення сучасними послугами.

У результаті досягнення оперативної цілі мешканці Рахівської громади отримають більш якісні та своєчасні соціальні послуги, що безпосередньо позитивно вплине на тривалість і якість життя, рівень добробуту та соціальної стійкості громади.

Таблиця 5.1.5. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.4.1. Розширення спектру надання соціальних послуг, впровадження новітніх технологій та інноваційних моделей соціальної роботи.	- Капітальний ремонт та оновлення матеріально-технічної бази приміщень та об'єктів надання соціальних послуг - Закупівля сучасного обладнання для впровадження електронних послуг - Забезпечення населення необхідними послугами
1.4.2. Модернізація матеріально-технічної бази установ та закладів сфери соціального захисту населення	- Закупівля сучасного обладнання для створення безпечного та комфортного середовища - Оновлення матеріально-технічної бази
1.4.3. Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, запобігання дитячій бездоглядності.	- розвиток сімейних форм виховання (прийомні сім'ї, ДБСТ, патронат); - профілактика соціального сирітства; - інформаційна робота щодо відповідального батьківства та усиновлення.
1.4.4. Формування здорового способу життя у дітей та молоді.	- популяризація фізичної активності та спорту; - профілактика шкідливих звичок; - формування культури здорового харчування; - проведення просвітницьких заходів і тренінгів; - підтримка психічного здоров'я.
1.4.5. Модернізація та розвиток спортивної інфраструктури.	- Оновлення та модернізація наявної спортивної інфраструктури - Проведення спортивних заходів - Створення нових спортивних майданчиків та

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
	площадок.

Очікувані результати:

- Підвищено якість та доступність соціальних послуг для громади завдяки оновленню приміщень.
- Створено умови для надання електронних соціальних послуг, що скоротило час на оформлення допомоги та зменшило черги.
- Забезпечено 100% охоплення вразливих верств населення базовими та інноваційними соцпослугами відповідно до їхніх потреб.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість оновлених об'єктів/приміщень соціальної сфери (од.).
- Кількість оновленої матеріально-технічної бази (шт.).
- Кількість громадян, які скористалися соціальними послугами в електронному форматі, від загальної кількості звернень (%).
- Кількість створених прийомних сімей
- Кількість проведених заходів

Оперативна ціль 1.5. Покращена сфера надання медичних послуг громади

Оперативна ціль 1.5 спрямована на підвищення якості, доступності та своєчасності медичних послуг у Рахівській громаді як ключової передумови збереження здоров'я населення, соціальної згуртованості та гідної якості життя мешканців..

Її реалізація передбачає суттєве зміцнення спроможності закладів охорони здоров'я (як первинної, так і вторинної ланки), модернізацію їхньої матеріально-технічної бази, розвиток кадрового потенціалу, а також впровадження сучасних цифрових технологій, що є особливо критичним для мешканців віддалених гірських населених пунктів.

Таблиця 5.1.6. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.5.1. Підвищення доступності закладів охорони здоров'я	▪ Капітальний ремонт ліфтів на базі КП «Рахівська районна лікарня» ▪ Створення при вході до закладів охорони здоров'я пандусів, відповідно до стандартів ▪ Забезпечення інших заходів щодо доступності закладів охорони здоров'я
1.5.2. Покращення якості надання медичних послуг	▪ Закупівля сучасного обладнання ▪ Капітальний ремонт та оновлення матеріально-технічної бази ▪ Оновлення матеріально-технічної бази
1.5.3. Покращення безпеки закладів охорони здоров'я	▪ Створення/модернізація укриттів на базі закладів сфери охорони здоров'я
1.5.4. Розвиток системи комплексної реабілітації, включно з реабілітацією військовослужбовців та ветеранів	▪ Створення сучасної інфраструктури, а саме стаціонарне та амбулаторне реабілітаційне відділення із сучасним ерготерапевтичним та фізичним обладнанням. ▪ Закупівля/оновлення матеріально-технічної бази
1.5.5. Закупівля та модернізація матеріально-технічної бази	▪ Закупівля медичного та діагностичного обладнання ▪ Закупівля/оновлення твердого та м'якого інвентарю
1.5.6. Охорона материнства та дитинства.	▪ Реконструкція/модернізація пологового відділення ▪ Просвітницькі програми «Школа відповідального батьківства» ▪ Закупівля сучасного обладнання в пологове відділення

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
	Покращення педіатричного супроводу дітей з перших днів життя
1.5.7. Запровадження послуг підтримки ментального здоров'я	- Сімейні лікарі та педіатри громади пройшли навчання за міжнародним курсом mhGAP та здатні розпізнавати, діагностувати й надавати базову психологічну допомогу на первинному рівні. - На базі медичної інфраструктури громади створено кабінети ментального здоров'я, де надаються безоплатні індивідуальні та групові консультації. - Проведення семінарів/тренінгів для обізнаності мешканців громади щодо ментального здоров'я

Очікувані результати:

- Покращення якості медичних послуг.
- Покращення системи охорони здоров'я.
- Підтримка фізична та психологічна підтримка вразливих категорій населення

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість закупленого сучасного обладнання, зокрема діагностичного
- Кількість оновлених приміщень на базі закладів охорони здоров'я
- Кількість новостворених послуг
- Обсяг коштів, залучених для реалізації проєктів в медичних установах.

Оперативна ціль 1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності

Оперативна ціль 1.6

Таблиця 5.1.7. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.6.1. Підтримка громадських ініціатив молоді, молодіжних громадських організацій.	Створення дорадчо-консультативного органу «Молодіжна рада»

Очікувані результати:

- Підтримка громадських ініціатив молоді, молодіжних громадських організацій
- Зростання рівня залученості молоді до управління громадою

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Створено молодіжну раду.
- Кількість реалізованих молодіжних проєктів
- Кількість проведених заходів

Оперативна ціль 1.7. Безпечна громада

Оперативна ціль 1.6. Безпечна громада спрямована на створення у громаді безпечного, захищеного та комфортного середовища для проживання всіх мешканців незалежно від віку, стану здоров'я чи рівня мобільності. Її реалізація передбачає підвищення рівня громадської безпеки та правопорядку через розвиток систем оповіщення і відеоспостереження, що сприятиме оперативному реагуванню на надзвичайні ситуації та профілактиці правопорушень.

Таблиця 5.1.8. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.6. та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.7.1 Розвиток мережі укриттів всіх видів та рівнів (ремонт існуючих та спорудження нових) в громаді та бюджетних закладах.	- Капітальний ремонт і розширення наявних підвальних приміщень - Оновлення/закупівля матеріально-технічного забезпечення укриттів

Очікувані результати:

- Підвищення рівня громадської безпеки та правопорядку.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість капітально відремонтованих та розширених наявних підвальних приміщень у бюджетних закладах.
- Частка населення, охопленим захисними укриттями

Оперативна ціль 1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади

Оперативна ціль 1.8 спрямована на те, щоб перетворити внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з категорії «людей, які потребують тимчасової допомоги» на повноправних, активних та самодостатніх членів Рахівської громади. Фокус зміщується від базового виживання та гуманітарної підтримки до довгострокової адаптації, житлової та економічної незалежності.

Таблиця 5.1.9. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.8 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.8.1 Реалізація програм з підтримки внутрішньо переміщених осіб та їх інтеграція в громаду.	- Залучення ВПО до життя громади - Забезпечення всебічної підтримки ВПО задля працевлаштування - Проведення інформаційних зустрічей для підтримки ВПО - Включення ВПО до громадських ініціатив

Очікувані результати:

- Економічна самодостатність та зайнятість ВПО;
- Громадянська активність та включеність;
- Поінформованість та правова підтримка.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість внутрішньо переміщених осіб, які отримали допомогу у працевлаштуванні або були офіційно працевлаштовані у громаді.
- Кількість осіб із числа ВПО, які отримали індивідуальні консультації.
- Кількість проведених відкритих інформаційних зустрічей, круглих столів.

Оперативна ціль 1.9. Забезпечено соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти.

Оперативна ціль 1.9 спрямована на формування комплексної та дієвої системи підтримки людей, які пожертвували своїм здоров'ям ради захисту держави, а також родин, які зазнали найважчих втра.

Сім'ї загиблих і зниклих безвісти часто перебувають у стані тривалого емоційного стресу, невизначеності та соціальної вразливості, що потребує постійної підтримки та супроводу. Відсутність комплексного підходу та індивідуального супроводу призводить до зниження якості життя цих категорій населення. Саме тому існує нагальна потреба у створенні ефективної, скоординованої системи соціальної підтримки на рівні громади.

Таблиця 5.1.10. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.9 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.9.1 Реалізація програм з підтримки сімей ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти	- Розроблення та впровадження системи соціального супроводу ветеранів війни та сімей загиблих/зниклих безвісти - Проведення інформаційно-консультаційних заходів і роз'яснювальної роботи - Сприяння працевлаштуванню та професійній адаптації - Організація та проведення заходів підтримки і вшанування сімей загиблих і зниклих безвісти

Очікувані результати:

- Економічна самодостатність та зайнятість сімей ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти.
- Громадянська активність та включеність;
- Поінформованість та правова підтримка.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість ветеранів та членів родин загиблих/зниклих безвісти, які охоплені постійним індивідуальним соціальним супроводом.
- Кількість звернень успішно вирішених, що надійшли від сімей зазначених категорій.
- Кількість проведених групових та індивідуальних інформаційно-консультаційних заходів.

Оперативна ціль 1.10. Безбар'єрний простір громади

Оперативна ціль 1.10. Безбар'єрний простір громади спрямована на практичне усунення фізичних перешкод на вулицях та у будівлях Рахова, щоб зробити повсякденне пересування містом простим і зручним для кожного мешканця.

Вона орієнтована на вирішення конкретних щоденних проблем маломобільних груп населення — ветеранів, які відновлюються після поранень, людей з інвалідністю, літніх людей та батьків із дитячими візками. Замість точкового чи формального встановлення окремих конструкцій, ціль передбачає створення суцільних і логічних маршрутів, якими людина може скористатися самостійно від власного дому до будь-якої важливої установи.

Таблиця 5.1.11. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.10 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.10.1 Облаштування похилих виїздів та з'їздів на тротуарах громади.	Створення на тротуарах громади похилих виїздів та з'їздів
1.10.2. Облаштування адміністративних будівель, установ та організацій громади безбар'єрним доступом.	- Створення пандусів в адміністративних будівлях установах та організаціях - Облаштування інших видів безбар'єрного доступу

Очікувані результати:

- Проведено ремонтні роботи з улаштування похилих виїздів з'їздів на тротуарі.
- Забезпечення безбар'єрного доступу до адміністративних будівель, установ та організацій громади.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість облаштованих на тротуарах з'їздів та виїздів на території громади.
- Кількість облаштованих адміністративних об'єктів безбар'єрним доступом.

Оперативна ціль 1.11. Цифровізована громада

Оперативна ціль 1.11 спрямована на формування у Рахівській громаді сучасного, прозорого та високотехнологічного цифрового середовища, яке спрощує взаємодію між владою та мешканцями й підвищує якість надання публічних послуг. Її реалізація передбачає впровадження інноваційних інструментів електронного врядування, забезпечення повсюдної доступності до мережі Інтернет та оцифрування критично важливих даних, що сприятиме інклюзивності та соціальній згуртованості громади.

Розвиток інструментів е-демократії дозволить мешканцям Рахівщини активно долучатися до життя громади через використання інструментів електронної демократії та розвиток цифрових навичок. Створення сучасного, безбар'єрного сайту громади, адаптованого для людей з інвалідністю, забезпечить рівний доступ до офіційної інформації та адміністративних сервісів для всіх категорій населення. Облаштування відкритих Wi-Fi зон у приміщеннях комунальних установ та підприємств зробить цифрові послуги доступними у фізичному просторі, стимулюючи мобільність та інтеграцію громадян у цифровий світ.

Особливе значення має етична та меморіальна складова цифровізації — оцифрування могил полеглих Героїв громади, що дозволить зберегти пам'ять про захисників у цифровому форматі та забезпечить належне вшанування їхнього подвигу для майбутніх поколінь. У сукупності ці заходи сприятимуть трансформації Рахівської громади в інтелектуальний та відкритий простір, де цифрові технології стають надійним інструментом для всебічного розвитку кожного мешканця та зміцнення довіри до місцевого самоврядування.

Таблиця 5.1.12. Основні завдання досягнення оперативної цілі 1.11 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
1.11.1. Розвиток та популяризація інструментів е-демократія	▪ Розроблення та впровадження онлайн платформи для інструментів е-демократія;
1.11.2. Розвиток доступного, в тому числі для людей з інвалідністю, сайту територіальної громади	▪ Створення зручного і доступного вебсайту, у тому числі для людей з інвалідністю, задля покращення доступу мешканців Рахівської громади до інформації та онлайн-послуг.
1.11.3. Облаштування відкритих WI-FI зон у приміщеннях комунальних підприємств, установ та організацій	▪ Облаштування WI-FI зон у приміщеннях комунальних підприємств, установ та організацій
1.11.4. Оцифрування могил полеглих Героїв громади.	▪ Шляхом оцифрування місць поховання зберегти та вшанувати пам'ять про полеглих Захисників Рахівської громади

Очікувані результати:

- Зростання рівня залученості громадян до управління громадою через цифрові сервіси.
- Забезпечення безбар'єрного доступу до муніципальних онлайн-ресурсів для всіх мешканців.
- Підвищення інформаційної відкритості та прозорості діяльності органів місцевої влади.
- Створення єдиного цифрового простору пам'яті про полеглих Героїв громади.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість запроваджених інструментів е-демократії (електронні петиції, бюджет участі, опитування).
- Наявність оновленого сайту громади, що відповідає стандартам інклюзивності.
- Кількість облаштованих безкоштовних WI-FI зон у комунальних закладах, установах та підприємствах.
- Кількість оцифрованих меморіальних об'єктів (могил Героїв) у загальній базі даних громади.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада

Стратегічна ціль 2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада спрямована на формування конкурентоспроможної, інвестиційно привабливої та диверсифікованої економіки Рахівської громади, здатної забезпечити зростання доходів місцевого бюджету, створення робочих місць і підвищення добробуту мешканців. Досягнення цілі базується на впорядкуванні просторового розвитку території, ефективному управлінні земельними ресурсами та актуалізації містобудівної документації як основи для залучення інвестицій.

Важливим напрямом є посилення інвестиційної привабливості громади шляхом системного маркетингу, підготовки якісних промоційних матеріалів і формування зрозумілої пропозиції для потенційних інвесторів. Паралельно передбачається розвиток диверсифікованої економіки з акцентом на промисловість, сільське господарство, підприємництво, туристично-відпочинкову діяльність та логістичний потенціал громади.

Реалізація стратегічної цілі неможлива без зміцнення інституційної спроможності місцевого самоврядування. Тому окрему увагу приділено активному міжмуніципальному та міжнародному співробітництву, а також формуванню сприятливого бізнес-клімату. У сукупності ці заходи створять передумови для сталого та довгострокового економічного розвитку Рахівської громади.

Стратегічну ціль 2 буде досягнуто шляхом впровадження наступних оперативних цілей: 2.1. Сприятливий бізнес-клімат, 2.2. Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки, 2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури, 2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво та 2.5. Активне транскордонне співробітництво.

Оперативна ціль 2.1. Сприятливий бізнес-клімат

Оперативна ціль 2.1 спрямована на формування прозорого, передбачуваного та стимулюючого середовища для розвитку малого, середнього та крафтового підприємництва, що забезпечить економічне відновлення та фінансову спроможність Рахівської громади.

Її реалізація передбачає налагодження якісного та конструктивного діалогу між місцевою владою та бізнесом, спрощення доступу до адміністративних і консультаційних послуг, а також зниження регуляторного тиску. Особлива увага приділятиметься підтримці релокованих підприємств, стимулюванню створення нових робочих місць у реальному секторі економіки, розвитку локальних брендів та виведенню з тіні туристичного й сервісного секторів.

У результаті досягнення оперативної цілі Рахівська громада підвищить свою інвестиційну привабливість, сформує культуру взаємної довіри з підприємцями та створить умови, за яких місцевий бізнес зможе ефективно розвиватися, збільшуючи надходження до місцевого бюджету та зміцнюючи економічну стійкість усього гірського регіону.

Таблиця 5.1.13. Основні завдання досягнення оперативної цілі 2.1 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.1.1. Покращення місцевого бізнес-середовища.	- Платформа для промоції місцевого виробника - Розробка бренду громади - Проведення ярмарок, благодійних заходів тощо задля промоції «Зроблено на Рахівщині»
2.1.2. Підтримка діалогу бізнес та влада.	Запровадження заходу «Бізнес і влада»

Очікувані результати:

- Ефективне управління ресурсами громади.
- Зростання інвестицій в економіку громади.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість залучених учасників до навчальних програм щодо участі в проєкті.
- Створення на сайті громади окремого розділу місцевих виробників, куди увійдуть локальні виробники.
- Кількість проведених спільних зустрічей/засідань

Оперативна ціль 2.2. Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки

Оперативна ціль 2.2. Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки спрямована на формування стійкої, диверсифікованої та інноваційної економічної структури громади через підтримку та модернізацію галузей, які мають найбільший потенціал для зростання на Рахівщині.

Її реалізація передбачає максимальне та раціональне використання унікальних ресурсів нашого гірського регіону — географічного розташування, лісових багатств, рекреаційного потенціалу та самобутніх культурних традицій. Головний фокус зміщується з простого продажу сировини на створення продукції з високою доданою вартістю в межах самої громади.

Таблиця 5.1.14. Основні завдання досягнення оперативної цілі 2.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.2.1. Підтримка місцевих та регіональних економічних кластерів.	▪ Підтримка бізнесу у сфері первинної обробки продукції ▪ Запрошення експертів у відповідній галузі для проведення семінарів та навчань; ▪ Надання консультацій щодо доступних грантових можливостей для розвитку бізнесу.

Очікувані результати:

- Місцеві підприємці у сферах лісопереробки та високогірного тваринництва отримують підтримку для переходу від продажу сировини до первинної та глибокої обробки продукції безпосередньо в громаді.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість суб'єктів господарювання у сфері первинної та глибокої обробки продукції, які отримали інформаційну чи організаційну підтримку.
- Кількість проведених семінарів, тренінгів та круглих столів із залученням галузевих експертів для місцевих підприємців.

Оперативна ціль 2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури

Оперативна ціль 2.3. спрямована на модернізацію та відновлення дорожньо-транспортної мережі Рахівської громади для забезпечення надійного, безпечного та всесезонного зв'язку між усіма її населеними пунктами, а також на розвиток внутрішньої міської інфраструктури.

Враховуючи специфіку Рахівщини (гірський рельєф, ризики зсувів ґрунту, паводків та значні навантаження на дороги через лісогосподарську й туристичну діяльність), ця ціль орієнтована на комплексне оновлення та захист логістичної мережі, яка безпосередньо впливає на безпеку та життєдіяльність кожного мешканця громади. Через складні природно-кліматичні умови дорожнє покриття та інженерні споруди регіону зазнають прискореного

знос, що вимагає переходу від тимчасових аварійних ремонтів до довгострокових капітальних рішень із високим запасом міцності.

Таблиця 5.1.15. Основні завдання досягнення оперативної цілі 2.3 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.3.1. Модернізація автомобільних доріг місцевого значення.	- Капітальний та поточний ремонт найбільш ушкоджених ділянок доріг місцевого значення - Будівництво, очищення та модернізація придорожньої інфраструктури водовідведення (облаштування бетонних кюветів, лотків, водопропускних труб під дорогами) для захисту автошляхів від розмивання під час сильних злив та танення снігу.
2.3.2. Модернізація тротуарної мережі та об'єктів мостової інфраструктури.	- Реконструкція пішохідних зон та тротуарів уздовж головних вулиць міста та сіл громади - Модернізація чи будівництво нових пішохідних містків - Капітальний/поточний ремонт автомобільних і пішохідних мостів

Очікувані результати:

- Ліквідовано аварійність на критичних та найбільш ушкоджених ділянках доріг.
- Створено надійну систему придорожнього водовідведення (бетонні кювети, лотки, труби).
- Стабільне транспортне сполучення.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Протяжність капітально та поточно відремонтованих ділянок автомобільних доріг місцевого значення.
- Протяжність капітально та поточно відремонтованих пішохідних зон.
- Кількість збудованих/модернізованих пішохідних містків.

Оперативна ціль 2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво

Оперативна ціль 2.4 спрямована на об'єднання зусиль, ресурсів та досвіду Рахівської громади з сусідніми громадами (як в межах Закарпаття, так і з іншими регіонами України) для спільного вирішення масштабних проблем, які важко або занадто дорого розв'язувати поодиночі.

Ціль спрямована на те, щоб вивести Рахівську громаду за межі внутрішніх локальних завдань і перетворити її на надійного, сильного регіонального лідера, який через інструмент співробітництва підвищує якість життя своїх мешканців та оптимізує витрати місцевого бюджету.

Таблиця 5.1.16. Основні завдання досягнення оперативної цілі 2.4 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.4.1. Налагодження сталого партнерства та реалізація спільних проєктів в межах укладених меморандумів з іншими громадами	Сворення сучасного простору, туристичних локацій та логістичного зв'язку між громадами, задля більшої туристичної привабливості та сталого розвитку регіону
2.4.2. Налагодження сталого партнерства та реалізація спільних проєктів в межах ініціативи «Пліч-о-пліч»	Взаємна допомога у вирішенні ключових проблем завдяки обміну досвідом та спільної реалізації проєктів, що спрямовані на підтримку регіонів, які постраждали від війни

Очікувані результати:

- Стабільний розвиток регіону, завдяки налагодженій співпраці з муніципалітетами.
- Розширення міжмуніципального співробітництва громади.
- Створення спільних проєктів з регіонами, які постраждали від війни, що сприятиме об'єднанню та розвитку громад.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість спільно реалізованих проєктів міжмуніципального співробітництва
- Кількість проведених спільних робочих зустрічей, навчальних поїздок, тренінгів.
- Кількість спільних проєктів, заходів або програм взаємодопомоги, реалізованих разом із постраждалими регіонами в межах ініціативи «Пліч-о-пліч».

Оперативна ціль 2.5. Активне транскордонне співробітництво

Оперативна ціль 2.5 спрямована на максимальне використання переваг географічного розташування громади (безпосередня близькість до кордону з Румунією та країнами ЄС) для залучення європейських інвестицій, грантів та розвитку спільних інфраструктурних проєктів.

Ціль спрямована на те, щоб перетворити кордон із «бар'єра» на ресурс розвитку, а саму Рахівську громаду — на спроможного партнера європейських муніципалітетів, здатного залучати єврогранти під реальні місцеві потреби.

Таблиця 5.1.17. Основні завдання досягнення оперативної цілі 2.5 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
2.5.1. Налагодження співпраці територіальної громади з іноземними муніципалітетами та продовження роботи з діючими партнерами.	▪ Спільні ініціативи спрямовані на покращення транскордонної співпраці та сталому розвитку громад. ▪ Організація спільних транскордонних культурних фестивалів. ▪ Організація щорічного оздоровлення та відпочинку дітей Рахівської громади у літніх таборах і базах міст-побратимів за кордоном. ▪ Стажування працівників Рахівської міської ради, ЦНАПу та комунальних підприємств у меріях іноземних міст-партнерів для вивчення досвіду європейського планування, діджиталізації та залучення інвестицій.
2.5.2. Забезпечення залучення міжнародних фінансових інструментів та програм технічної допомоги.	▪ Підвищення інституційної спроможності міської ради шляхом навчання та сертифікації спеціалістів з проєктного менеджменту, написання грантових заявок (фандрейзингу) та адміністрування проєктів за стандартами ЄС. ▪ Участь у транскордонних, транснаціональних програмах та інших цільових програмах міжнародної технічної допомоги ▪ Залучення гуманітарних допомог від закордонних муніципалітетів.

Очікувані результати:

- Актуалізовано роботу з діючими та залучено нових іноземних муніципалітетів-партнерів (насамперед із країн ЄС), що забезпечує платформу для спільних транскордонних інфраструктурних та екологічних ініціатив.
- Створення сталої мережі обміну досвідом, культурними ініціативами та іншими соціальними проєктами
- Сформовано власну команду кваліфікованих фахівців у структурі Рахівської міської ради, які володіють інструментами фандрейзингу, вміють писати грантові заявки та адмініструвати міжнародні проєкти за вимогами ЄС, USAID та МФО.

- Залучено додаткові позабюджетні ресурси (міжнародні гранти, технічна допомога, пільгове інвестиційне фінансування), що знижує навантаження на місцевий бюджет при реалізації капітальних інфраструктурних проєктів.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість проведених спільно з іноземними партнерами робочих зустрічей, навчальних поїздок, фестивалів та тренінгів.
- Кількість поданих проєктів для участі в міжнародних фінансових інструментах та програмах технічної допомоги.
- Кількість залучених коштів від міжнародних грантових програм чи іншої технічної допомоги

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 3. Розвиток туристично-рекреаційної сфери та її інфраструктури

Стратегічна ціль 3. Інфраструктурний розвиток та покращення стану довкілля спрямована на те, щоб перетворити унікальний природний та культурний потенціал Рахівщини (як найвищого високогірного регіону України з об'єктами ЮНЕСКО) на високоприбутковий, цивілізований та всесезонний туристичний бізнес, який наповнює місцевий бюджет та створює робочі місця.

Ціль спрямована на комплексну модернізацію туристичного простору громади, забезпечення його безпечності та екологічності, цифровізацію послуг та створення умов для перетворення рекреаційного потенціалу Рахівщини на легальний, високорентабельний сектор економіки з круглорічним циклом роботи.

Стратегічну ціль 3 буде досягнуто шляхом впровадження наступних оперативних цілей: 3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація, 3.2. Екологічна відповідальність, 3.3. Туристично приваблива громада.

Оперативна ціль 3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація

Оперативна ціль 3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація спрямована на матеріально-технічне та цифрове облаштування простору громади, яке забезпечує безпеку мандрівників, ліквідує інфраструктурний хаос, маркує ключові атракції та перетворює Рахівщину на візуально привабливий, європейський та безбар'єрний туристичний хаб.

В межах досягнення цілі передбачається облаштування спеціальних екологічних та інтерпретаційних стежок (з настилами, містками, перилами), створення тематичних візит-центрів або інформаційних пунктів на в'їздах до заповідних зон.

Таблиця 5.1.18. Основні завдання досягнення оперативної цілі 3.1 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.1.1. Розвиток мережі об'єктів для туризму та рекреації	▪ Облаштування сучасних оглядових майданчиків та інтерактивних фотозон у мальовничих точках навколо Рахова ▪ Створення облаштованих відпочинкових зон уздовж популярних шляхів. ▪ Впорядкування та капітальний ремонт бюветів місцевих мінеральних джерел (буркутів) з облаштуванням підходів до них.
3.1.2. Знакування та маркування туристичних маршрутів.	▪ Маркування та перемаркування ділянок Закарпатського туристичного шляху, що проходять через територію Рахівської громади ▪ Знакування вихідних маршрутів на високогірні маршрути з населених пунктів громади. ▪ Розробка та маркування тематичних еко-стежок, туристичних шляхів та історико-культурних екскурсійних маршрутів містом Рахів. ▪ Маркування веломаршрутів.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.1.3. Встановлення туристично-інформаційних вказівників, знаків, стендів.	- Встановлення великих інформаційних карт-схем громади. - Придорожні інформаційні знаки вздовж автомобільних трас, які вказують на повороти до головних пам'яток та заповідних зон

Очікувані результати:

- Створено мережу сучасних туристичних та екскурсійних шляхів, які забезпечені облаштованими відпочинковими зонами, що знижує антропогенний (людський) тиск на довкілля та упорядковує розведення багать і збір сміття.
- Унікальні джерела мінеральних вод («буркути») капітально відремонтовані, мають зручні та безпечні підходи, стаючи повноцінними атракціями для оздоровчого туризму.
- Створено базову мережу ознакованих гірських маршрутів, веломаршрутів та інших знакових місць, що залучає новий сегмент активних туристів.
- Наявність великих карт-схем у ключових логістичних вузлах дозволяє гостям громади одразу після прибуття отримати повне уявлення про локальні пам'ятки, готелі та заклади харчування.

Індикатори виконання оперативної цілі:

- Кількість облаштованих/модернізованих оглядових майданчиків на об'єктах туризму та рекреації.
- Кількість відновлених та упорядкованих бюветів мінеральних джерел із безпечними підходами
- Загальна протяжність промаркованих, перемаркованих та оцифрованих туристичних шляхів.
- Кількість встановлених інформаційних карт-схем громади у публічних просторах..

Оперативна ціль 3.2. Екологічна відповідальність

Оперативна ціль 3.2. Екологічна відповідальність та її завдання спрямовані на те, щоб захистити унікальний природний капітал Рахівщини від знищення та навчити громаду й туристів жити в синергії з довкіллям. Для Рахівської громади — це інструмент переходу від пасивного споглядання природи до її активного та цивілізованого захисту.

Впровадження концепції сталого розвитку в громаді є головним чинником, де захисна інфраструктура на туристичних локаціях поєднується з масовою інформаційною роботою серед дорослих та практичною еко-освітою молоді.

Завдання спрямовані на широку інформаційну та регуляторну роботу, мінімізацію фізичного шкоди екосистемам (витоптування унікальних полонин, засмічення лісів, руйнування буферних зон Букових пралісів ЮНЕСКО).

Таблиця 5.1.19. Основні завдання досягнення оперативної цілі 3.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.2.1. Інфраструктурне та інформаційне облаштування привабливих для туристичних відвідувань об'єктів природної спадщини.	- Створення огорожених дерев'яних настилів (еко-стежок) та оглядових платформ у буферних зонах. - Облаштування безпечних та маркованих підходів до місцевих гідрологічних пам'яток (водоспадів, джерел-буркутів). - Монтаж інформаційних стендів біля ключових об'єктів природної спадщини.
3.2.2. Популяризація екологічного способу життя та дбайливого ставлення до природних багатств громади	- Організація регулярних сезонних толок «Чисті Карпати» із залученням волонтерів, активістів та туристичного бізнесу для очищення від сміття прибережних смуг та лісових масивів навколо Рахова. - Медійна кампанія проти спалювання сухоостою та

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
	викидання побутового сміття в русло ріки Тиса. Проведення еко-квестів, конкурсів наукових або прикладних проєктів з переробки відходів та раціонального використання води й енергії.
3.2.3. Популяризація системи екопросвітницьких кампаній та практичних занять з раціонального природокористування для учнівської молоді	- Встановлення у школах та садочках громади контейнерів для роздільного збору сміття (папір, пластик, батарейки) та проведення інтерактивних занять-інструктажів щодо правил сортування. - Проведення регулярних шкільних екологічних ініціатив з дбального природокористування.

Очікувані результати:

- Завдяки облаштуванню еко-стежок мінімізовано витоптування унікальної гірської флори в буферних зонах та заповідних локаціях громади.
- Встановлені інформаційні стенди підвищили екологічну обізнаність туристів, щодо правил поведінки в дикій природі та унікальність природної спадщини Рахівщини.
- Регулярні екологічні кампанії забезпечили системне очищення лісових масивів та прибережних смуг навколо Рахова від побутових відходів.
- Завдяки регулярним шкільним екологічним ініціативам (акціям, дням природи, практичним заняттям) у молоді громади закріплено стійку поведінкову звичку ощадливо ставитися до ресурсів та берегти карпатську природу.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість облаштованих та безпечно ознакованих підходів до природних пам'яток
- Кількість проведених промоційних та екологічних заходів
- Кількість учнів та вихованців, залучених до регулярних екопросвітницьких та природоохоронних заходів

Оперативна ціль 3.3. Туристично приваблива громада

Оперативна ціль 3.3. є маркетинговим та економічним ядром усього туристичного блоку Рахівщини. Вона спрямована на капіталізацію та монетизацію потенціалу громади — тобто на те, щоб перетворити наявні природні багатства й промарковані стежки на реальні, конкурентоспроможні комерційні послуги, які приносять дохід місцевому населенню та податки в бюджет.

Завдання спрямоване на допомогу місцевим гідам, етнографам та підприємцям у пакуванні локальних родзинок (культури, гастрономії, полонинських традицій) у готові турпродукти. Це створення багатоденних тематичних турів (наприклад, гуцульські вікенди, гастро-тури «Шлях бринзи», фото-тури на цвітіння рододендрону, кінні чи веломаршрути) та унікальних міських екскурсій Раховом.

Економічний розвиток туристичної сфери через інструменти бізнес-освіти, стимулювання створення легальних та унікальних локальних турпродуктів, а також об'єднання підприємців у кластерну мережу сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності всієї Рахівщини.

Таблиця 5.1.20. Основні завдання досягнення оперативної цілі 3.2 та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
3.3.1. Сприяння у створенні туристичних та екскурсійних продуктів.	Сприяння розробці та популяризації локальних екскурсійних та туристичних продуктів через офіційні інформаційні ресурси міської ради.
3.3.2. Створення сприятливого середовища для діяльності суб'єктів туристичної діяльності.	- Консультаційна підтримка (юридична, податкова) для виведення туристичних послуг «з тіні» (реєстрація ФОП, добровільна сертифікація гідів та власників житла). - Спільні семінари з суб'єктами туристичної діяльності,

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
	зادля вивчення проблемних питань та обговорення бачення їх вирішення
3.3.3. Сприяння створенню мережі туристичного кластеру.	- Організаційно-методичне сприяння об'єднанню місцевих виробників крафтової продукції (сир, мед, чаї), сувенірів та надавачів послуг розміщення у добровільні профільні об'єднання (кластери). - Створення єдиного порталу для суб'єктів туристичної діяльності.

Очікувані результати:

- Налагоджено постійну комунікацію через постійні семінари та зустрічі, що дозволило оперативно реагувати на запити індустрії гостинності та покращити супутню інфраструктуру.
- Завдяки організованим заходам та інформаційній підтримці місцеві підприємці підвищили рівень сервісу.
- Створено організаційні умови для самоорганізації бізнесу в туристичні мережі, що підвищило впізнаваність Рахівщини як єдиного консолідованого бренду.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість комплексних турпродуктів та екскурсійних програм, яким надано організаційну чи промоційну підтримку з боку ОМС.
- Кількість суб'єктів господарювання, включених до відкритого інформаційного реєстру туристичних послуг громади.
- Кількість проведених зустрічей/семінарів з питань туризму.

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 4. Якісне просторове планування, екологічної безпеки та раціонального природокористування

Стратегічна ціль 4. спрямована на захист життєвого простору мешканців від екологічних загроз і природних стихій, забезпечення населення якісною питною водою та створення сучасної комунальної інфраструктури.

Ціль спрямована на перехід громади до моделі безпечного та екологічно сталого розвитку, де модернізація житлово-комунальних об'єктів (водозабори, очисні споруди) поєднується з інженерним захистом від паводків та побудовою сучасної системи сортування відходів, забезпечуючи європейську якість життя в гармонії з унікальною природою Рахівщини.

Стратегічну ціль 3 буде досягнуто шляхом впровадження наступних оперативних цілей: 4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади, 4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих, 4.3. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами

Оперативна ціль 4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади

Оперативна ціль 4.1. спрямована на модернізацію житлово-комунального господарства Рахівщини задля забезпечення людей якісною питною водою та недопущення екологічної катастрофи через забруднення транскордонної річки Тиса.

Досягнення оперативної цілі передбачає системне покращення стану водно-каналізаційної інфраструктури Рахівської громади за принципом повного циклу: від подачі безпечної води з водозабору до її стовідсоткової екологічної очистки перед поверненням у довкілля.

Таблиця 5.1.21. Основні завдання досягнення оперативної цілі 4.1. та напрями їх реалізації

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.1.1. Реконструкція та модернізація водозабірних споруд	Впровадження новітніх систем водоочищення, фільтрації та знезараження води..

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
	▪ Зниження втрат води під час транспортування та зменшення енергоспоживання насосних станцій. ▪ Інтеграція систем дистанційного керування (SCADA) для моніторингу тиску, витрат води та роботи обладнання в реальному часі. ▪ Модернізація та/або нове будівництво центрального водопостачання
4.1.2. Реконструкція та модернізація мереж централізованого водовідведення	• Прокладання нових самотливних та напірних колекторів із корозійностійких матеріалів (поліетилен, полівінілхлорид) замість застарілих керамічних чи чавунних труб. • Впровадження блоків глибокого очищення, дефосфатації та денітрифікації. Великі проєкти також передбачають будівництво цехів з переробки мулу на біогаз для енергонебезпечності.
4.1.3. Реконструкція та модернізація очисних споруд	• Заміна зношених решіток, пісכולовок та первинних відстійників для видалення великих домішок. • Впровадження сучасних аеротенків, біофільтрів та мембранних біореакторів (MBR). Це дозволяє видаляти сполуки азоту і фосфору. • Перехід від застарілого хлорування до безпечного ультрафіолетового (УФ) знезараження. • Модернізація мулових майданчиків, будівництво цехів механічного зневоднення осаду та систем його компостування чи утилізації.

Очікувані результати:

- Збільшення рівня охоплення централізованого водопостачання та водовідведення при громаді.
- Забезпечення безперебійної подачі води та водовідведення в громаді
- Якісне біологічне очищення стоків на оновлених очисних спорудах (КОС) запобігає забрудненню місцевих водойм.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість внесених проєктів до еко-системи DREAM
- Кількість поданих проєктів до ЄПП громади
- Кількість заяв поданих на співфінансування

Оперативна ціль 4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих

Оперативна ціль 4.2. полягає у своєчасному виявленні загроз природного характеру, швидкому реагуванні на надзвичайні ситуації та мінімізації втрат серед населення, інфраструктури й природних ресурсів.

Досягнення оперативної цілі передбачає за собою забезпечення комплекс організаційних, технічних та ресурсних заходів, зокрема: ефективну систему раннього оповіщення мешканців громади, підготовлені служби реагування, будівництво інженерних інфраструктур, фінансове та організаційне забезпечення.

Таблиця 5.1.22. Модернізована система захисту територій від природних лих

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.2.1. Захист територій і населених пунктів від повеней, паводків та підтоплень.	▪ захист населених пунктів від паводків і селевих потоків; ▪ укріплення берегів гірських річок; ▪ моніторинг рівня води та зсувонебезпечних ділянок; ▪ будівництво протипаводкових дамб і водовідвідних каналів.
4.2.2. Створення системи раннього	▪ автоматизовані системи оповіщення населення;

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
оповіщення та підготовки мешканців населених пунктів до дій в умовах потенційних природних лих і техногенних катастроф.	- навчання населення діям під час надзвичайних ситуацій; - створення пунктів безпеки та евакуації.
4.2.3. Розвиток системи забезпечення пожежної та техногенної безпеки.	- облаштування підїздів для пожежної техніки - влаштування майданчиків або пірсів для забору води - встановлення відповідних інформаційних показників

Очікувані результати:

- зниження кількості жертв і постраждалих;
- скорочення матеріальних збитків;
- підвищення рівня екологічної та техногенної безпеки;
- стабільне функціонування територій навіть в умовах природних ризиків.

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість збудованих або реконструйованих берегоукріплень
- кількість встановлених систем раннього оповіщення
- кількість облаштованих майданчиків /пірсів для безпечного забору води

Оперативна ціль 4.3. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами

Оперативна ціль 4.2. полягає у створенні сучасної, екологічно безпечної та економічно ефективної системи управління твердими побутовими відходами, що забезпечує їх збирання, сортування, переробку, утилізацію та мінімізацію негативного впливу на довкілля і здоров'я населення.

Досягнення оперативної цілі передбачає за собою комплекс практичних дій, спрямованих на створення повного циклу управління відходами — від їх утворення до переробки та безпечної утилізації.

Окрему увагу в межах цієї оперативної цілі приділено модернізації мереж вуличного освітлення та розвитку придорожньої інфраструктури. Встановлення енергоефективних LED-світильників, будівництво та оновлення зупинок громадського транспорту з урахуванням сучасних стандартів підвищить рівень безпеки у темний час доби, покращить доступність громадського транспорту та загальний вигляд населених пунктів громади.

Таблиця 5.1.23. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
4.3.1. Створення плану поводження з відходами у відповідності до розробленого та схваленого регіонального плану.	створення місцевого плану поводження з відходами Рахівської громади
4.3.2. Модернізація системи збору твердих побутових відходів	- встановлення контейнерів для різних фракцій (пластик, скло, папір, органіка); - забезпечення достатньої кількості контейнерів у громадах.
4.3.3. Створення на території громади смітесортувальної станції	підготовка пакету документів щодо встановлення мобільної смітте-сортувальна станція на території громади
4.3.4. Створення та промоція системи роздільного збору у громаді	- впровадження роздільного збору; - визначення кількості та типів контейнерів; - планування контейнерних майданчиків; - встановлення графіків вивезення - встановлення контейнерів для вторсировини;

Очікувані результати:

- зменшення обсягів захоронення відходів на полігонах;
- ліквідація стихійних сміттєзвалищ;
- створення сучасної системи збору та сортування;

Індикатори виконання операційної цілі:

- створений місцевий план управління відходами
- кількість встановлених контейнерів для збору побутових відходів
- кількість закупленої комунальної техніки
- оформлення земельну ділянку для встановлення мобільної сміттесортувальної станції
- кількість встановлених контейнерів для збору вторинної сировини
- кількість проведених заходів

СТРАТЕГІЧНА ЦІЛЬ 5. Якісне просторове планування, екологічної безпеки та раціонального природокористування

Стратегічна ціль 5. Це модель розвитку території Рахівської територіальної громади, за якої забезпечується максимальне скорочення споживання енергоресурсів, розвиток місцевої генерації енергії та підвищення стійкості до зовнішніх енергетичних ризиків.

Ціль спрямована на формуванні енергетично стійкої громади, яка мінімізує споживання традиційних енергоресурсів, максимально використовує місцеві та відновлювані джерела енергії та забезпечує надійне енергопостачання для населення, установ і бізнесу., забезпечуючи європейську якість життя в гармонії з унікальною природою Рахівщини.

Стратегічну ціль 3 буде досягнуто шляхом впровадження наступних оперативних цілей: 4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади, 4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих, 4.3. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами

Оперативна ціль 5.1. Оптимізовано енергоспоживання у будівлях соціальної і громадської сфер та підвищено кліматичну комфортність приміщень

Оперативна ціль 5.1. спрямована на зменшення споживання енергії в громадських будівлях (школи, лікарні, адміністративні установи) та створення комфортних умов перебування людей за рахунок модернізації будівель і систем енергопостачання.

Досягнення оперативної цілі передбачає реалізацію комплексу технічних, організаційних та управлінських заходів, спрямованих на зменшення енергоспоживання та покращення умов перебування у будівлях соціальної інфраструктури.

Таблиця 5.1.24. Оптимізовано енергоспоживання у будівлях соціальної і громадської сфер та підвищено кліматичну комфортність приміщень

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.1.1. Забезпечення планомірного енергоаудиту будівель соціальної і громадської сфер громади.	▪ Закалади освіти Рахівської територіальної громади; ▪ Заклади охорони здоров'я Рахівської територіальної громади; ▪ Адміністративні будівлі Рахівської територіальної громади; ▪ Заклади культури, молоді та спорту громади; ▪ Комунальні підприємства.
5.1.2. Проведення енергетичної сертифікації та впровадження системи енергоменеджменту в громаді	▪ Закалади освіти Рахівської територіальної громади; ▪ Заклади охорони здоров'я Рахівської територіальної громади; ▪ Адміністративні будівлі Рахівської територіальної громади; ▪ Заклади культури, молоді та спорту громади; ▪ Комунальні підприємства.

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.1.3. Планомірне впровадження ВДЕ в енергопостачання будівель соціальної і громадської сфер громади.	▪ Проведення інвентерезації об'єктів щодо впровадження ВДЕ
5.1.4. Підтримка реалізації програм навчання і просвітництва у сферах розумної енергетики серед посадовців, працівників бюджетної сфери і підприємців громади.	▪ Проведення та фінансування тематичних зустрічей та семінарів щодо курсів «розумної енергетики» серед посадовців, мешканців громади та бізнесу

Очікувані результати:

- зниження загального споживання теплової та електричної енергії;
- зменшення фінансового навантаження на місцевий бюджет;
- зниження негативного впливу на довкілля;

Індикатори виконання операційної цілі:

- кількість проведеного енергоаудиту
- кількість отриманих енергетичних сертифікатів
- кількість проведених семінарів та тренінгів
- кількість проєктів на впровадження ВДЕ

Оперативна ціль 5.2. Впроваджено ВДЕ як локальні об'єкти розподіленої електрогенерації у громаді

Оперативна ціль 5.2 спрямована на створення довгострокової організаційної, фінансової та інституційної основи, яка забезпечує безперервний розвиток проєктів ВДЕ, їх масштабування та ефективну інтеграцію в енергетичну систему громади.

Досягнення оперативної цілі передбачає створення функціонуючої, інституційно та фінансово забезпеченої системи, яка гарантує безперервне впровадження, розвиток і масштабування проєктів відновлюваної енергетики в громаді.

Таблиця 5.1.25. Формування системи сталої підтримки впровадження ВДЕ у громаді

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.2.1. Формування системи сталої підтримки впровадження ВДЕ у громаді	▪ створення, публікації програм щодо підтримки міжнародних та державних організацій щодо впровадження ВДЕ
5.2.2. Підтримка реалізації навчальних програм і просвітництва у сферах розумної енергетики у громаді	▪ проведення семінарів та тренінгів з залученням експертів

Очікувані результати:

- більшення кількості об'єктів ВДЕ
- підвищення компетенцій працівників громади;
- збільшення частки населення щодо обізнаності в провадженні ВДЕ;

Індикатори виконання операційної цілі:

- Кількість проведених заходів з впровадження ВДЕ
- Кількість створених промоційних матеріалів щодо заходів з провадження ВДЕ
- потужність встановлених відновлюваних джерел енергії (кВт/МВт);

Оперативна ціль 5.3. Забезпечено енергоефективність при виробленні (генеруванні) теплової енергії

Оперативна ціль 5.3. спрямована на модернізацію систем тепlopостачання, підвищення ефективності котелень та зменшення втрат енергії під час виробництва теплової енергії для потреб громади.

Досягнення оперативної цілі передбачає впровадження комплексу технічних, організаційних та управлінських заходів, які забезпечують ефективне, економне та екологічно безпечне виробництво теплової енергії для потреб громади.

Таблиця 5.1.26. Забезпечено енергоефективність при виробленні (генеруванні) теплової енергії

Завдання	Потенційно можливі сфери реалізації проєктів
5.3.1. Підтримка модернізації опалювального обладнання на принципах енергоефективності	■ інформаційна та фінансова підтримка щодо модернізації опалювального обладнання в адміністративних будівлях установ та організаціях
5.3.2. Сприяння впровадженню енергетичного обладнання з комбінованим виробництвом теплової і електричної енергії	■ інформаційна та фінансова підтримка щодо модернізації опалювального обладнання в адміністративних будівлях установ та організаціях

Очікувані результати:

- приведено досучасних норм обладнання котельні / опалювального обладнання, які працюють на принципі енергоефективності
- приведено досучасних норм обладнання котельні / опалювального обладнання з комбінованим виробництвом теплової і електричної енергії, які працюють на принципі енергоефективності

Індикатори виконання операційної цілі:

- кількість модернізованих/ створених опалювальних обладнань.
- кількість модернізованих/ створених опалювальних обладнань з комбінованим виробництвом теплової та електричної енергії.

5.2. Аналіз відповідності положень Стратегії регіональній стратегії розвитку та Державній стратегії регіонального розвитку України

Система стратегічного планування в Україні базується на координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

Державна Стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки є основним планувальним документом для реалізації секторальних стратегій розвитку, координації державної політики у різних сферах, досягнення ефективності використання державних ресурсів у територіальних громадах та регіонах в інтересах людини, єдності держави, сталого розвитку історичних населених місць та збереження традиційного характеру історичного середовища, збереження навколишнього природного середовища та сталого використання природних ресурсів для нинішнього та майбутніх поколінь українців. Дана Стратегія розроблена відповідно до Цілей сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722.

При розробці Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року враховані ключові аспекти Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Стратегічні напрямки розвитку Рахівської міської територіальної громади також сформовані відповідно до стратегічних цілей Стратегії розвитку Закарпатської області до 2027 року, яка базується на розумінні актуальних проблем соціально-економічного розвитку регіону, районів та територіальних громад. Комплексна система заходів повинна забезпечити розвиток людського капіталу, досягнення високої якості життя та економічного зростання на основі екологічно невиснажливої, енергоефективної та інноваційно орієнтованої промисловості та біоекономіки, креативних індустрій.

Реалізація Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року сприятиме виконанню Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Закарпатської області до 2027 року.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки проведено у таблиці 5.2.1.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року Стратегії розвитку Закарпатської області до 2027 року проведено у таблиці 5.2.2.

Таблиця 5.2.1. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки	I. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, кліматичному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах	1.1. Забезпечення інтегрованого розвитку територій з урахуванням інтересів майбутніх поколінь	1.2. Задоволення потреби населення у якісних адміністративних і публічних послугах	1.3. Соціальний захист ветеранів війни та їх сімей, внутрішньо переміщених осіб та інших вразливих груп населення	II. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	2.1. Інфраструктура, стійка до безпекових, соціальних та економічних викликів	2.2. Сильна, спроможна та конкурентоспроможна регіональна економіка	III. Розбудова ефективного багаторівневого врядування	3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахування кращих практик ЄС	3.2. Розвиток різних форм співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями
1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги	X					X			0		
1.1. Розвинута якісна та доступна система освіти			x	x	x		x	0		0	0
1.2. Розширено доступ до культурних послуг та забезпечено культурно-мистецький розвиток			x	0	0		x	0		0	0
1.3. Збережені об'єкти і території історико-архітектурної та культурної спадщини			x	0	0		0	0		0	0
1.4. Покращена сфера надання соціальних послуг громади			x	x	x		x	0		x	0
1.5. Доступні та якісні медичні послуги			x	x	x		x	0		0	0
1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності			x	0	0		0	X		x	0
1.7. Ефективний цивільний захист населення			x								
1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади			0	0	0		0	0		0	0
1.9. Забезпечено соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти.			0	X	x		0	x		X	0
1.10. Безбар'єрний простір громади			x	X	x		X	X		0	0
1.11. Цифровізована громада			x	X	x		0	X		0	0
2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада	X					X			X		
2.1. Сприятливий бізнес-клімат			x	X	X		0	X		x	X
2.2. Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки			x	X	0		X	X		x	X
2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури			x	X	0		X	X		0	0
2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво			0	0	0		X	X		x	x
2.5. Активне транскордонне співробітництво			0	0	0		X	X		X	x
3. Розвиток туристично-рекреаційної сфери та її інфраструктури	X					X			0		
3.1. Сучасна туристична			x	X	0		x	X		0	0

інфраструктура та навігація										
3.2. Екологічна відповідальність		x	0	0		X	0		0	0
3.3. Туристично приваблива громада		x	0	0		0	X		0	0
4. Якісне просторове планування, екологічна безпека та раціональне природокористування	x				x			0		
4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади		x	0	0		X	0		0	0
4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих		0	0	0		X	0		0	0
4.3. Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами		x	0	0		X	0		0	0
5. Енергоефективна та енергонезалежна громада	0				0			0		
5.1. Оптимізовано енергоспоживання у будівлях соціальної і громадської сфер та підвищено кліматичну комфортність приміщень		0	0	0		0	0		0	0
5.2. Впроваджено ВДЕ як локальні об'єкти розподіленої електрогенерації у громаді		0	0	0		X	0		0	0
5.3. Забезпечено енергоефективність при виробленні (генеруванні) теплової енергії		0	0	0		0	0		0	0

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

X – цілі Стратегії узгоджені зі цілями Державної стратегії регіонального розвитку;

x – цілі Стратегії та цілі Державної стратегії регіонального розвитку опосередковано узгоджуються;

0 – цілі Стратегії та Державної стратегії регіонального розвитку нейтральні по відношенню одні до одних;

- – цілі Стратегії та цілі Державної стратегії регіонального розвитку не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та цілей Державної стратегії регіонального розвитку;

-- – цілі Стратегії та цілі Державної стратегії регіонального розвитку принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

Таблиця 5.2.2. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року Стратегії розвитку Закарпатської області до 2027 року

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	Стратегічні та оперативні Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року															
		1. Розвиток орієнтований на людину															
		1.1 Якісна та інноваційна українська школа, орієнтована на демографічні прогнози	1.2 Розвиток культури та збереження об'єктів культурної спадщини області на прикладах інклюзії	1.3. Формування доступного інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного відновлення та розвитку людини	1.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідь до потреб людини, підтримка ВПО	1.5. Формування згуртованого патріотичного громадського суспільства на засадах української національної ідентичності та	1.6. Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту										
		2. Підвищення конкурентоспроможності регіону															
		2.1 Розвиток економіки знань та підтримка інфраструктури	2.2 Підтримка унікальної економічної діяльності області	2.3 Розвиток Туристичної та оздоровчої сфери	2.4. Збалансування ринку праці у відповідності до потреб регіональної економіки	2.5. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та сталості	2.6. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства	2.7. Енергетична сталість регіону в умовах «зеленого тарифу»									
		3. Охорона довкілля та збалансований розвиток гірських та сільських територій області															
		3.1. Збереження та відтворення біологічного та ландшафтногорианітету природних комплексів, водних, земельних	3.2. Дружній до довкілля простір області	3.3. Вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку гірських та сільських територій													
1. Розвинута соціальна інфраструктура та якісні і доступні соціальні послуги	X							X								0	
1.1. Розвинута якісна та доступна система освіти		X	0	x	X	x	X		0	0	0	X	0	0	0		0
1.2. Розширено доступ до культурних послуг та забезпечено культурно-мистецький розвиток		0	X	X	0	0	0		X	x	0	0	0	0	0		0
1.3. Збережені об'єкти і території історико-архітектурної та культурної спадщини		0	X	0	0	0	0		0	x	0	0	0	0	0		0
1.4. Покращена сфера надання соціальних послуг громаді		0	0	X	X	0	X		0	0	0	0	0	0	0		x
1.5. Доступні та якісні медичні послуги		0	0	X	X	x	X		0	0	0	0	0	0	0		X
1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності		0	0	0	X	X	0		X	X	0	X	X	X	0		0
1.7. Ефективний цивільний захист населення		0	0	X	0	X	X		0	0	0	0	x	0	0		0
1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади		X	0	0	X	X	0		0	0	0	X	0	0	0		0
1.9. Забезпечено		0	0	0	X	X	0		0	x	0	X	0	0	0		0

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	Стратегічні та оперативні Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року																
		1. Розвиток орієнтований на людину															
		1.1 Якісна та інноваційна українська школа, орієнтована на демографічні прогнози	1.2 Розвиток культури та збереження об'єктів культурної спадщини області на принципах інклюзії	1.3. Формування доступного інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного відновлення та розвитку людини	1.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідь до потреб людини, підтримка ВПО	1.5. Формування згуртованого патріотичного громадського суспільства на засадах української національної ідентичності та	1.6. Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту	2. Підвищення конкурентоспроможності регіону									
		2.1 Розвиток економіки знань та підтримка інфраструктури	2.2 Підтримка унікальної економічної діяльності області	2.3 Розвиток Туристичної та оздоровчої сфери	2.4. Збалансування ринку праці у відповідності до потреб регіональної економіки	2.5. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та сталості	2.6. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства	2.7. Енергетична сталість регіону в умовах «зеленого тарифу»	3. Охорона довкілля та збалансований розвиток гірських та сільських територій області								
		3.1.Збереження та відтворення біологічного та ландшафтногориєноманіття природних комплексів, водних, земельних	3.2. Дружній до довкілля простір області	3.3. Вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку гірських та сільських територій													
соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти.																	
1.10. Безбар'єрний простір громади		X	0	X	X	0	X		X	x	x	x	x	x	0	0	X
1.11. Цифровізована громада		0	0	X	X	0	0		X	0	0	x	0	X	0	0	0
2. Економічно та конкурентно спроможна, інвестиційно приваблива громада	0							x							x		
2.1. Сприятливий бізнес-клімат		0	0	0	0	0	0		0	X	X	X	X	X	0	0	0
2.2.Конкурентоспроможні ключові сектори місцевої економіки		0	0	0	0	0	0		X	X	X	x	X	X	0	X	X
2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури		0	0	0	0	0	0		X	0	0	0	X	0	0	0	X
2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.5. Активне транскордонне співробітництво		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	x	0	0	0
3. Розвиток туристично-рекреаційної сфери та її інфраструктури	0							X							x		
3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація		0	0	0	0	0	X		x	x	X	0	X	0	0	X	X
3.2. Екологічна відповідальність		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	X	0
3.3. Туристично приваблива громада		0	0	0	0	0	0		0	0	X	0	X	0	0	0	0

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	Стратегічні та оперативні Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року	Стратегічний напрям																	
		1. Розвиток орієнтований на людину						2. Підвищення конкурентноспроможності регіону											
		1.1 Якісна та інноваційна українська школа, орієнтована на демографічні прогнози	1.2 Розвиток культури та збереження об'єктів культурної спадщини області на прикладах інклюзії	1.3. Формування доступного інклюзивного, здоров'язберігаючого простору для фізичного відновлення та розвитку людини	1.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідь до потреб людини, підтримка ВПО	1.5. Формування згуртованого патріотичного громадського суспільства на засадах української національної ідентичності та	1.6. Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту	2.1 Розвиток економіки знань та підтримка інфраструктури	2.2 Підтримка унікальної економічної діяльності області	2.3 Розвиток Туристичної та оздоровчої сфери	2.4. Збалансування ринку праці у відповідності до потреб регіональної економіки	2.5. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та сталого	2.6. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства	2.7. Енергетична сталість регіону в умовах «зеленого тарифу»	3. Охорона довкілля та збалансований розвиток гірських та сільських територій області	3.1. Збереження та відтворення біологічного та ландшафтногеоізомаїтття природних комплексів, водних, земельних	3.2. Дружній до довкілля простір області	3.3. Вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку гірських та сільських територій	
4. Якісне просторове планування, екологічна безпека та раціональне природокористування	0							x							x				
4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих територіях громади		0	0	0	X	0	0		0	0	x	0	0	0		0	0	X	
4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих		0	0	0	0	0	X		0	0	0		0	0		0	0	x	
4.3.Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами		0	0	0	X	0	0		0	x	0	0	0	0		0	0	X	
5. Енергоефективна та енергонезалежна громада	0							0							0				
5.1. Оптимізовано енергоспоживання у будівлях соціальної і громадської сфер та підвищено кліматичну комфортність приміщень		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	X		0	0	0	
5.2.Впроваджено ВДЕ як локальні об'єкти розподіленої електрогенерації у громаді		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	X		0	0	0	
5.3.Забезпечено		0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	X		0	0	0	

Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	Стратегічні та оперативні Стратегії розвитку Закарпатської області на період до 2027 року	Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року															
		енергоефективність при виробленні (генеруванні) теплової енергії															
Стратегічні та оперативні цілі Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року	1. Розвиток орієнтований на людину	1.1 Якісна та інноваційна українська школа, орієнтована на демографічні прогнози															
		1.2 Розвиток культури та збереження об'єктів культурної спадщини області на прищипах інклюзії															
		1.3. Формування доступного інклюзивного, здоров'язаберегаючого простору для фізичного відновлення та розвитку людини															
		1.4. Забезпечення розвитку якісних і доступних соціальних послуг у відповідь до потреб людини, підтримка ВПО															
		1.5. Формування згуртованого патріотичного громадянського суспільства на засадах української національної ідентичності та															
		1.6. Розвиток інфраструктури безпеки та цивільного захисту															
	2. Підвищення конкурентоспроможності регіону	2.1 Розвиток економіки знань та підтримка інфраструктури															
		2.2 Підтримка унікальної економічної діяльності області															
		2.3 Розвиток Туристичної та оздоровчої сфери															
		2.4. Збалансування ринку праці у відповідності до потреб регіональної економіки															
	3. Охорона довкілля та збалансований розвиток гірських та сільських територій області	2.5. Розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та сталості															
		2.6. Забезпечення стійкості та ефективності регіонального публічного управління та партнерства															
		2.7. Енергетична сталість регіону в умовах «зеленого тарифу»															
	3. Охорона довкілля та збалансований розвиток гірських та сільських територій області	3.1.Збереження та відтворення біологічного та ландшафтногориєноманіття природних комплексів, водних, земельних															
		3.2. Дружній до довкілля простір області															
		3.3. Вирівнювання диспропорцій соціально-економічного розвитку гірських та сільських територій															

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

X – цілі Стратегії узгоджені зі цілями Стратегії розвитку Закарпатської області;

x – цілі Стратегії та цілі Стратегії розвитку Закарпатської області опосередковано узгоджуються;

0 – цілі Стратегії та Стратегії розвитку Закарпатської області нейтральні по відношенню одні до одних;

- – цілі Стратегії та цілі Стратегії розвитку Закарпатської області не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей Стратегії та цілей Стратегії розвитку Львівської області;

-- – цілі Стратегії та цілі Стратегії розвитку Закарпатської області принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, спрямовані на уточнення цілей цієї Стратегії.

6. ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ, ОЦІНЮВАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Процеси реалізації, моніторингу та оцінювання є складовими єдиного стратегічного планувального циклу.

Оцінювання – визначення результатів впливу реалізації Стратегії на розвиток територіальної громади, досягнення запланованих результатів та врахування їх у наступному планувальному циклі.

Система реалізації Стратегії. Реалізація Стратегії включає розроблення та затвердження Плану заходів, формування бюджету з урахуванням цілей, визначених у Стратегії, реалізацію місцевих програм розвитку, проектів та заходів, моніторинг досягнення цілей та їх коригування у разі необхідності. Реалізація стратегічних, оперативних цілей та завдань Стратегії передбачає виконання одночасно багатьох завдань різними структурами виконавчого комітету ради, бізнесом, громадським активом та мешканцями, що ставить перед керівництвом громади питання раціонального управління цим доволі складним процесом.

Система впровадження Стратегії має два рівні: політичний та технічний.

Політичний рівень забезпечує особисто міський голова, виконавчий комітет, депутатський корпус. На цьому рівні заслуховуються та затверджуються звіти Робочої групи з моніторингу та управління впровадженням Стратегії, пропозиції щодо внесення змін до Стратегії та її оновлення. Міська рада для досягнення цілей та виконання завдань Стратегії приймає рішення щодо внесення змін до неї на підставі пропозицій сільського голови.

Технічний рівень впровадження виконують відповідальні за досягнення завдань Стратегії структурні підрозділи виконавчого комітету та комунальні установи міської ради.

З метою покращення ефективності їх роботи та координації дій щодо реалізації Стратегії розпорядженням голови утворюється **Робоча група з моніторингу та управління впровадженням Стратегії** як постійно діючий консультативно-дорадчий орган (далі – Робоча група).

Робочу групу очолює міський голова. Склад Робочої групи визначається розпорядженням міського голови. До її складу входять особи, які представляють найважливіших учасників процесу планування й реалізації Стратегії: керівники структурних підрозділів виконавчого комітету ради та комунальних підприємств, відповідальні за виконання завдань Стратегії, інші представники міської ради.

Робоча група збирається не рідше одного разу на півріччя (в січні, під час оцінки реалізації Стратегії в минулому році, і в липні, під час збору пропозицій проєктів для подальшої реалізації Стратегії) та виконує наступні функції:

- координує дії підрозділів, комунальних установ міської ради, старост громади, органів державної влади, підприємств та установ в процесі реалізації Стратегії, проєктів місцевого розвитку, заходів місцевих та регіональних програм;
- здійснює підготовку щорічних звітів про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії;
- здійснює підготовку піврічних звітів про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії;
- готує пропозиції щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії та Плану заходів.

За організацію роботи Робочої групи, збір і аналіз інформації про стан виконання Стратегії, та стан досягнення індикаторів, узагальнення інформації для формування звітів про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії та Плану заходів, а також формування пропозицій щодо внесення змін (актуалізації) Стратегії відповідає перший заступник голови Рахівської міської ради.

Процес реалізації Стратегії здійснюється на основі Плану заходів з її реалізації.

План заходів з реалізації Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року розробляється строком на 2 роки (на 2026 – 2027 роки), з урахуванням пріоритетів, що визначені Державною стратегією регіонального розвитку України та відповідною регіональною стратегією розвитку та складається із проєктів місцевого розвитку та заходів місцевих цільових програм, відповідно до завдань, основою для яких є стратегічні та оперативні цілі, визначені Стратегією розвитку громади.

Проєкт Плану заходів подається на затвердження міській раді одночасно із проєктом Стратегії або не пізніше ніж через 3 місяці після затвердження Стратегії.

Підготовка Плану заходів, контроль за станом та строками виконання здійснюється виконавчим комітетом сільської ради, а контроль за цільовим використанням коштів – головними розпорядниками коштів.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії та Плану заходів здійснюється за рахунок:

- коштів бюджету територіальної громади;
- коштів державного бюджету, в тому числі міжбюджетних трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів обласного (районного) бюджету;
- коштів, які надходять до бюджетів в рамках програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ;

- інших джерел, не заборонених законодавством.

Моніторинг реалізації Стратегії.

Для відстеження та аналізу динаміки і структурних змін, що відбуваються у громаді відповідно до визначених у Стратегії стратегічних, оперативних цілей та завдань проводиться моніторинг реалізації Стратегії та Плану заходів. Моніторинг є сукупністю заходів із обліку, збору, аналізу та узагальнення інформації про стан реалізації Стратегії та Плану заходів.

Результати моніторингу є основою для висновків про необхідність внесення змін (актуалізації) Стратегії та стимулювання її реалізації.

Моніторинг впровадження Стратегії здійснюється щорічно на основі аналізу кількісних та якісних індикаторів, що демонструють рівень виконання стратегічних, оперативних цілей та завдань, зокрема шляхом порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих проміжних (станом на конкретний період) і фактичних значень показників.

Система показників (індикаторів) для моніторингу реалізації Стратегії розвитку Рахівської територіальної громади подана у таблиці 6.1.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії готує Робоча група, узагальнення та формування його тексту забезпечує перший заступник міського голови Рахівської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітного періоду представляє його на розгляд сесії міської ради. Повний текст звіту підлягає обов'язковому розміщенню на офіційному веб-сайті міської ради.

Звіт про результати проведення моніторингу реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 12 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265²¹, та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Моніторинг виконання Плану заходів з реалізації Стратегії здійснюється двічі на рік на основі відстеження виконання визначених індикаторів результативності впровадження кожного проекту місцевого розвитку.

Звіт про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії включає узагальнену таблицю у формі згідно додатку 13 до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад, затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 21.12.2022 № 265, та висновки у вигляді аналітичної довідки.

Звіти про результати проведення моніторингу Плану заходів з реалізації Стратегії за перше півріччя та за рік готує Робоча група, узагальнення та формування їх тексту забезпечує перший заступник міського голови Рахівської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше одного місяця після закінчення звітного періоду представляє їх на розгляд сесії відповідної ради. Крім того, звіти оприлюднюються на офіційному вебсайті міської ради.

Оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів проводиться після завершення строку їх реалізації на основі даних звітів проведеного моніторингу та є необхідним етапом для отримання інформації стосовно досягнення очікуваних результатів, їх впливу на стан соціально-економічного розвитку територіальної громади та інформації щодо сталості змін з метою прийняття в подальшому необхідних управлінських рішень та необхідних коригувань.

На основі здійснення оцінювання складається заключний звіт, який містить:

- результати порівняння базових (на початок реалізації Стратегії), прогнозованих цільових (станом на останній період) і фактичних значень показників;

²¹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0265914-22#Text>

- досягнення запланованих цілей;
- задоволення потреб різних груп заінтересованих осіб;
- наявних незапланованих змін та впливів;
- діяльності, що призвела до змін (зокрема незапланованих);
- ефективності механізмів реалізації Стратегії або ресурсних витрат;
- стійкості результатів Стратегії тощо.

Оцінювання може бути внутрішнім (проводиться виконавцями Стратегії) та зовнішнім (проводиться залученими експертами).

Звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів готує Робоча група, узагальнення та формування їх тексту забезпечує перший заступник міського голови Рахівської міської ради. Голова Робочої групи (міський голова) в термін не пізніше трьох місяців після закінчення періоду реалізації Стратегії та Плану заходів представляє їх на розгляд сесії міської ради. Крім того, заключні звіти про оцінювання результатів реалізації Стратегії та Плану заходів оприлюднюються на офіційному вебсайті громади та/або у місцевих засобах масової інформації.

Таблиця 6. 1 Система показників для моніторингу стану реалізації Стратегії розвитку Рахівської міської територіальної громади до 2027 року

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
Стратегічна ціль 1.						
1.1. Розвинута якісна та доступна система освіти	Кількість покращених будівель	Одиниць	2	3	5	Дані ОМС
	Кількість кабінетів оснащених за стандартами реформи «Нова українська школа»	Одиниць	22	27	29	Дані ОМС
	Кількість дітей забезпечених перевезенням	Одиниць	453	456	600	Дані ОМС
	Кількість закладів з оновленою матеріально-технічною базою	Одиниць	14	17	19	Дані ОМС
	Кількість закладів освіти, охоплених системою сигналізації	Одиниць	0	1	4	Дані ОМС
1.2. Розширено доступ до культурних послуг та забезпечено культурно- мистецький розвиток	Обсяг коштів, залучених для реалізації проєктів в установах культури	Тис. грн	300,0	400,0	600,0	Дані ОМС
	Частка закладів культури (бібліотек, шкіл мистецтв), які мають оновлену матеріально-технічну базу.	%	32	38	42	Дані ОМС
	Кількість проведених культурно-мистецьких заходів	Одиниць	4	9	15	Дані ОМС
	Кількість створених культурних продуктів	Одиниць	4	9	14	Дані ОМС
1.3. Збережені об'єкти і території історико архітектурної та культурної спадщини	Проведення інвентаризації об'єктів	Одиниць	17	18	19	Дані ОМС
	Відреставровані або законсервовані пам'ятки	+/-	-	+	+	Дані ОМС
	Кількість проведених культурно-просвітницьких заходів	Одиниць на рік	0	1	2	Дані ОМС
	Кількість встановлених інформаційних таблиць	+/-	-	+	+	Дані ОМС
1.4. Покращена сфера надання соціальних послуг громади	Кількість оновлених об'єктів/приміщень соціальної сфери	+/-	-	-	+	Дані ОМС
	Кількість оновленої матеріально-технічної бази	Одиниць	5	9	10	Дані ОМС
	Кількість громадян, які скористалися соціальними послугами в електронному форматі	Одиниць	0	0	10	Дані ОМС
	Кількість створених прийомних сімей	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість проведених заходів	Одиниць	5	11	19	Дані ОМС
1.5. Доступні та якісні медичні	Кількість закупленого сучасного обладнання, зокрема діагностичного	Одиниць	35	61	81	Дані КНП «ЦПМСД» та КНП «Рахівська

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
послуги						районна лікарня»
	Кількість оновлених приміщень на базі закладів охорони здоров'я	Одиниць	0	16	21	Дані КНП «ЦПМСД» та КНП «Рахівська районна лікарня»
	Кількість новостворених послуг	Одиниць	11	20	28	Дані КНП «ЦПМСД» та КНП «Рахівська районна лікарня»
	Обсяг коштів, залучених для реалізації проєктів в медичних установах	Тис. грн на рік	4 186,0	6 976,0	1 626,0	Дані КНП «ЦПМСД» та КНП «Рахівська районна лікарня»
1.6. Зміцнення громадянського суспільства, соціальної сфери та соціальної включеності	Створення молодіжної ради	+/-	-	-	+	Дані ОМС
	Кількість проведених заходів	Одиниць	0	1	3	Дані ОМС
	Кількість реалізованих молодіжних проєктів	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
1.7. Ефективний цивільний захист населення	Кількість відремонтованих та розширених наявних підвальних приміщень у бюджетних закладах	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість населення, охопленим захисними укриттями	Одиниць	0	0	68	Дані ОМС
1.8. Інтегровані та включені ВПО в суспільне життя громади	Кількість внутрішньо переміщених осіб, які отримали допомогу у працевлаштуванні або були офіційно працевлаштовані у громаді протягом року	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
	Кількість осіб із числа ВПО, які отримали індивідуальні консультації.	Одиниць	5	10	15	Дані ОМС
	Кількість проведених відкритих інформаційних зустрічей, круглих столів.	Одиниць	1	3	5	Дані ОМС
1.9. Забезпечено соціальну підтримку та супровід ветеранів війни, сімей загиблих та зниклих безвісти	Кількість ветеранів та членів родин загиблих/зниклих безвісти, які охоплені постійним індивідуальним соціальним супроводом	Одиниць	10	18	23	Дані ОМС
	Кількість звернень успішно вирішених, що надійшли від сімей зазначених категорій	Одиниць	12	21	30	Дані ОМС
	Кількість проведених групових та індивідуальних інформаційно-консультаційних заходів.	Одиниць	1	3	5	Дані ОМС
1.10. Безбар'єрний	Кількість облаштованих на тротуарах з'їздів та виїздів на території громади	Одиниць	0	0	20	Дані ОМС

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
простір громади	Кількість облаштованих адміністративних об'єктів безбар'єрним доступом	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
1.11. Цифровізована громада	Кількість запроваджених інструментів е-демократії (електронні петиції, бюджет участі, опитування)	Одиниць	0	2	3	Дані ОМС
	Наявність оновленого сайту громади, що відповідає стандартам інклюзивності	Так/ні	ні	так	так	Дані ОМС
	Кількість облаштованих безкоштовних WI-FI зон у комунальних закладах, установах та підприємствах	Одиниць	0	2	5	Дані ОМС
	Кількість оцифрованих меморіальних об'єктів (могил Героїв) у загальній базі даних громади	Одиниць	0	15	45	Дані ОМС
2.1. Сприятливий бізнес-клімат	Кількість залучених учасників до навчальних програм щодо участі в проєкті	Одиниць	0	1	2	Дані ОМС
	Створення на сайті громади окремого розділу місцевих виробників, куди увійдуть локальні виробники.	+/-	-	-	+	Дані ОМС
	Кількість проведених спільних зустрічей/засідань	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
2.2. Конкурентосп роможні ключові сектори місцевої економіки	Кількість суб'єктів господарювання у сфері первинної та глибокої обробки продукції, які отримали інформаційну чи організаційну підтримку	Одиниць	0	0	5	Дані ОМС
	Кількість проведених семінарів, тренінгів та круглих столів із залученням галузевих експертів для місцевих підприємців	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
2.3. Покращена мережа транспортного сполучення та просторової інфраструктури	Площа капітально та поточно відремонтованих ділянок автомобільних доріг місцевого значення	м ²	3,757	6,757	11,757	Дані ОМС
	Протяжність капітально та поточно відремонтованих пішохідних зон	км	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість збудованих/модернізованих пішохідних містків	Одиниць	2	6	10	Дані ОМС
2.4. Активне міжмуніципальне співробітництво	Кількість спільно реалізованих проєктів міжмуніципального співробітництва	Одиниць	0	1	3	Дані ОМС
	Кількість проведених спільних робочих зустрічей, навчальних поїздок, тренінгів	Одиниць	2	4	6	Дані ОМС
	Кількість спільних проєктів, заходів або програм взаємодопомоги, реалізованих разом із постраждалими регіонами в межах ініціативи «Пліч-о-пліч»	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
2.5. Активне транскордонне	Кількість проведених спільно з іноземними партнерами робочих зустрічей, навчальних поїздок, фестивалів та	Одиниць	3	6	10	Дані ОМС

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю-вання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
співробітництво	тренінгів.					
	Кількість поданих проектів для участі в міжнародних фінансових інструментах та програмах технічної допомоги	Одиниць на рік	1	1	2	Дані ОМС
	Кількість залучених коштів від міжнародних грантових програм чи іншої технічної допомоги	Тис. грн	0	0	500,0	Дані ОМС
3.1. Сучасна туристична інфраструктура та навігація	Кількість облаштованих/модернізованих оглядових майданчиків на об'єктах туризму та рекреації	Одиниць	0	1	3	Дані ОМС
	Кількість відновлених та упорядкованих бюветів мінеральних джерел із безпечними підходами	Одиниць	1	2	4	Дані ОМС
	Загальна протяжність промаркованих, перемаркованих та оцифрованих туристичних шляхів	км	0	0	10	Дані ОМС
	Кількість встановлених інформаційних карт-схем громади у публічних просторах	Одиниць	0	0	5	Дані ОМС
3.2. Екологічна відповідальність	Кількість облаштованих та безпечно ознакованих підходів до природних пам'яток	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС
	Кількість проведених промоційних та екологічних заходів	Одиниць	1	3	5	Дані ОМС
	Кількість екопросвітницьких та природоохоронних заходів спрямованих на учнів та вихованців громади	Одиниць	1	2	4	Дані ОМС
3.3. Туристично приваблива громада	Кількість комплексних турпродуктів та екскурсійних програм, яким надано організаційну чи промоційну підтримку з боку ОМС	Одиниць	0	1	3	Дані ОМС
	Кількість суб'єктів господарювання, включених до відкритого інформаційного реєстру туристичних послуг громади	Одиниць	5	8	12	Дані ОМС
	Кількість проведених зустрічей/семінарів з питань туризму	Одиниць	1	2	1	Дані ОМС
4.1. Якісне навколишнє середовище на природних і урбанізованих	Кількість внесених проектів до еко-системи DREAM	Одиниць	0	1	1	Дані «Рахівтепло» КП
	Кількість поданих проектів до ЄПП громади	Одиниць	0	1	1	Дані «Рахівтепло» КП

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірю-вання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
територіях громади	Кількість заяв поданих на співфінансування	Одиниць	0	1	1	Дані КП «Рахівтепло»
4.2. Модернізована система захисту територій від природних лих	Кількість збудованих або реконструйованих берегоукріплень	Одиниць	1	1	2	Дані ОМС
	Кількість встановлених систем раннього оповіщення	Одиниць	0	5	7	Дані ОМС
	Кількість облаштованих майданчики /пірси для безпечного забору води	Одиниць	0	0	5	Дані ОМС
4.3.Ефективна система поводження з твердими побутовими відходами	Створений місцевий план управління відходами	Одиниць	0	1	1	Дані ОМС
	Кількість встановлених контейнерів для збору сміття	Одиниць	0	25	25	МКП «Рахівкомунсервіс»
	Кількість закупленої комунальної техніки	Одиниць	0	0	1	МКП «Рахівкомунсервіс»
	Оформлення земельної ділянки для встановлення мобільної сміттесортувальної станції	Одиниць	0	1	1	МКП «Рахівкомунсервіс», Дані ОМС
	Кількість встановлених контейнерів для роздільного збору	Одиниць	0	8	12	МКП «Рахівкомунсервіс», Дані ОМС
	Кількість проведених заходів	Одиниць	0	1	3	МКП «Рахівкомунсервіс», Дані ОМС
5.1. Оптимізовано енергоспоживанн я у будівлях соціальної громадської сфер та підвищено кліматичну	Кількість проведених енергоаудитів	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість отриманих енергосертифікатів	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість проведених семінарів та тренінгів	Одиниць	0	0	2	Дані ОМС

Стратегічна/ оперативна ціль	Показник	Одиниця вимірювання	Базове значення 2025 (за наявності або 2024)	Проміжне значення 2026	Цільове значення 2027	Джерело даних
комфортність приміщень	Кількість проектів з впровадження ВДЕ	Одиниць	0	1	2	Дані ОМС
5.2.Впроваджено ВДЕ як локальні об'єкти розподіленої електрогенерації у громаді	Кількість проведених заходів з впровадження ВДЕ	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС
	Кількість створених промоційних матеріалів щодо заходів з впровадження ВДЕ	Одиниць	0	1	2	Дані ОМС
	Потужність встановлених відновлюваних джерел енергії	кВт	0	160	160	Дані ОМС, КНП «Рахівська районна лікарня»
5.3.Забезпечено енергоефективні сть при виробленні (генеруванні) теплової енергії	Кількість модернізованих/ створених опалювальних обладнань	Одиниць	0	1	2	Дані ОМС, КНП «Рахівська районна лікарня»
	Кількість модернізованих/ створених опалювальних обладнань з комбінованим виробництвом теплової та електричної енергії	Одиниць	0	0	1	Дані ОМС, КНП «Рахівська районна лікарня»